

Το μετέωρο βήμα της Ελλάδας

Κείμενα 2000-2007

του Γιώργου Παπακωνσταντίνου

Περιεχόμενα

Πρόλογος	5
Μέρος Πρώτο: Πολιτική και ΠΑΣΟΚ	6
Το μετέωρο βήμα του πελαργού.....	7
Χρειαζόμαστε μία «άλλη πολιτική»;	9
Η ώρα των ανατροπών.....	12
Το Εαρινό Συμβούλιο Κορυφής της Ελληνικής Προεδρίας.....	19
Ελληνική Προεδρία: Αποτελέσματα και προοπτικές	23
Η Ευρώπη και η Ελλάδα της Λισσαβόνας	30
Και τώρα τι; Από την ήττα στην ανασυγκρότηση.....	33
Έξι μήνες χωρίς πυξίδα και σχέδιο.....	39
Η εξωτερική πολιτική του Ποντίου Πιλάτου.....	45
Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ και διαδικασίες: μία νέα αρχή	47
Ομιλία στο 7 ^ο συνέδριο του ΠΑΣΟΚ.....	49
Το θέμα των Σκοπίων: αδράνεια, ανικανότητα και ερασιτεχνισμός.....	51
Ένα χρόνο μετά.....	52
Ο Γιώργος Παπανδρέου και η Σοσιαλιστική Διεθνής.....	55
Πολιτικές είναι οι ευθύνες της κυβέρνησης στο θέμα των υποκλοπών	57
Ο «άλλος δρόμος» για την Ελλάδα που οδηγεί;.....	59
Η διαμάχη για τη βάση εισαγωγής στα ΤΕΙ	66
Η επένδυση στην εκπαίδευση και το άρθρο 16	69
Η δίκαιη κοινωνία.....	71
Το πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ και πόσο «κοστίζει».....	75
Μέρος δεύτερο: Οικονομία και Κοινωνία	79
Το νέο τοπίο ανάπτυξης.....	80
Και μετά την ΟΝΕ, τι; Η «άλλη» σύγκλιση	84
Τελικά τι είναι αυτή η «νέα εποχή»;.....	89
Η απασχόληση στην Κοινωνία της Πληροφορίας.....	91
Η εκπαίδευση στην ψηφιακή εποχή	96
Για το εργασιακό	101
Νέα Οικονομία, Κοινωνία της Πληροφορίας και 3 ^ο ΚΠΣ	104
Είναι ικανοποιητική η πορεία σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας;.....	106
Το «κόλπο γκρόσσο» της δήθεν δημοσιονομικής απογραφής	108
Το νέο φορολογικό νομοσχέδιο, πλήγμα για τα μεσαία εισοδήματα.....	111
Η κυβέρνηση των φόρων.....	113
Αλήθειες και ψέματα στη Βουλή.....	115
Περί ωραρίου.....	119
Εργασιακά: Πίσω ολοταχώς	122
Τι είπε ο κ. Καραμανλής στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης;	125
Τα 7 θανάσιμα αμαρτήματα του προϋπολογισμού.....	128
Τα «κρυμμένα μυστικά» του προϋπολογισμού	130
Το ατόπημα του κυρίου Αλογοσκούφη	132
Η «Στρατηγική της Λισσαβόνας» έξι χρόνια μετά	134
Περί ασφαλιστικού	136

«Το αρχαιότερο επάγγελμα στον κόσμο...»	139
Διαφάνεια και ανάπτυξη	142
Η κυβέρνηση εκποιεί τον ΟΤΕ.....	146
Ο τελευταίος προϋπολογισμός της Νέας Δημοκρατίας.....	148
Η αντίστροφη αναδιανομή.....	151
Η επιδρομή στα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων.....	156
Απογραφή, τρία χρόνια μετά	158
Μέρος Τρίτο: Περιφέρεια και Κοζάνη.....	160
Η προοπτική για το μάρμαρο στο Νομό Κοζάνης.....	167
Τι θέλουμε από το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας;	169
Το επίδομα θέρμανσης.....	171
Η αξιοποίηση της λίμνης Πολυφύτου	173
Τα του Καίσαρα τω Καίσαρι	174
Ο νέος αναπτυξιακός νόμος και οι επιπτώσεις του για το Νομό Κοζάνης.....	176
Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για το Δ'ΚΠΣ και η Δυτική Μακεδονία..	180
Η πυρκαγιά στον Αϊ Γιώργη της Αιανής	182
Τα σιτηρά στο Βόιο	184
Ανοίγουν τα σχολεία.....	186
Με άριστα το 20, το ΤΕΙ τι βαθμό παίρνει;	188
Τι γίνεται με τις οφειλές του ΤΑΣ;	190
Περί κοινωνικής διαβούλευσης... ..	192
Ποια αναπτυξιακή κατεύθυνση για τη Δυτική Μακεδονία;	194
Εκπαίδευση: η μεταρρύθμιση των ΜΑΤ.....	197
Τι να την κάνουμε την τέφρα;	200
Οι προοπτικές για τα τεύτλα στο Νομό Κοζάνης.....	202
Το διακύβευμα των εκλογών της Κυριακής	204
Μείωση 30% των πόρων για τη Δυτική Μακεδονία στο Δ'ΚΠΣ!.....	206
Μείωση 30% των πόρων για τη Δυτική Μακεδονία στο Δ'ΚΠΣ -- συνέχεια	209
Ανοιχτή επιστολή στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.....	212
Ο νέος αναπτυξιακός νόμος και ο Νομός Κοζάνης.....	214
Οι προσλήψεις στη ΔΕΗ.....	216
Με αφορμή μία επίσκεψη στο Ειδικό Εργαστήρι	218
Ανοιχτή επιστολή σε νέους υποψήφιους	221
Πράσινη ανάπτυξη.....	223
Η μετεγκατάσταση οικισμών.....	225
Η πολιτική για την περιφέρεια και οι προοπτικές για το Νομό Κοζάνης.....	228

Στον πατέρα μου, Στέλιο Παπακωνσταντίνου. Αν ζούσε σήμερα, η ενασχόληση του γιού του με την ενεργό πολιτική από το 2000 θα τον διασκέδαζε ιδιαίτερα.

Πρόλογος

Η συλλογή και έκδοση κειμένων πολλών ετών αποτελεί σχεδόν αναγκαστική υποχρέωση για έναν πολιτικό, ειδικά δε όταν βρισκόμαστε κοντά σε εκλογές. Σε αυτό δεν θα πρωτοτυπήσω. Ελπίζω απλώς τα κείμενα αυτά – άρθρα δημοσιευμένα τα περισσότερα – να έχουν μία συνοχή μεταξύ τους και να δίνουν μία συνολική εικόνα της πολιτικής πορείας που επέλεξα να ακολουθήσω από το 2000.

Το βιβλίο χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο ο αναγνώστης θα βρει κείμενα για την πολιτική και το ΠΑΣΟΚ. Στο δεύτερο θα βρει κείμενα για την οικονομία και την κοινωνία. Και στο τρίτο κείμενα για την περιφέρεια και την Κοζάνη – την ιδιαίτερη πατρίδα μου και τον χώρο όπου δραστηριοποιούμαι πολιτικά.

Τα κείμενα αυτά καλύπτουν την περίοδο 2000-2007. Έχουν δημοσιευθεί στις εφημερίδες πανελλήνιας κυκλοφορίας ΤΑ ΝΕΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, ΤΟ ΒΗΜΑ, ΕΘΝΟΣ, ΗΜΕΡΗΣΙΑ, ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ, στα περιοδικά ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ, ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ, στις τοπικές εφημερίδες του Νομού Κοζάνης ΠΡΩΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ, ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ, ΓΡΑΜΜΗ, ΧΡΟΝΟΣ, ΘΑΡΡΟΣ, ΚΟΖΑΝΗ, ΕΟΡΔΑΪΚΗ, ΠΡΩΙΝΗ, ΚΟΣΜΟΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ, στο περιοδικό ΜΟΧΛΟΣ, και είναι όλα αναρτημένα στο δικτυακό κόμβο www.gpapak.gr.

Έδωσα στο βιβλίο τον τίτλο «Το μετέωρο βήμα της Ελλάδας». Είναι παραλλαγή του τίτλου που χρησιμοποίησα σε ένα από τα άρθρα μου, «Το μετέωρο βήμα του πελαργού». Θέλησα με τον τίτλο αυτό να μεταφέρω την αίσθηση που έχω για τη χώρα μας σήμερα: το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό μοντέλο με το οποίο έχει πορευτεί τα τελευταία χρόνια φτάνει στο τέλος του, και ψάχνει για αυτό που θα το διαδεχτεί. Ο πολιτικός χώρος που θα μπορέσει να εκφράσει πειστικά αυτήν την προσδοκία στις επόμενες εκλογές αλλά και τα επόμενα χρόνια θα κυριαρχήσει στην πολιτική ζωή. Ελπίζω και πιστεύω πως θα είναι ο πολιτικός χώρος στον οποίο ανήκω, το ΠΑΣΟΚ, και πως στην πορεία αυτή θα μπορέσω και εγώ να συνεισφέρω με τις δικές μου δυνάμεις.

Γιώργος Παπακωνσταντίνου, Ιούνιος 2007.

Μέρος Πρώτο: Πολιτική και ΠΑΣΟΚ

Το μετέωρο βήμα του πελαργού

Σαν μία ταινία του Αγγελόπουλου, η χώρα μας πορεύεται σήμερα με το μετέωρο βήμα του πελαργού.

Το μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης πάνω στο οποίο βασίστηκε η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια φτάνει πια στα όρια των δυνατοτήτων και της απόδοσής του. Για να μπορέσει να κρατηθεί η αναπτυξιακή δυναμική, πρέπει να δώσει τη θέση του σε ένα διαφορετικό μοντέλο, βασισμένο στις νέες δεξιότητες, τα νέα επαγγέλματα, τα νέα προϊόντα και υπηρεσίες, τη διάχυση της γνώσης και της τεχνολογίας σε όλον τον παραγωγικό ιστό. Αλλά το πως θα γίνει αυτή η μετατόπιση παραμένει το μεγάλο ζητούμενο.

Το μοντέλο κοινωνικής ανάπτυξης που όλοι ξέραμε επίσης αλλάζει ταχύτατα. Η Ελληνική κοινωνία δεν είναι πια μονοπολιτισμική και ομοιογενής. Σήμερα προσπαθεί να καταλάβει και να λειτουργήσει με ένα μεγάλο ποσοστό μεταναστών, με τη διαφορετικότητα των εναλλακτικών τρόπων ζωής, αλλά και με τις αντιφάσεις της προσπάθειας να κατακτήσει μία Ευρωπαϊκή «κανονικότητα» χωρίς να χάσει την Ελληνική και βαλκανική ιδιαιτερότητα.

Το πολιτικό σύστημα παρακολουθεί τη σταθερή μετατόπιση των τεκτονικών πλακών της οικονομίας και της κοινωνίας φανερά αμήχανο. Παραμένει εγκλωβισμένο σε λογικές εξυπηρέτησης πελατών που τείνουν να εκλείψουν, προσπαθώντας ταυτόχρονα να βρει νέους συμμάχους και προστάτες. Φοβάται το καινούργιο και αδυνατεί πλήρως να παρακολουθήσει τους νέους κώδικες επικοινωνίας που χρησιμοποιεί η κοινωνία. Το πολιτικό προσωπικό – αντί να είναι ο καθρέφτης της κοινωνίας που αλλάζει – μοιάζει να είναι όλο και περισσότερο σε αναντιστοιχία με αυτήν.

Φυσικά δεν είναι έτσι όλο το πολιτικό σύστημα. Η παραδοσιακή αριστερά ξεφεύγει από αυτήν την αμηχανία γιατί απλούστατα ζει σε ένα διαφορετικό γαλαξιακό σύστημα από τους υπόλοιπους όπου δεν υπάρχουν παρά μόνο βεβαιότητες. Όλα μπορούν να εξηγηθούν με βάση μερικές γενικές αρχές, αναλλοίωτες στον χρόνο. Άρα δεν υπάρχει πρόβλημα.

Μένουν τα δύο μεγάλα κόμματα της συμπολίτευσης και της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Μαζί «εκφράζουν» το 85% περίπου των πολιτών. Άρα θα έπρεπε να έχουν κατεξοχήν «λόγο» και άποψη.

Από τους δύο, η Νέα Δημοκρατία δεν ενδιαφέρθηκε ποτέ να «διαβάσει» το μέλλον της κοινωνίας. Κατάφερε πολύ πειστικά να γίνει μία αξιόπιστη και χαμηλού ρίσκου εναλλακτική πρόταση στην κουρασμένη – και για τους πολίτες κουραστική – πολυετή διακυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ. Να πείσει ότι δεν υπάρχουν διακυβεύματα ούτε ουσιώδεις διαφορές πολιτικής. Σήμερα ενδιαφέρεται απλώς να σταθεροποιήσει τη θέση της σε ένα σύστημα εξουσίας και τίποτα παραπάνω. Γι'αυτό και η φθορά της άρχισε τόσο γρήγορα και θα συνεχιστεί ακόμα ταχύτερα.

Το ΠΑΣΟΚ ζει τη δική του νευρική κρίση. Πάντα κατάφερε να εκφράσει τις προσδοκίες – αν όχι πάντα τις ορθές προσδοκίες -- της πιο προοδευτικής και ανήσυχης μερίδας της κοινωνίας. Γι'αυτό και το σημερινό μετέωρο βήμα του – μισό στο παρελθόν του, μισό στο μέλλον του – μοιάζει πολύ με το μετέωρο βήμα της ίδιας της κοινωνίας. Το στοίχημα της ανανέωσής του είναι και το στοίχημα της ίδιας της κοινωνίας. Η επιτυχία όχι απλώς δεν είναι διασφαλισμένη – ο δρόμος είναι ναρκοθετημένος, και στη γωνία περιμένουν πολλοί. Αλλά το εγχείρημα αξίζει τον κόπο.

Αναζητείται λοιπόν επειγόντως ένα νέος πολιτικός λόγος. Σύγχρονος, κατ'εξοχήν όχι ξύλινος. Ανατρεπτικός, για να μπορέσει να πείσει την Ελληνική κοινωνία να απαρνηθεί παλιές συνήθειες και ιδεοληψίες και να τολμήσει μεγάλες ρήξεις σε δύσκολους τομείς: στην εκπαίδευση, στην οικονομία, στο μοντέλο διακυβέρνησης, στο κράτος πρόνοιας. Αλλά και ενωτικός, καθησυχαστικός, γιατί πρέπει να καταφέρει να χτίσει νέες κοινωνικές συμμαχίες που θα στηρίξουν τις αλλαγές και τις ανατροπές. Γιατί αν υπάρχει κάτι που έχουμε μάθει είναι ότι αλλαγές του μεγέθους που χρειάζεται η χώρα μας με την κοινωνία απέναντι δεν μπορεί να πετύχει κανείς.

Οκτώβριος 2001, με την ευκαιρία του 6^{ου} Συνεδρίου του ΠΑΣΟΚ

Χρειαζόμαστε μία «άλλη πολιτική»;

«Ας μιλήσουμε ανοιχτά για το μέλλον» λοιπόν. Σε μία ιδιαίτερα δύσκολη διεθνή συγκυρία, το ΠΑΣΟΚ συγκαλεί το 6ο του συνέδριο και επιλέγει αυτήν την φράση ως σύνθημα αλλά και ως προτροπή. Πράγματι, στο συνέδριο το Κίνημα δεν έχει την πολυτέλεια να μείνει σε συνθηματολογίες, ούτε σε νεφελώματα περί «άλλων πολιτικών». Το συνέδριο πρέπει να απαντήσει σε βασικά πολιτικά ερωτήματα: Ποια πρέπει να είναι η ιδεολογία ενός σύγχρονου προοδευτικού αριστερού κόμματος στον 21ο αιώνα; Πως αντιμετωπίζουμε τις οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές προκλήσεις της εποχής; Πρέπει να επαναδιατυπώσει και να ξαναδώσει πολιτικό περιεχόμενο στο κοινωνικό αίτημα του εκσυγχρονισμού της ελληνικής κοινωνίας.

Οικονομία και διαρθρωτικές αλλαγές

Ας ξεκινήσουμε με μια διαπίστωση. Η Ελληνική οικονομία βρίσκεται στα καλύτερα επίπεδα που είχαμε ποτέ, με ψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και σταθερό μακροοικονομικό πλαίσιο. Έχουν κατακτηθεί βασικά ζητήματα σταθερότητας: χαμηλός πληθωρισμός, μείωση δημοσίων δαπανών, και για πρώτη φορά μείωση του δημόσιου χρέους. Η οικονομία, σήμερα, μας επιτρέπει να σταματήσουμε τη φιλολογία και τη μιζέρια περί φτώχης Ελλάδας, γιατί η Ελλάδα είναι πια στις 20 πιο ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου.

Το πρόβλημα όμως είναι πως θα διατηρηθούν αυτές οι αδιαμφισβήτητες επιτυχίες της τελευταίας δετίας και πως θα συμμετάσχουν όλοι στην ανάπτυξη. Η απάντηση είναι απλή και είναι μία: διαρθρωτικές αλλαγές για να προωθηθεί η επιχειρηματικότητα και η παραγωγικότητα. Απελευθέρωση αγορών για καλύτερη ποιότητα αγαθών και υπηρεσιών, χαμηλότερες τιμές, περισσότερες επενδύσεις και αύξηση της απασχόλησης. Εμβάθυνση στη διαδικασία των αποκρατικοποιήσεων, με το δημόσιο να αποσύρεται από τους τομείς στους οποίους είχε κυρίαρχο ρόλο μέχρι τώρα.

Δημιουργία συνθηκών στην αγορά κεφαλαίου ώστε να υπάρξουν επενδυτές πρόθυμοι να πάρουν το ρίσκο και να χρηματοδοτήσουν τις νέες, μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις που θα δημιουργήσουν τις νέες θέσεις εργασίας. Μεγαλύτερη ευελιξία αλλά και ασφάλεια στην

αγορά εργασίας, ώστε να πετύχουμε εκείνη τη δύσκολη ισορροπία ανάμεσα στην υπερβολική προστασία του εργαζόμενου και στο κόστος που αυτή η προστασία έχει στην επιχείρηση, άρα και στην απασχόληση.

Εξορθολογισμός του κράτους όμως δεν σημαίνει μόνο ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα. Υπάρχει και ο τρίτος τομέας της οικονομίας: η τοπική αυτοδιοίκηση, οι μη κερδοσκοπικοί φορείς, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, η κοινωνία των πολιτών. Όλοι αυτοί έχουν ένα ιστορικό στοίχημα μπροστά τους να μπουκ στην οικονομική διαδικασία, να παράσχουν υπηρεσίες (π.χ. παιδείας, υγείας, πρόνοιας), και να καλύψουν ένα μέρος από τα κενά που η αναπόφευκτη υποχώρηση του κράτους θα αφήσει. Το στοίχημα δεν είναι τελικά το νεφέλωμα της «άλλης πολιτικής» που υπονοεί τη διατήρηση αντιπαραγωγικών και αντιδημοκρατικών δομών του κράτους, αλλά όλες οι «πραγματικές πολιτικές» που θα καταναείμουν καλύτερα τις δεξιότητες και τα αποτελέσματα της οικονομικής διαδικασίας.

Ένα νέο κοινωνικό κράτος

Η δομή του κοινωνικού κράτους, που σήμερα συντηρούμε, απαγορεύει σε ένα μέρος του πληθυσμού να συμμετάσχει στη διαδικασία ανάπτυξης. Δεν έχουμε καταφέρει να αναδιανεύουμε ένα μέρος του πλεονάσματος που έχει δημιουργηθεί και αυτό είναι το πραγματικό πρόβλημα. Το πρόβλημα δεν εστιάζεται τόσο στην μεσαία τάξη, η οποία έχει σε μεγάλο βαθμό συμμετάσχει στην ανάπτυξη και παρουσιάζει μια ευημερία που αποτυπώνεται σε μια σειρά δεικτών, από την διασκέδαση μέχρι και την κατανάλωση.

Υπάρχει όμως ένα αφανές κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας που χρειάζεται άμεσα την προστασία του κοινωνικού κράτους. Δεν έχει μηχανισμούς πίεσης στην πολιτική εξουσία, δεν εκπροσωπείται από τους μαζικούς φορείς και μπαίνει στη σούμα των διεκδικήσεων ως φτωχός συγγενής και άλλοθι για την παροχή προνομίων. Πρέπει να οριοθετήσουμε αυτό το κομμάτι, και να του παράσχουμε όλα όσα σήμερα ως κοινωνία και κράτος του αφαιρούμε.

Πως θα το κάνουμε αυτό; Πρέπει καταρχάς να ξαναδούμε τους μηχανισμούς κατανομής της κοινωνικής προστασίας και την αποτελεσματικότητά τους, άρα τη δομή της δημόσιας διοίκησης. Σήμερα δεν επιδοτούμε την φτώχεια, αλλά τους μηχανισμούς καταπολέμησής της. Δεν παρέχουμε πραγματικά δωρεάν παιδεία και υγεία, ούτε φυσικά υψηλής ποιότητας υπηρεσίες σε αυτούς τους τομείς. Και πρέπει βέβαια κατόπιν να ανοίξουμε τη συζήτηση για

το νέο κοινωνικό κράτος και τα χαρακτηριστικά του. Σε ένα πλαίσιο που στοχεύει στην αποτελεσματικότητα των δαπανών και στην πραγματική διατήρηση της κοινωνικής συνοχής.

Θεσμοί και η Ευρωπαϊκή πορεία της Ελλάδας

Η πρόσφατη διαμάχη για τις ταυτότητες ανέδειξε ανάγλυφα τη βαθιά σύγχυση που υπάρχει στην Ελληνική κοινωνία για ορισμένα θεμελιώδη ζητήματα: το ρόλο – και τα όρια -- του κράτους και της εκκλησίας σε μία σύγχρονη Ευρωπαϊκή κοινωνία, την προστασία των μειονοτήτων, της ιδιωτικότητας, των δικαιωμάτων του πολίτη γενικότερα. Ο πραγματικός εκσυγχρονισμός της χώρας μας περνάει και από την προσαρμογή πολλών πλευρών του θεσμικού πλαισίου στα σύγχρονα Ευρωπαϊκά δεδομένα, προσαρμογή που πολλοί εσκεμμένα και παραπλανητικά θέλουν να αντιδιαστέλλουν με την προστασία της «Ελληνικότητας».

Ο δρόμος για τον εκσυγχρονισμό της ελληνικής κοινωνίας δεν είναι εύκολος. Αν κοιτάξουμε όμως πίσω μας – τι πετύχαμε τα τελευταία έξι χρόνια – μπορούμε τεκμηριωμένα να αισιοδοξούμε. Το ΠΑΣΟΚ έχει σημαντικό ρόλο να παίξει στην μελλοντική πορεία των πραγμάτων. Αρκεί να συζητήσει επί πραγματικών δεδομένων, χωρίς συνθηματολογίες και μελοδραματισμούς. Δεν χρειαζόμαστε «άλλη πολιτική», αλλά πολιτική που έχει ως βάση της τη σύγχρονη πραγματικότητα.

Η ώρα των ανατροπών

Σήμερα στην Ελλάδα ζούμε μία σειρά από αντιφάσεις.

Έχουμε την ταχύτερα αναπτυσσόμενη οικονομία στην Ευρώπη, μία οικονομία που τρέχει με σχεδόν 4% όταν η ΕΕ στο σύνολό της βρίσκεται κάτω του 1%, με πραγματικά εισοδήματα που αυξάνονται με 3% το χρόνο. Πριν από 10 περίπου χρόνια, επί Νέας Δημοκρατίας, σε αντίστοιχη περίοδο ύφεσης στην ΕΕ, η Ελληνική οικονομία συρρικνωνόταν αντί να αναπτύσσεται και είχαμε μείωση πραγματικών μισθών. Την ίδια στιγμή όμως σήμερα, η απασχόληση δεν αυξάνεται όσο γρήγορα θα έπρεπε, η ανεργία, παρότι πέφτει για 3η συνεχή χρονιά είναι ακόμα ψηλά, και πολλοί νέοι απελπίζονται γιατί δεν μπορούν να βρουν δουλειά

Έχουμε ένα ισχυρό νόμισμα, με την ίδια δύναμη όσο και αυτό του πολίτη της Γερμανίας ή της Γαλλίας, έναν πληθωρισμό που έχει πέσει στο 3-3,5% και είναι πέντε φορές μικρότερος από το 16% που ήταν πριν από 10 χρόνια. Ταυτόχρονα, υπάρχει μία αίσθηση και φαινόμενα ακρίβειας και μάλιστα σε καθημερινά αγαθά.

Έχουμε το καλύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον που είχαμε ποτέ, με επιτόκια χορηγήσεων που έχουν μειωθεί δραματικά (ας θυμηθούμε τα επιτόκια του 30 και 35% για τις επιχειρήσεις), επενδύσεις που την τελευταία πενταετία αυξάνονται κατά 8% ετησίως, λιανικές πωλήσεις που αυξάνονται συνολικά με πάνω από 10% το χρόνο, πρωτόγνωρα ποσά για ενισχύσεις σε επιχειρήσεις, σαφώς λιγότερη γραφειοκρατία για τη λειτουργία τους. Όμως πολλές επιχειρήσεις πιέζονται οικονομικά και υπάρχει διάχυτη δυσφορία στην αγορά.

Έχουμε το μεγαλύτερο δημόσιο επενδυτικό πρόγραμμα που είχε ποτέ η Ελλάδα, με υποδομές κάθε είδους σε όλη την Ελληνική επικράτεια, και τους καλύτερους δείκτες περιφερειακής συνοχής σε όλη της Ευρώπη. Και ταυτόχρονα πολλές περιφέρειες αισθάνονται αποκομμένες και εγκαταλελειμμένες.

Έχουμε εξασφαλίσει σημαντικούς πόρους και ενισχύσεις για τη γεωργία μας μέχρι το 2007 και το 2013, τόσο για το γεωργικό εισόδημα, όσο και για τον εκσυγχρονισμό της γεωργικής

παραγωγής και την ανασυγκρότηση της υπαίθρου. Όμως ο αναβρασμός στην αγροτική οικονομία δεν έχει προηγούμενο.

Έχουμε αυξήσει θεαματικά τους πόρους για την ασφάλεια του πολίτη, έχουμε υιοθετήσει σημαντικές καινοτομίες στην αστυνόμευση (συνοριακοί φρουροί, αστυνομικός της γειτονιάς), εξαρθρώσαμε την τρομοκρατία στη χώρα μας, όμως δεν έχει ακόμα εμπεδωθεί ένα πραγματικό αίσθημα ασφάλειας.

Έχουμε αυξήσει τους πόρους για την εκπαίδευση ταχύτερα από την αύξηση του ΑΕΠ, ολοκληρώνουμε το μεγαλύτερο πρόγραμμα κατασκευής σχολείων από καταβολής Ελληνικού κράτους, εξοπλίσαμε όλα σχεδόν τα σχολεία της χώρας με σύγχρονους υπολογιστές και δίκτυα, προχωρήσαμε σε θεσμικές καινοτομίες όπως το ολοήμερο σχολείο, η αξιολόγηση των καθηγητών, τα νέα τμήματα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Όμως ο μέσος Έλληνας εξακολουθεί να πληρώνει για να στέλνει το παιδί του στο φροντιστήριο και αισθάνεται ότι δεν του παρέχονται σύγχρονες εκπαιδευτικές υπηρεσίες.

Έχουμε σήμερα ένα σύστημα υγείας με πολλά σύγχρονα, νεόκτιστα νοσοκομεία, με από τις καλύτερες στην Ευρώπη αναλογίες γιατρών στον πληθυσμό, με μία μεταρρύθμιση σε πλήρη εξέλιξη. Αλλά ο πολίτης εξακολουθεί συχνά να ταλαιπωρείται στα κρατικά νοσοκομεία, να πληρώνει στο δημόσιο δια της πλαγίας οδού ή να πληρώνει υπέρογκα ποσά στις ιδιωτικές κλινικές.

Έχουμε ένα σύστημα δημόσιας διοίκησης με πρωτόγνωρες για την Ελλάδα εξουσίες σε επίπεδο αυτοδιοίκησης, με σημαντικές καινοτομίες για την εξυπηρέτηση του πολίτη όπως τα ΚΕΠ σε κάθε Δήμο, ένα σύστημα όπου μπαίνουν δυναμικά οι νέες τεχνολογίες. Όμως ο πολίτης εξακολουθεί να ταλαιπωρείται, να χάνει χρόνο και να ταπεινώνεται στις περισσότερες επαφές του με το Δημόσιο.

Έχουμε το πυκνότερο πλέγμα ελεγκτικών μηχανισμών που είχαμε ποτέ, με ΣΔΟΕ, επιθεωρήσεις δημόσιας διοίκησης, Συνήγορο του Πολίτη, ένα ιδιαίτερα σύγχρονο σύστημα εποπτείας και ελέγχου του Χρηματιστηρίου και της Κεφαλαιαγοράς, νόμους για τη διαφάνεια στο πολιτικό χρήμα, αξιοκρατία στις προσλήψεις στο Δημόσιο. Όμως ο πολίτης αισθάνεται ότι όλο το σύστημα είναι διαβρωμένο, απαξιώνει συλλήβδην όλους τους δημόσιους

λειτουργούς και τους πολιτικούς, και συντηρεί αυτήν την κατάσταση αποδεχόμενος, συμβάλλοντας ο ίδιος στη διαφθορά.

Στη χώρα μας σήμερα συνυπάρχει ταυτόχρονα το καλύτερο και το χειρότερο, το νέο που γεννιέται και το παλιό που αντιστέκεται.

Υπάρχουν ολοένα και περισσότερο – και απόλυτα δικαιολογημένα -- υψηλές προσδοκίες των ελλήνων πολιτών για ασφάλεια, ευημερία, απασχόληση, δημόσιες υπηρεσίες, που απαιτούν πιο εξειδικευμένα μέτρα και συστηματική διάχυση του οφέλους της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης σε όλη την κλίμακα της κοινωνίας.

Υπάρχουν όμως επίσης και πολλοί θύλακες οπισθοδρομισμού που αντιμάχονται λυσσαλέα την πρόοδο γιατί τους ξεβλεύει, γιατί έχουν επενδύσει στη διαιώνιση της σημερινής κατάστασης. Αυτοί οι θύλακες είναι παντού, είναι ισχυροί, και καταφέρνουν να ακυρώσουν πολλά από τα θετικά που γίνονται.

Η πρόοδος που έχει γίνει στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια είναι αδιαμφισβήτητη, είναι ορατή δια γυμνού οφθαλμού σε όλους εκτός από τους εθελούσια τυφλούς.

Αυτή η πρόοδος έχει συχνά ονομαστεί μία πολιτική «εκσυγχρονισμού». Και έχει πετύχει πολλά: έχει ορθοποδήσει την οικονομία και βάλει τάξει στην κακοδιαχείριση, έχει δημιουργήσει τις συνθήκες για ανάπτυξη, έχει αρχίσει να προσφέρει τις υπηρεσίες ενός σύγχρονου Ευρωπαϊκού κράτους, έχει μεριμνήσει για τους λιγότερο προνομιούχους.

Όμως ο εκσυγχρονισμός όπως τον ξέραμε μέχρι σήμερα φτάνει στα όριά του. Ο εκσυγχρονισμός σαν ένα συμμάζεμα της οικονομίας, ο εκσυγχρονισμός των σταδιακών και προσεκτικών αλλαγών, ο εκσυγχρονισμός των λεπτών ισορροπιών έχει φτάσει στα όρια αυτού που μπορεί να αποδώσει. Σήμερα πια πρέπει να πάμε παραπέρα.

Πρέπει να έχουμε το πολιτικό θάρρος να μιλήσουμε για τις μεγάλες ανατροπές που έχουμε μπροστά μας. Τις αναγκαίες ανατροπές εάν θέλουμε να κατοχυρώσουμε και να μη χάσουμε όλα όσα έχουμε καταφέρει μέχρι σήμερα. Εάν πραγματικά πιστεύουμε στην κοινωνική δικαιοσύνη και στο δικαίωμα όλων για εργασία και προκοπή σε μία κοινωνία δικαίου.

Αυτές οι ανατροπές δεν είναι κάποιες γενικόλογες ρητορείες, όπως για παράδειγμα η φλύαρη και κενή αναφορά σε μία «άλλη πολιτική» που συχνά ακούμε, και η οποία δεν είναι άλλο από την πολιτική που εγκαταλείψαμε γιατί έχει αποτύχει. Ούτε φυσικά και οι φθαρμένες και επικίνδυνες συνταγές της Νέας Δημοκρατίας. Οι ανατροπές έχουν συγκεκριμένες αναφορές σε συγκεκριμένα πεδία πολιτικής.

Στο κοινωνικό κράτος και την πρόνοια, πρέπει να μιλήσουμε με παρρησία για το μέλλον του ασφαλιστικού συστήματος. Να πούμε ότι με τη μεταρρύθμιση που κάναμε αγοράσαμε χρόνο, αλλά δεν λύσαμε το πρόβλημα για πάντα. Και έχουμε ευθύνη να επανέλθουμε, γιατί αλλιώς απλώς μεταφέρουμε το βάρος στις επόμενες γενιές.

Πρέπει να μιλήσουμε για τη χαμηλή σήμερα αποτελεσματικότητα των κοινωνικών παροχών στη μείωση της φτώχειας, και την ανάγκη καλύτερης στόχευσής τους, γιατί είναι στοιχειώδες θέμα κοινωνικής δικαιοσύνης. Έχουμε κάνει σημαντικά βήματα με τη θεσμοθέτηση πολιτικών όπως αυτή του ΕΚΑΣ, αλλά πρέπει να πάμε παραπέρα στη σταδιακή ενίσχυση ενός συστήματος καλά στοχευμένων «επιλεκτικών παροχών».

Στην αγορά εργασίας πρέπει να μάθουμε να μη φοβόμαστε την έννοια της ευελιξίας αρκεί να τη συνοδεύουμε με μέριμνα για περισσότερη ασφάλεια των εργαζομένων. Γιατί το σημερινό δύσκαμπτο σύστημα είναι διπλά άδικο: υπερπροστατεύει κάποιους, ειδικά στο δημόσιο τομέα, και δημιουργεί εξαιτίας των υπερβολικά αυστηρών ρυθμίσεων μία εκμετάλλευση μεγάλου μέρους του εργατικού δυναμικού, ειδικά στις μικρές ιδιωτικές επιχειρήσεις. Χρειάζεται επανεξέταση και απλοποίηση του «επίσημου» θεσμικού πλαισίου με ταυτόχρονη αυστηρότερη τήρηση των κανονισμών που θα παραμείνουν σε ισχύ. Γιατί ευελιξία δεν σημαίνει και ασυδοσία. Ούτε σημαίνει αυτόματα και συνταγές μείωσης επιδομάτων και ενισχύσεων. Αντίθετα, στην Ελλάδα τα επιδόματα ανεργίας είναι χαμηλά και πρέπει να αυξηθούν.

Ο στόχος πρέπει να είναι η προώθηση μίας σύνθετης ευελιξίας, η δημιουργία ενός θεσμικού πλαισίου που ευνοεί την απασχόληση, προστατεύει τον εργαζόμενο, και δίνει κίνητρα για προσαρμογή ζήτησης και προσφοράς στις μεταβαλλόμενες συνθήκες

Πρέπει να σταματήσουμε να προσποιούμαστε ότι υπάρχει σήμερα πραγματικά δωρεάν δημόσια εκπαίδευση ή υγεία. Συνυπάρχουν δύο συστήματα: ένα δημόσιο, που παρέχει

υπηρεσίες συχνά υψηλής ποιότητας αλλά σε κακές συνθήκες, αλλά και συχνά πολύ κακές υπηρεσίες, και ένα ιδιωτικό που λειτουργεί συμπληρωματικά, είναι πολύ ακριβό, πολλές φορές αμφίβολης ποιότητας, και συχνά ανεξέλεγκτο.

Πρέπει να ενισχύσουμε το δημόσιο σύστημα, και να οριοθετήσουμε και να ελέγξουμε αυστηρά τη λειτουργία του ιδιωτικού. Το κράτος έχει ευθύνη για τις υπηρεσίες εκπαίδευσης και υγείας, ανεξάρτητα από το εάν παρέχονται από το δημόσιο ή από ιδιώτη.

Στο χώρο των επιχειρήσεων, πρέπει να ξεπεράσουμε τις ιδεοληψίες του παρελθόντος και να στηρίξουμε πραγματικά την επιχειρηματικότητα, γιατί αυτή θα δημιουργήσει πλούτο και απασχόληση. Να απλοποιήσουμε ριζικά το διοικητικό, νομικό, θεσμικό και φορολογικό περιβάλλον και να το κάνουμε πιο φιλικό για τις επιχειρήσεις, να τους δώσουμε τα όπλα για να αντεπεξέλθουν στον διεθνή ανταγωνισμό.

Παράλληλα όμως, πρέπει να απογαλακτίσουμε τους επιχειρηματίες μας από το δημόσιο και τις υπερβολικές και καταχρηστικές ενισχύσεις και προστασία. Να σταθούν στα πόδια τους, και να επιζήσουν οι υγιείς. Και να απαιτήσουμε κοινωνική ευθύνη και τη συμμετοχή τους στην δημιουργία ενός αναβαθμισμένου ανθρώπινου κεφαλαίου για τη χώρα, με περισσότερες επενδύσεις σε κατάρτιση προσωπικού και σε νέες τεχνολογίες.

Στη δημόσια διοίκηση, πρέπει να ανοίξουμε μία μεγάλη συζήτηση για την αξιολόγηση των δημοσίων υπαλλήλων, και κάνοντας ξεκάθαρο ότι κανείς δεν έχει ασυλία, ότι η πολιτεία και ο φορολογούμενος δεν χρωστάνε δουλειά σε κανένα, και ότι ο καθένας θα κριθεί από τα αποτελέσματα της δουλειάς του.

Η σημερινή λειτουργία του δημοσίου τομέα αποτελεί τη βασική τροχοπέδη στην ανάπτυξη. Και παρά τις φωτεινές εξαιρέσεις υπαλλήλων με γνώσεις και αφοσίωση στη δουλειά τους, παρά την πρόοδο που έχει γίνει με παράπλευρο τρόπο – τις νέες υπηρεσίες που λειτουργούν με διαφορετικά κριτήρια – έχει έρθει πια ο καιρός για την επέμβαση στην ίδια την καρδιά του συστήματος.

Και τέλος στο χώρο της πολιτικής πρέπει να απαιτήσουμε ως πολίτες την ποιότητα και τη διαφάνεια. Να ξεπεράσουμε την ισοπέδωση του «όλοι ίδιοι είναι» που συχνά βολεύει εμάς τους ίδιους. Να ξεπεράσουμε και στους εαυτούς μας την τάση να αναπαράγουμε τα χειρότερα

αντανακλαστικά των πολιτικών, ζητώντας αυτό που δεν μπορεί και δεν πρέπει να γίνει. Και να ξαναβάλουμε την ηθική – αυτόν τον παλιομοδίτικο όρο -- στο κέντρο της πολιτικής. Όχι σαν απλή τήρηση των νόμων. Αυτό είναι αυτονόητο. Αλλά το να ξέρουν οι πολιτικοί τι είναι σωστό και τι δεν είναι.

Μπροστά μας έχουμε δύο ορόσημα. Το δεύτερο από αυτά είναι ότι σε 10 μήνες έχουμε εκλογές. Στις εκλογές αυτές δύο μεγάλα κόμματα και μερικά μικρά θα διεκδικήσουν την λαϊκή εντολή. Από τα δύο μεγάλα κόμματα το ένα – το ΠΑΣΟΚ – θα προσέλθει στις εκλογές αυτές έχοντας αλλάξει τη χώρα. Έχοντας πίσω του μία πετυχημένη προεδρία της ΕΕ, μία πιο ισχυρή θέση για τη χώρα στον κόσμο, μία αναπτυσσόμενη οικονομία, αυξημένα εισοδήματα, περισσότερη ευημερία, καλύτερες υπηρεσίες.

Το άλλο μεγάλο κόμμα – η Νέα Δημοκρατία – θα προσέλθει στις εκλογές με ένα μείγμα λαϊκισμού και ακατέργαστων και αποτυχημένων νεοφιλελεύθερων συνταγών. Με έναν αρχηγό ο οποίος μετά από αρκετά χρόνια στο τιμόνι της αξιωματικής αντιπολίτευσης δεν έχει καταφέρει να πείσει ότι έχει το πολιτικό βάρος που απαιτείται για να οδηγήσει αυτήν τη χώρα. Και – ίσως το χειρότερο – με μία στρατιά ανθρώπων πίσω του με διαθέσεις άγριου ρεβανσισμού.

Το άλλο ορόσημο – πιο κοντά χρονικά – είναι η ανάληψη πολιτικών πρωτοβουλιών με τη λήξη της Ελληνικής Προεδρίας. Το τι θα συμβεί σε αυτό το πρώτο ορόσημο θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό τι θα συμβεί και στο δεύτερο.

Πολιτικές πρωτοβουλίες που θα μπορούσαν να κινηθούν σε 3 επίπεδα:

Πρώτον, πρωτοβουλίες για τον εκσυγχρονισμό του πολιτικού μας συστήματος και της δημόσιας διοίκησης. Το σημερινό πολιτικό σύστημα με το κνήγι του σταυρού αναπαράγει διαπλοκή, διαφθορά και αναποτελεσματικότητα. Διώχνει από την πολιτική τα καλύτερα και πιο δυναμικά στοιχεία της κοινωνίας.

Χρειαζόμαστε ριζικές αλλαγές – ένα νέο μικτό σύστημα εκλογής βουλευτών σε μονοεδρικές περιφέρειες για να εκλείψει ο εσωκομματικός κανιβαλισμός και με μία μεγάλη λίστα επικρατείας, όπως στο Γερμανικό σύστημα, συγχώνευση και κατάργηση Υπουργείων, μεγάλες μεταφορές πόρων και αρμοδιοτήτων – με τους αντίστοιχους ελέγχους -- στην

περιφέρεια και στην τοπική αυτοδιοίκηση, ένα σύστημα διακυβέρνησης με κέντρο την περιφέρεια, και με αιρετό περιφερειάρχη.

Δεύτερον, καθαρές πρωτοβουλίες για την πρόταση του ΠΑΣΟΚ για την επόμενη τετραετία. Κανένα κόμμα δεν κέρδισε ποτέ τις εκλογές ως επιβράβευση αυτών που έκανε. Και πολλά τις έχασαν παρά τις μεγάλες και αδιαφιλονίκητες επιτυχίες τους γιατί απλούστατα κούρασαν, δεν μπόρεσαν να εμπνεύσουν για το μέλλον. Άρα λοιπόν χρειαζόμαστε ρηξικέλευθες προτάσεις, προτάσεις ανατροπής, σε όλο το φάσμα των πολιτικών πρωτοβουλιών, όπως αυτές που περιγράφηκαν αδρά πριν από λίγο.

Τρίτον, ένα δείγμα γραφής. Μία τολμηρή ανασυγκρότηση του κυβερνητικού σχήματος με γνώμονα την ανανέωση προσώπων και πολιτικών, την έλλειψη του φόβου πολιτικού κόστους και ισορροπιών, μία ανασυγκρότηση που θα εμπνεύσει και θα πείσει για τις προθέσεις μας την επόμενη τετραετία.

Αλλά και μία ανασυγκρότηση που θα αξιοποιήσει δημιουργικά το χρόνο που απομένει μέχρι την εξάντληση της κυβερνητικής τετραετίας για να επιταχύνει, να ξεπεράσει τα εμπόδια, να ολοκληρώσει το τόσο σημαντικό κυβερνητικό έργο που έχει γίνει μέχρι τώρα: στην οικονομία, στην απασχόληση, στη δημόσια διοίκηση, στην παιδεία, στην υγεία, στα δημόσια έργα, στο περιβάλλον, στον πολιτισμό, στην ασφάλεια του πολίτη, στην εξωτερική πολιτική και στην άμυνα.

Για μία Ελλάδα με ανάπτυξη για όλους και παντού, σε κάθε περιφέρεια, σε κάθε απομακρυσμένη γωνιά. Μία Ελλάδα με αυτοπεποίθηση και δυνατή φωνή στη διεθνή σκηνή. Μία Ελλάδα με κοινωνική δικαιοσύνη.

Μάρτιος 2003, με την ευκαιρία του Εαρινού Συμβουλίου Κορυφής της Ελληνικής Προεδρίας

Το Εαρινό Συμβούλιο Κορυφής της Ελληνικής Προεδρίας

Την Παρασκευή 21 Μαρτίου πραγματοποιείται στις Βρυξέλλες το Εαρινό Συμβούλιο των ηγετών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συζήτηση και οι αποφάσεις αφορούν κυρίως στο όραμα για την Ευρώπη του αύριο.

Το όραμα αυτό αποτυπώθηκε πριν από τρία χρόνια στα συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής της Λισσαβώνας: οι ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισαν να θέσουν ως στόχο το ριζικό μετασχηματισμό της Ευρώπης, ταυτόχρονα με την αναζήτηση μίας νέας οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής ταυτότητας. Στο πλαίσιο αυτό, δεσμεύθηκαν σε ένα φιλόδοξο δεκαετές πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων.

Η αποτίμηση της λεγόμενης «Στρατηγικής της Λισσαβώνας» γίνεται κάθε χρόνο στο Εαρινό Συμβούλιο. Οι ηγέτες της Ένωσης εκτιμούν την πρόοδο που έχει επιτευχθεί μέχρι εκείνη τη στιγμή και θέτουν τις στρατηγικές κατευθύνσεις για τη συνέχιση της πορείας.

Το φετινό Εαρινό Συμβούλιο πραγματοποιείται σε μία πραγματικά δύσκολη συγκυρία: η σκιά του πολέμου επιτείνει δραματικά την αβεβαιότητα για τις διεθνείς εξελίξεις και εξαντλεί τις πιθανότητες για γρήγορη έξοδο από την διεθνή οικονομική κρίση. Μέσα σε αυτό το κλίμα, οι ηγέτες της Ένωσης είναι υποχρεωμένοι να κοιτάζουν την επόμενη μέρα και να αναζητήσουν τρόπους να απελευθερώσουν το αναπτυξιακό δυναμικό της Ευρώπης.

Το ζητούμενο είναι να βρεθούν τρόποι ώστε να αρθούν τα εμπόδια για την αύξηση της απασχόλησης και την μείωση της ανεργίας, να αυξηθεί η παραγωγικότητα και να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα, να επιταχυνθεί η διαδικασία μετασχηματισμού της Ευρώπης σε μία κοινωνία της γνώσης, να ενθαρρυνθεί η επιχειρηματική δράση και να βελτιωθεί το περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν οι επιχειρήσεις, να ενισχυθεί η καινοτομία μέσω της παραγωγής και πρακτικής εφαρμογής νέων ιδεών, και να ενθαρρυνθεί η υιοθέτηση τεχνολογιών φιλικών για το περιβάλλον και, αντίθετα, να αποθαρρυνθεί την σπατάλη φυσικών πόρων.

Η πορεία μέχρι σήμερα

Είναι φανερό ότι σε πολλούς τομείς της Στρατηγικής της Λισσαβώνας υπάρχει πρόοδος. Στην οικονομία, το άνοιγμα των αγορών και η μεγαλύτερη ενοποίησή τους οδηγεί σε νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες, χαμηλότερες τιμές και καλύτερες υπηρεσίες για τους καταναλωτές. Η επένδυση στην καινοτομία και στις νέες τεχνολογίες οδηγεί στη δημιουργία νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων για την Ευρώπη.

Στον κοινωνικό πυλώνα, η Στρατηγική για την Απασχόληση έχει οδηγήσει στη δημιουργία 5 εκατομμυρίων νέων θέσεων εργασίας – 500.000 από αυτές μόνο για το 2002. Αντίστοιχα, η ανεργία μειώθηκε κατά 2 εκατομμύρια παρά την συνεχιζόμενη ύφεση. Σημαντικά βήματα έχουν γίνει για τη δημιουργία μίας πιο ανοικτής και ευέλικτης αγοράς εργασίας, χωρίς να μειώνεται το αίσθημα ασφάλειας των εργαζόμενων. Ταυτόχρονα, έχει προχωρήσει η μεταρρύθμιση των συνταξιοδοτικών συστημάτων, ώστε οι συντάξεις να είναι επαρκείς χωρίς να επηρεάζονται αρνητικά τα δημόσια οικονομικά των χωρών.

Σε ό,τι αφορά στο περιβάλλον, έχει γίνει ήδη πρόοδος στις εκπομπές καυσαερίων, ειδικά σε κάποιους συγκεκριμένους κλάδους. Η ενεργειακή ένταση μειώνεται σταδιακά και η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αυξάνεται. Σημαντικά ζητήματα είναι επίσης η αυξημένη ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, η έμφαση που δίνεται πλέον στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στην άσκηση πολιτικής.

Συνολικά, όμως, η πρόοδος προς τον ριζικό μετασχηματισμό της Ευρώπης δεν είναι επαρκής και υπάρχει ένα σημαντικό έλλειμμα υλοποίησης. Ξεκινώντας από το Εαρινό Συμβούλιο, πρέπει να περάσουμε από τις εξαγγελίες στην πράξη για την έγκαιρη και αποτελεσματική εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων σε όλο το φάσμα της στρατηγικής της Λισσαβώνας.

Επιδιώξεις της Ελληνικής Προεδρίας

Η επιτυχία ενός Συμβουλίου Κορυφής κρίνεται κυρίως από 3 παράγοντες. Ο πρώτος από την πρόοδο που σηματοδοτεί και τις αποφάσεις που παίρνει. Ο δεύτερος από τον βαθμό στον οποίο δίνονται στρατηγικές κατευθύνσεις για το μέλλον. Και τέλος η επιτυχία κρίνεται από το εάν μπορεί να περάσει ένα σαφές και πειστικό μήνυμα στην κοινή γνώμη.

Το μήνυμα της Ελληνικής Προεδρίας εκφράζεται μέσα από τις προτεραιότητες που έχει θέσει και είναι κρυστάλλινο: θέλουμε μία ανταγωνιστική Ευρώπη, με ταχείς ρυθμούς ανάπτυξης, όπου θα δημιουργούνται συνεχώς περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη, λιγότερες κοινωνικές ανισότητες, βελτιωμένη ποιότητα ζωής.

Μία Ευρώπη όπου η ανάπτυξη δεν θα έρχεται σε αντίθεση με την προστασία του περιβάλλοντος και δεν θα υποθηκεύει την ευημερία των επερχόμενων γενεών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνουμε στην προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας αλλά και στην εμβάθυνση της ενιαίας αγοράς και την διασύνδεση της Ευρώπης.

Σε σχέση με θέματα στα οποία υπήρξε συμφωνία κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας, οι επιτυχίες δεν είναι λίγες. Το πιο σημαντικό από αυτά είναι το Ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Το θέμα αυτό είχε απασχολήσει διαδοχικές Προεδρίες επί 14 χρόνια, χωρίς όμως να έχει επέλθει συμφωνία. Η Ελληνική Προεδρία κατάφερε να κάμψει τις διαφωνίες των επιμέρους χωρών. Η καθιέρωση του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας έχει μεγάλη σημασία, γιατί αναμένεται να βοηθήσει τους ανθρώπους με καινοτόμες ιδέες να αξιοποιήσουν αποτελεσματικότερα τις ιδέες τους.

Σημαντική πρόοδος έχει γίνει, επίσης, για τον καλύτερο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, ώστε να είναι δυνατή μία αποτελεσματική και ρεαλιστική – λιγότερο άκαμπτη -- εφαρμογή του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναμένεται να πάρει σημαντικές αποφάσεις για την απασχόληση. Αυτό αποδεικνύει ότι η ελληνική Προεδρία έχει αναδείξει την απασχόληση σε κορυφαία προτεραιότητα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σε άλλα σημαντικά θέματα (οι σιδηρόδρομοι, το επόμενο στάδιο στο άνοιγμα των αγορών, η προώθηση της κοινωνίας της πληροφορίας, ο ενεργειακός φόρος, η οδηγία για την περιβαλλοντική ευθύνη αναμένεται να αποφασισθούν συγκεκριμένες προθεσμίες για την ολοκλήρωση των τελικών συμφωνιών.

Το Εαρινό Συμβούλιο αναμένεται επίσης να δώσει στρατηγικές κατευθύνσεις για σημαντικά ζητήματα όπως για τους Γενικούς Προσανατολισμούς της Οικονομικής Πολιτικής που θα ισχύουν για τα επόμενα τρία χρόνια και που θέτουν το τους στόχους και το πλαίσιο άσκησης

οικονομικής πολιτικής, για την Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση, αλλά και για τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις στις αγορές εργασίας των επιμέρους χωρών, για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας, μέσω των Σχεδίων Δράσης για την επιχειρηματικότητα και την απλοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος αλλά και την εφαρμογή του Χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις, και τέλος για την προστασία του περιβάλλοντος. Έμφαση αναμένεται να δοθεί και στο Σχέδιο Δράσης για τις περιβαλλοντικά καθαρές τεχνολογίες.

Η σημασία για την περιφέρεια

Η Στρατηγική της Λισσαβώνας δεν είναι απλά ένα σύνολο πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ με ενδεχόμενα αποτελέσματα σε βάθος χρόνου. Τα πρώτα αποτελέσματα είναι ήδη ορατά σε επίπεδο χώρας – αλλά και περιφέρειας. Η επιδίωξη αυτής της Στρατηγικής μπορεί να αποφέρει άμεσα ακόμη περισσότερα οφέλη για τη χώρα μας σαν σύνολο και, ειδικότερα, για τις πιο απομακρυσμένες περιφέρειες.

Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και οι πολιτικές για την απασχόληση θα σημαίνουν θέσεις εργασίας, μείωση της ανεργίας και βελτίωση των συνθηκών εργασίας, και ειδικά για περιφέρειες και νομούς όπως ο δικός μας, με υψηλή αναεργία και ανάγκη επαναπροσδιορισμού της οικονομικής δραστηριότητας.

Οι αποφάσεις για την ενοποίηση των Ευρωπαϊκών αγορών και για την επέκταση των ευρωπαϊκών δικτύων – ενέργειας, μεταφορών, τηλεπικοινωνιών – σημαίνουν και άρση της απομόνωσης για απομακρυσμένες περιφέρειες όπως είναι οι περισσότερες στη χώρα μας.

Οι περιβαλλοντικές πολιτικές (π.χ. η αυξανόμενη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας) θα σημαίνει καλύτερη ποιότητα ζωής, ειδικά για τις περισσότερο επιβαρημένες περιοχές.

Η Στρατηγική της Λισσαβώνας δεν αναφέρεται μόνο στο αύριο της Ευρώπης, αλλά και στο παρόν και την καθημερινότητα όλων μας - ειδικά των λιγότερο προνομιούχων. Η Ελληνική Προεδρία έχει εργασθεί σκληρά για να γίνουν τα αποτελέσματα ορατά σε όλους και αυτό θα συνεχίσει να επιδιώκει και μετά το ορόσημο του Εαρινού Συμβουλίου.

Ιούνιος 2003, με το κλείσιμο της Ελληνικής Προεδρίας στην ΕΕ

Ελληνική Προεδρία: Αποτελέσματα και προοπτικές

Λίγες ημέρες μετά τη Σύνοδο της Θεσσαλονίκης και πριν το κλείσιμο του εξαμήνου της Ελληνικής Προεδρίας, είναι ώρα να κάνουμε έναν απολογισμό. Τι προσπάθησε και τι πέτυχε η Ελληνική Προεδρία; Πως αυτά τα θέματα τα οποία χειρίστηκε συνδέονται με το μέλλον της χώρας, με το μέλλον κάθε περιφέρειας;

Πριν από 6 μήνες, όταν ξεκίνησε η Ελληνική Προεδρία σχεδιάζαμε ένα εξάμηνο με 5 μεγάλες προτεραιότητες:

- Την ολοκλήρωση της διαδικασίας της διεύρυνσης της Ευρώπης στα 10 νέα μέλη, την μεγαλύτερη διεύρυνση στην ιστορία της ΕΕ
- Τη διαμόρφωση μίας κοινής Ευρωπαϊκής πολιτικής για τη μετανάστευση και το άσυλο, σε μία εποχή που η ΕΕ και ιδιαίτερα περιοχές όπως οι δικές μας μαστίζονται από λαθρομετανάστευση
- Τη λεγόμενη «Διαδικασία Λισσαβόνας»: τις Ευρωπαϊκές πολιτικές με άλλα λόγια για βιώσιμη ανάπτυξη, περισσότερη ανταγωνιστικότητα, για απασχόληση και κοινωνική συνοχή.
- Τις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ: τη διαμόρφωση της νέας Ευρώπης ως παράγοντα σταθερότητας και συνεργασίας στη διεθνή σκηνή
- Και τέλος τη συζήτηση για το μέλλον της Ευρώπης, και το νέο της Σύνταγμα.

Ιράκ και εξωτερική πολιτική της ΕΕ

Αυτές ήταν οι προτεραιότητες. Η ιστορία όμως μας επιφύλασσε να συμπέσει η Προεδρία μας με την επίθεση στο Ιράκ. Έτσι η Ελληνική Προεδρία βρέθηκε χωρίς να το θέλει στην ανάγκη να παίξει έναν κρίσιμο ρόλο για το μέλλον της Ευρώπης. Σε μία συγκυρία όπου οι διαφωνίες μέσα στην ΕΕ ήταν βαθιές, καταφέραμε να ξεπεράσουμε την κρίση και να διατηρήσουμε την ενότητα της Ευρώπης.

Όχι να εξαφανίσουμε τις διαφωνίες. Αυτές υπάρχουν και θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν. Αλλά να δείξουμε ότι αυτά που μας ενώνουν – οι Ευρωπαϊκές αξίες, το όραμα μίας Ευρώπης που χτίζεται σιγά-σιγά και γίνεται ολοένα πιο δυνατή -- είναι περισσότερα από αυτά που μας χωρίζουν.

Να αναδείξουμε την πιεστική ανάγκη περαιτέρω ενοποίησης στην Ευρώπη. Τη διαμόρφωση κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής άμυνας με το Ευρωπαϊκό Αμυντικό Δόγμα. Την ανάγκη διαχείρισης κρίσεων – όπως στη Μέση Ανατολή, ή σε θέματα τρομοκρατίας -- και δημοκρατικής διακυβέρνησης της παγκοσμιοποίησης σε έναν κόσμο που δεν πρέπει να κυριαρχείται από μία υπερδύναμη. Αυτή ήταν και η πρώτη επιτυχία μας. Και αυτό μας το αναγνώρισαν όλοι.

Διεύρυνση

Η δεύτερη επιτυχία ήταν η διαδικασία της διεύρυνσης με την υπογραφή στην Αθήνα, στη Στοά του Αττάλου, της πράξης προσχώρησης 10 νέων μελών. Μίας διεύρυνσης που φέρνει την ΕΕ σχεδόν στα γεωγραφικά όρια της Ευρωπαϊκής ηπείρου, και θα δημιουργήσει μία οικονομική και πολιτική οντότητα 450 εκατομμυρίων κατοίκων. Με νέες προοπτικές, αλλά και με προβλήματα διακυβέρνησης και συνοχής που πρέπει η νέα μεγάλη Ευρώπη να αντιμετωπίσει.

Για εμάς στην Ελλάδα η διαδικασία της διεύρυνσης είχε μία ιδιαιτερότητα. Ήταν πριν από όλα η ευτυχής κατάληξη μίας μεγάλης εθνικής υπόθεσης: της ένταξης της Κύπρου στη μεγάλη Ευρωπαϊκή οικογένεια. Μία ένταξη που πολλοί δεν θεωρούσαν εφικτή και μέχρι την τελευταία στιγμή διαλαλούσαν ότι θα αποτύχει.

Μία ένταξη που μαζί με τον Ευρωπαϊκό προσανατολισμό της Τουρκίας αλλάζει τα δεδομένα στην περιοχή μας. Δεν εξαφανίζει ως δια μαγείας τους κινδύνους. Αλλά δημιουργεί μία δυναμική για την επίλυση προβλημάτων δεκαετιών και βάζει τις βάσεις για την κοινή μελλοντική ευημερία. Ποτέ καμία Ελληνική κυβέρνηση δεν κατάφερε σε αυτόν τον τομέα τόσα πολλά σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα.

Και για τη Βόρειο Ελλάδα η διεύρυνση έχει και μία άλλη διάσταση. Μετατοπίζει το κέντρο βάρους της Ευρώπης σταθερά προς την κεντρική και ανατολική Ευρώπη. Ανοίγει νέες

αγορές, και μας δίνει τη δυνατότητα να γίνουμε κόμβος για την ευρύτερη περιοχή, να αποκτήσουμε την εξωστρέφεια που μας χρειάζεται για να σταθεί στα πόδια της η περιφεριακή οικονομία μας.

Μετανάστευση και άσυλο

Η τρίτη μεγάλη προτεραιότητα της Ελληνικής Προεδρίας – και μία από τις μεγάλες επιτυχίες της Συνόδου της Θεσσαλονίκης – ήταν η δημιουργία ολοκληρωμένης πολιτικής για το θέμα της μετανάστευσης και του ασύλου.

Εμείς, σαν χώρα μεταναστών παλιότερα, και χώρα υποδοχής σημαντικού αριθμού μεταναστών σήμερα, ξέρουμε πόσο σημαντικό είναι να βρεθεί η δύσκολη ισορροπία ανάμεσα στις πολιτικές που ενσωματώνουν τους μετανάστες, τους βοηθούν να ενταχθούν και να συνεισφέρουν με την παρουσία τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή, και στις πολιτικές που ελέγχουν αποτελεσματικά τα εξωτερικά μας σύνορα, και αποθαρρύνουν την παράνομη μετανάστευση.

Αυτήν την ισορροπία βρήκε η Σύνοδος της Θεσσαλονίκης. Απέρριψε τις ακραίες λογικές κάποιων κρατών-μελών για πολιτικές καταστολής, αλλά και τις λογικές ανεξέλεγκτης πρόσβασης για όλους. Έδωσε πόρους – όχι αρκετούς, αλλά είναι η αρχή – για τη φύλαξη των συνόρων, αλλά και θέσπισε διαδικασίες και πολιτικές για την αποτελεσματική ενσωμάτωση των νόμιμων μεταναστών.

Οι μεγάλες οικονομικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις

Η επόμενη προτεραιότητα της Ελληνικής Προεδρίας ήταν η «ατζέντα της Λισσαβόνας», η στρατηγική των οικονομικών και κοινωνικών μεταρρυθμίσεων, και ο τομέας της δικής μου ευθύνης αυτούς τους 6 μήνες. Είναι οι πολιτικές που θα καθορίσουν την οικονομική και κοινωνική ταυτότητα της Ευρώπης τα επόμενα χρόνια, το πλαίσιο στο οποίο θα κινηθεί και η χώρα μας και η περιοχή μας.

Η Ευρώπη σήμερα δοκιμάζεται από χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Η ανεργία έχει αυξηθεί παρά τη δημιουργία πολλών νέων θέσεων εργασίας, τα συστήματα κοινωνικής προστασίας αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της γήρανσης του πληθυσμού, ενώ η περιβαλλοντική

επιβάρυνση φέρνει στο προσκήνιο την πρόκληση της ανάπτυξης με ταυτόχρονο σεβασμό στο περιβάλλον.

Σε αυτή τη δύσκολη συγκυρία, η πρόκληση για την Προεδρία ήταν διπλή: να δουλέψουμε ώστε να διαμορφωθούν πειστικές και αξιόπιστες απαντήσεις πολιτικής στο βραχυπρόθεσμο πρόβλημα της οικονομικής δυσπραγίας στην Ευρώπη, αλλά και να διαμορφωθούν πολιτικές πρωτοβουλίες με στόχο την αναζήτηση νέων πηγών βιώσιμης ανάπτυξης μεσοπρόθεσμα, η οποία να δημιουργεί πλούτο, περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, να εμβαθύνει την κοινωνική συνοχή και να διαφυλάσσει τη μελλοντική ευημερία και ποιότητα ζωής.

Επιδιώξαμε – και πετύχαμε -- να δώσουμε νέα ώθηση σε αυτό το πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων. Πετύχαμε να παρθούν σημαντικές αποφάσεις σε όλους τους τομείς της στρατηγικής της Λισσαβόνας: οικονομία, έρευνα, ενέργεια, μεταφορές, επικοινωνίες, εκπαίδευση, απασχόληση, κοινωνική συνοχή, περιβάλλον. Στον τομέα των οικονομικών μεταρρυθμίσεων, είχαμε σημαντικά αποτελέσματα:

- Μία συμφωνία για πιο ρεαλιστική εφαρμογή του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ώστε να μην πνίγεται η ανάπτυξη από υπερβολικά δογματική ερμηνεία των δημοσιονομικών κανόνων
- Νέες κατευθύνσεις για την περιφερειακή πολιτική, ώστε και μετά τη διεύρυνση και το τέλος του Γ'ΚΠΣ η χώρα μας να συνεχίζει να βασίζεται στη στήριξη από τα ταμεία της ΕΕ – ένα Δ'ΚΠΣ για όλες σχεδόν τις Ελληνικές περιφέρειες και σίγουρα για την Περιφέρειά μας
- Μία ιστορική – αλλά λίγο γνωστή -- συμφωνία για τη φορολογία των αποταμιεύσεων, που αποτρέπει τη φυγή κεφαλαίων σε τρίτες χώρες όπως η Ελβετία, και κατοχυρώνει ότι τα κεφάλαια αυτά – μέχρι 300 εκ. Ευρώ -- θα παραμένουν στην Ελλάδα και θα μπορούν έτσι να συνεισφέρουν στην επέκταση της δυναμικής της Ελληνικής οικονομίας
- Αποφάσεις για την απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας, που παρά όσα πιστεύουν πολλοί δεν πρέπει να μας φοβίζει στην Ελλάδα ούτε εμάς εδώ στο νομό Κοζάνης.
- Αποφάσεις για τα νέα διευρωπαϊκά δίκτυα ενέργειας και την επέκταση του δικτύου μεταφορών που θα ωφελήσουν πολλαπλά την Ελλάδα και την περιοχή μας γιατί θα μας διασυνδέσουν καλύτερα με την υπόλοιπη Ευρώπη

- Αποφάσεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, για ευκολότερη ίδρυση επιχειρήσεων, λιγότερη γραφειοκρατία, καλύτερη πρόσβαση σε κεφάλαια, ώστε οι Ευρωπαϊκές & Ελληνικές επιχειρήσεις – και ιδιαίτερα οι μικρομεσαίες – να γίνουν πιο ανταγωνιστικές.

Στο σημείο αυτό να θυμίσω μία πρόσφατη δική μου πρόταση για τη χρήση νέων τρόπων στήριξης της επιχειρηματικότητας στο νομό Κοζάνης από τον Τοπικό Πόρο – με τα λεγόμενα περιφερειακά κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών – σύγχρονα εργαλεία πολιτικής, μακριά από μικροπολιτικές σκοπιμότητες, που δοκιμάζονται με επιτυχία σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Είναι μία πρόταση που συμβαδίζει απόλυτα με τις Ευρωπαϊκές πολιτικές που προωθήσαμε στην Ελληνική Προεδρία.

Για την Ελληνική Προεδρία όμως οι κοινωνικές μεταρρυθμίσεις ήταν εξίσου σημαντικές με τις οικονομικές. Επιδιώξαμε λοιπόν να δώσουμε ώθηση στον εκσυγχρονισμό του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, για να μπορέσει η Ευρώπη να διατηρήσει την ιδιαιτερότητά της. Να βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα, αλλά να επιδιώκει κυρίως την πλήρη απασχόληση και την εμπάθυνση της κοινωνικής συνοχής.

- Δώσαμε σάρκα και οστά σε μία νέα στρατηγική για την απασχόληση, με μεταρρυθμίσεις στα φορολογικά συστήματα και στα συστήματα παροχών για να μην αποθαρρύνεται η εργασία, κίνητρα για την είσοδο στην αγορά εργασίας, ειδικά των νέων και των γυναικών, επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο και δια βίου μάθηση, έτσι ώστε να συμβάλλουμε ουσιαστικά στην αύξηση των θέσεων εργασίας και τη μείωση της ανεργίας.
- Θεσμοθετήσαμε μία Τριμερή Κοινωνική Σύνοδο, μία καινοτομία που επιτρέπει στους κοινωνικούς εταίρους – εργοδότες, εργαζόμενους -- να συνεισφέρουν στη διαμόρφωση στρατηγικής σε Ευρωπαϊκό επίπεδο
- Δώσαμε κατευθύνσεις για τις περαιτέρω μεταρρυθμίσεις στα συστήματα συντάξεων, με τρόπο που να συνδυάζεται η δημοσιονομική τους βιωσιμότητα με την επάρκεια – δίκαιες δηλαδή και επαρκείς αλλά και εγγυημένες συντάξεις – ώστε να αντιμετωπιστεί η δημογραφική βόμβα της γήρανσης του πληθυσμού που σιγοκαίει κάτω από τα πόδια της Ευρώπης.

Τέλος η Ελληνική προεδρία ανέδειξε και το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος, για ένα Ευρωπαϊκό μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης:

- Πήραμε με τους εταίρους μας σημαντικές αποφάσεις για την περιβαλλοντική ευθύνη, με την καθιέρωση ενός συστήματος όπου «ο ρυπαίνων πληρώνει», καθιερώσαμε περιβαλλοντικούς στόχους σε τομείς όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τα βιοκαύσιμα,
- Πήραμε σημαντικές αποφάσεις για την απόσυρση μονοπύθμενων δεξαμενόπλοιων, και την προστασία έτσι των Ελληνικών θαλασσών, αποφάσεις που στη χώρα μας και στο Ευρωκοινοβούλιο πολέμησε η Νέα Δημοκρατία, γιατί είναι δέσμια επιχειρηματικών συμφερόντων.

Αυτό το μεγάλο πρόγραμμα των Ευρωπαϊκών μεταρρυθμίσεων της Λισσαβώνας αποτελεί μεγάλη πρόκληση και για τη χώρα μας. Δεν είναι άλλο από την προσπάθεια που καταβάλλουμε στην Ελλάδα για την επιτάχυνση της πραγματικής σύγκλισης με τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Οι στόχοι και οι κατευθύνσεις αυτών των μεταρρυθμίσεων καθοδηγούν και τις δικές μας πολιτικές.

Το Σύνταγμα της Ευρώπης

Η συμφωνία για το προοίμιο στο Ευρωπαϊκό σχέδιο Συντάγματος το οποίο οι ηγέτες της Ευρώπης συμφώνησαν προχθές Παρασκευή στη Σύνοδο της Θεσσαλονίκης ήταν μια ιστορική ημέρα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, μία ημέρα όπου η Ευρώπη έδωσε στη Χαλκιδική το δικό της ραντεβού με την Ιστορία.

Το πείραμα που κάνει η Ευρωπαϊκή Ένωση με το Σύνταγμα δεν έχει προηγούμενο στον κόσμο. Προσπαθεί να ενώσει λαούς, μνήμες και ιστορίες κάτω από ένα Καταστατικό Χάρτη Αρχών. Μπορεί να το θεωρούμε εύκολο, αν ξεχάσουμε ότι μόλις πριν 60 χρόνια αυτοί οι λαοί σφάζονταν μεταξύ τους.

Συζητά για να αποκτήσει καταστατικό χάρτη που θα ορίσει τη ζωή 500 εκατομμυρίων ανθρώπων τις επόμενες δεκαετίες. Διαλέγεται αν θα συνεχίσει να παραμένει απλώς μια Κοινή Αγορά ή θα συνεχίσει να προχωρά για να γίνει τελικά μία κρατική οντότητα. Συζητά με τι μηχανισμούς θα καταφέρει να λειτουργήσει όταν θα έχει 25 μέλη, πως θα γίνει πιο

δημοκρατική, με μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, αλλά και δεν θα παραλύσει, καταφέροντας να παίρνει αποφάσεις.

Προσπαθεί να βρει τη χρυσή τομή μεταξύ της παράδοσης του «κοινωνικού κράτους» και της αναγκαίας αύξησης της παραγωγικότητας. Να βρει ένα διακριτό ρόλο σε ένα διαρκώς παγκοσμιοποιούμενο περιβάλλον. Να συμβιβάσει εθνικές ευαισθησίες με κοινές πολιτικές.

Όλα αυτά τα μεγάλα ζητήματα εμφανίζονται στο 72σέλιδο προσχέδιο του Συντάγματος που από σήμερα συζητείται στη Χαλκιδική. Είναι ένα σημαντικό κείμενο σύνθεσης παρά τους εμφανείς συμβιβασμούς που εμπεριέχει.

Και η Ελληνική Προεδρία έκανε το χρέος της απέναντι στην Ευρώπη – παρά τις αμφιβολίες εάν η Συντακτική Συνέλευση θα προλάβαινε να ολοκληρώσει τις εργασίες της. Έφερε το κείμενο σε μία συμφωνία και αποφασίστηκαν οι όροι με τους οποίους θα συνεχιστεί αυτή η διαδικασία, οι όροι της Διακυβερνητικής το επόμενο εξάμηνο.

Στη Σιθωνία της μικρής Ελλάδας ολοκληρώθηκε ένα μεγάλο κεφάλαιο της εξέλιξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συνεχίζονται τα επόμενα βήματα για να μπορέσουμε να φθάσουμε στην ψήφιση, την αποδοχή ενός νέου Συντάγματος, ενός Συντάγματος για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Είναι λοιπόν προφανές – και αποδεκτό από όλους τους καλόπιστους αναλυτές – ότι αφήνουμε πίσω μας μία εξαιρετικά επιτυχημένη Προεδρία. Μία επιτυχής Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν είναι όμως απλώς αποτέλεσμα της σκληρής δουλειάς ενός μικρού αριθμού ατόμων. Ούτε βεβαίως αποτέλεσμα ή ευκαιρία δημοσίων σχέσεων. Η επιτυχία αντανakλά με ένα άμεσο τρόπο το υπόβαθρο, την κατάσταση, της χώρας, της οικονομίας που ασκεί την Προεδρία.

Η Ελλάδα ολοκληρώνει σε μερικές εβδομάδες μία ιδιαίτερα επιτυχή Προεδρία γιατί είναι σήμερα μία δυνατή χώρα. Ολοκληρώνει μία επιτυχή Προεδρία γιατί έχει σήμερα μία δυνατή οικονομία, έχοντας θέσει σταθερές βάσεις για ανάπτυξη. Και η επιτυχής ολοκλήρωση αυτής της Προεδρίας ανοίγει περαιτέρω προοπτικές για την Ελληνική οικονομία και κοινωνία τα επόμενα χρόνια.

Μάρτιος 2004, τέσσερα χρόνια από την έναρξη της «διαδικασίας της Λισσαβόνας»

Η Ευρώπη και η Ελλάδα της Λισσαβόνας

Το 2000 οι ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δημιούργησαν ένα πλαίσιο νέων πολιτικών, τη «στρατηγική της Λισσαβόνας», με στόχο να γίνει η Ευρώπη η πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία στον κόσμο. Μια οικονομία βασισμένη στη γνώση, ικανή για βιώσιμη ανάπτυξη, με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, με ισχυρότερη κοινωνική συνοχή.

Από τότε πέρασαν τέσσερα χρόνια. Το πολιτικό σκηνικό έχει αλλάξει, οι οικονομικές προοπτικές δεν είναι εξίσου καλές, η κοινωνική συνοχή αντιμετωπίζει προκλήσεις. Στη νέα Ευρώπη των 25, τι σημαίνει σήμερα η στρατηγική της Λισσαβόνας; Και τι σημασία έχει για τη χώρα μας;

Η αναπτυξιακή δυναμική στην Ευρώπη βασίζεται στην αξιοποίηση νέων πηγών ανάπτυξης: στη δημιουργία των συνθηκών εκείνων που ανοίγουν προοπτικές σε νέες επιχειρήσεις και βιομηχανίες και παράλληλα ενισχύουν τη δυνατότητα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

Στόχος μας συνεπώς πρέπει να είναι να δώσουμε έμφαση στις επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο αλλά και να επιταχύνουμε τη μετατροπή της καινοτομίας σε παραγωγικότητα σε όλο το φάσμα της οικονομίας. Να επικεντρωθούμε στη μείωση των εμποδίων εισόδου νέων επιχειρήσεων στην αγορά, στην καλύτερη πρόσβαση των μικρών επιχειρήσεων σε επιχειρηματικά κεφάλαια, στην προώθηση της έρευνας, στην επιτυχή μεταφορά των αποτελεσμάτων της στην αγορά, στην ενθάρρυνση τεχνολογικών πρωτοβουλιών.

Στόχος ισότιμος με τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις είναι και ο εκσυγχρονισμός του Ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Καταρχάς η Ευρώπη εξακολουθεί να έχει ένα έλλειμμα απασχόλησης. Για να δημιουργήσουμε περισσότερες και καλύτερες θέσεων εργασίας, τη μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα και ευελιξία στη αγορά εργασίας πρέπει να πλαισιώνουν αποτελεσματικές δικλείδες ασφαλείας, ενεργές πολιτικές για επανένταξη, επανεκπαίδευση και αναβάθμιση προσόντων.

Ένας άλλος κύριος στόχος είναι ο εκσυγχρονισμός του συστήματος κοινωνικής προστασίας. Θέλουμε τα Ευρωπαϊκά κράτη να είναι ενεργά κράτη πρόνοιας. Για να ενισχύσουμε αποτελεσματικά όμως την κοινωνική συνοχή, πρέπει να διασφαλίζουμε ότι οι παροχές αγγίζουν αυτούς που τις έχουν πραγματικά ανάγκη. Πρέπει επίσης να προχωρήσουμε στην αποτελεσματική και δίκαιη αντιμετώπιση των προβλημάτων που θέτει η γήρανση του πληθυσμού στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, διασφαλίζοντας ότι η όποια μεταρρύθμιση θα θέτει την κοινωνική επάρκεια των συντάξεων ως τουλάχιστο ισότιμο στόχο με την δημοσιονομική βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων.

Τέλος το ζήτημα της συμβατότητας περιβαλλοντικών και οικονομικών πολιτικών για βιώσιμη ανάπτυξη παραμένει εξαιρετικά σημαντικό και πρέπει να επιδιωχθεί με συγκεκριμένες πρωτοβουλίες. Μία από αυτές είναι η ενίσχυση των προσπαθειών ώστε να αρθούν τα εμπόδια για χρήση περιβαλλοντικών τεχνολογιών. Μία άλλη είναι να δώσουμε μεγαλύτερη προτεραιότητα σε μέσα μεταφοράς που συμβάλουν στην προστασία του περιβάλλοντος.

Η Λισσαβόνα παραμένει συνεπώς επίκαιρη για την Ευρώπη. Και αυτό γιατί όπως και η δημιουργία μίας κοινής αγοράς και ενός ενιαίου νομίσματος, είναι το μέσο, η μέθοδος για να πετύχουμε μία προοδευτική και δίκαιη Ευρώπη. Μια Ευρώπη αρκετά ισχυρή ώστε να παρέχει θέσεις εργασίας κι ευημερία σε όλους τους πολίτες της.

Λέγεται συχνά ότι πολλές από τις πολιτικές για τις οικονομικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις της «ατζέντας της Λισσαβόνας» είναι ταυτόσημες, είτε προωθούνται από συντηρητικές κυβερνήσεις είτε προωθούνται από κυβερνήσεις και κόμματα του χώρου της σύγχρονης Ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας. Αυτό είναι λάθος.

Η «ατζέντα της Λισσαβόνας» ήταν μία πολιτική πρόταση της Ευρωπαϊκής κεντροαριστεράς το 2000 και η εξέλιξή της εξαρτάται από την πολιτική ισορροπία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στις χώρες-μέλη της ΕΕ ανάμεσα στις συντηρητικές και προοδευτικές δυνάμεις. Μόνο μία προοδευτική πλειοψηφία θα διασφαλίσει την έμφαση στην επένδυση στον άνθρωπο και στις νέες τεχνολογίες ως προϋπόθεση για να λειτουργήσουν πιο αποτελεσματικά οι απελευθερωμένες αγορές, θα δώσει έμφαση στις επενδύσεις στα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών και επικοινωνιών και όχι μόνο στην απελευθέρωση των σχετικών αγορών για τη δημιουργία της Ευρώπης της περιφερειακής συνοχής, και θα

επιμένει τις ρυθμίσεις που κατοχυρώνουν τα δικαιώματα των εργαζομένων σε θέσεις προσωρινής απασχόλησης στις πολιτικές απασχόλησης.

Η Λισσαβόνα παραμένει επίκαιρη και για την Ελλάδα. Στη χώρα μας, η «Χάρτα Σύγκλισης» που παρουσίασε το ΠΑΣΟΚ δίνει ένα πλαίσιο πολιτικών με συγκεκριμένους στόχους και χρονοδιαγράμματα -- μία Ελληνική «ατζέντα της Λισσαβόνας». Γιατί πιστεύουμε πώς μπορεί κανείς – με σχέδιο και αποτελεσματικότητα – να προωθήσει μεταρρυθμίσεις που συνδυάζουν την ανάγκη δημιουργίας μίας πιο ανταγωνιστικής οικονομίας με τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας και πιο ισχυρή κοινωνική συνοχή.

Απρίλιος 2004, μετά τις εκλογές

Και τώρα τι; Από την ήττα στην ανασυγκρότηση

Γιατί χάσαμε

Εκ των υστέρων είναι φανερό ότι αυτές οι εκλογές δύσκολα θα μπορούσαν να κερδηθούν. Η κούραση, ο συσσωρευμένος θυμός του εκλογικού σώματος ήταν δύσκολο να ξεπεραστούν από την προσδοκία του νέου και την προσπάθεια υπέρβασης, όπως αυτή εκφράστηκε από την αλλαγή ηγεσίας στο ΠΑΣΟΚ.

Παράλληλα η ΝΔ κατάφερε με μεγάλη συνέπεια και επιμονή να προβάλει έναν μετριοπαθή, καθησυχαστικό πολιτικό λόγο, κάνοντας έτσι την επιλογή της από το εκλογικό σώμα επιλογή χαμηλού ρίσκου και ακυρώνοντας την προσπάθεια του ΠΑΣΟΚ να θέσει διλήμματα.

Στην ψήφο του πολίτη, επικράτησε η λογική του αυτονόητου στα μεγάλα επιτεύγματα της τελευταίας 10ετίας. Δεν πιστωθήκαμε όλα όσα – μεγάλα και σημαντικά -- κάναμε, χρεωθήκαμε όμως στο ακέραιο τις υστερήσεις και τα λάθη μας.

Πληρώσαμε το γεγονός ότι η πρωτόγνωρη ανάπτυξη στη χώρα δεν βιώνεται από όλους και σε όλη την επικράτεια. Πληρώσαμε την καθημερινή λειτουργία μίας δημόσιας διοίκησης που παρά την πρόοδό της, εγγράφεται στο συλλογικό υποσυνείδητο ως αναποτελεσματική, προσβλητική για ένα σύγχρονο Ευρωπαϊκό κράτος, και βαθιά διεφθαρμένη.

Πληρώσαμε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που είναι ακόμα δέσμιο σε ξεπερασμένες λογικές, και ένα σύστημα υγείας στο οποίο συνυπάρχουν τα νέα νοσοκομεία, με την γενική αίσθηση ότι το φακελάκι είναι ο κανόνας και όχι η εξαίρεση.

Πληρώσαμε και τον απόηχο συγκεκριμένων πολιτικών: τη μεταφορά πλούτου που βίωσαν όσοι (καλώς ή κακώς) έπαιξαν και έχασαν στο Χρηματιστήριο, την αίσθηση φορολογικών επιδρομών στους μικρομεσαίους, την πρώτη αποτυχημένη ασφαλιστική μεταρρύθμιση.

Πάνω από όλα όμως πληρώσαμε συμπεριφορές: όχι μόνο στην κεντρική πολιτική σκηνή και στη διοίκηση, αλλά – κυρίως – από τα 50-100 στελέχη μας σε κάθε νομό (πολυθεσίτες, βολεμένοι, εμφανώς διαπλεκόμενοι) τους οποίους η κάθε τοπική κοινωνία γνωρίζει προσωπικά, και θέλησε να τιμωρήσει παραδειγματικά.

Η μάχη χάθηκε στον μεσαίο χώρο, στους ελεύθερους επαγγελματίες και στους μικρομεσαίους. Αντί για φυσικοί μας σύμμαχοι σε μία δυναμική πορεία για την Ελλάδα, έγειραν την πλάστιγγα αλλού. Παράλληλα δεν καταφέραμε να καθησυχάσουμε τους φόβους των τμημάτων του πληθυσμού που αγωνιούν για το μέλλον: άνεργοι, αγρότες, χαμηλοσυνταξιούχοι, νοικοκυρές.

Το τελικό αποτέλεσμα διαμορφώθηκε και από συγκυρίες και κινήσεις της προεκλογικής περιόδου: την ανακοπή της ανοδικής πορείας μετά την αλλαγή ηγεσίας με το επεισόδιο της τροπολογίας, τη δυσκολία εύρεσης της σωστής ισορροπίας ανάμεσα στην προβολή του έργου και του αιτήματος για ένα «νέο ξεκίνημα», την αμφίπλευρη διεύρυνση που δημιούργησε σημαντικά προβλήματα σε πολλούς ψηφοφόρους του ΠΑΣΟΚ, αλλά και από τις δυσκολίες συντονισμού και δημιουργίας μίας δεμένης καμπάνιας, όπως και από την αλλαγή πλεύσης την τελευταία εβδομάδα προς έναν πιο παραδοσιακό και αντιπαραθετικό πολιτικό λόγο που απλώς επικύρωσε στο μυαλό πολλών ψηφοφόρων την επιλογή της ΝΔ.

Μαθαίνοντας να κάνουμε αντιπολίτευση

Δεν είναι παράξενο που ένα κόμμα στην εξουσία για 10 συνεχή χρόνια δυσκολεύεται στην αρχή στο να μάθει να ασκεί αντιπολίτευση. Τα ίδια όμως τα πρώτα δείγματα γραφής της κυβέρνησης ΝΔ -- μετριοπάθεια, ήπιοι τόνοι, αλλά και ακινησία και σημαντικά λάθη σε κρίσιμους τομείς – δείχνουν και το στίγμα της αντιπολιτευτικής τακτικής που πρέπει να ακολουθήσει το ΠΑΣΟΚ: έμφαση στη στοιχειοθετημένη κριτική, σθεναρή υπεράσπιση του έργου που έχει γίνει, προβολή εναλλακτικών προτάσεων σε κάθε τομέα.

Υπάρχουν προνομιακά πεδία για αντιπαραθεση: στην οικονομία, σε συνέχεια της θρυλούμενης δημοσιονομικής απογραφής, η εκτίναξη των ελλειμμάτων κοντά στο 3% θα δώσει στην κυβέρνηση άλλοθι για την αθέτηση υποσχέσεων. Στην αγορά εργασίας, μία πιθανή ανακοπή του ρυθμού μείωσης της ανεργίας δίνει χώρο για τις προτάσεις του ΠΑΣΟΚ.

Στη δημόσια διοίκηση, ο τρόπος χειρισμού της υπόθεσης των συμβασιούχων επιτρέπει στο ΠΑΣΟΚ να μιλήσει για ασυνέπεια και εκμετάλλευση.

Οι ευρωεκλογές του Ιουνίου

Είναι σαφές ότι οι ευρωεκλογές του Ιουνίου είναι ο επόμενος δύσκολος «πολιτικός κάβος». Σπάνια οι πολίτες τιμωρούν μία κυβέρνηση με τρεις μόνο μήνες ζωής. Αντίθετα, συνήθως επιβεβαιώνουν την ψήφο τους. Επιπρόσθετα, η ψήφος στις ευρωεκλογές είναι παραδοσιακά χαλαρή, πριμοδοτώντας τα μικρότερα κόμματα. Άρα αποτελεί μεγάλη προτεραιότητα η προετοιμασία της εκλογικής αναμέτρησης του Ιουνίου με στόχο τη μείωση της εκλογικής διαφοράς του Μαρτίου.

Σε αυτήν την κατεύθυνση το ΠΑΣΟΚ έχει ένα βασικό πλεονέκτημα: οι πολιτικές που ακολούθησε στα ευρωπαϊκά θέματα έχουν καταξιωθεί, με μία πετυχημένη Προεδρία, ενώ έχει πολλά στελέχη με πολύ καλή γνώση διαδικασιών και θεμάτων.

Η ΝΔ θα επιχειρήσει να υποβαθμίσει στο διάλογο τα ευρύτερα θέματα της ΕΕ (διεύρυνση, Σύνταγμα, άμυνα), ενώ θα αναδείξει θέματα που προσφέρουν πεδίο αντιπαράθεσης: η σύγκλιση (πως και με ποιους ρυθμούς την πετυχαίνουμε), η περιφερειακή συνοχή (διαχείριση/καθυστέρηση στο Γ'ΚΠΣ), κοινωνικά ζητήματα (φτώχεια, συντάξεις, σύστημα υγείας), θέματα διοίκησης (διαφθορά), κλπ.

Το ΠΑΣΟΚ πρέπει να απαντήσει με δύο τρόπους. Πρώτον, οργανώνοντας από τώρα έναν εκλογικό αγώνα με σαφή στόχευση, καθαρούς ρόλους, προσπαθώντας να πείσει τους πολίτες ότι στη νέα μεγάλη Ευρώπη έχει και την εμπειρία αλλά και τις καλύτερες προτάσεις για να εκπροσωπήσει τα συμφέροντα της χώρας. Δεύτερον, με ένα ευροψηφοδέλτιο που απαρτίζεται από άτομα με ευρωπαϊκή εμπειρία, γνώση στα διάφορα θεματικά αντικείμενα (από εξωτερικές σχέσεις έως οικονομία, κοινωνικά, κλπ.), μία νέα ομάδα που σηματοδοτεί την ανανέωση.

Πρέπει να «διαλύσουμε το μαγαζί»; Δημιουργώντας ένα νέο κόμμα

Το αίτημα για ανανέωση στο ΠΑΣΟΚ είναι καθολικό και επείγον, ακόμα και αν οι παράμετροί του δεν είναι πάντα σαφείς. Οι προσδοκίες είναι τεράστιες και δεν πρέπει σε

καμία περίπτωση να διαψευσθούν. Υπάρχει ένα πολύ μεγάλο ανθρώπινο δυναμικό στο χώρο της ευρύτερης δημοκρατικής παράταξης που εκφράστηκε με την ψήφο του στην εκλογή του Προέδρου και που τώρα περιμένει τις ευκαιρίες για να συμμετάσχει ενεργά. Όλοι αυτοί χρειάζονται όμως στήριξη και ενθάρρυνση, και εγγυήσεις ότι δεν εμπλέκονται σε ένα «στημένο παιχνίδι» που εξακολουθεί να παίζεται αποκλειστικά από τους παλιούς παίκτες και με τους παλιούς κανόνες.

Πολιτικό στίγμα και ιδεολογία. Από την αλλαγή ηγεσίας στο ΠΑΣΟΚ ξεκίνησε μία προσπάθεια επαναπροσδιορισμού του πολιτικού σκηνικού στη χώρα μας η οποία σήμερα έχει μείνει μετέωρη. Η ουσία της είναι η δημιουργία ενός πλειοψηφικού ρεύματος στον ευρύτερο χώρο του κεντροαριστεράς, της σύγχρονης Ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας, με «κορμό» το ΠΑΣΟΚ και συμμετόχους όλους όσους πιστεύουν στην ανάγκη τομών και μεταρρυθμίσεων. Αυτή η πολιτική και ιδεολογική μετεξέλιξη του ΠΑΣΟΚ πρέπει να συνεχιστεί. Με διάλογο και συνθέσεις, αλλά αποφασιστικά και χωρίς πωγωνίσματα.

Πέρα από το πολιτικό στίγμα όμως, παραμένουν ανοιχτά πολλά ζητήματα και διλήμματα: αλλαγή συμβόλων και ονόματος στην προσπάθεια δημιουργίας της «μεγάλης δημοκρατικής παράταξης» ή ισχυροποίηση της (ανανεωμένης) ταυτότητας του ΠΑΣΟΚ; Δημιουργία ενός συνασπισμού όπως η Ιταλική «Ελιά», αναβάπτιση όπως οι Εργατικοί στην Αγγλία, σταδιακές προσαρμογές όπως στους Γάλλους Σοσιαλιστές και το Γερμανικό SPD? Η κατεύθυνση δεν είναι προφανής και πρέπει να προκύψει από σοβαρό διάλογο με τα μέλη και με την κοινωνία.

Αναδιοργάνωση. Ανανέωση χωρίς νέες δομές και οργάνωση δεν νοείται. Η εσωτερική αναδιοργάνωση ή επανίδρυση του ΠΑΣΟΚ είναι μία δύσκολη υπόθεση που θα πάρει χρόνο και θα έχει αναταράξεις. Ενέχει τη διάλυση ή μετεξέλιξη όλων των σημερινών σχημάτων: από τις Νομαρχιακές Επιτροπές τις οποίες πολλοί χρεώνουν για την απόρριψη του ΠΑΣΟΚ στις τοπικές κοινωνίες, έως την Κ. Επιτροπή και το Εκτελεστικό Γραφείο.

Σε γενικές γραμμές, το νέο σχήμα θα πρέπει να έχει τις ακόλουθες συνιστώσες:

- «Άγκυρα» στις τοπικές κοινωνίες, με επιτροπές σε επίπεδο δήμου, πόλης ή χωριού στις οποίες συμμετέχουν ενεργοί πολίτες

- Σύνδεση των τοπικών επιτροπών με το επίπεδο Νομού και (κυρίως) περιφέρειας: λειτουργικά, αντιπροσωπευτικά και αποτελεσματικά σχήματα με άφθαρτους ανθρώπους.
- Μεγαλύτερη δόση εσωτερικής δημοκρατίας: εκλογή (προφανώς με αδιάβλητες διαδικασίες) όσο το δυνατόν περισσοτέρων οργάνων και εκπροσώπων από «μέλη και φίλους», μόνιμες διαδικασίες παραγωγής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο που δίνουν τη δυνατότητα αμφίδρομης μεταφοράς ιδεών.
- Εκπροσώπηση των περιφερειακών σχημάτων αλλά και τομέων (π.χ. οικονομία, περιβάλλον, παιδεία, κλπ.) σε ένα αντιπροσωπευτικό (περί τα 100 άτομα, με περιφερειακή και τομεακή συγκρότηση) κεντρικό όργανο πολιτικού σχεδιασμού του κόμματος.
- Δυνατότητα «χαλαρής» αλλά ουσιαστικής σχέσης με τα κομματικά δρώμενα. Πρέπει να λύσουμε το οξύμωρο: οι πιο δημιουργικοί πολίτες είναι αυτοί με τον μικρότερο διαθέσιμο χρόνο. Πρέπει να βρούμε τρόπο (με θεματικές συζητήσεις, εκδηλώσεις, χρήση νέας τεχνολογίας, κλπ.) για να τους ενεργοποιήσουμε. Εδώ θα στηριχθεί και το όλο εγχείρημα της «συμμετοχικής δημοκρατίας».
- Σημαντική στήριξη (οικονομική, τεχνολογική, πολιτική) των τοπικών/νομαρχιακών/περιφερειακών οργάνων από το κέντρο.
- Επαγγελματική στελέχωση στον κεντρικό κομματικό μηχανισμό και μία νέα διοικητική δομή. Αναδιοργάνωση και ενδυνάμωση των «τεχνικών» τομέων (οργανωτικού, διοικητικού, οικονομικού, επικοινωνίας,...), αναθεώρηση ως προς τον αριθμό και τη στόχευση, και ανανέωση ως προς τα πρόσωπα στους πολιτικούς τομείς του κόμματος (οικονομικού, συνδικαλιστικού, αγροτικού, κλπ.).

Το κόμμα-σχολείο. Το «κόμμα-σχολείο», πέρα από σύνθημα, είναι δύο διακριτά πράγματα: παραγωγή πολιτικών θέσεων και προτάσεων, και μία διαδικασία συνεχούς επιμόρφωσης των στελεχών. Το πρώτο ανανεώνει τη δεξαμενή σκέψης του κόμματος, το δεύτερο τη διαχέει σε όλο τον κομματικό ιστό αλλά και την κοινωνία.

Τα χρόνια της εξουσίας την πολιτική και τις ιδέες τα παρήγαγε η κυβέρνηση, όχι το κόμμα. Το κόμμα ακολουθούσε, συχνά ασθμαίνοντας και με δυσκολία αφομοίωσης. Αυτό φάνηκε και στο εκλογικό αποτέλεσμα, αλλά ακόμα περισσότερο στη δυσκολία παραγωγής νέων καταρτισμένων στελεχών μέσα από το κόμμα. Η λειτουργία μίας «δεξαμενής σκέψης» που

αφουγκράζεται τις νέες τάσεις, επεξεργάζεται κριτικά νέες προσεγγίσεις σε παλιά προβλήματα και συμμετέχει στις διεθνείς αναζητήσεις είναι αναπόσπαστο στοιχείο της λειτουργίας ενός σύγχρονου κόμματος.

Ο μηχανισμός διάχυσης των πολιτικών είναι εξίσου αν όχι πιο σημαντικός. Τα στελέχη σε όλη την Ελλάδα πρέπει να ενημερώνονται συνεχώς για τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές, για τα επιχειρήματα και τις διαφορές με την πολιτική της ΝΔ, για τους σύγχρονους τρόπους επικοινωνίας και πολιτικής δουλειάς. Τα μέλη και οι φίλοι του ΠΑΣΟΚ πρέπει να μπορούν να συμμετέχουν σε ουσιαστικές συζητήσεις με πολιτικό, και όχι απλώς διεκπεραιωτικό χαρακτήρα, για τη φυσιογνωμία και τις πολιτικές του κόμματος, αλλά και για τα μικρά και μεγάλα θέματα της εποχής: από την ακρίβεια και την ανεργία έως την τρομοκρατία, την παγκοσμιοποίηση, την ασφάλεια τροφίμων, κλπ.

Ανανέωση πολιτικού προσωπικού. Οποιοδήποτε εγχείρημα ανανέωσης πρέπει να στηριχθεί και στην ανάδειξη ενός νέου πολιτικού προσωπικού. Η Βουλή που προέκυψε από τις εκλογές δίνει σε ένα βαθμό το στίγμα της ανανέωσης αλλά αυτό δεν αρκεί. Χρειάζεται μία «πολιτική προσωπικού» με στόχο την εξέλιξη και ανάδειξη προσώπων που μπορούν να δώσουν τη νέα εικόνα του ΠΑΣΟΚ στην κοινωνία σε κάθε επίπεδο: στο κεντρικό κόμμα και τις οργανώσεις, στο συνδικαλισμό, στους μαζικούς χώρους, στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Μία ουσιαστική και σε βάθος ανανέωση του ΠΑΣΟΚ θα δώσει ξεκάθαρα την προοπτική νίκης στις εκλογές το τέλος της τετραετίας. Το χρωστάμε στα μέλη και τους φίλους του μεγάλου αυτού πολιτικού σχηματισμού που ήξερε πάντα να εκφράζει ό,τι πιο προοδευτικό και καινούργιο στην Ελληνική κοινωνία, αλλά και σε όλους όσους πιστεύουν ότι η δημιουργία μίας σύγχρονης κοινωνίας όπου συμβαδίζουν η ελευθερία, η δημιουργικότητα, η κοινωνική συνοχή και η αλληλεγγύη είναι εφικτή.

Σεπτέμβριος 2004, έξι μήνες μετά την ανάληψη της διακυβέρνησης από τη ΝΔ

Έξι μήνες χωρίς πυξίδα και σχέδιο

Πριν από έξι μήνες, οι κάλπες ανέδειξαν μία νέα κυβέρνηση. Η ΝΔ κέρδισε τις εκλογές στις 7 Μαρτίου γιατί έπεισε τους πολίτες ότι ήταν η πιο αξιόπιστη πρόταση για να πάει τη χώρα μπροστά. Να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της εποχής, να δώσει ευημερία σε όλους.

Τι παρέλαβε αυτή η κυβέρνηση στις 7 Μαρτίου; Παρέλαβε μία χώρα με υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, σημαντικά αυξημένα πραγματικά εισοδήματα. Μία χώρα ασφαλή στη γειτονιά της, αγκυροβολημένη στη ζώνη του Ευρώ, με κύρος απέναντι στους Ευρωπαίους εταίρους της. Μία χώρα ικανή να διοργανώσει Ολυμπιακούς Αγώνες.

Μία χώρα με ένα βελτιωμένο επιχειρηματικό περιβάλλον. Με ένα τεράστιο δημόσιο επενδυτικό πρόγραμμα σε πλήρη εξέλιξη, με νέα σχολεία, νοσοκομεία, σύγχρονες τηλεπικοινωνίες σε όλη την Ελληνική επικράτεια. Με εξασφαλισμένους πόρους για υποδομές σε όλη τη χώρα, για τα αγροτικά εισοδήματα.

Αλλά και μία χώρα όπου η ευημερία δεν έχει διαχυθεί σε όλους. Όπου τα εισοδήματα πολλών Ελλήνων παραμένουν στάσιμα, με υψηλή ακόμα ανεργία, με φαινόμενα ακρίβειας σε καθημερινά αγαθά. Με επιχειρήσεις σε δυσκολία – ειδικά στην περιφέρεια, με αγρότες που αντιμετωπίζουν το μέλλον με ανησυχία.

Με οικογένειες που δυσκολεύονται να δώσουν ποιοτική εκπαίδευση στα παιδιά τους, πολίτες που ταλαιπωρούνται στις επαφές τους με το Δημόσιο. Που αισθάνονται ότι όλο το σύστημα είναι διαβρωμένο, και απαξιώνουν τους δημόσιους λειτουργούς και τους πολιτικούς.

Η κυβέρνηση που αναδείχτηκε στις εκλογές παρέλαβε μία χώρα που για πρώτη φορά στην ιστορία της έχει τη δυνατότητα να ξεπεράσει τα σύνδρομα μετριότητας του παρελθόντος. Μπορεί να στηριχθεί στην τεράστια πρόοδο που έχει συντελεστεί για να κάνει τα επόμενα βήματά της και για να αντιμετωπίσει τις υστερήσεις που αναμφισβήτητα παραμένουν.

Κάθε νέα κυβέρνηση δικαιούται μία πρώτη περίοδο χάριτος στην οποία ο έλεγχος και η κριτική είναι μετρημένοι.

Σήμερα όμως είμαστε έξι μήνες μετά τις προγραμματικές εξαγγελίες της κυβέρνησης. Σήμερα έχουμε πια τα πρώτα δείγματα γραφής της πολιτικής της Ν.Δ και έχουμε χρέος να μιλήσουμε γι αυτά. Να μιλήσουμε για έξι μήνες χωρίς πυξίδα και σχέδιο, έξι μήνες μίας πολιτικής που συνδύασε την απραξία μπροστά σε μεγάλα ζητήματα της κοινωνίας με την ανικανότητα, τον ερασιτεχνισμό και έναν πολιτικό κυνισμό που δεν έχει προγούμενο.

Η μεγάλη χαμένη ευκαιρία στην εξωτερική πολιτική

Η συγκυρία το έφερε η πρώτη μεγάλη δοκιμασία της κυβέρνησης να είναι στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής. Κλήθηκε να βοηθήσει να ολοκληρωθεί η εθνική πολιτική για το Κυπριακό. Με σχέδιο, επιμονή και αποτελεσματικότητα είχε επιτευχθεί από την προγούμενη κυβέρνηση η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αυτό που απέμενε ήταν να κλείσει η μεγάλη πληγή που άνοιξε με την Τουρκική εισβολή το 1974. Να συμφωνηθεί μία βιώσιμη λύση στο Κυπριακό πρόβλημα, στη βάση μίας συμφωνίας με την οποία οι δύο κοινότητες του νησιού – η Ελληνική και η Τουρκική – θα έκαναν αμοιβαίες παραχωρήσεις – γιατί αυτό σημαίνει διαπραγμάτευση.

Το σχέδιο Ανάν δεν ήταν τέλειο. Αντί όμως να επενδύσει στην προσπάθεια βελτίωσής του, η νέα Ελληνική κυβέρνηση επέλεξε την τακτική του Ποντίου Πιλάτου. Η διεθνής διπλωματία γνώρισε τους «τουρίστες της Λουκέρνης» και οι Ελληνοκύπριοι για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια είδαν μία Ελληνική κυβέρνηση κατώτερη των περιστάσεων.

Η αποτυχία του δημοψηφίσματος στην Κύπρο ήταν το φυσικό αποτέλεσμα. Και σήμερα, με τη λύση του Κυπριακού πιο μακριά από ποτέ, με τη διεθνή κοινότητα να βρίσκει διάφορους τρόπους για να αναγνωρίσει δια της πλαγίας οδού την τουρκοκυπριακή πλευρά του νησιού, η Ελληνική κυβέρνηση εξακολουθεί να προσπαθεί να πείσει ότι η επόμενη ευκαιρία θα είναι καλύτερη. Μόνο που επόμενη ευκαιρία δεν θα υπάρξει.

Ο αυτοχειριασμός της «δημοσιονομικής απογραφής»

Ο χειρισμός της δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας ήταν η δεύτερη μεγάλη δοκιμασία της κυβέρνησης. Συνεπώς στις προεκλογικές της εξαγγελίες περί «απογραφής της οικονομίας» έσπευσε μερικές μόλις ημέρες μετά τις εκλογές να αναθεωρήσει τα στοιχεία του ελλείμματος του δημοσίου, και στη συνέχεια τα αναθεώρησε προς τα επάνω άλλες δύο φορές.

Αλλάζοντας μονομερώς και με δικές της λογιστικές αλχημείες τα στοιχεία του κρατικού προϋπολογισμού, ιδιαίτερα στον τρόπο με τον οποίο απεικονίζονται οι αμυντικές δαπάνες (και ο οποίος ήταν μέχρι σήμερα απόλυτα αποδεκτός στην ΕΕ), κατάφερε να αυτοχειριαστεί. Αποτέλεσμα: η Ελληνική οικονομία για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια έχει μπει σε επιτήρηση από τους εταίρους της στην ΕΕ. Σε άρθρα έγκυρων εφημερίδων του εξωτερικού αμφισβητείται ανοιχτά ακόμα και η είσοδος της στη ζώνη του Ευρώ. Το κύρος της χώρας στο εξωτερικό και στους Ευρωπαίους εταίρους μας έχει πληγεί βάνανυσα.

Μόλις πριν από μερικές ημέρες το Συμβούλιο Υπουργών Οικονομίας (το γνωστό Ecofin) της ΕΕ πήρε μία απόφαση-κόλαφο για την κυβέρνηση. Καταλόγισε καθαρά πολιτική σκοπιμότητα στην κυβέρνηση της ΝΔ στην αναθεώρηση των στοιχείων, λέγοντας χαρακτηριστικά ότι τα δημοσιονομικά στοιχεία δεν πρέπει να είναι «έρμαιο στον πολιτικό και εκλογικό κύκλο».

Είναι πρωτοφανές στην ιστορία του Ecofin ένα παρόμοιο κείμενο για τη χώρα μας. Και είναι αποτέλεσμα της απόλυτα αναξιόπιστης και επικίνδυνης πολιτικής στα δημοσιονομικά την οποία έχει ακολουθήσει η νέα κυβέρνηση.

Τα χειρότερα όμως είναι μπροστά μας. Η πιστοληπτική ικανότητα της χώρας έχει ήδη χειροτερεύσει, με αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους εξυπηρέτησης του χρέους. Η δυνατότητά μας να διεκδικήσουμε κονδύλια στο Δ'ΚΠΣ έχει μειωθεί εφόσον όλοι μας θεωρούν απατεώνες. Και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι έτοιμη να κόψει κονδύλια από το ταμείο Συνοχής από το οποίο χρηματοδοτούνται πολλά έργα στην περιφέρεια, και στη δική μας περιοχή.

Και βέβαια οι Έλληνες πολίτες περιμένουν με αγωνία να ακούσουν ποια θα είναι τα σκληρά μέτρα που είναι πια – μετά τους αδέξιους και επικίνδυνους χειρισμούς της -- αναγκασμένη η

Ελληνική κυβέρνηση να πάρει για να μειώσει το έλλειμμα και ποιοι θα πληρώσουν αυτήν την «ήπια προσαρμογή».

Η κυβέρνηση εξελέγη πείθοντας τους πολίτες με ένα γενναιόδωρο πρόγραμμα παροχών – πέρα από τις δυνατότητες της οικονομίας. Σήμερα έχει πλέον το άλλοθι για να εγκαταλείψει αυτές τις υποσχέσεις – που δεν σκόπευε ποτέ να τηρήσει. Εξαπάτησε τους πολίτες και ταυτόχρονα έκανε μεγάλη ζημιά στην Ελληνική οικονομία.

Είπατε κάτι για ακρίβεια;

Πριν τις εκλογές η ΝΔ είχε κάνει σημαία της την ακρίβεια και κατηγορούσε την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ότι δεν μπορούσε ή δεν ήθελε να ελέγξει την αγορά. Από τότε οι τιμές σε πολλά καθημερινά προϊόντα συνεχίζουν την ανοδική πορεία τους. Είδαμε για παράδειγμα ότι στην πρόσφατη αύξηση των τιμών του πετρελαίου οι τιμές βενζίνης αυξήθηκαν πολύ περισσότερο από ό,τι σε άλλες χώρες και από ό,τι σε αντίστοιχη αύξηση των διεθνών τιμών επί κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ. Βλέπουμε τις αυξήσεις στα σχολικά είδη στην αρχή της σχολικής χρονιάς, τις αυξήσεις στα δίδακτρα των ιδιωτικών σχολείων.

Και τι κάνει η κυβέρνηση; Η μόνη πολιτική πρωτοβουλία για την καταπολέμηση του πληθωρισμού είναι η επίκληση των δυνάμεων του ανταγωνισμού για τη μείωση των πληθωριστικών πιέσεων. Είναι πρωτοφανής και ενδεικτική της πραγματικής πολιτικής τοποθέτησης του κόμματος της ΝΔ αυτή η τυφλή υποταγή στις δυνάμεις της αγοράς. Η συντεταγμένη πολιτεία λάμπει δια της απουσίας της. Οι ελεγκτικοί της μηχανισμοί έχουν απαξιωθεί.

Τα μεγάλα λόγια και οι λιγοστές πράξεις για την ανάπτυξη και την περιφέρεια

Η ΝΔ έχει δηλώσει ότι η πολιτική της θα στηριχθεί σε μία φορολογική μεταρρύθμιση, σε έναν νέο αναπτυξιακό νόμο, στην πιο αποτελεσματική διαχείριση και στον αναπροσανατολισμό του Γ' ΚΠΣ στην περιφέρεια. Πρόσφατα ακόμη, στη Θεσσαλονίκη ο κ. Καραμανλής μίλησε με στόμφο για την «ώρα της περιφέρειας».

Αντί όμως για φορολογική μεταρρύθμιση με στόχο να στηρίξει την ανάπτυξη, μέχρι σήμερα είδαμε μόνο μία φορολογική επιδρομή στους μικρομεσαίους με καθαρά εισπρακτική λογική.

Αντί για ελάφρυνση και αντικειμενική φορολόγηση, είδαμε «χαράτσι» σε μικρομεσαίους και επαγγελματίες, στο πλαίσιο μίας άδικης πρακτικής συναλλαγής με την εφορία.

Δεν έχουμε δει αυτούς τους 6 μήνες ούτε μία σοβαρή αναπτυξιακή πρωτοβουλία. Ποιο το σχέδιο πολιτικής για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας; Γιατί είναι σε πλήρη αδράνεια ο αναπτυξιακός νόμος; Γιατί δεν υλοποιείται η 1η έκθεση του Συμβουλίου ανταγωνιστικότητας που έχει τη συναίνεση όλων των κοινωνικών εταίρων;

Έχουν περάσει 6 μήνες από την ανάληψη της διακυβέρνησης από τη ΝΔ και στο Γ'ΚΠΣ αντί για τη νέα πνοή που μας είχαν υποσχεθεί έχουμε μία πλήρη ακινησία και μία πρωτοφανή καθίζηση των κοινοτικών εισροών. Αντί για εγρήγορση και πρωτοβουλίες, ακούμε ανακοινώσεις για απώλειες πόρων στο τέλος του έτους -- εξαιτίας φυσικά της προηγούμενης κυβέρνησης --, που διαψεύδονται από τους ίδιους τους κοινοτικούς αξιωματούχους.

Στο μεγάλο μέτωπο της ανεργίας, η κυβέρνηση με απίστευτη ελαφρότητα προαναγγέλλει αύξηση των ανέργων μετά τους Ολυμπιακούς αγώνες. Αντί να σχεδιάζει μέτρα και νέες πρωτοβουλίες, αρκείται να παρατηρεί. Ίσως και η ανεργία να είναι γι' αυτή το αναπόφευκτο αποτέλεσμα της λειτουργίας της αγοράς. Ας προετοιμαστούμε όλοι για «αναθεώρηση των στοιχείων» και εδώ για να μπορέσει αργότερα η κυβέρνηση να δείξει έργο.

Οι συνέπειες της κομματικοποίησης του κράτους

Πάνω απ' όλα, παρακολουθούμε μία συστηματική προσπάθεια κομματικοποίησης του κράτους. Αντί για διαφανείς διαδικασίες, προκήρυξη θέσεων και αξιοκρατικές επιλογές, η δημόσια διοίκηση, οι ευαίσθητοι χώροι της παιδείας και της υγείας «αλώνονται» από στελέχη της δεξιάς παράταξης.

Το πρόβλημα δεν είναι φυσικά το «χρώμα» των δημοσίων υπαλλήλων. Το πρόβλημα είναι ο εμπαιγμός του πολίτη. Είναι η κυνική προσπάθεια προσεταιρισμού των συμβασιούχων πριν τις εκλογές που μεταμορφώνει μετά τις εκλογές τις προσδιοκίες 250.000 ατόμων σε πραγματικότητα για 10.000. Είναι η ξεδιάντροπη και εκτός κάθε διαδικασίας αντικατάσταση στελεχών στην εκπαίδευση, ο διορισμός διοικητών στα νοσοκομεία με απόλυτα αδιαφανή τρόπο.

Αυτές οι πρακτικές μας φέρνουν πολλά χρόνια πίσω. Με όλες τις αδυναμίες τους, οι διαδικασίες των τελευταίων ετών είχαν δημιουργήσει στο μυαλό του πολίτη ένα κεκτημένο: την προσπάθεια τουλάχιστο για αξιοκρατία στη διοίκηση. Πάνω από όλα όμως, οι επιλογές της σημερινής κυβέρνησης υπονομεύουν την ίδια την ανάπτυξη γιατί αυτή πρέπει να στηριχτεί σε μία σύγχρονη και αποτελεσματική διοίκηση.

Έξι μήνες έχουν χαθεί

Βιώνουμε σήμερα μία πολιτική που δεν είναι αντάξια της μεγάλης προόδου που έχει κάνει η χώρα μας. Που αντί να ανοίγει δρόμους, να δημιουργεί ευκαιρίες, να στηρίζει τη συνοχή, υπονομεύει, δημιουργεί αδιέξοδα, αναπαράγει τη μιζέρια, και πολώνει την Ελληνική κοινωνία.

Σήμερα η χώρα έχει μία κυβέρνηση μειωμένων προσδοκιών. Μία κυβέρνηση που πορεύεται χωρίς σχέδιο και πυξίδα. Που δεν μπορεί να αντεπεξέλθει στις μεγάλες προκλήσεις που έχουμε μπροστά μας.

Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, ανάμεσα στη ευφορία για την κατάκτηση του Euro και την επιτυχία των Ολυμπιακών Αγώνων, πολλοί βιάστηκαν να προξοφλήσουν ότι αυτή η κυβέρνηση θα είναι κυβέρνηση μακράς πνοής. Ότι με τις εξαγγελίες της περί «κοινωνικού κέντρου» θα αναδιατάξει την πολιτική ατζέντα στη χώρα, και θα καταδικάσει το ΠΑΣΟΚ σε μακρόχρονη αντιπολίτευση.

Έξι μήνες είναι πολύς χρόνος στην πολιτική. Έξι μήνες άρκεσαν για να φανούν οι αδυναμίες, η ανικανότητα διαχείρισης, η έλλειψη οράματος. Τώρα απομένει να δείξει η αντιπολίτευση ότι στο τέλος της θητείας αυτής της κυβέρνησης μπορεί να αποτελέσει αξιόπιστη εναλλακτική λύση, με νέα πρόσωπα και ιδέες προσανατολισμένα στις αυριανές προκλήσεις, απαλλαγμένη από βαρίδια του παρελθόντος. Μπορεί να το κάνει.

Νοέμβριος 2004, μετά τη συνάντηση της Λουκέρνης

Η εξωτερική πολιτική του Ποντίου Πιλάτου

Η εποχή που η χώρα μας είχε Πρωθυπουργό τον Κώστα Σημίτη και Υπουργό Εξωτερικών τον Γιώργο Παπανδρέου μεταξύ των άλλων χάρισε στην Ελλάδα την παγκόσμια εκτίμηση και τον σεβασμό. Η χώρα μας ήταν αυτή που πάντα ερωτάτο όταν προέκυπτε ένα σοβαρό πρόβλημα στην ευρύτερη περιοχή Βαλκανίων και Μεσογείου. Η Ελλάδα ήταν αυτή που θεωρούνταν από όλους μέλος του στενού πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ελλάδα πέτυχε εξαιρετικά αποτελέσματα κατά την διάρκεια της ευρωπαϊκής προεδρίας της ΕΕ, όταν μεταξύ άλλων διαχειρίστηκε με απόλυτη επιτυχία καυτά ζητήματα όπως η επέμβαση της Αμερικής στο Ιράκ. Η Ελλάδα κατάφερε να βάλει την Κύπρο στην ΕΕ, και να αποσυνδέσει την ένταξη από την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος. Η Ελλάδα πέτυχε την ιστορική συμφωνία του Ελσίνκι, η οποία όριζε τα ελληνοτουρκικά προβλήματα ως ευρωτουρκικά.

Ξάφνου όμως όλα αυτά μοιάζουν μακρινό παρελθόν ενώ διαφαίνεται να επιστρέφουμε σε λογικές που ελπίζαμε πως είχαμε για πάντα αφήσει πίσω. Η Ελλάδα εμφάνισε και πάλι το πρόσωπο της χαμηλής αυτοεκτίμησης και της φοβικής συμπεριφοράς απέναντι στους διεθνείς εταίρους της. Βλέπουμε μια κυβέρνηση άβουλη που δεν τολμά να πάρει καμία πρωτοβουλία. Μια κυβέρνηση που αντί να διαμορφώνει τις εξελίξεις, άγεται και φέρεται από αυτές. Μια κυβέρνηση που ανεξήγητα εγκατέλειψε τη συμφωνία του Ελσίνκι (με την οποία η Ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας συνδέεται σαφώς με την επίλυση των Ελληνοτουρκικών διαφορών) για να την επαναφέρει τελευταίως ασθμαίνοντας κάτω από την γενική κατακραυγή. Μια κυβέρνηση που πιάστηκε εξ απήνης στο θέμα των Σκοπίων.

Βρισκόμαστε σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι, ίσως το πιο κρίσιμο της μεταπολιτευτικής ιστορίας μας. Εχουμε πολλά ανοιχτά μέτωπα. Η ενταξιακή πορεία της Τουρκίας και η δική μας θέση σε αυτό το μείζον θέμα. Το Κυπριακό που δυστυχώς παραμένει πληγή για τον Ελληνισμό και όπου μοιάζει πιο πιθανή από ποτέ μια εκ των πραγμάτων αναγνώριση του ψευδοκράτους. Και φυσικά στο θέμα των Σκοπίων είναι πλέον σχεδόν αδύνατο να υπάρξει

μετά από διαπραγμάτευση άλλη ονομασία από αυτήν που τόσα χρόνια προσπαθούσαμε να αποφύγουμε: «Δημοκρατία της Μακεδονίας».

Σε καμία περίπτωση δεν κινδυνολογούμε. Δικαιούμαστε όμως να ανησυχούμε για τις εξελίξεις και να τις επισημαίνουμε στο σωστό χρόνο. Πολυ περισσότερο που η κυβέρνηση της χώρας δείχνει παντελώς ανίκανη να διαχειριστεί επιτυχώς τέτοια καίρια ζητήματα.

Η δικαιολογία «για όλα φταίει το ΠΑ.ΣΟ.Κ» μοιάζει να εξαντλείται, αν δεν έχει αποκτήσει πια ανεκδοτολογική εννοια. Εξαλλου η απάντηση είναι εξαιρετικά απλή. Όλα αυτά τα δυσάρεστα που βλέπουμε γύρω μας δεν έγιναν επί κυβερνήσεων ΠΑ.ΣΟ.Κ. για έναν απλούστατο λόγο. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ είχε εξωτερική πολιτική. Όταν κυβερνούσε διαμόρφωνε τις εξελίξεις, είχε αυτοπεποίθηση, κύρος και έκανε σεβαστή την Ελλάδα στην παγκόσμια κοινοτητα. Προέβλεπε τις σφαλιάρες και τις απέτρεπε. Η Νέα Διακυβέρνηση της Συντηρητικής παράταξης τι ακριβώς κάνει;

Δυστυχώς έχουμε σήμερα μία κυβέρνηση που έχει αναγάγει στην τακτική του Ποντίου Πιλάτου σε νέο δόγμα της εξωτερικής πολιτικής: αντί να διαμορφώνει τις εξελίξεις, «νίπτει τας χείρας της» από αυτές.

Φεβρουάριος 2005, με αφορμή το 7^ο Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ

Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ και διαδικασίες: μία νέα αρχή

Όπως είναι γνωστό, το ΠΑΣΟΚ έχει προγραμματίσει το 7^ο Συνεδριό του για τις 3-6 Μαρτίου. Μερικούς μήνες μετά από δύο απανωτές εκλογικές ήττες, η σημασία αυτού του συνεδρίου είναι προφανής. Εκτός από την εκλογή νέων οργάνων και τις αποφάσεις για τη νέα οργανωτική δομή του κόμματος, το ΠΑΣΟΚ στο συνέδριο αυτό θα πρέπει - εγκρίνοντας τη νέα του διακήρυξη και τις πολιτικές του θέσεις - να εξηγήσει πως αντιλαμβάνεται τις προκλήσεις της νέας εποχής και τι προτάσεις έχει γι' αυτές.

Μόλις πριν από μερικές ημέρες στάλθηκε στις κομματικές οργανώσεις η εγκύκλιος για τα θέματα που αφορούν την οργάνωση και διεξαγωγή του 7^{ου} Συνεδρίου. Θα ήθελα να σταθώ σε μερικά από αυτά σε σχέση με την εκλογή των 4000 συνέδρων που θα γίνει την Κυριακή 20 Φεβρουαρίου, γιατί πιστεύω ότι σηματοδοτούν τη διάθεση για πραγματική ανανέωση του κινήματος.

Αδιάβλητες διαδικασίες. Είναι κοινό μυστικό ότι οι εσωκομματικές εκλογικές διαδικασίες στο ΠΑΣΟΚ μέχρι σήμερα δεν τιμούν ένα κόμμα που πάλεψε για τα δημοκρατικά δικαιώματα. Στημένες κάλπες, νοθεία και προαποφασισμένες εκλογές, δυστυχώς αποτέλεσαν τον κανόνα παρά την εξαίρεση, και φυσικά αποθάρρυναν τη συμμετοχή ατόμων «εκτός μηχανισμών». Σε αυτό το συνέδριο, η επιτροπή πιστοποίησης διαδικασιών και η όλη διαδικασία που έχει επιλεγεί εγγυάται μία δίκαια και αδιάβλητη διαδικασία, όμοια με αυτή που έχουμε στις εθνικές εκλογές.

Εκλογές συνέδρων σε επίπεδο Δήμου. Οι εκλογές συνέδρων θα γίνουν σε επίπεδο δήμου, και αυτό βοηθά την πραγματική αντιπροσώπευση κοντά στα απλά μέλη και στους πολίτες, και μακριά από μηχανισμούς και κυκλώματα. Είναι προοίμιο της στροφής του κινήματος στις τοπικές οργανώσεις, οι οποίες πρέπει πλέον να ενισχυθούν σημαντικά, τόσο πολιτικά όσο και οικονομικά.

Συμμετοχή γυναικών. Για πρώτη φορά υπάρχει ποσόστωση 40% για τη συμμετοχή γυναικών στο συνέδριο. Αυτό μπορεί κάποιους να ξενίζει, αλλά πως αλλιώς θα δοθεί

πραγματικά η δυνατότητα σε γυναίκες (όχι μόνο επαγγελματίες, αλλά και μητέρες, νοικοκυρές) να συμμετάσχουν ενεργά σε αυτήν την κορυφαία διαδικασία του κόμματος; Ας σπεύσουν λοιπόν μέχρι τις 12 Φεβρουαρίου να δηλώσουν υποψηφιότητα για συνέδριο!

Συμμετοχή χωρίς αποκλεισμούς. Είναι γνωστό από το παρελθόν οι προσπάθειες χειραγώγησης του εκλογικού σώματος του συνεδρίου. Οι διαδικασίες που αποφασίστηκαν για αυτό το συνέδριο εγγυώνται μία ανοιχτή και δημοκρατική διαδικασία. Έχουν το δικαίωμα να εκλέξουν συνέδρους όλοι και όλες όσοι έχουν εγγραφεί μέλη (με αυτοπρόσωπη παρουσία στην Τοπική Οργάνωση ή τη Νομαρχιακή Επιτροπή ή μέσω φαξ ή μέσω Διαδικτύου και έχουν τακτοποιήσει τις οικονομικές τους υποχρεώσεις με την καταβολή 10 Ευρώ μέχρι και την ημέρα της ψηφοφορίας. Εάν θέλουν να εκλεγούν συνέδριοι, πρέπει επιπλέον να κάνουν αίτηση υποψηφιότητας μέχρι τις 12 Φεβρουαρίου. Αυτό ισχύει όχι μόνο Έλληνες πολίτες αλλά και πολίτες άλλων χωρών που έχουν εγγραφεί στα μητρώα του ΠΑΣΟΚ.

Το κάλεσμα που έχει απευθύνει ο Γιώργος Παπανδρέου για συμμετοχή στις προσυνεδριακές διαδικασίες αλλά και στο ίδιο το συνέδριο είναι μία ευκαιρία και μία πρόκληση. Όχι μόνο για τα μέλη του ΠΑΣΟΚ, αλλά και για όλους εκείνους που το πιστεύουν και το στηρίζουν ενεργά χωρίς μέχρι σήμερα να ενταχθούν σε κομματικούς μηχανισμούς.

Το Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ στις 3-6 Μαρτίου δεν είναι φυσικά ούτε η αρχή αλλά ούτε και το τέλος της ανασυγκρότησης και της ανανέωσης αυτού του μεγάλου κόμματος που έχει σημαδέψει την ιστορία της χώρας μας μετά τη μεταπολίτευση. Είναι όμως μία εξαιρετικά σημαντική στιγμή. Στο χέρι όλων μας είναι να δώσουμε στη διαδικασία αυτή ουσία και περιεχόμενο. Να επηρεάσουμε τη δομή αλλά και τις θέσεις του ΠΑΣΟΚ τα επόμενα χρόνια.

Ομιλία στο 7^ο συνέδριο του ΠΑΣΟΚ

Συντρόφισσες και σύντροφοι, αγαπητοί φίλοι

Συζητούμε εδώ το σχέδιο των πολιτικών θέσεων, ένα κείμενο το οποίο έχει προκύψει μετά από πάρα πολλές συναντήσεις, πολύ προβληματισμό, πολλούς οι οποίοι προσπάθησαν να βάλουν ο καθένας το δικό του πνεύμα, μέσα στο τι θέλει να πει το ΠΑΣΟΚ για την πολιτική τα επόμενα χρόνια.

Ο καθένας από μας θα μπορούσε να διαφοροποιηθεί στο άλφα ή στο βήτα σημείο του κειμένου. Εγώ δεν θα επιχειρήσω να κάνω κάτι τέτοιο. Εγώ αυτό που θέλω να κάνω, είναι να δώσω τα τρία στοιχεία που νομίζω ότι πρέπει να κρατήσουμε μαζί μας και να τα πάρουμε φεύγοντας από εδώ.

Το πρώτο στοιχείο είναι μια λέξη, που νομίζω ότι διατρέχει αυτές τις πολιτικές θέσεις και την Διακήρυξη και την οποία πρέπει να εμπεδώσουμε και να καταλάβουμε τι σημαίνει. Και αυτή είναι η λέξη «μεταρρύθμιση». Διαρκής, συνεχής μεταρρύθμιση. Μεταρρύθμιση στο κράτος στο πώς λειτουργεί, μεταρρύθμιση στην οικονομία, μεταρρύθμιση στο πώς αναμορφώνουμε το κοινωνικό κράτος, μεταρρύθμιση στην παιδεία, μεταρρύθμιση στην υγεία.

Και λέω πρέπει να την καταλάβουμε, γιατί έχω την αίσθηση πολλές φορές ότι ακόμα κι όταν ο Γιώργος Παπανδρέου μιλάει για τα ζητήματα της μεταρρύθμισης, δεν έχουμε καταλάβει το πόσο τολμηρές, πόσο βαθιές πρέπει να είναι αυτές οι μεταρρυθμίσεις. Δίκαιες αλλά τολμηρές και βαθιές.

Δεύτερο μεγάλο ζήτημα. Μεταρρύθμιση ναι, αλλά με ποιους; Κανένα μεταρρυθμιστικό σχέδιο δεν πετυχαίνει χωρίς κοινωνικές συμμαχίες για να το προωθήσουν.

Εδώ είναι η έννοια της κοινωνικής συμφωνίας, για την οποία μιλάει ο Πρόεδρος. Εδώ είναι η έννοια του πώς μπορούμε να ζεύξουμε, να δημιουργήσουμε μια καινούργια κοινωνική συμμαχία, για να πάμε μπροστά αυτό το πρόγραμμα το μεταρρυθμιστικό.

Αυτή η κοινωνική συμμαχία από ποιους απαρτίζεται; Απαρτίζεται καταρχάς από τα δυναμικά στρώματα της κοινωνίας. Απαρτίζεται από τον νέο επιστήμονα, από τον νέο αγρότη, από τον νέο μικρό επιχειρηματία, απ' όλους αυτούς που θέλουν να πάρουν ρίσκο και να δημιουργήσουν στη κοινωνία.

Απαρτίζεται όμως βεβαίως και προφανώς και απ' όλους αυτούς που δεν μπορούν να προσαρμοστούν εύκολα στις αλλαγές. Απ' όλους αυτούς που μένουν πίσω. Εμείς σαν σοσιαλιστές, σαν ευρωπαίοι σοσιαλδημοκράτες, δεν μπορούμε να έχουμε απλώς στο μυαλό μας τα δυναμικά στρώματα της κοινωνίας.

Πρέπει λοιπόν να καταφέρουμε να φέρουμε μαζί, αυτά τα δυο μεγάλα τμήματα της κοινωνίας. Το τμήμα που τραβάει μπροστά και ταυτόχρονα χωρίς να αφήνουμε κανέναν πίσω. Και αυτή τη κοινωνική συμμαχία, δεν την έχουμε σήμερα. Και ένας από τους μεγάλους λόγους για τους οποίους χάσαμε τις εκλογές, είναι γιατί, τα μεν δυναμικά στρώματα της κοινωνίας μας γύρισαν την πλάτη γιατί είδαν αλλού αυτό που νόμιζαν ότι ήταν μεταρρυθμιστική πρόταση, και τα άλλα τα στρώματα της κοινωνίας που μένουν πίσω και δεν μπορούν και χρειάζονται την βοήθειά μας, αισθάνθηκαν προδομένοι.

Τρίτο και τελευταίο ζήτημα. Όλα αυτά είναι καλά και ίσως να μας αρκούν για να κερδίσουμε τις εκλογές. Για να μπορέσουμε όμως να κυβερνήσουμε, πρέπει να τα εξειδικεύσουμε. Όταν ο Πρόεδρος μιλάει για την σύζευξη κράτους και αγοράς, πρέπει να συζητήσουμε και να συμφωνήσουμε μεταξύ μας, τι ακριβώς εννοούμε. Τι εννοούμε για τις ιδιωτικοποιήσεις, για τις μετοχοποιήσεις, για στρατηγικούς επενδυτές;

Όταν μιλάει για την προώθηση της απασχόλησης, ποια είναι η θέση μας για την μερική απασχόληση; Ποια είναι η θέση μας για νέες ευέλικτες μορφές;

Όταν μιλάει για τη δίκαιη ασφαλιστική μεταρρύθμιση, τι ακριβώς εννοούμε; Αυτά είναι τα ζητήματα που θα μας απασχολήσουν. Προφανώς δεν μπορεί να είναι μέσα στο κείμενο των πολιτικών θέσεων, αλλά είναι η βάση της συζήτησης για τα επόμενα χρόνια.

Σας ευχαριστώ πολύ και να θυμίσω ότι η ανανέωση περνάει και από τα πρόσωπα, λέγομαι Γιώργος Παπακωνσταντίνου και είμαι υποψήφιος στο Εθνικό Συμβούλιο. Ευχαριστώ.

Μάρτιος 2005, μετά την αναγνώριση της ΠΓΔΜ ως "Μακεδονία" από τις ΗΠΑ

Το θέμα των Σκοπίων: αδράνεια, ανικανότητα και ερασιτεχνισμός

Η αιφνίδια αναγνώριση του κράτους των Σκοπίων ως "Μακεδονία" από την κυβέρνηση των ΗΠΑ δείχνει την ανικανότητα και τον ερασιτεχνισμό της σημερινής κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας στα θέματα εξωτερικής πολιτικής.

Δείχνει ότι η αδράνεια και η ανυπαρξία πολιτικής σε σειρά θεμάτων (το θέμα των Σκοπίων, το Κυπριακό, οι Ελληνοτουρκικές σχέσεις) έχει επιπτώσεις. Στο θέμα των Σκοπίων, η αδράνεια της κυβέρνησης στην προώθηση του διαλόγου που είχε ξεκινήσει από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ για την εξεύρεση μίας συμβιβαστικής λύσης στο όνομα, κατέληξε στη μονομερή αναγνώριση του ονόματος Μακεδονία.

Τι ακριβώς συνέβη; Μία μόλις ημέρα μετά την επανεκλογή του Τζόρτζ Μπους (και άρα χωρίς τον κίνδυνο της απώλειας της ψήφου των Ελληνοαμερικανών στις ΗΠΑ), η αμερικανική κυβέρνηση προσφέρει ως "δώρο" στα Σκόπια την πολυπόθητη αναγνώριση του ονόματος. Η αναγνώριση γίνεται μερικές ημέρες πριν από ένα κρίσιμο δημοψήφισμα την Κυριακή στα Σκόπια σχετικά με τον νέο διοικητικό χάρτη της χώρας και στόχο έχει να βοηθήσει την κυβέρνηση των Σκοπίων να το κερδίσει.

Υπάρχει ένα μεγάλο ερώτημα: εγνώριζε η κυβέρνηση τις προθέσεις των ΗΠΑ; Εάν δεν τις εγνώριζε, σημαίνει ότι πιάστηκε στον ύπνο. Και είναι άλλη μία επιβεβαίωση της κριτικής του ΠΑΣΟΚ όλων αυτών των μηνών ότι σε σειρά κρίσιμων θεμάτων (και όχι μόνο σε θέματα εξωτερικής πολιτικής) η κυβέρνηση είναι σαφώς κατώτερη των περιστάσεων.

Εάν φυσικά η κυβέρνηση γνώριζε την επικείμενη αναγνώριση, τα πράγματα είναι πολύ πιο σοβαρά. Αποτελεί μία αζαπάτηση των πολιτών σε ένα πολύ σημαντικό εθνικό θέμα.

Το ζήτημα της ονομασίας των Σκοπίων ξεκίνησε "δια χειρός Α. Σαμαρά" την προηγούμενη φορά που η Νέα Δημοκρατία κυβερνούσε τη χώρα και ταλαιπώρησε για πολλά χρόνια την εξωτερική μας πολιτική. Σήμερα, πάλι με κυβέρνηση Νέας Δημοκρατίας, φαίνεται ότι κλείνει, αλλά με τον πιο δυσάρεστο για τη χώρα μας τρόπο.

Μάρτιος 2005, ένα χρόνο από τις εκλογές

Ένα χρόνο μετά

Συμπληρώθηκε ένας χρόνος από τη νίκη της Νέας Δημοκρατίας στις εθνικές εκλογές. Ένας χρόνος δεν είναι πολύς. Είναι όμως ένα ικανό χρονικό διάστημα για τα πρώτα σοβαρά δείγματα γραφής μίας κυβέρνησης που αρέσκεται να αυτοαποκαλείται Νέα Διακυβέρνηση.

Πως πήγαν λοιπόν τα πράγματα στη χώρα μας τους τελευταίους δώδεκα μήνες;

Ξεκινήσαμε καλά. Μέχρι τα τέλη του Αυγούστου η Ελλάδα ζούσε στο ρυθμό της κατάκτησης του Ευρωπαϊκού κυπέλλου και της πετυχημένης διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων. Μια ανανεωμένη, δυναμική, εξωστρεφής και γεμάτη αυτοπεποίθηση Ελλάδα αναδύθηκε μέσα από αυτές τις επιτυχίες. Τα πράγματα όμως στράβωσαν μετά και το «μαγικό Ελληνικό καλοκαίρι» έδωσε τη θέση του στη σημερινή μιζέρια και απαισιοδοξία. Για να καταλάβουμε πως, ας δούμε δύο μόνο από τις κεντρικές πολιτικές επιλογές της Νέας Δημοκρατίας.

Δημοσιονομική «απογραφή»

Ο στόχος; Διπλός. Να ακυρωθούν τα επιτεύγματα των κυβερνήσεων του Κώστα Σημίτη, και να βρεθεί πειστικό άλλοθι για την αθέτηση των προεκλογικών δεσμεύσεων-παροχών προς τους παντες. Οι διαδικασίες; Απολύτως αδιαφανείς και εν κρυπτώ, με αποκορύφωμα την κυνική και ανεύθυνη αλλαγή καταγραφής των αμυντικών δαπανών, ώστε το έλλειμμα να περάσει το όριο του 3%.

Το αποτέλεσμα; Η Ελλάδα γίνεται η πρώτη χώρα της ΕΕ που μπαίνει σε διαδικασία επιτήρησης. Η αξιοπιστία που χτίστηκε μεθοδικά και επί χρόνια έχει καταρρακωθεί. Ο Έλληνας πολίτης ξεκινά έναν γολγοθά λιτότητας που θα κρατήσει χρόνια. Και η Ελληνική οικονομία μετά από χρόνια ανοδικής πορείας πάει σαν τον Σίσσυφο προς τα πίσω.

Βασικός Μέτοχος

Ο στόχος; Ο έλεγχος των Μ.Μ.Ε και το χτίσιμο ενός συστήματος εξουσίας το οποίο θα χρησιμοποιεί η κυβέρνηση για να παραμείνει στην εξουσία. Οι διαδικασίες; Το στήσιμο ενός νομοσχεδίου με το οποίο αρχίζει και τελειώνει η «θέληση της κυβέρνησης για διαφάνεια στο δημόσιο βίο» όπως πομπωδως και μονότονα ακούμε.

Το αποτέλεσμα; Η παραπομπή της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για έναν εκτρωματικό και ανεφάρμοστο νόμο που δεν συνάδει με το κοινοτικό δίκαιο. Η Ελλάδα με τις τριτοκοσμικές αντιλήψεις περί «διαπλοκής» περίγελως σε όλη την Ευρώπη. Η κυβέρνηση που κρύβει την ανικανότητά της πίσω από το Σύνταγμα και δημιουργεί έτσι μείζον ζήτημα στις σχέσεις μας με τους Ευρωπαίους εταίρους μας. Και βέβαια ο ορατός πια κίνδυνος να διακοπεί η κοινοτική χρηματοδότηση γιατί απλούστατα η Ε.Ε δεν πρόκειται να δίνει χρήματα για δημόσιες συμβάσεις σε μια χώρα, της οποίας η νομοθεσία παραβιάζει το κοινοτικό δίκαιο.

Υπάρχει μία σειρά ατέλειωτων θεμάτων που μαζί συνθέτουν τον «καμβά» της Νέας Διακυβέρνησης των τελευταίων 12 μηνών. Η ανύπαρκτη εξωτερική πολιτική. Η απροκάλυπτη κομματικοποίηση του κράτους. Η απόλυτη απραξία πολιτικής σε κρίσιμους τομείς όπως η εκπαίδευση και η υγεία. Και βέβαια ο πολίτης εύλογα διατυπώνει μία σειρά από ερωτήματα:

- Τι γίνεται με την ακρίβεια; Τόσα και τόσα ακούγαμε προεκλογικά. Γιατι έχουμε αυτήν την εκρηκτική άνοδο των τιμών; Ας μας ονοματίσουν έστω και ένα μέτρο που πήραν προς αυτήν την κατεύθυνση. Πως θα την ελέγξουν;
- Που βρίσκεται σήμερα η ανεργία; Ποιο είναι το σχέδιο που ετοιμάζαν τόσα χρόνια στην αντιπολίτευση για τη μεταολυμπιακή Ελλάδα;
- Γιατι καταρρέουν τα έσοδα του κράτους; Ποιος θα πληρώσει το λογαριασμό (με περισσότερους φόρους και με μικρότερες επενδύσεις) από την παντελή ανικανότητα των νέων «γαλαζίων» στελεχών να ελέγξουν τα στοιχειώδη;
- Τι έγινε η περίφημη ανάπτυξη του 5% που θα είχε η χωρα; Γιατί ανακόπηκε η αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας;

- Που ακριβώς βρίσκονται οι 250.000 συμβασιούχοι σήμερα; Πότε προβλέπεται να μονιμοποιηθούν; Γιατι ο κ. Καραμανλής έπαιξε με τις προσδοκίες όλων αυτών των ανθρώπων;
- Γιατί οι συνταξιούχοι πρέπει να περιμένουν μέχρι το 2008 για να πάρουν τις αυξήσεις που τους είχε υποσχεθεί η ΝΔ; Γιατί 30 Ευρώ το μήνα ήταν πέρυσι «αυξήσεις-εμπαιγμός» ενώ τα 8 εως 15 Ευρώ φέτος δεν είναι;
- Γιατί πρέπει η περιφέρεια να πληρώσει το εφεύρημα της «δημοσιονομικής απογραφής» με λιγότερες επενδύσεις; Γιατί στη δική μας την περιφέρεια – τη Δυτική Μακεδονία – δεν βλέπουμε να κινείται τίποτα; Που είναι οι νέες προκηρύξεις για έργα, οι νέες συμβάσεις; Που είναι οι νέες πρωτοβουλίες στην εκπαίδευση, στην υγεία, στο περιβάλλον;

Τα ερωτήματα είναι πάρα πολλά. Αλλά το κύριο ερώτημα είναι ένα: Είμαστε σήμερα καλύτερα από ό,τι ήμασταν πριν από ένα χρόνο; Είναι η χώρα μας σε καλύτερη κατάσταση; Η απάντηση είναι απλή, και καταγράφεται και σε όλες τις μετρήσεις της κοινής γνώμης. Όχι. Η Ελλάδα έχει πάει πίσω τους τελευταίους 12 μήνες.

Απο την ως τώρα διακυβέρνηση της ΝΔ προκύπτουν ένα καλό και ένα κακό επακόλουθο.

Το καλό είναι πως γίνεται πλέον σαφές και στον τελευταίο πολίτη πως δεν «είναι όλοι ίδιοι». Η κοινωνική ευαισθησία, το κράτος πρόνοιας, η προστασία του εργαζόμενου δεν θα είναι ποτέ προτεραιότητες της συντηρητικής παράταξης. Και ας μη μιλήσουμε για την διαφορά στην ικανότητα διαχείρισης. Είμαστε στην εποχή των μαθητευόμενων μάγων.

Το κακό είναι πως η Ελλάδα πάει προς τα πίσω. Αγκυλώσεις που είχαμε ξεχάσει εμφανίστηκαν πάλι. Η οικονομία μπήκε σε μια περιπέτεια χωρίς τέλος. Η εξωτερική πολιτική είναι απλώς ανύπαρκτη. Η καθημερινότητα χειροτερεύει ραγδαία. Η αισιοδοξία μίας χώρας που μπορεί να ξεπερνάει τον εαυτό της έδωσε τη θέση της στην αντίληψη της μικρής, φοβικής Ελλάδας που πρέπει να συνηθίσει τα όριά της.

Υπάρχει καλύτερη Ελλάδα – και τη θέλουμε πίσω.

Ιανουάριος 2006, με αφορμή την εκλογή του Γ. Παπανδρέου ως Προέδρου της Σοσιαλιστικής Διεθνούς

Ο Γιώργος Παπανδρέου και η Σοσιαλιστική Διεθνής

Τη Δευτέρα ο Γιώργος Παπανδρέου εξελέγη Πρόεδρος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς. Με πρόταση της υποψηφιότητάς του από μία ομάδα εργασίας υπό τον Ισπανό πρωθυπουργό Θαπατέρο, και με εισήγηση του Πρωθυπουργού της Πορτογαλίας Σώκρατες, επελέγη από τις 160 αντιπροσωπείες σοσιαλιστικών και σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων από όλο τον κόσμο που συγκεντρώθηκαν στην Αθήνα να ηγηθεί του μεγαλύτερου διεθνούς πολιτικού οργανισμού στον κόσμο σήμερα και να του δώσει νέα πνοή.

Είναι η πρώτη φορά που ένας Έλληνας πολιτικός εκλέγεται και μάλιστα παμψηφεί για να ηγηθεί ενός παρόμοιου οργανισμού. Αυτό από μόνο του περιποιεί τιμή στη χώρα μας, στο ΠΑΣΟΚ, τον πολιτικό φορέα του οποίου ηγείται ο Γιώργος Παπανδρέου, και φυσικά στον ίδιο. Είναι αναγνώριση της θέσης που έχει κατακτήσει τα τελευταία χρόνια ανάμεσα στους άλλους ηγέτες, της μεγάλης αναγνώρισης που έχει στη διεθνή σκηνή.

Όμως το πιο σημαντικό μήνυμα της εκλογής του βρίσκεται αλλού. Ειπώθηκε στην ομιλία του προέδρου του Κόμματος των Ευρωπαίων Σοσιαλιστών, τέως πρωθυπουργού της Δανίας Ρασμούσεν, ο οποίος είπε ότι ο Γιώργος Παπανδρέου «γνωρίζει περισσότερο από πολλούς άλλους πως είναι ο κόσμος σήμερα». Δεν είναι τυχαίο αυτό. Ο σημερινός Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ είναι ο συνεχιστής μία μεγάλης δημοκρατικής παράδοσης, αυτής του Βενιζέλου, του Παπαναστασίου, του Ανδρέα Παπανδρέου, του Κώστα Σημίτη, που θέλησαν μία Ελλάδα ανοιχτή στον κόσμο. Ηγέτες που προσπάθησαν να συντονίσουν τη χώρα με τις αλλαγές που συντελούνται διεθνώς. Που δεν αρκέστηκαν στην «φτωχή πλην τίμια» Ελλάδα αλλά κατάφεραν να ανοίξουν νέους ορίζοντες για τη χώρα μας.

Σήμερα περισσότερο από ποτέ η μοίρα της Ελλάδας είναι συνδεδεμένη με τις παγκόσμιες εξελίξεις. Προβλήματα που θεωρούσαμε μέχρι πρότινος ως τοπικά όπως το μέλλον των αγροτικών μας προϊόντων, το κλείσιμο εργοστασίων, ή ανεργία, η περιβαλλοντική υποβάθμιση, έχουν συχνά τη ρίζα τους σε παγκόσμια φαινόμενα. Η αναζήτηση των λύσεων

λοιπόν στη νέα εποχή απαιτεί πολιτικούς που αντιλαμβάνονται τις αλλαγές που συντελούνται στην Ευρώπη και στον κόσμο και αναζητούν νέες προοδευτικές απαντήσεις.

Στην ομιλία του ο Γιώργος Παπανδρέου μίλησε για την ευθύνη, την ηθική υποχρέωση που έχουμε εμείς οι σοσιαλιστές, οι προοδευτικοί και δημοκράτες, να δουλέψουμε για έναν κόσμο μεγαλύτερης ελευθερίας και δημοκρατίας. Ένα κόσμο με μεγαλύτερη ασφάλεια και ευημερία, με μεγαλύτερη ισότητα και ευκαιρίες. Ένα κόσμο με μεγαλύτερη κοινωνική δικαιοσύνη και αρμονία με το περιβάλλον μας. Να αναδείξουμε τις διαφορές μας με τη συντήρηση.

Όταν οι νεοσυντηρητικοί προσπαθούν να επιβάλουν τις αξίες τους στον κόσμο, εμείς να ενώσουμε τον κόσμο γύρω από τις αξίες μας. Όταν αυτοί μιλούν για φόβο, εμείς να μιλήσουμε για ασφάλεια. Όταν αυτοί μιλούν για αντιπαραθέσεις, εμείς να μιλήσουμε για διάλογο. Όταν αυτοί μιλούν για ελεύθερη αγορά, εμείς να μιλήσουμε για ελεύθερους πολίτες. Όταν αυτοί μιλούν για την προσαρμογή των ανθρώπων στην παγκοσμιοποίηση, εμείς να μιλήσουμε για την προσαρμογή της παγκοσμιοποίησης στους ανθρώπους. Όταν αυτοί μιλούν για μικρότερο κράτος και εννοούν ένα μεγαλύτερο κράτος που ευνοεί τους λίγους, εμείς να μιλήσουμε για ένα κράτος που ενισχύει τους πολλούς.

Αλλάξτε σε αυτά τα λόγια την λέξη «κόσμος» με τη λέξη «Ελλάδα». Ισχύουν στο ακέραιο και αυτό είναι το στοίχημα του ΠΑΣΟΚ σήμερα.

Πολιτικές είναι οι ευθύνες της κυβέρνησης στο θέμα των υποκλοπών

Τις μέρες αυτές παρακολουθούμε όλοι έκπληκτοι τα διαδοχικά επεισόδια της περίφημης υπόθεσης των υποκλοπών. Πολλά από τα «αστυνομικά» στοιχεία και λεπτομέρειες σε αυτή την υπόθεση θα κάνουν καιρό να ξεκαθαριστούν, και ίσως η αλήθεια να μη μαθευτεί ποτέ. Ανεξάρτητα όμως από την αποκάλυψη της αλήθειας ως προς την ουσία της υπόθεσης ένα πράγμα είναι ξεκάθαρο: οι τεράστιες πολιτικές ευθύνες της κυβέρνησης.

Ο τρόπος με τον οποίο η κυβέρνηση χειρίστηκε το ζήτημα προσβάλλει τους θεσμούς, και δείχνει καθαρά ότι δεν την ενδιαφέρουν τα ατομικά δικαιώματα των πολιτών και το απόρρητο των επικοινωνιών. Χαρακτηρίζεται από μία απίστευτη επιπολαιότητα στη διαχείριση κρίσιμων θεμάτων εξωτερικής πολιτικής, εθνικής ασφάλειας και διεθνών σχέσεων της χώρας, και από μία παντελή ανικανότητα διαχείρισης κρίσεων.

Οι προθέσεις της κυβέρνησης φάνηκαν από την πρώτη στιγμή. Αντί να ασκήσει ποινική δίωξη για κακουργηματικές πράξεις σε βάρος της εθνικής ασφάλειας της χώρας, ζήτησε τη διεξαγωγή μιας αργόσυρτης προκαταρκτικής εξέτασης, εμπλέκοντας έτσι τη δικαιοσύνη σε μία προσπάθεια αποπροσανατολισμού και επιβράδυνσης της έρευνας με στόχο ή τη συγκάλυψη είτε την «ελεγχόμενη» αποκάλυψη της υπόθεσης. Δεν ζητήθηκε η παράλληλη εισαγγελική διερεύνηση του θανάτου του Κ. Τσαλικίδη, ούτε διορίστηκαν τεχνικοί πραγματογνώμονες.

Η κυβέρνηση είχε σαφή θεσμική υποχρέωση να ενημερώσει την Αρχή Διασφάλισης του Απόρρητου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ), την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), την Αρχή Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων (ΑΠΠΔ). Δεν το έκανε. Είχε σαφή θεσμική και πολιτική υποχρέωση να ενημερώσει τη Βουλή και ειδικότερα την αρμόδια Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, τους αρχηγούς των κομμάτων, και φυσικά τα θύματα των παρακολουθήσεων, πολιτικούς, κρατικά στελέχη, αλλά και απλούς πολίτες. Και πάλι δεν το έκανε. Δεν ενημέρωσε καν – για ένα ζήτημα εθνικής ασφάλειας -- τους Υπουργούς Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών.

Επί ένα σχεδόν χρόνο η κυβέρνηση δεν έχει λάβει κανένα πρόσθετο θεσμικό ή τεχνικό μέτρο προστασίας των πολιτών, αλλά και της πολιτείας και θωράκισης του απορρήτου των επικοινωνιών με βάση τα δεδομένα που προέκυψαν από την υπόθεση αυτή. Δεν αξιοποιήθηκαν υφιστάμενοι θεσμοί όπως η ΑΔΑΕ και η ΕΕΤΤ, δεν συμπληρώθηκε η νομοθεσία, δεν αποκτήθηκε ή δεν ενεργοποιήθηκε ο αναγκαίος τεχνολογικός εξοπλισμός με βάση τα νέα δεδομένα. Με άλλα λόγια, η κυβέρνηση απλώς έβλεπε το χρόνο να περνά.

Οι πολιτικές ευθύνες είναι προφανείς και αφορούν πλέον τον Πρωθυπουργό προσωπικά. Μετά από πολλές ημέρες σιωπής και αδράνειας, αναγκάστηκε να κάνει ενέργειες που όφειλε να έχει κάνει εδώ και ένα ολόκληρο χρόνο. Θυμήθηκε τώρα τις Ανεξάρτητες Αρχές και τους ειδικούς επιστήμονες, ενώ το Μάρτιο του 2005 απέκλεισε ο ίδιος τις αρμόδιες Ανεξάρτητες Αρχές ακόμη και από τη στοιχειώδη πληροφόρηση. Οι δηλώσεις που έκανε από το Μέγαρο Μαξίμου δεν είναι παρά η απόδειξη του πολιτικού αδιεξόδου και της ευθύνης της κυβέρνησης και του κ. Καραμανλή προσωπικά.

Μέρα με τη μέρα, η κυβέρνηση αποδεικνύει στους πολίτες ότι δεν μπορεί να εγγυηθεί την ασφάλεια και να διαφυλάξει στοιχειώδη ατομικά δικαιώματα. Η κυβέρνηση είναι «λίγη» και επικίνδυνη για τη χώρα.

Ο «άλλος δρόμος» για την Ελλάδα που οδηγεί;

Το ΠΑΣΟΚ και ο Γιώργος Παπανδρέου λένε συχνά πως απέναντι στον αδιέξοδο μονόδρομο της κυβέρνησης της ΝΔ «υπάρχει άλλος δρόμος». Ποιος είναι όμως αυτός; Που οδηγεί; Με ποιους θα τον διαβούμε; Για το ΠΑΣΟΚ υπάρχει σήμερα μία μεγάλη ανάγκη να κάνει πιο καθαρό τον προγραμματικό του λόγο. Δεν αρκεί η κριτική στη ΝΔ. Ως κόμμα εξουσίας, το ΠΑΣΟΚ θα κριθεί από τις προτάσεις του για την επόμενη μέρα.

Θα αναφερθώ λοιπόν σε 5 μεγάλα ζητήματα – 5 μεγάλους τομείς πολιτικής που μαζί συνθέτουν το προγραμματικό πλαίσιο μίας προοδευτικής πρότασης. Και μας διαφοροποιούν από τις σημερινές πολιτικές της ΝΔ.

Ζήτημα πρώτο, η εξωτερική πολιτική. Η συγκυρία το έφερε τα θέματα της εξωτερικής πολιτικής – με την τραγωδία στο Αιγαίο – να είναι στο προσκήνιο. Στον αδικοχαμένο πιλότο και στη οικογένειά του, σε όλους τους πιλότους μας που διακινδυνεύουν καθημερινά τη ζωή τους αλλά και σε όλους τους πολίτες, χρωστάμε μία πολιτική που αποτρέπει την ένταση και δημιουργεί ένα μόνιμο σύστημα ειρήνης και συνεργασίας με την Τουρκία.

Αυτό το ΠΑΣΟΚ το είχε δρομολογήσει. Με την πολιτική που ακολούθησε, είχαμε πετύχει τα προβλήματα με την Τουρκία απο διμερή να γίνουν ευρωπαϊκά. Αυτό το μεγάλο στρατηγικό πλεονέκτημα που κατοχυρώθηκε με τη συμφωνία του Ελσίνκι σήμερα ακυρώνεται με την πολιτική της ΝΔ. Αντί η νέα κυβέρνηση να διαπραγματευθεί ένα νέο Ελσίνκι, πίστεψε πως με προσωπικές σχέσεις θα μπορέσει να κάνει υψηλή πολιτική στο Αιγαίο. Διαψεύστηκε. Αντί να κεφαλαιοποιήσει την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ, άφησε τη μεγάλη ευκαιρία της επίλυσης του Κυπριακού να περάσει.

Στην πρόσφατη τραγωδία, φάνηκε η γύμνια της κυβέρνησης στην εξωτερική πολιτική: χωρίς σχέδιο, χωρίς δράση, χωρίς πρωτοβουλία, χωρίς στρατηγική, χωρίς εγρήγορση. Η κυβέρνηση αντιδρά αμήχανα ως απλός παρατηρητής στις εξελίξεις στα Βαλκάνια, στη Μέση Ανατολή, στην Ευρώπη και όχι ως στρατηγικός παράγοντας στην περιοχή.

Πριν από 30 χρόνια η Ανδρέας Παπανδρέου μιλούσε για εθνική ανεξαρτησία. Παραμένει επίκαιρο το σύνθημα αλλά με άλλο περιεχόμενο. Στις νέες συνθήκες που δημιουργούνται στην Ευρώπη, η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να δημιουργήσει νέες συμμαχίες, να διαδραματίσει ρόλο στην Ευρύτερη περιοχή, να βρίσκεται στην πρωτοπορία των συζητήσεων, λόγω και της θέσης της, μεταξύ Δύσης και Ισλάμ, Δύσης και Αραβικού κόσμου.

Ζήτημα δεύτερο, το κοινωνικό κράτος.

Είμαστε σοσιαλιστές και θα κριθούμε από τις πολιτικές μας για το κοινωνικό κράτος. Εμείς πιστεύουμε πως η νέα ανάπτυξη και οι αλλαγές απαιτούν κοινωνική συνοχή. Κι αυτή με την σειρά της προϋποθέτει ένα αποτελεσματικό σύστημα κοινωνικής προστασίας – ένα σύγχρονο κοινωνικό κράτος. Εξάλλου, από τις αναπτυγμένες χώρες, αυτές με το μεγαλύτερο δυναμισμό και ανταγωνιστικότητα είναι αυτές με το πιο αναπτυγμένο κοινωνικό κράτος, αλλά και τις πιο ρηξικέλευθες κοινωνικές μεταρρυθμίσεις.

Οι πόροι για το κοινωνικό κράτος αυξήθηκαν σημαντικά τα χρόνια που το ΠΑΣΟΚ ήταν κυβέρνηση. Όμως η ποιότητα των υπηρεσιών και η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης υπολείπεται πολύ από αυτήν που θα έπρεπε να είναι. Χρωστάμε στους Έλληνες πολίτες ένα κοινωνικό κράτος με επαρκή χρηματοδότηση, νέες δομές και υπηρεσίες. Με φιλόδοξους και πρακτικούς στόχους, όπως η ελάττωση του ποσοστού φτώχειας, η καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας και στα δύο φύλα, η εισοδηματική ενίσχυση ασθενών ομάδων. Με αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης, με στοχευμένες παροχές.

Κορυφαίο ζήτημα εδώ είναι το θέμα του ασφαλιστικού. Μερικοί νόμισαν πως το ΠΑΣΟΚ θα αποφύγει να πάρει θέση απέναντι στο μεγάλο αυτό ζήτημα φοβούμενο το πολιτικό κόστος. Έκαναν λάθος. Εμείς δεν κρυβόμαστε από τα προβλήματα αλλά ούτε διαπραγματευόμαστε την ανάγκη αλληλεγγύης των γενεών και τη διασφάλιση αξιοπρεπών συντάξεων για όλους.

Προτάσσουμε τη διατήρηση του δημόσιου, καθολικού και αναδιανεμητικού χαρακτήρα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Σε αντίθεση με την κυβέρνηση, επιμένουμε ότι η συζήτηση για το ασφαλιστικό είναι τυφλή εάν δεν συνδεθεί και με την ευρύτερη αναπτυξιακή λογική στη χώρα μας. Με το μοντέλο ανάπτυξης, με τις πολιτικές απασχόλησης, με πολιτικές για ένα νέο σύστημα υγείας, με την καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού.

Και δεν διστάζουμε να προχωρήσουμε σε συγκεκριμένες προτάσεις για αλλαγές στις παραμέτρους του ασφαλιστικού συστήματος. Ενοποίηση των ασφαλιστικών ταμείων σε τρία για την κύρια ασφάλιση και ομαδοποίηση των επικουρικών. Σύνδεση των κλάδων υγείας των Ταμείων με νέες δομές πρωτοβάθμιας υγείας. Ριζική αλλαγή του τρόπου είσπραξης των εισφορών για πάταξη της εισφοροδιαφυγής. Δημιουργία μιας πιο ανταποδοτικής βάσης στις εισφορές, για να αποθαρρυνθεί η πρόωρη συνταξιοδότηση. Εθνική κατώτατη σύνταξη στο πλαίσιο ενός εγγυημένου επιπέδου αξιοπρεπούς διαβίωσης. Ένα δίκτυο ασφάλειας που προλαβαίνει κοινωνικά προβλήματα και αντιμετωπίζει την ρίζα τους.

Ζήτημα τρίτο, η οικονομική πολιτική.

Μετά τις επόμενες εκλογές, θα παραλάβουμε μία οικονομία με την αγορά σε κρίση, με τις επενδύσεις σε ύφεση, με έντονη κοινωνική ανασφάλεια, αγωνία για το αύριο. Αποτέλεσμα της καταστροφικής «δημοσιονομικής απογραφής» της ΝΔ, που καταρράκωσε το κύρος της χώρας στο εξωτερικό, και ανέκοψε την ανάπτυξη.

Το 2004 η ΝΔ παρέλαβε μία οικονομία που κοιτούσε το μέλλον με αυτοπεποίθηση. Αντί να χτίσει πάνω σε αυτά που παρέλαβε, επέλεξε να κατεδαφίσει. Αντί να διορθώσει τα λάθη και να πάει μπροστά, προτίμησε να τα χρησιμοποιήσει ως άλλοθι για ακινησία. Αύξησε το έλλειμμα, και για να το επαναφέρει σε επίπεδα συμβατά με τη συμμετοχή μας στην ΟΝΕ, εγκατέλειψε τις δημόσιες επενδύσεις. Αύξησε τους έμμεσους φόρους, έκανε μία σαφή αναδιανομή πλούτου, επιβαρύνοντας τα μεσαία και χαμηλά εισοδήματα. Μείωσε τις δαπάνες για την παιδεία, για την έρευνα, για το μέλλον τη χώρας. Όχι μόνο δεν μοιράζει την πίτα πιο δίκαια. Δεν τη βοηθά να μεγαλώσει κιόλας γιατί δεν επενδύει στο μέλλον.

Οι δικές μας επιλογές θα είναι διαφορετικές. Θα πάμε σε έναν πολυετή προϋπολογισμό από μηδενική βάση, αποτυπώνοντας τις προτεραιότητες που θα στηρίξουν το νέο Ελληνικό αναπτυξιακό πρότυπο: εκπαίδευση, έρευνα, καινοτομία, προώθηση της απασχόλησης, νέες υποδομές. Αξιοποιώντας όλα τα περιθώρια που μπορεί να μας δώσει μία μείωση των αμυντικών δαπανών. Έναν προϋπολογισμό αποκεντρωμένο, με μεταφορά πόρων και αρμοδιοτήτων στην αυτοδιοίκηση, συμπεριλαμβανομένης και της τοπικής φορολογίας. Με διαφάνεια στο πως δαπανώνται οι πόροι. Να ξέρει ο πολίτης πως δαπανούνται τα χρήματα.

Χρειάζονται τομές στο φορολογικό μας σύστημα. Διαφωνούμε με την αδιάκριτη μείωση των συντελεστών φορολογίας κερδών στις επιχειρήσεις. Θέλουμε να φορολογούνται όσο γίνεται λιγότερο τα αδιανέμητα κέρδη, τα κέρδη που γίνονται επενδύσεις, που δημιουργούν θέσεις εργασίας. Αλλά τα διανεμόμενα κέρδη – τα μερίσματα – να φορολογούνται μαζί με τη φορολογία εισοδήματος. Με τους ίδιους συντελεστές. Γιατί το εισόδημα από τα διανεμόμενα κέρδη να φορολογείται λιγότερο από ό,τι το εισόδημα από μισθωτή εργασία;

Θέλουμε να επαναφέρουμε την εμπιστοσύνη του πολίτη στο φορολογικό σύστημα. Όχι με μείωση συντελεστών που ευνοεί τα υψηλά εισοδήματα, όπως θέλει να κάνει η κυβέρνηση, και την οποία θα την πληρώσουν τα χαμηλά και τα μεσαία εισοδήματα με υψηλότερους έμμεσους φόρους, μικρότερες κοινωνικές δαπάνες, λιγότερες δημόσιες υποδομές. Αλλά κυνηγώντας τις πελατειακές πρακτικές που ανεβάζουν το κόστος ζωής για το νοικοκυριό. Μειώνοντας δραστικά το κόστος της παραπαιδείας για τη μέση Ελληνική οικογένεια. Μειώνοντας το κόστος περίθαλψης σε ένα σύστημα υγείας όπου οι δαπάνες στο δημόσιο τομέα είναι ανεξέλεγκτες και οι μηχανισμοί ελέγχου στον ιδιωτικό ανύπαρκτοι. Αυτά είναι που θα κάνουν το φορολογικό βάρος πιο ανεκτό.

Μείζον ζήτημα για την Ελληνική οικονομία και κοινωνία είναι το ζήτημα της απασχόλησης. Σήμερα νέα παιδιά με μόρφωση, με γνώσεις ξένων γλωσσών και πληροφορικής, με όνειρα και ελπίδες για το μέλλον, βρίσκουν κλειστές πόρτες. Ταλαιπωρούνται εδώ κι εκεί, χάνουν πολύτιμο χρόνο και δυνάμεις αναζητώντας δουλειά. Χάνουν το κουράγιο τους όταν ακούν για προκατασκευασμένες συνεντεύξεις. Και όταν βρίσκουν δουλειά οι αμοιβές είναι χαμηλές, οι ώρες εργασίας ατελείωτες, οι απαιτήσεις πολλές, ο ελεύθερος χρόνος ανύπαρκτος.

Την ώρα που σχεδόν το σύνολο της κοινωνίας βιώνει την αβεβαιότητα και την ανασφάλεια, η κυβέρνηση έχει βάλει στο στόχαστρο τον εργαζόμενο και τα δικαιώματά του. Η πολιτική της υπαγορεύεται από μια κοντόθωρη αλλά και υστερόβουλη λογική που ενοχοποιεί τον εργαζόμενο, τον άνεργο για την ανεργία. Όμως στον ανταγωνισμό του 21ου αιώνα δεν θα κερδίσουν αυτοί που στηρίζουν την οικονομική ανάπτυξη στους χαμηλούς μισθούς αλλά αυτοί που επενδύουν στην γνώση, την έρευνα και την καινοτομία.

Η ελληνική αγορά εργασίας χρειάζεται αλλαγές και προσαρμογές. Υπάρχουν αδικίες και δυσλειτουργίες που ούτε μειώνουν την ανεργία ούτε προστατεύουν τους εργαζομένους. Αλλά η λογική του αυταρχισμού και η πρακτική των μονομερών παραχωρήσεων χωρίς συναίνεση

είναι αδιέξοδες. Μια μόνο ρεαλιστική πρόταση υπάρχει για τη μείωση της ανεργίας και την επιτάχυνση της ανάπτυξης. Αυτή που εξασφαλίζει την ασφάλεια των εργαζόμενων και έτσι δίνει τη δυνατότητα για περισσότερη ευελιξία. Ασφάλεια δεν υπάρχει χωρίς αλλαγές αλλά και αλλαγές δεν θα υπάρξουν χωρίς ασφάλεια.

Στήριξη για μας σημαίνει να δώσουμε προτεραιότητα στις ενεργές πολιτικές απασχόλησης με στόχευση σε ευάλωτες ομάδες όπως οι νέοι, οι γυναίκες, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι ηλικιωμένοι. Με πραγματική εξατομικευμένη βοήθεια ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος παροχών. Με ενίσχυση των μηχανισμών εποπτείας της αγοράς εργασίας. Εργασία για όλους, ευκαιρίες για όλους, και προστασία για όσους δεν μπορούν.

Θα καλέσουμε τους κοινωνικούς εταίρους να αναλάβουν σημαντικό ρόλο στους μηχανισμούς κατάρτισης και στήριξης των ανέργων. ΟΑΕΔ, ΛΑΕΚ πρέπει να γίνουν εργαλεία των κοινωνικών εταίρων. Γιατί οι εργοδότες γνωρίζουν τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και οι εργαζόμενοι γνωρίζουν τις δικές τους ανάγκες σε νέες δεξιότητες. Θα σχεδιάσουμε μαζί με τους κοινωνικούς εταίρους τα προγράμματα για να αντιμετωπίσουμε τα φαινόμενα βιομηχανικής κρίσης και μαζικών απολύσεων.

Στις σημερινές ανοιχτές αγορές δεν μπορούμε πάντα να προστατέψουμε τις θέσεις εργασίας. Μπορούμε όμως να προστατέψουμε τους ανέργους και να τους δώσουμε πάλι προοπτική. Όχι μετατρέποντάς τους σε συνταξιούχους. Αλλά δίνοντάς τους επιλογές: κατάρτιση, κίνητρα για πρόσληψη από επιχειρήσεις, επιδοτήσεις πρωτοβουλιών αυταπασχόλησης. Με δυνατότητα απασχόλησης στους μεγαλύτερους σε ηλικία σε θέσεις κοινωνικής εργασίας – σε σχολεία, νοσοκομεία, στην αυτοδιοίκηση. Με ειδική ενίσχυση που δεν επιβαρύνει τα ταμεία.

Το ΠΑΣΟΚ μπορεί και πρέπει να δημιουργήσει πολλές χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας και ρόλο σε αυτό θα παίξουν και οι δημόσιες επενδύσεις. Σε μόνο δύο χρόνια διακυβέρνησης ΝΔ οι δημόσιες επενδύσεις ξαναγύρισαν στο επίπεδο που του 1996 ως ποσοστό του ΑΕΠ. Πρέπει να καλύψουμε το χαμένο έδαφος. Χωρίς γενναίες δημόσιες επενδύσεις παντού – από την υγεία και την παιδεία, ως την ενέργεια και τον αγροτικό τομέα – θέσεις εργασίας δεν δημιουργούνται. Αν δεν επενδύσει το κράτος, δεν θα επενδύσει ούτε ο ιδιώτης.

Αλλά πρέπει και να αλλάξουμε την ενοχική αντιμετώπιση της επιχειρηματικότητας στην Ελληνική κοινωνία. Να μπολιάσουμε τους νέους με το μικρόβιο της δημιουργίας. Να σπάσουμε τα σημερινά τείχη ανάμεσα σε μία εσωστρεφή ακαδημαϊκή κοινότητα και τον κόσμο των επιχειρήσεων. Να πείσουμε το τραπεζικό σύστημα να πάρει περισσότερο ρίσκο, να ενισχύσει νέους επιχειρηματίες, γυναίκες. Να αναδείξουμε την τοπική επιχειρηματικότητα σαν τον δρόμο για την ανάπτυξη, αλλά και τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής.

Ζήτημα πέμπτο, η μεταρρύθμιση στο κράτος.

Ο τρόπος λειτουργίας του κράτους είναι η μεγαλύτερη αναπτυξιακή τροχοπέδη σήμερα. Γι αυτό και το ΠΑΣΟΚ έχει βάλει τη νέα συγκρότηση του κράτους στο επίκεντρο της πολιτικής του πρότασης. Θέλουμε ένα κράτος με ικανή επιτελική δημόσια διοίκηση και ισχυρή αυτοδιοίκηση.

Χρειάζονται μεγάλες τομές για περισσότερη αποτελεσματικότητα, διαφάνεια, και λογοδοσία. Ριζική απλοποίηση διαδικασιών, κωδικοποίηση της νομοθεσίας. Ενίσχυση μηχανισμών για να εξυπηρετείται ο πολίτης και η επιχείρηση. Συστηματική αξιολόγηση της διοίκησης και των υπαλλήλων. Ένα σύστημα αμοιβών και εξέλιξης που διασφαλίζει την αξιοκρατία. Ολοκληρωμένη εισαγωγή μεθόδων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, για μεγαλύτερη διαφάνεια.

Στη κεντρική διοίκηση να παραμείνουν η εξωτερική πολιτική και ασφάλεια, τα δημόσια οικονομικά, η δικαιοσύνη, ο εθνικός σχεδιασμός της υγείας, της παιδείας, του κοινωνικού κράτους, οι ελεγκτικοί μηχανισμοί, η διασφάλιση δημόσιων αγαθών. Η αιρετή περιφερειακή διοίκηση και η αυτοδιοίκηση να αναλάβουν να παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες στους πολίτες -- εκπαίδευση, υγεία, πρόνοια.

Τοπική ανάπτυξη προϋποθέτει ισχυρούς δήμους. Χρειαζόμαστε λοιπόν ένα νέο πρόγραμμα συνένωσης ΟΤΑ για να μπορούν να σχεδιάζουν και να υλοποιούν την τοπική ανάπτυξη με τις τοπικές παραγωγικές δυνάμεις. Χρειαζόμαστε μεγαλύτερες και ισχυρότερες αναπτυξιακές ενότητες στη χώρα. Γι' αυτό και είναι απαραίτητο να ανοίξει ένας διάλογος για την περιφερειακή συγκρότηση της χώρας, για την ολοκλήρωση των αυτοδιοικητικών θεσμών.

Παράλληλα όμως με τους αποκεντρωμένους θεσμούς χρειαζόμαστε και καλύτερους μηχανισμούς συντονισμού και ελέγχου. Ένα πλαίσιο αξιολόγησης των αποτελεσμάτων της

διοικητικής δράσης, το οποίο θα δίνει έμφαση στην παρακολούθηση προϊόντος και αποτελέσματος. Ένα σύστημα αποτελεσματικού οικονομικού και διαχειριστικού ελέγχου, με στόχο τη συνολική δημοσιονομική πειθαρχία, τη διαφάνεια και την κοινωνική λογοδοσία.

Άλλος δρόμος λοιπόν υπάρχει. Αλλά για να τον διαβούμε, «πρέπει εμείς οι ίδιοι να γίνουμε η αλλαγή που θέλουμε να δούμε».

Αύγουστος 2006, με αφορμή τη διαμάχη για τη βάση εισαγωγής στα ΤΕΙ, δημοσίευση στην ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

Η διαμάχη για τη βάση εισαγωγής στα ΤΕΙ

Η ανακοίνωση από την κυβέρνηση της θέσπισης του «δέκα» ως ορίου για την εισαγωγή στα ΤΕΙ δημιούργησε το φόβο ότι πολλά ΤΕΙ στην περιφέρεια θα δουν δραστική μείωση των φοιτητών, με αρνητικές επιδράσεις και στις τοπικές οικονομίες. Η ΚΕΔΚΕ, άλλοι τοπικοί φορείς, εκπαιδευτικοί, έκαναν σαφή την αντίθεσή τους στο μέτρο αυτό.

Παράλληλα, διαβάσαμε μια σειρά από δηλώσεις και αναλύσεις που επιχειρούν να απαξιώσουν την αντίθεση στο όριο του 10, όπως προτίθεται να το εφαρμόσει η κυβέρνηση. Η κ. Γιαννάκου δήλωσε: «Δεν θα γίνουν τα ΤΕΙ στρατόπεδα για να τρέφουν την τοπική κοινωνία». Αρθρογράφοι βιάστηκαν να μιλήσουν για ΤΕΙ της επαρχίας, στα οποία οι φοιτητές γίνονται πελατεία καταστηματαρχών.

Ας είμαστε ξεκάθαροι: πίσω από αυτήν τη διαμάχη, κρύβονται ουσιαστικά διαφορετικές αντιλήψεις για το ρόλο της εκπαίδευσης στις σύγχρονες κοινωνίες. Πριν όμως δούμε αυτές τις διαφορετικές αντιλήψεις, είναι χρήσιμο να δούμε κάποια ιδιαίτερα διαφωτιστικά στοιχεία σχετικά με την εκπαίδευση στην Ελλάδα από τον ΟΟΣΑ και την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία, όπως αυτά αποτυπώνονται σε πρόσφατη μελέτη του ΙΣΤΑΜΕ.

Στοιχείο πρώτο: Η Ελλάδα υστερεί ως προς την εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού της. Λιγότεροι από ένας στους πέντε Έλληνες στον ενεργό πληθυσμό (ηλικίες 25-64) έχουν φθάσει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ στην Ε.Ε. το ποσοστό είναι περισσότεροι από ένας στους τέσσερις. Η υστέρηση αυτή υπάρχει και στις πιο νέες ηλικίες (25-34), όπου λιγότεροι από ένας στους τέσσερις έχουν φτάσει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, σε αντίθεση με περίπου έναν στους 3 στην Ε.Ε.

Στοιχείο δεύτερο: Η Ελλάδα αποτελεί τη χώρα με τις χαμηλότερες δημόσιες δαπάνες στο ανθρώπινο δυναμικό σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. Οι δαπάνες αυτές είναι κάτω από το 4% του ΑΕΠ, όταν σε χώρες όπως η Δανία και η Σουηδία υπερβαίνουν το 8% του ΑΕΠ. Η ανά μαθητή-φοιτητή δημόσια δαπάνη στην Ελλάδα μόλις ξεπερνά τα 4.000 ευρώ,

αισθητά χαμηλότερα από τον μέσο όρο στον ΟΟΣΑ, που ξεπερνά τα 7.000 ευρώ.

Στοιχείο τρίτο: Τα ελληνικά νοικοκυριά την τελευταία εικοσαετία έχουν διπλασιάσει το ποσοστό του εισοδήματος που κατευθύνουν σε εκπαίδευση. Μια οικογένεια με ετήσιο εισόδημα 60.000 ευρώ και με δύο παιδιά στη Δευτεροβάθμια ή Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ξοδεύει τουλάχιστον 1.000 ευρώ σε μηνιαία βάση για εκπαίδευση (το 20% του εισοδήματός της), εκτός της καθολικής συνεισφοράς της (μέσω φορολογίας) στη δημόσια εκπαίδευση.

Στοιχείο τέταρτο: Την τελευταία δεκαετία τριπλασιάστηκαν οι εισαχθέντες στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση από 200.000 το 1992 σε 600.000 σήμερα. Η χώρα μας δε, την περίοδο 1995-2003 κατάφερε να συνδυάσει την αύξηση του αριθμού των φοιτητών και με αύξηση των δαπανών ανά φοιτητή. Η πορεία όμως αυτή διακόπηκε το 2004 με τη μείωση των δαπανών στην εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Στοιχείο πέμπτο: Όπως αποτυπώνεται και από τα στοιχεία των εισακτέων στα ΑΕΙ, η διαμονή σε αστικό κέντρο αποτελεί πλεονέκτημα για την εκπαίδευση του παιδιού (περισσότερες βιβλιοθήκες, πρόσβαση στις πληροφορίες και στο Διαδίκτυο, ευρύτερα πνευματικά ερεθίσματα και ευκαιρίες για γνώση κ.λπ.).

Αρα, για να συνοψίσουμε: Η Ελλάδα είναι πίσω από τις άλλες χώρες ως προς την εκπαίδευση των πολιτών της. Η ελληνική οικογένεια αντιλαμβάνεται την αξία της εκπαίδευσης και ξοδεύει ανάλογα. Το κράτος όμως δεν αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις του και υποχρηματοδοτεί την εκπαίδευση. Εγιναν σημαντικές προσπάθειες βελτίωσης τα τελευταία χρόνια, αλλά τώρα, εδώ και δύο χρόνια, πάλι πάμε προς τα πίσω. Και η ελληνική περιφέρεια υστερεί σε υποδομές και ευκαιρίες για τα παιδιά της σε σχέση με την Αθήνα.

Στη σημερινή ελληνική πραγματικότητα, όπως αποτυπώνεται σε αυτά τα στοιχεία, διαμορφώνονται δύο ριζικά διαφορετικές αντιλήψεις. Η πρώτη ξεκινά από την παραδοχή ότι, στην εποχή της γνώσης, η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση πρέπει να είναι προσβάσιμη σε όλους. Ακριβώς όπως πριν από πολλά χρόνια αποφασίσαμε συλλογικά ως κοινωνία πως όλα τα παιδιά πρέπει να βγάζουν το γυμνάσιο. Γιατί τα πανεπιστήμια σήμερα δεν είναι πλέον απρόσιτοι «ναοί της γνώσης» για λίγους -είναι μια προέκταση του Λυκείου, που ολοκληρώνει την εκπαίδευση του πολίτη.

Κάτι τέτοιο βέβαια δεν σημαίνει ισοπέδωση. Είναι προφανές πως η εισαγωγή σε ένα τριτοβάθμιο ίδρυμα προϋποθέτει βασικές γνώσεις. Είναι επίσης προφανές πως κάποια πανεπιστήμια είναι καλύτερα από τα άλλα. Αυτό αποτυπώνεται στη δυσκολία εισαγωγής στις σχολές. Και αυτές τις διαφορές ποιότητας η αγορά εργασίας τις γνωρίζει και αποτιμά τα πτυχία ανάλογα. Ομως είναι χρέος της πολιτείας να επεκτείνει την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση σε όλη τη χώρα και να τη χρηματοδοτεί, ώστε να αποτελέσει την αιχμή του δόρατος για την ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια.

Σε αυτήν τη λογική, η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση αποτελεί και αναπόσπαστο στοιχείο της περιφερειακής ανάπτυξης και της πολιτικής κοινωνικής συνοχής. Αρα, είναι τα τριτοβάθμια ιδρύματα στην περιφέρεια που πρέπει κατεξοχήν να ενισχυθούν και να αναβαθμιστούν. Αυτή ήταν και η πολιτική του ΠΑΣΟΚ όλα αυτά τα χρόνια. Είναι μια επιτυχημένη πολιτική, ακόμα και αν δεν έγινε πάντα η βέλτιστη κατανομή των ιδρυμάτων στην επικράτεια ή η σωστή χρηματοδότησή τους.

Η δεύτερη αντίληψη βλέπει το πανεπιστήμιο απλώς ως διαδικασία παραγωγής μιας κοινωνικής και οικονομικής ελίτ. Δεν θέτει στόχο να μπορούν όσο το δυνατόν περισσότεροι νέοι να έχουν ποιοτική μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ούτε αποτελεί προτεραιότητα η σωστή χρηματοδότησή του δημόσιου πανεπιστημίου. Οσοι δεν καταφέρουν να μπουν στα δημόσια πανεπιστήμια και ΤΕΙ μπορούν πάντα να πληρώσουν και να πάνε στα αμφίβολης ποιότητας «κολέγια». Και φυσικά, δεν ενδιαφέρεται στο να κλείσει το ποιοτικό χάσμα ανάμεσα στο κέντρο και στην περιφέρεια. Αυτή είναι η αντίληψη της σημερινής κυβέρνησης.

«Ηρθε η ώρα της περιφέρειας», μας είχε πει πομπωδώς ο κ. Καραμανλής. Τελικά αυτό μάλλον απειλή ήταν παρά υπόσχεση.

Η επένδυση στην εκπαίδευση και το άρθρο 16

Στη συζήτηση για την ανώτατη εκπαίδευση πρέπει να ξεκινήσουμε από τα βασικά. Εν αρχή λοιπόν ήν η δημόσια παιδεία. Σήμερα υποχρηματοδοτείται στη χώρα μας όπου η ανά φοιτητή δημόσια δαπάνη μόλις φτάνει τα 5,000 Ευρώ, όταν ο Ευρωπαϊκός μέσος όρος ξεπερνά τα 10,000 Ευρώ. Πρώτο λοιπόν και κυρίαρχο ζητούμενο η χρηματοδότηση. Γιατί για να γίνουν σοβαρές αλλαγές χρειάζονται επενδύσεις. Όχι λόγια. Εδώ είναι και η μεγάλη υποκρισία της κυβέρνησης: «η επένδυση στην Παιδεία είναι η πρώτη επιλογή μας» έλεγε ο Κ. Καραμανλής το 2004 και στη συνέχεια μείωσε τις σχετικές δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ σε τρεις προϋπολογισμούς.

Δεύτερο μεγάλο ζητούμενο η πραγματική διάθεση για αλλαγές. Αυτοδιαχείριση στα πανεπιστήμια, προγραμματικές συμφωνίες, αξιολόγηση, νέος τρόπος πρόσβασης, σύνδεση με την έρευνα και την παραγωγή...είναι μεγάλη η ατζέντα και για να προωθηθεί χρειάζεται συζήτηση, διαμόρφωση κοινωνικών συμμαχιών, και γερό στομάχι. Και εδώ η κυβέρνηση πάσχει. Όσα προτείνει είναι ανεπαρκή, αποσπασματικά, άτολμα, συγκεντρωτικά, και διαπνέονται περισσότερο από μία διάθεση κομματικού ελέγχου παρά τολμηρών αλλαγών που απελευθερώνουν και χειραφετούν.

Αντί γι' αυτά τα δύο μεγάλα ζητούμενα, η συζήτηση σήμερα εξαντλείται στο -- συμβολικό πλέον -- άρθρο 16. Έχει κι αυτό τη σημασία του αν και το κυρίαρχο ζήτημα παραμένει η αναβάθμιση του δημόσιου πανεπιστημίου. Το άρθρο 16 πρέπει να αναθεωρηθεί για τρεις λόγους. Κατ'αρχάς υπάρχει ένα θέμα αρχής. Σε μία δημοκρατική κοινωνία πρέπει πρώτα να ρωτάμε γιατί κάτι να απαγορεύεται, πριν ρωτήσουμε γιατί να επιτραπεί. Και δεν υπάρχουν σήμερα πειστικές απαντήσεις στο γιατί το σύγχρονο πανεπιστήμιο πρέπει να αποτελεί κρατικό μονοπώλιο. Ούτε στο γιατί πρέπει να είμαστε η τελευταία Ευρωπαϊκή χώρα στην οποία τα δημόσια αγαθά χορηγούνται αποκλειστικά από το κράτος.

Υπάρχει δεύτερον ένα ζήτημα κοινωνικής δικαιοσύνης. Σήμερα παρέχεται ιδιωτική μεταλυκειακή εκπαίδευση στη χώρα μας από εταιρίες που εποπτεύονται μόνο ως προς την επιχειρηματική τους δραστηριότητα, και όχι ως προς το εκπαιδευτικό τους έργο. Αποτελεί

υποχρέωση κάθε προοδευτικού φορέα να στηρίξει μία θεσμική αλλαγή που δίνει τη δυνατότητα να ελεγχθεί από την πολιτεία ένας σήμερα αναξέλεγκτος χώρος, αλλά και να μπουν στα μη κρατικά μη κερδοσκοπικά ιδρύματα που θα δημιουργηθούν κοινωνικά κριτήρια όπως για παράδειγμα η υποχρέωση χορήγησης υποτροφιών.

Και υπάρχει τέλος και η απλή λογική. Με την επικείμενη υποχρέωση αναγνώρισης των πτυχίων των παραρτημάτων ξένων πανεπιστημίων που λειτουργούν στη χώρα μας η υπεράσπιση του άρθρου 16 όπως έχει σήμερα αποτελεί αλλο έναν «βασικό μέτοχο» εν τη γενέσει. Η Ελλάδα δεν έχει την πολυτέλεια να μάχεται μάχες οπισθοφυλακής σε μία παγκόσμια κοινωνία που στηρίζεται όλο και περισσότερο στην γνώση, την καινοτομία, τον πλουραλισμό, τον πειραματισμό. Ας αφήσουμε λοιπόν όλα τα λουλούδια να ανθίσουν αλλά ας σκύψουμε κυρίως πάνω στο δημόσιο πανεπιστήμιο.

Η δίκαιη κοινωνία

Το περασμένο Σάββατο στη ΔΕΘ ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ έκανε μία εξαιρετικά σημαντική ομιλία. Απέναντι στην πολιτική των μειωμένων προσδοκιών, των διαχωριστικών γραμμών στην κοινωνία, των πελατειακών σχέσεων, απέναντι στις πολιτικές και τις πρακτικές της κυβέρνησης της ΝΔ, έδωσε ένα καθαρό στίγμα για το που θέλει να πάει τη χώρα.

Ο Γιώργος Παπανδρέου μίλησε για τη δίκαιη κοινωνία. Μια κοινωνία που στηρίζει, επιβραβεύει τον κόπο, τη δουλειά, την εντιμότητα, την πρωτοβουλία, την παραγωγικότητα, τη δημιουργικότητα, τη συμμετοχή. Μια κοινωνία που επιβραβεύει τελικά, την αξία. Και αυτό το όραμα για τη δίκαια κοινωνία το μετέφρασε σε συγκεκριμένες πολιτικές προτεραιότητες.

Προτεραιότητα πρώτη, ανάπτυξη για όλους. Ένα μοντέλο ανάπτυξης που θα βασίζεται στη δημιουργία, στην παραγωγική και όχι στην παρασιτική Ελλάδα. Που θα μετασχηματίσει την ελληνική οικονομία σε μια οικονομία που παράγει προϊόντα αξίας και ποιότητας και υπηρεσίες έντασης γνώσης. Συνδυάζοντας παραδοσιακά με νέα συγκριτικά πλεονεκτήματα. Υπηρεσίες υγείας, παιδείας. Εμπόριο, διαμετακομιστικές, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες για την ευρύτερη περιοχή. Επιλεγμένες μεταποιητικές δραστηριότητες, στις οποίες μπορούμε να είμαστε ανταγωνιστικοί. Μια σύγχρονη ποιοτική γεωργία, η οποία θα αξιοποιεί το περιβάλλον, την ποιότητα των τροφίμων, τη φυσική μας κληρονομιά.

Το νέο μοντέλο ανάπτυξης θα στηριχθεί στην επένδυση στον άνθρωπο. Με τις δαπάνες για την παιδεία στον μέσο όρο των χωρών της ΕΕ και στα επόμενα δέκα χρόνια, στις πέντε πρώτες. Με νηπιαγωγείο και ολοήμερο σχολείο για όλα τα παιδιά. Δημόσιο σχολείο με έμφαση στην πληροφορική και τις ξένες γλώσσες. Αποσύνδεση λυκειακής εκπαίδευσης από εισαγωγή στα Πανεπιστήμια. Πραγματική αποκέντρωση, αυτονομία και αρμοδιότητες στα Πανεπιστήμια, αξιολόγηση παντού. Δια βίου εκπαίδευση στους Έλληνες κάθε ηλικίας. Κανόνες για μη κερδοσκοπικά-μη κρατικά Πανεπιστήμια. Πρόσβαση όλων στην εκπαίδευση.

Το νέο μοντέλο ανάπτυξης θα βασιστεί στην καινοτομία και την επιχειρηματικότητα. Γιατί πρέπει να αλλάξουμε την ενοχική αντιμετώπιση της επιχειρηματικότητας και του ρίσκου στην ελληνική κοινωνία. Να αλλάξουμε τις σημερινές βαριές γραφειοκρατικές διαδικασίες που πνίγουν την επιχειρηματικότητα. Να ενισχύσουμε την έρευνα και την καινοτομία. Να συνθέσουμε κράτος και αγορά προς όφελος του πολίτη. Να δουλέψει ο ανταγωνισμός στις αγορές προς όφελος της οικονομίας, του καταναλωτή, του πολίτη.

Το νέο μοντέλο ανάπτυξης θα βασιστεί σε ένα σύστημα φορολογίας εργαλείο ανάπτυξης και αναδιανομής. Με μεγαλύτερη προοδευτικότητα στη φορολογία, και ανατροπή της επιδείνωσης της σχέσης άμεσων προς έμμεσους φόρους. Φορολογία στα κέρδη του κεφαλαίου που χρησιμοποιείται για κερδοσκοπικές βραχυπρόθεσμες κινήσεις. Χαμηλή φορολόγηση για τα κέρδη που γίνονται επενδύσεις, εξίσωση της φορολογίας στο εισόδημα από μερίσματα με αυτό από μισθωτή εργασία. Τέλος στις ρυθμίσεις, μηδενισμό της αυθαιρεσίας στο φορολογικό έλεγχο, εξυγίανση ελεγκτικών μηχανισμών.

Οι προτεραιότητες που θα στηρίξουν το νέο ελληνικό αναπτυξιακό πρότυπο και οι τρόποι χρηματοδότησης θα αποτυπωθούν σε έναν πολυετή προγραμματικό προϋπολογισμό από μηδενική βάση. Με δέσμευση σε στόχους και σε αποτελέσματα. Με αξιοποίηση του μερίσματος ειρήνης. Εξορθολογισμό των κρατικών δαπανών. Με υπεύθυνη δημοσιονομική διαχείριση που δίνει αναπτυξιακές δυνατότητες και το δίκαιο μέρος της ανάπτυξης στους εργαζομένους, στηρίζει την επιχειρηματικότητα, ενισχύει δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις.

Προτεραιότητα δεύτερη, ίσα δικαιώματα για όλους και αναδιανομή του πλούτου. Η παιδεία, η υγεία, η αξιοπρεπής σύνταξη, η εργασία είναι δικαίωμα. Από την λογική της ελεημοσύνης ή του κατακερματισμού των κοινωνικών υπηρεσιών, να πάμε σε μια αντίληψη δικαιωμάτων για τον πολίτη. Γιατί μια κοινωνία αξιών είναι και μια κοινωνία αλληλεγγύης και ανθρωπιάς. Εργασία για όλους, ευκαιρίες για όλους και προστασία για όσους δεν μπορούν.

Κυρίαρχος στόχος να μειωθούν δραστικά τα χρήματα που πληρώνει η μέση οικογένεια για εκπαίδευση, ιατρική φροντίδα, πρόνοια. Με μία εθνική πολιτική για την ελληνική οικογένεια, με έμφαση σε στοχευμένες πολιτικές για αυτούς που έχουν πραγματικά ανάγκη. Με τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου παιδικών σταθμών, με κάλυψη του συνόλου του πληθυσμού των παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Με ένα βιώσιμο δημόσιο και καθολικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης που εγγυάται αξιοπρεπείς συντάξεις. Λιγότερα και πιο ισχυρά ασφαλιστικά ταμεία. Μια πιο στέρεη, ανταποδοτική βάση στις εισφορές, για να ενθαρρυνθεί η εθελούσια παραμονή στην εργασία. Την πάταξη της εισφοροδιαφυγής. Ένα εγγυημένο αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης που συνδυάζει στοχευμένες εισοδηματικές ενισχύσεις με προνοιακές υπηρεσίες.

Με στοχευμένες πολιτικές για τη μείωση της ανεργίας στους νέους και τις γυναίκες. Με πραγματική εξατομικευμένη στήριξη. Με προγράμματα ανασυγκρότησης για περιοχές σε κρίση. Κατάρτιση, κίνητρα για πρόσληψη από επιχειρήσεις, επιδοτήσεις επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και αυταπασχόλησης ανέργων. Έμφαση στην κοινωνική εργασία. Ενίσχυση των μηχανισμών εποπτείας λειτουργίας της αγοράς εργασίας. Οι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα, να μην είναι εργαζόμενοι δεύτερης κατηγορίας. Με αύξηση του επιδόματος ανεργίας στο μέσο όρο της ΕΕ, και με επέκταση του χρόνου χορήγησης. Με τους κοινωνικούς εταίρους να αναλαμβάνουν τους μηχανισμούς κατάρτισης και στήριξης των ανέργων.

Προτεραιότητα τρίτη, ένα σύγχρονο αποτελεσματικό κράτος που υπηρετεί τον πολίτη. Να απαλλάξουμε τον πολίτη από το βάρος μιας γραφειοκρατικής και πελατειακής λογικής που στερεί δημοκρατικές ελευθερίες, δικαιώματα και την ισότητα απέναντι στον νόμο. Να διαμορφώσουμε μια νέα σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ πολιτείας και πολίτη, να εγγυηθούμε αξιοπρέπεια για τον πολίτη. Με διαφάνεια, διάκριση εξουσιών, λογοδοσία, συμμετοχή, διαβούλευση, αποκέντρωση. Με μια διοίκηση με στόχους, συστηματική αξιολόγηση, και κοινωνικό έλεγχο των αποτελεσμάτων. Με δραστικό περιορισμό της πολυνομίας, που είναι διοικητικό βάρος και πηγή διαφθοράς. Με αδιάβλητους μηχανισμούς κοινωνικού ελέγχου και λογοδοσίας. Με ολοκληρωμένη εισαγωγή εργαλείων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Μια διακυβέρνηση, όπου το κράτος έχει επιτελικό ρόλο. Δυνατές τοπικές κοινωνίες. Δυνατή Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Αιρετή περιφερειακή διοίκηση, που μαζί με την πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση θα αναλάβουν την ευθύνη να παρέχουν αυτοί τις κοινωνικές υπηρεσίες κοντά στον πολίτη. Η εκπαίδευση, η υγεία, η πρόνοια να μεταφερθούν, στην τοπική και περιφερειακή κοινωνία. Ένα νέο μοντέλο οικονομικής διαχείρισης των ΟΤΑ, που να ταιριάζει στις αυξημένες αρμοδιότητες και στους πόρους. Με καλύτερους μηχανισμούς συντονισμού και με κοινωνικό έλεγχο αυτών των μηχανισμών.

Με έμφαση στη διαφάνεια. Με αξιοκρατικές και διαφανείς διαδικασίες για κάθε πρόσληψη στο δημόσιο, εποχιακών ή άλλων εργαζομένων, αξιοκρατικές διαδικασίες προαγωγής στελεχών. Αντικειμενικό σύστημα χρηματοδότησης στην αυτοδιοίκηση, και σε όλες τις επιχορηγήσεις από το δημόσιο. Ικανοποιητική χρηματοδότηση των κομμάτων, με παράλληλη νομοθετική δέσμευση να έχουν δημόσιο απολογισμό και έλεγχο της οικονομικής τους κατάστασης. Με ενίσχυση των ανεξάρτητων αρχών που να αποφασίζονται από την Βουλή με διαφάνεια.

Γι αυτή τη δίκαιη κοινωνία μίλησε ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ. Μία κοινωνία που θα χτίσουμε με μία εθνική κοινωνική συμφωνία. Μαζί με τους πολίτες, μαζί με τους κοινωνικούς φορείς, τους κοινωνικούς εταίρους, η αυριανή κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ θα εγγυηθεί ένα πλαίσιο σιγουριάς και ασφάλειας για τον Έλληνα.

Μάρτιος 2007, μετά την παρουσίαση των προγραμματικών θέσεων του ΠΑΣΟΚ

Το πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ και πόσο «κοστίζει»

Με την εντυπωσιακή σε μέγεθος και ενθουσιασμό συγκέντρωση στην ομιλία του Γιώργου Παπανδρέου στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας την Κυριακή 4 Μαρτίου το ΠΑΣΟΚ ολοκλήρωσε την παρουσίαση του πλαισίου των προγραμματικών θέσεων. Είχε προηγηθεί μία πολύμηνη διαδικασία στην οποία ενεπλάκησαν εκατοντάδες στελέχη, επιστήμονες και κοινωνικοί φορείς και οι οποίοι συνδιαμόρφωσαν ένα κείμενο προγραμματικών θέσεων το οποίο ενέκρινε το Πολιτικό Συμβούλιο και το Εθνικό Συμβούλιο του ΠΑΣΟΚ. Αξίζουν συγχαρητήρια στην Άννα Διαμαντοπούλου που ως επικεφαλής του προγράμματος έφερε σε πέρας με επιτυχία το δύσκολο αυτό εγχείρημα.

Με το πρόγραμμα αυτό το ΠΑΣΟΚ κάνει απολύτως ξεκάθαρο το πολιτικό του στίγμα. Είναι μία προοδευτική πρόταση με καθαρή τη σφραγίδα της σοσιαλιστικής μας ταυτότητας. Το ΠΑΣΟΚ απευθύνεται και παλεύει για και με την μεσαία τάξη και τα ασθενή οικονομικά στρώματα, δίνοντας προτεραιότητα στην αναβάθμιση της θέσης τους οικονομικά και κοινωνικά. Ενσωματώνει όμως στον αναπτυξιακό του σχεδιασμό όλες τις υγιείς δημιουργικές και οικονομικές δυνάμεις, όλους τους Έλληνες που θέλουν να δημιουργήσουν μακριά με αξιοκρατία και μακριά από πελατειακές λογικές.

Το πρόγραμμα έχει μία καινοτόμα δομή που ξεφεύγει από τη συνηθισμένη κατά υπουργείο και αναφέρεται απευθείας στον πολίτη και τα προβλήματά του: την οικογένεια και το παιδί, τον άνεργο νέο, τον συνταξιούχο, τον εργαζόμενο. Όλη όμως η ουσία του συμπυκνώνεται στις δέκα δεσμεύσεις που ανέλαβε προσωπικά με την ομιλία του ο Γιώργος Παπανδρέου: Ένα νέο μοντέλο διάρθρωσης της χώρας. Διαφάνεια και λογοδοσία στην δημόσια διοίκηση. Πρόσβαση σε εκπαίδευση ποιότητας για κάθε ελληνική οικογένεια, σε όλες τις βαθμίδες. Δίκαιη φορολογία.

Ελάχιστο αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης με βασική σύνταξη 950 ευρώ για το ζευγάρι και 550 ευρώ για τον μεμονωμένο συνταξιούχο του ΟΓΑ και τους ανασφάλιστους. Έμφαση στο παιδί και την οικογένεια με εφάπαξ 2.000 Ευρώ στη γέννηση κάθε παιδιού. Πολιτικές για την

εργασία των νέων και για τους άνεργους. Πρωτοβάθμια ιατρική φροντίδα 24 ώρες την ημέρα, 365 μέρες το χρόνο. Ένατον. Προτεραιότητα το περιβάλλον. Νέα πολιτική για την ύπαιθρο.

Τελείωσε λοιπόν το παραμύθι πως το ΠΑΣΟΚ δεν έχει θέσεις. Και στη θέση του ξεπήδησε ένα καινούργιο: το πρόγραμμα «είναι ακριβό». Που θα βρει το ΠΑΣΟΚ τα λεφτά; Το χορό έσυρε πρώτος ο Υπουργός Οικονομικών: βιάστηκε να κινδυνολογήσει λέγοντας πως με το πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ θα διπλασιαστούν(!) οι φόροι στα φυσικά πρόσωπα και πως θα αυξηθεί ο ΦΠΑ στο 25%. Ποιος τα λέει αυτά; Είναι ο ίδιος Υπουργός Οικονομικών που αφού δήλωσε απαρίφραστα στη Βουλή πως η κυβέρνηση σε καμμία περίπτωση δεν θα αύξανε τον ΦΠΑ (γιατί «αυτά τα κάνει το ΠΑΣΟΚ») μερικούς μόλις μήνες μετά αύξησε τον ΦΠΑ από 18% στο 19%! Και αναρωτιέται κανείς: γιατί υποτιμά τόσο πολύ τη νοημοσύνη μας;

Ακολούθησε ο κ. Τσιτουρίδης, ο οποίος μας είπε πως και η ΝΔ σκοπεύει να αυξήσει τις κατώτερες συντάξεις και να καταπολεμήσει τη φτώχεια. Άρα υπάρχουν χρήματα τελικά; Την απάντηση έδωσε ο κ. Ζαγορίτης: «χρήματα υπάρχουν», μας είπε, εξαιτίας της καλής διαχείρισης που έκανε η Νέα Δημοκρατία. Αλλά «δεν υπάρχουν χρήματα όμως για πέταμα».

Μάλιστα. Τώρα επιτέλους καταλάβαμε. Χρήματα υπάρχουν. Αλλά για τη Νέα Δημοκρατία οι πόροι για την παιδεία, την απασχόληση, το κοινωνικό κράτος, την υγεία, είναι «χρήματα για πέταμα». Προτιμά να τα διαθέτει σε άλλους σκοπούς, να τα διοχετεύει σε «ημετέρους». Όπως έκανε με τη μείωση των φορολογικών συντελεστών στα μερίσματα με την οποία χάρισε 1 δις Ευρώ στους μετόχους των 200 μεγαλύτερων Ελληνικών επιχειρήσεων, ή με τις χαριστικές της ρυθμίσεις στους κακοπληρωτές αντί να κυνηγάει τη φοροδιαφυγή.

Η Νέα Δημοκρατία πρέπει σήμερα να απαντήσει σε μερικά απλά ερωτήματα. Είναι ή δεν είναι απαραίτητη η αύξηση των δαπανών για την παιδεία για να χρηματοδοτηθούν οι σημερινές μεγάλες ελλείψεις; Είναι ή δεν είναι απαραίτητη η πρόσληψη νοσηλευτών στα νοσοκομεία και η ενίσχυση της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, και συνεπώς η αύξηση των δαπανών για την υγεία ως ποσοστό του ΑΕΠ; Είναι ή δεν είναι απαραίτητη η σημαντική ενίσχυση των κατώτερων συντάξεων για να μειώσουμε τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό; Είναι ή δεν είναι αναγκαία η ενίσχυση της οικογένειας και των νέων ζευγαριών;

Η αλήθεια είναι πως για όλα τα προτεινόμενα μέτρα του ΠΑΣΟΚ υπάρχει συγκεκριμένη κοστολόγηση που έγινε από το ΙΣΤΑΜΕ και άλλους που ετοίμασαν τις προτάσεις. Σε

αντίθεση με τη ΝΔ που προσαρμόζει τους στόχους και τις φιλοδοξίες της στα μέτρα μίας περιοριστικής και άδικης οικονομικής πολιτικής, το ΠΑΣΟΚ θέτει καθαρά τους αναπτυξιακούς και κοινωνικούς στόχους και με ευθύνη δεσμεύεται στην αποτύπωσή τους από τον πρώτο κιόλας προϋπολογισμό της κυβέρνησής του που θα προκύψει μετά τις επόμενες εκλογές.

Που θα βρεθούν λοιπόν τα χρήματα; Από τη επιτάχυνση της ανάπτυξης με το νέο οικονομικό και αναπτυξιακό πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ που θα αυξήσει τα έσοδα του κράτους. Από την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, και την αποτελεσματική φορολόγηση του πλούτου (π.χ. φορολόγηση υπεράκτιων εταιριών, διανεμόμενων κερδών, κερδών από βραχυπρόθεσμες χρηματιστηριακές συναλλαγές). Υπάρχει σήμερα στην Ελλάδα μεγάλος πλούτος που δεν φορολογείται. Πιστεύει κανείς λογικός άνθρωπος πως μόνο 15.000 άτομα έχουν εισοδήματα άνω των 100.000 το χρόνο, και μόλις 40(!) άνω των 800.000; Γιατί τόσοι είναι αυτοί που δηλώνουν επίσημα παρόμοια εισοδήματα στις φορολογικές τους δηλώσεις.

Θα βρεθούν επίσης από τον εξορθολογισμό των δαπανών στο δημόσιο τομέα και τη μείωση της σπατάλης από τη νέα δημόσια διαχείριση που προτείνουμε στο πρόγραμμά μας. Από το «μέρισμα ειρήνης» από τον εξορθολογισμό των αμυντικών δαπανών, από την αξιοποίηση της μεγάλης κινητής και ακίνητης περιουσίας του δημοσίου. Υπάρχει μεγάλο περιθώριο εδώ: δείτε μόνο τη σκανδαλώδη οικονομική «διαχείριση» στα ασφαλιστικά ταμεία που διαβάζουμε αυτές τις ημέρες στις εφημερίδες.

Αυτά τα επιπρόσθετα έσοδα θα καλύψουν μεγάλο μέρος των επενδύσεων που θα γίνουν – όχι σε μία χρονιά, αλλά σε ορίζοντα τετραετίας – στις νέες μεγάλες αναπτυξιακές και κοινωνικές προτεραιότητες. Και η οικονομία θα μείνει εντός του Ευρωπαϊκού πλαισίου δημοσιονομικής σταθερότητας, πετυχαίνοντας μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος ως ποσοστό του ΑΕΠ και σταδιακή αποκλιμάκωση του δημοσίου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ κάθε χρόνο. Το κάναμε το 1993 όταν παραλάβαμε μία οικονομία στο χείλος του γκρεμού και οκτώ χρόνια αργότερα τη βάλουμε στην ΟΝΕ. Θα το κάνουμε και σήμερα.

Τελικά τα πράγματα είναι απλά: η ΝΔ επιλέγει να μειώσει τους φόρους στους έχοντες και να ακυρώσει τις δημόσιες επενδύσεις για να μειώσει το έλλειμμα. Το ΠΑΣΟΚ κάνει μία διαφορετική επιλογή: επιλέγει να χρηματοδοτήσει την εκπαίδευση, την έρευνα, τις συντάξεις,

το σύστημα υγείας, τις δημόσιες υποδομές, και να μειώσει έλλειμμα και χρέος με χαμηλότερο ρυθμό από ό,τι η Νέα Δημοκρατία.

Ο κόσμος του ΠΑΣΟΚ, οι πολίτες στο σύνολό τους, ακόμα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είδαν θετικά τις νέες προτάσεις του ΠΑΣΟΚ. Τώρα πρέπει αυτό το πλαίσιο των προγραμματικών θέσεων να περάσει στην κοινωνία. Να γίνει ένας μεγάλος προσυνεδριακός διάλογος ώστε οι θέσεις αυτές να εμπλουτιστούν, να εξειδικευθούν, να εξηγηθούν, να εγκριθούν στην τελική τους μορφή στο συνέδριο του ΠΑΣΟΚ το Μάιο, και να γίνουν κτήμα του καθενός. Αυτό είναι και το χρέος όλων των στελεχών, μελών και φίλων του ΠΑΣΟΚ σήμερα: να συμμετάσχουν σε αυτή τη μεγάλη συζήτηση με την κοινωνία.

Μέρος δεύτερο: Οικονομία και Κοινωνία

Το νέο τοπίο ανάπτυξης

Μπαίνουμε σε μία νέα εποχή. Η βιομηχανική εποχή βαίνει προς το τέλος της, και στη νέα οικονομία που διαμορφώνεται η γνώση, οι δεξιότητες, η τεχνολογία, η ευελιξία στην παραγωγή, η ανάδειξη νέων βιομηχανιών, προϊόντων και υπηρεσιών είναι οι βασικοί μοχλοί της οικονομικής ανάπτυξης. Η ανταγωνιστικότητα μίας οικονομίας στις παγκόσμιες αγορές, η ικανότητά της να παράγει πλούτο και νέες θέσεις εργασίας εξαρτάται όλο και περισσότερο από το πόσο αποτελεσματικά αναπτύσσει νέα προϊόντα και υπηρεσίες και ενσωματώνει τις νέες τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας σε όλο τον παραγωγικό ιστό.

Η τεχνολογία και η παγκοσμιοποίηση αλλάζουν τη φύση του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Δίνουν τη δυνατότητα σε μικρότερες χώρες όπως η Ελλάδα να συμμετάσχουν ισότιμα στις διεθνείς αγορές, βελτιώνουν την ποιότητα προϊόντων και υπηρεσιών, αναβαθμίζουν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, μεταμορφώνουν παραδοσιακούς κλάδους. Παράλληλα όμως, αυξάνονται και οι πιέσεις για προσαρμογή και αναδιάρθρωση των οικονομιών, πιέσεις οι οποίες θίγουν εργαζόμενους όσο και επιχειρήσεις ευάλωτες στον διεθνή ανταγωνισμό.

Οι αλλαγές αυτές δεν περιορίζονται στην οικονομική σφαίρα. Οι ίδιες οι κοινωνίες των αναπτυγμένων χωρών σταδιακά μετασχηματίζονται από τη διάδοση των νέων τεχνολογιών αλλά και από τη δημιουργία παγκόσμιων αγορών. Εμφανίζονται νέα εργασιακά πρότυπα, νέες καταναλωτικές συνήθειες, και νέες κοινωνικές συμπεριφορές. Εμφανίζονται επίσης όμως και προβλήματα χρόνιας ανεργίας, προβλήματα απαξίωσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, κίνδυνοι νέων κοινωνικών αποκλεισμών, αλλά και κίνδυνοι για τα δικαιώματα των πολιτών στη νέα ψηφιακή εποχή.

Μπροστά σε αυτές τις προκλήσεις της νέας εποχής, ποιες είναι οι πολιτικές που χρειάζονται για να μπορέσει η χώρα μας να προετοιμαστεί για να συμμετάσχει ισότιμα; Για να μπορέσει να καρπωθεί τα αναμφισβήτητα σημαντικά οφέλη, αλλά ταυτόχρονα και να περιορίσει τους κινδύνους;

Ο νέος ρόλος του κράτους

Τα οφέλη για τις οικονομίες και τις κοινωνίες στη νέα εποχή ανήκουν στους πρωτοπόρους. Χρειαζόμαστε συνεπώς νέες προσεγγίσεις, προσαρμοσμένες στα νέα δεδομένα. Χρειάζονται ρήξεις με παρωχημένες πολιτικές και νέα εργαλεία παρέμβασης. Απαιτούνται πολιτικές για τη δημιουργία ανοιχτής και ανταγωνιστικής οικονομίας, στηριγμένης στην αποδοχή της αναγκαιότητας για προσαρμοστικότητα, στην συναίνεση για αλλαγή και στην κοινωνική συνοχή.

Βασικό στοιχείο της νέας πραγματικότητας είναι ο νέος ρόλος του κράτους σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από την ανάγκη καλύτερης συνεργασίας ανάμεσα στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Ο ιδιωτικός τομέας, και σε μεγάλο βαθμό οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, είναι η κύρια πηγή δημιουργίας πλούτου αλλά και απασχόλησης. Γι' αυτό και η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, η δημιουργία των συνθηκών εκείνων που ευνοούν τη δημιουργία και την άνθηση νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, είναι πρωταρχική ανάγκη.

Ο ρόλος του κράτους παραμένει εξαιρετικά σημαντικός στο νέο περιβάλλον, αλλά είναι και διαφορετικός από το παρελθόν. Είναι αυτός του κράτους-επιτελείου, που προωθεί προσαρμογές στην οικονομία και την κοινωνία, διαφυλάσσει τον ανταγωνισμό στις αγορές, ενισχύει την καινοτομία και την έρευνα, επενδύει στο ανθρώπινο δυναμικό, διαφυλάσσει τα συμφέροντα των εργαζομένων και τα δικαιώματα των πολιτών, νοιάζεται για τους άνεργους και τη γενιά που έρχεται.

Τα τελευταία χρόνια έχουν μπει οι βάσεις για αυτό το νέο ρόλο του κράτους. Το πρόγραμμα διαρθρωτικών αλλαγών, οι μετοχοποιήσεις και ιδιωτικοποιήσεις, οι νέες πολιτικές για τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας αλλά και της επιχειρηματικότητας γενικότερα, οι νέες κανονιστικές ρυθμίσεις για τη λειτουργία αγορών που σταδιακά απελευθερώνονται όπως αυτές των τηλεπικοινωνιών και της ηλεκτρικής ενέργειας, τα νέα προγράμματα κατάρτισης, είναι όλα βήματα προς την κατεύθυνση της δημιουργίας μίας σύγχρονης ανταγωνιστικής οικονομίας, ικανής να αντεπεξέλθει στις αυριανές προκλήσεις.

Ο κεντρικός ρόλος του ανθρώπινου δυναμικού

Η βασική πηγή πλούτου και το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της χώρας μας είναι το ανθρώπινο δυναμικό της. Η νέα οικονομία απαιτεί γνώσεις και εξειδίκευση. Κυρίως όμως

βασίζεται στο πνεύμα πρωτοβουλίας, την ευελιξία, τη δυνατότητα δημιουργικής προσαρμογής στις συνθήκες που μεταβάλλονται ραγδαία. Κινητήρια δύναμη είναι οι δυνατότητες του κάθε εργαζόμενου, η φαντασία του, η εφευρετικότητά του, το μεράκι του.

Στη νέα εποχή, η τεχνολογία μεταβάλλει τη φύση της εργασίας. Το σύστημα απασχόλησης που βασιζόταν στη μαζική παραγωγή με ένα μόνο επαγγελματικό προσόν, δεν υπάρχει πλέον. Η γνώση διαδραματίζει πια ζωτικό ρόλο στην αναμόρφωση και στην οργάνωση της εργασίας, δημιουργώντας μια οικονομία βασισμένη στα επαγγελματικά προσόντα και την προσαρμοστικότητα. Έτσι βλέπουμε ότι η αύξηση σε θέσεις εργασίας είναι μεγαλύτερη στις χώρες που έχουν επενδύσει περισσότερο στην εφαρμογή νέων τεχνολογιών και την ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού με νέες δεξιότητες, ικανό να αντεπεξέλθει στην νέα ζήτηση και τις εργασιακές θέσεις που δημιουργούνται από τις εφαρμογές νέων τεχνολογιών σε όλο και περισσότερους τομείς της οικονομίας.

Όσο αυξάνεται το κατώφλι δεξιοτήτων, όσο οι θέσεις εργασίας για εργαζομένους με χαμηλή ειδίκευση γίνονται σπανιότερες, όσο τα ποσοστά ανεργίας των νέων παραμένουν υψηλά και διευρύνονται οι διαφορές αποδοχών ανάλογα με την εκπαίδευση, τόσο γίνεται αναγκαία η προσαρμοστικότητα. Γι' αυτό και η σημερινή πολιτική για την απασχόληση και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού συνδυάζει πρωτοβουλίες για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε αναδυόμενους τομείς και επαγγέλματα σε ζήτηση με σειρά νέων προγραμμάτων κατάρτισης και δια βίου μάθησης, που απευθύνονται σε ανέργους αλλά και σε εργαζόμενους των οποίων η θέση είναι επισφαλής εξαιτίας της έλλειψης πρόσβασης σε δυνατότητες κατάρτισης.

Για μία νέα σχέση κράτους-πολίτη

Το νέο τοπίο ανάπτυξης προϋποθέτει και μία νέα σχέση κράτους-πολίτη αλλά και τη διαφύλαξη και ενίσχυση των δικαιωμάτων των πολιτών. Οι νέες τεχνολογίες θα παίξουν σημαντικό ρόλο για τη επίτευξη αυτού του στόχου. Αποτελούν σημαντικό εργαλείο για την δημιουργία σύγχρονου δημοκρατικού κράτους, με τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, τη βελτίωση των σχέσεων κράτους και πολίτη, και την ενδυνάμωση των δημοκρατικών θεσμών.

Στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία, η Δημόσια Διοίκηση έχει την υποχρέωση να παρέχει στους πολίτες και στις επιχειρήσεις υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, σε σύντομο χρόνο και με το μικρότερο δυνατό κόστος. Οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών προσφέρουν τα απαραίτητα εργαλεία για την επίτευξη αυτού του σκοπού, ενώ ταυτόχρονα διευκολύνουν τη λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης σε πλαίσιο διαφάνειας και δημοκρατικής συμμετοχής.

Οι νέες τεχνολογίες είναι όμως γενικότερα και ένας σημαντικός μοχλός απελευθέρωσης των ανθρώπινων δυνατοτήτων. Τα «νέα μέσα» δίνουν απεριόριστη πρόσβαση στη γνώση και στην παγκόσμια ανταλλαγή της πληροφορίας και των ιδεών. Η Κοινωνία της Πληροφορίας που διαμορφώνεται πάνω στη βάση των τεχνολογιών της πληροφορίας και των νέων δικτύων επικοινωνίας όπως το Internet δεν είναι απλά ένα τεχνολογικό ή οικονομικό φαινόμενο. Είναι νέα μορφή οργάνωσης της κοινωνίας και της ζωής.

Σε αυτό το νέο τοπίο ανάπτυξης δεν πρέπει να οδηγηθούμε σε ανισότητες και αναλφαβητισμούς και σε διάκριση των πολιτών σε αυτούς που έχουν πρόσβαση στη γνώση και στην πληροφορία και σε πληροφοριακά πληβείους. Πρέπει αντίθετα να αξιοποιήσουμε τις δυνατότητες που δίνουν οι νέες τεχνολογίες ώστε να εξασφαλίσουμε την ισότητα των ευκαιριών και το δικαίωμα του καθένα να έχει πρόσβαση στην τεχνολογία, στα νέα μέσα, στις νέες ευκαιρίες που ανοίγονται. Αυτό προϋποθέτει τη δυναμική είσοδο των υπολογιστών, των πολυμέσων και του Internet στα σχολεία μας αλλά και γενικότερα τη διεύρυνση της επιμόρφωσης και της εξοικείωσης των πολιτών με τη γνώση, την κατανόηση και τη χρήση των νέων τεχνολογιών και υπηρεσιών επικοινωνίας και πληροφόρησης.

Η χώρα μας βρίσκεται σε μια από τις σπάνιες στιγμές της ιστορίας της όπου οι επιλογές μας θα σημάνουν την περιθωριοποίηση μας ή την ισότιμη συμμετοχή μας στη νέα εποχή που δημιουργείται ταχύτατα. Με την πολιτική των τελευταίων χρόνων και τις κατακτήσεις στο οικονομικό και το κοινωνικό πεδίο έχουν δημιουργηθεί οι προϋποθέσεις για να μπορέσει η Ελλάδα να αναβαθμίσει τη θέση της στην παγκόσμια οικονομία και να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των πολιτών της. Δεν έχουμε δικαίωμα να μην αξιοποιήσουμε αυτή τη ευκαιρία.

Φεβρουάριος 2000, με αφορμή την επίσημη αίτηση της Ελλάδας για ένταξη στην ΟΝΕ

Και μετά την ΟΝΕ, τι; Η «άλλη» σύγκλιση

Στις αρχές Μαρτίου, η χώρα μας θα υποβάλλει την αίτησή της για ένταξη στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Μέχρι σήμερα, η Ελληνική οικονομία έχει ήδη ικανοποιήσει τα τυπικά κριτήρια της ονομαστικής σύγκλισης, με εξαίρεση αυτό του πληθωρισμού, το οποίο θα ικανοποιηθεί τον τρέχοντα μήνα.

Έτσι αναμένεται ότι μετά από αξιολόγηση της εντυπωσιακής προόδου της ελληνικής οικονομίας από τους Ευρωπαίους εταίρους μας η Σύνοδος Κορυφής του Ιουνίου θα πάρει την απόφαση για να καταστεί η Ελλάδα το δωδέκατο μέλος της ΟΝΕ.

Ο Πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης έχει δηλώσει επανειλημμένα ότι η ΟΝΕ δεν αποτελεί πανάκεια. Ότι η ένταξή μας δεν θα λύσει αυτόματα και ως δια μαγείας όλα μας τα προβλήματα. Θα μας δώσει όμως μία στέρεη βάση για οικονομική ανάπτυξη και καλύτερη ποιότητα ζωής, και μία βάση πάνω στην οποία μπορούμε να οικοδομήσουμε μία πιο δίκαιη κοινωνία, με μεγαλύτερη κοινωνική αλληλεγγύη για τους πιο αδύνατους.

Το μεγαλύτερο μέρος του Ελληνικού πληθυσμού έχει ήδη σε μεγάλο βαθμό προεξοφλήσει αυτήν την ένταξη. Τώρα λοιπόν με την προοπτική της Ευρωπαϊκής ενοποίησης και του ενιαίου νομίσματος προ των πυλών έχει έρθει η ώρα για να δούμε ένα βήμα παραπέρα. Ποιά θα είναι η οικονομική και κοινωνική πολιτική μέσα στην ΟΝΕ;

Οι ευκαιρίες και οι κίνδυνοι στην ΟΝΕ

Η ένταξη στην ΟΝΕ έχει μία σειρά από απτά πλεονεκτήματα για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Με τη μείωση του πληθωρισμού και των επιτοκίων που τη συνοδεύουν, μειώνεται το κόστος ζωής αλλά και το κόστος δανεισμού. Η σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία μειώνει το επενδυτικό ρίσκο. Κάτι τέτοιο οδηγεί σε νέες επενδύσεις και τη δημιουργία πλούτου και νέων θέσεων εργασίας.

Η ΟΝΕ όμως δεν έχει μόνο πλεονεκτήματα. Η ανάγκη να κρατηθεί χαμηλά ο πληθωρισμός και το δημόσιο έλλειμμα και η σταθερή πια ισοτιμία της δραχμής με το Ευρώ – και η τελική αντικατάστασή της από αυτό – αφαιρεί από την εκάστοτε κυβέρνηση τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει τη νομισματική πολιτική ή δημοσιονομικά μέτρα για να εξομαλύνει τις αυξομειώσεις του οικονομικού κύκλου. Το βάρος πια πέφτει στην «πραγματική οικονομία» – στους μισθούς, στην παραγωγικότητα και στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Έτσι στη μετά-ΟΝΕ εποχή οι χώρες που δεν θα έχουν δημιουργήσει ανταγωνιστικές οικονομίες ικανές να ανταπεξέλθουν στις οικονομικές πιέσεις που υπάρχουν πάντα σε μία παγκόσμια αγορά θα βρεθούν σε δύσκολη θέση.

Γι' αυτό και στις σκληρές διαπραγματεύσεις που θα γίνουν στους επόμενους μήνες ανάμεσα στη χώρα μας και στην ΕΕ, θα δοθεί ιδιαίτερη σημασία σε αυτό που έχει ονομαστεί «διατηρησιμότητα»: η ικανότητα δηλαδή της Ελληνικής οικονομίας να εξακολουθήσει στα επόμενα χρόνια να έχει μία ταχύρυθμη ανάπτυξη, λειτουργώντας σε συνθήκες χαμηλού πληθωρισμού και επιτοκίων, μικρού ελλείμματος και μείωσης του δημοσίου χρέους.

Η «άλλη σύγκλιση»

Το ζητούμενο για την μετά-ΟΝΕ εποχή είναι μία «άλλη σύγκλιση». Μία σύγκλιση του βιοτικού επιπέδου και των υπηρεσιών που παρέχονται στους Έλληνες πολίτες με αυτές στις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ.

Μέχρι σήμερα, το βάρος της πολιτικής έχει δοθεί στην εξυγίανση της Ελληνικής οικονομίας και στην ικανοποίηση των κριτηρίων της ονομαστικής σύγκλισης για την ένταξή μας στην ΟΝΕ. Ήταν η αναγκαία προϋπόθεση. Τώρα όμως που έχουν μπει οι βάσεις για μία ανταγωνιστική οικονομία, τώρα που έχουν δημιουργηθεί οι προϋποθέσεις για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών, έχει έρθει η ώρα για τις πολιτικές που θα εδραιώσουν τα επιτεύγματα των τελευταίων ετών στο οικονομικό και το κοινωνικό πεδίο και για τις πολιτικές που εστιάζονται στον πολίτη, στην καθημερινότητά του, στα προβλήματά του.

Η «άλλη σύγκλιση» έχει τουλάχιστο τρεις διαστάσεις: την οικονομική διάσταση, την κοινωνική διάσταση και τη διάσταση που αφορά την ποιότητα ζωής του πολίτη.

Η οικονομική διάσταση αφορά τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Χρειάζονται περαιτέρω και εις βάθος διαρθρωτικές αλλαγές για να λειτουργήσει ο ανταγωνισμός και να γίνουν οι Ελληνικές επιχειρήσεις πιο παραγωγικές. Τα επόμενα χρόνια θα χαρακτηριστούν από την πλήρη απελευθέρωση αγορών όπως των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας, την αυστηρή επιτήρηση του ανταγωνισμού σε όλες τις αγορές, την αποδέσμευση της πολιτείας από επιχειρηματικές δραστηριότητες που μπορεί να επιτελέσει καλύτερα ο ιδιωτικός τομέας, την περαιτέρω μετοχοποίηση ή ιδιωτικοποίηση δημοσίων επιχειρήσεων, την μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας.

Το ευρύτερο πλαίσιο είναι όμως η προσαρμογή της Ελληνικής οικονομίας στα νέα δεδομένα των παγκόσμιων αγορών και της ψηφιακής οικονομίας. Στην νέα οικονομία βασισμένη στις δεξιότητες, στη γνώση και στην καινοτομία, οι επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό, στην κατάρτιση, στην καινοτομία, και οι «ενεργητικές» πολιτικές απασχόλησης θα καθορίσουν τη ικανότητα της Ελληνικής οικονομίας να συμμετάσχει ισότιμα στη νέα εποχή.

Το νέο κοινωνικό κράτος

Η δεύτερη διάσταση της «άλλης σύγκλισης» είναι κοινωνική. Η διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και η ενδυνάμωση του κοινωνικού ιστού είναι η μεγάλη πρόκληση των ετών που έρχονται. Σήμερα νέες συνθήκες όπως οι εξελίξεις και οι αβεβαιότητες στην αγορά εργασίας, η ατονία των παραδοσιακών θεσμών, και η γήρανση της κοινωνίας κάνουν επιτακτική την ανάγκη να αναπτυχθεί ένα νέο σύστημα κάλυψης αναγκών – ένας κοινωνικός ιστός ασφάλειας – με το οποίο η κοινωνική αλληλεγγύη θα επεμβαίνει για να διαφυλάσσει την κοινωνική συνοχή.

Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που επιτυγχάνει την σύγκλιση στους στόχους της ONE με αύξηση και όχι μείωση των κοινωνικών δαπανών. Η επιτυχία αυτή δημιουργεί ένα «αναπτυξιακό μέρισμα» που θα επιτρέπει νέες πρωτοβουλίες στην κοινωνική πολιτική: Ένας νέος κοινωνικός προϋπολογισμός θα είναι διαθέσιμος για να ανταποκριθεί στις νέες ανάγκες και να χρηματοδοτήσει τις νέες πρωτοβουλίες που απαιτούνται.

Παράλληλα, είναι αναγκαίος ο εκσυγχρονισμός στο σύστημα κοινωνικής προστασίας και η διασφάλιση του ασφαλιστικού συστήματος. Στα χρόνια που πέρασαν έχουν εδραιωθεί καινοτομίες που επιλύουν κοινωνικά προβλήματα άμεσα και αποτελεσματικά – το ΕΚΑΣ, το

Βοήθεια στο Σπίτι. Στόχος των επόμενων χρόνων είναι να οικοδομηθεί ένας κοινωνικός ιστός ασφάλειας που να καλύπτει τις ανάγκες του πολίτη με τρόπο που σχετίζεται με το μέγεθος και τον χαρακτήρα της ανάγκης, με παράλληλο σεβασμό των υποχρεώσεων που έχει ήδη αναλάβει η κοινωνία προς τα μέλη της, με πρώτο αυτό των υποχρεώσεων του ασφαλιστικού συστήματος.

Για μία νέα ποιότητα ζωής

Στην Ελλάδα, η ποιότητα της καθημερινής ζωής του πολίτη δεν έχει παρακολουθήσει την αύξηση του βιοτικού του επιπέδου. Παρότι η χώρα μας σήμερα είναι πλουσιότερη από ποτέ, οι πολίτες εξακολουθούν συχνά να ταλαιπωρούνται στην καθημερινότητά τους και να μην απολαμβάνουν σε ικανοποιητικό βαθμό βασικά αγαθά: μία δημόσια διοίκηση που τους εξυπηρετεί γρήγορα και φιλικά, ένα εκπαιδευτικό σύστημα που να προετοιμάζει τους πολίτες για τη νέα εποχή, ένα αποτελεσματικό σύστημα υγείας, ένα υγιές περιβάλλον.

Η αναμόρφωση και η ανασυγκρότηση του δημόσιου τομέα με στόχο μεγαλύτερη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα στη λειτουργία του κράτους και καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη αποτελεί επιταγή για τη επόμενη τετραετία. Η εισαγωγή νέων τεχνολογιών, η δημιουργία υπηρεσιών μίας στάσης για τον πολίτη, η αποκέντρωση αρμοδιοτήτων και ενίσχυση της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης είναι όλα θετικά βήματα που πρέπει να συνεχιστούν με πιο εντατικό ρυθμό.

Πρέπει όμως ταυτόχρονα να κάνουμε τομές, να ξανασκεφτούμε τη διάρθρωση, τη λειτουργία, τη στελέχωση των δημοσίων υπηρεσιών, τα όρια δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, το σύστημα προσλήψεων, αμοιβών και κατάρτισης για τους δημόσιους υπαλλήλους..

Ανάλογες τομές είναι αναγκαίες και στο σύστημα υγείας και στην εκπαίδευση. Στην υγεία, η εκτεταμένη αναβάθμιση της υλικής υποδομής που γίνεται στο πλαίσιο των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης και η επίλυση οργανωτικών ζητημάτων επιτρέπει την ποιοτική αναβάθμιση του συστήματος και ένα αναπροσανατολισμό προτεραιοτήτων. Δίνει την δυνατότητα για ένα νέο ξεκίνημα. Μια επανίδρυση του ΕΣΥ με κεντρικό στόχο όχι την εκ των υστέρων αντιμετώπιση της ασθένειας αλλά την προαγωγή της υγείας και της ποιότητας ζωής.

Στην παιδεία, η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που βρίσκεται σε εξέλιξη εισάγει για πρώτη φορά ένα σύστημα αξιολόγησης ενώ οι μεγάλες επενδύσεις που γίνονται και ειδικά αυτές για την εισαγωγή υπολογιστών στα σχολεία θα δώσουν ένα νέο δυναμισμό στο σύστημα. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι στον αιώνα που μπαίνουμε, η ανάπτυξη βασίζεται στη διαρκή ανανέωση της γνώσης και συνεπώς θα κριθεί από τις επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό.

Η «άλλη σύγκλιση» αποτελεί τη βάση για ένα καινοτόμο και ρεαλιστικό πρόγραμμα πολιτικής για την επόμενη τετραετία. Ένα πρόγραμμα που βασίζεται στη μεγάλη πρόοδο των τελευταίων ετών. Ένα πρόγραμμα που επικεντρώνεται στις ανάγκες του Έλληνα Ευρωπαίου πολίτη.

Μάρτιος 2000, με αφορμή τη δημιουργία του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας» του Γ'ΚΠΣ

Τελικά τι είναι αυτή η «νέα εποχή»;

Νέα οικονομία, νέα κοινωνία; Αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι μπαίνουμε σε μία νέα εποχή, με νέα χαρακτηριστικά, ευκαιρίες και προκλήσεις. Η γνώση, οι δεξιότητες, η τεχνολογία, η ευελιξία στην παραγωγή είναι πλέον οι βασικοί μοχλοί της οικονομικής ανάπτυξης και το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα κάθε χώρας. Νέα εργασιακά πρότυπα, νέες καταναλωτικές συνήθειες, και νέες κοινωνικές συμπεριφορές μεταμορφώνουν τις σύγχρονες κοινωνίες.

Πίσω από πολλές από τις αλλαγές που βλέπουμε γύρω μας βρίσκονται οι νέες τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας: οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές και τα δίκτυα επικοινωνίας όπως το Internet. Αυτές οι νέες δικτυακές τεχνολογίες είναι πια κομμάτι της καθημερινότητας. Αλλάζουν το πώς ζούμε, δουλεύουμε, διασκεδάζουμε, μαθαίνουμε και συναναστρεφόμαστε.

Αυτή η τεχνολογική επανάσταση ταιριάζει στην Ελλάδα. Η ίδια η φύση της νέας τεχνολογίας μας δίνει μια μοναδική ευκαιρία για υπέρβαση. Είναι εντατική σε γνώση, με δυνατότητες ανάπτυξης σε μικρή κλίμακα, ενώ επιβραβεύει την ευρηματικότητα, τη διάθεση για ρίσκο και εξεύρεση λύσεων και την προσέγγιση των προβλημάτων με βάση τον πειραματισμό, στοιχεία που μας χαρακτηρίζουν.

Η πολιτεία εδώ και μερικά χρόνια καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες για να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις ώστε η χώρα μας να συμμετάσχει ισότιμα σε αυτό το νέο περιβάλλον. Έχουν αναπτυχθεί σημαντικές τηλεπικοινωνιακές υποδομές, δημιουργούνται προγράμματα κατάρτισης με έμφαση στις νέες τεχνολογίες και τα νέα επαγγέλματα, δίνονται κίνητρα για ηλεκτρονικό εμπόριο και για νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες εστιασμένες στις νέες τεχνολογίες, για την καλύτερη σύζευξη ανάμεσα στην έρευνα και τη παραγωγή, εισάγονται οι νέες τεχνολογίες στα σχολεία, στη δημόσια διοίκηση και στο σύστημα υγείας, στον πολιτισμό.

Έχουν γίνει πολλά αλλά εξακολουθούμε να είμαστε πίσω από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Στα επόμενα χρόνια η προσπάθεια αυτή θα επιταχυνθεί με τη βοήθεια των σημαντικών πόρων του

3ου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης από όπου θα διατεθούν περίπου 1 τρις. Δραχμές αποκλειστικά για τη ευρεία διάδοση των νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας στην οικονομία και στην κοινωνία. Στην κατεύθυνση αυτή θα βοηθήσουν σημαντικά και οι διαρθρωτικές αλλαγές που προωθούνται, με την απελευθέρωση αγορών όπως αυτή των τηλεπικοινωνιών.

Στην προσπάθεια αυτή ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στην περιφέρεια, με την προώθηση νέων τηλε-υπηρεσιών (εργασίας, ιατρικής, εκπαίδευσης, συναλλαγών), την ενίσχυση τοπικών εταιριών (πληροφορικής, τηλεπικοινωνιών, εκπαίδευσης) και την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας γενικότερα, την επιτόπια εξυπηρέτηση πολιτών (με τα ηλεκτρονικά κέντρα μοναδικής εξυπηρέτησης), την ενθάρρυνση της χρήσης τραπεζών πληροφοριών, και την αύξηση των δυνατοτήτων ενημέρωσης και συμμετοχής στα κοινά.

Ανοίγεται μπροστά μας μία συναρπαστική εποχή, και αποτελεί δημοκρατική υποχρέωση και μεγάλο αναπτυξιακό ζητούμενο να δοθεί σε όλους του πολίτες, σε όλες τις περιφέρειες της χώρας, η δυνατότητα να έχουν πρόσβαση στην τεχνολογία, στην πληροφορία, στη γνώση, στα νέα μέσα, στις νέες ευκαιρίες που ανοίγονται.

Η απασχόληση στην Κοινωνία της Πληροφορίας

Στο νέο περιβάλλον της Κοινωνίας της Πληροφορίας, η φύση της εργασίας αλλάζει. Οι τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας καθιστούν την εργασία ανεξάρτητη από χρονικές και τοπικές παραμέτρους, ενώ ακυρώνουν σε μεγάλο βαθμό την έννοια των σταθερών εργασιακών καθηκόντων. Το σύστημα απασχόλησης που βασιζόταν στη μαζική παραγωγή με ένα μόνο επαγγελματικό προσόν, δεν υπάρχει πλέον. Η γνώση διαδραματίζει πλέον ζωτικό ρόλο στην αναμόρφωση και στην οργάνωση της εργασίας, δημιουργώντας μια οικονομία βασισμένη στα επαγγελματικά προσόντα και την προσαρμοστικότητα.

Αυτές οι αλλαγές κάνουν πιο έντονη την ανάγκη για προσαρμοστικότητα. Η υψηλή και έμμονη ανεργία και η κοινωνική πόλωση σε πολλές χώρες σήμερα είναι ενδεικτικές της αποτυχίας προσαρμογής στις συνεχείς αλλαγές. Όσο αυξάνεται το κατώφλι δεξιοτήτων, όσο οι θέσεις εργασίας για εργαζομένους με χαμηλή ειδίκευση γίνονται σπανιότερες, όσο τα ποσοστά ανεργίας των νέων παραμένουν υψηλά και διευρύνονται οι διαφορές αποδοχών ανάλογα με την εκπαίδευση, τόσο γίνεται αναγκαία η προσαρμοστικότητα.

Παράλληλα, η αύξηση σε θέσεις εργασίας είναι μεγαλύτερη στις χώρες που έχουν επενδύσει περισσότερο στην εφαρμογή νέων τεχνολογιών και την ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού με νέες δεξιότητες, ικανό να αντεπεξέλθει στην εργασιακές θέσεις που δημιουργούνται από τις εφαρμογές νέων τεχνολογιών σε όλο και περισσότερους τομείς της οικονομίας.

Οι νέες μέθοδοι παραγωγής έχουν αναμφισβήτητα αρνητικές επιπτώσεις σε ένα μέρος του εργατικού δυναμικού. Εργαζόμενοι με δεξιότητες των οποίων η ζήτηση μειώνεται και όσοι εργάζονται σε τομείς οι οποίοι συρρικνώνονται υπό την πίεση του διεθνούς ανταγωνισμού και της συνεχούς τεχνολογικής εξέλιξης αντιμετωπίζουν συχνά την ανεργία.

Παράλληλα, η ανάπτυξη αποδοτικότερων μεθόδων παραγωγής και νέων προϊόντων συνοδεύει τη διαδικασία των διαρθρωτικών αλλαγών και ενισχύει την εμφάνιση νέων τομέων δραστηριότητας που παρέχουν νέες ευκαιρίες εργασίας, έτσι ώστε συνολικά η απασχόληση να αυξάνεται παράλληλα με την ραγδαία εξέλιξη των τεχνολογιών. Είναι απαραίτητο

συνεπώς η αύξηση της παραγωγικότητας από την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών να συμβαδίζει με την ταυτόχρονη ανάπτυξη της αγοράς, έτσι ώστε να έχει σαν επακόλουθο τη συνολική αύξηση των θέσεων εργασίας.

Κάθε χρόνο, 10% του συνόλου των θέσεων εργασίας εξαφανίζεται και αντικαθίσταται από νέες, σε νέες επιχειρήσεις, που απαιτούν νέα ειδικευμένα επαγγελματικά προσόντα. Μέχρι τώρα οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας έχουν αυξήσει την απασχόληση κυρίως στον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών και στα άτομα με υψηλές ειδικότητες, ενώ παρατηρείται μείωση στο δευτερογενή τομέα και στους εργαζόμενους με χαμηλές δεξιότητες.

Οι επιχειρήσεις και οι κλάδοι με την περισσότερο καινοτόμο συμπεριφορά παρουσιάζουν παραγωγικότητα και αύξηση της απασχόλησης άνω του μέσου όρου. Επιχειρήσεις με μεγαλύτερη τεχνογνωσία υποσκελίζουν συστηματικά άλλες επιχειρήσεις. Άτομα με περισσότερη τεχνογνωσία και δεξιότητες καταλαμβάνουν καλύτερα αμειβόμενες θέσεις απασχόλησης.

Πως μπορεί να ενισχυθεί η απασχόληση σε αυτό το πλαίσιο; Ποιες είναι οι σωστές πολιτικές; Οι νέες τεχνολογίες αγγίζουν όλους τους τομείς της οικονομίας και συνεπώς την πλειονότητα των εργαζομένων ενώ μεταβάλλουν τα πρότυπα των επαγγελματικών προσόντων σε μεγάλο αριθμό επαγγελμάτων. Η εμπειρία δείχνει ότι πολιτικές που εστιάζονται αποκλειστικά στη διαφύλαξη θέσεων εργασίας σε φθίνοντες τομείς και επαγγέλματα καθυστερούν σοβαρά την ανανέωση του βιομηχανικού ιστού με δυσμενείς συνέπειες για τις υγιείς επιχειρήσεις και για τη απασχόληση.

Είναι συνεπώς απαραίτητη η αναδιάρθρωση θέσεων εργασίας και δεξιοτήτων να γίνεται ταχύτερα και παράλληλα μία στροφή από παθητικές σε ενεργητικές μορφές παρεμβάσεων με στόχο την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού. Μία τέτοια πολιτική είναι και αποτελεσματική και κοινωνικά δίκαιη όταν συμπληρώνεται από κατάλληλα προγράμματα κατάρτισης και δια βίου εκπαίδευσης. Επιτυχημένη πολιτική είναι εκείνη που συνδυάζει στήριξη στην καινοτομία και διάχυση τεχνολογίας με προσπάθειες αναβάθμισης των δεξιοτήτων των εργαζομένων.

Για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε αναδυόμενους τομείς και επαγγέλματα σε ζήτηση χρειάζονται παρεμβάσεις με ρυθμιστικό και επενδυτικό χαρακτήρα, όπως η

υποστήριξη νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών εστιασμένων στις νέες τεχνολογίες μέσω κινήτρων και παροχής τεχνικής βοήθειας, η διαμόρφωση πρόσφορων συνθηκών για επενδύσεις με την ανάπτυξη επενδυτικών κεφαλαίων υψηλού κινδύνου (venture capital), η δημιουργία θέσεων εργασίας μέσω της απελευθέρωσης των υποδομών και των υπηρεσιών στις τηλεπικοινωνίες και γενικότερα της ενθάρρυνσης της εισαγωγής νέων τεχνολογιών σε όλους τους κλάδους της οικονομίας, αλλά και με παρεμβάσεις στο φορολογικό σύστημα και στο σύστημα ασφάλισης με τη δημιουργία κινήτρων για νέες θέσεις εργασίας.

Οι αρνητικές επιπτώσεις της εισαγωγής νέων τεχνολογιών συνήθως επικεντρώνονται σε συγκεκριμένους τομείς και επαγγέλματα, ενώ συχνά έχουν και γεωγραφική διάσταση. Είναι συνεπώς απαραίτητες καλά εστιασμένες δράσεις, όπως προγράμματα για την κατάρτιση του εργατικού δυναμικού με δράσεις υπηρεσιών επανειδίκευσης και ενίσχυσης της απασχόλησης κατά θύλακα ανεργίας, κίνητρα για αναζωογόνηση περιοχών και κλάδων σε ύφεση μέσω φορολογικών απαλλαγών και άλλων ευνοϊκών ρυθμίσεων, και προγράμματα πρόωρης συνταξιοδότησης για εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας οι οποίοι δύσκολα εντάσσονται σε νέα προγράμματα κατάρτισης.

Ίσως όμως η πλέον ορατή επίδραση των νέων τεχνολογιών στην αγορά εργασίας αφορά τη μείωση της ζήτησης για εργαζόμενους με χαμηλές δεξιότητες. Αυτή η έμφαση στις δεξιότητες δημιουργεί την ανάγκη για νέα προγράμματα κατάρτισης και δια βίου μάθησης. Πρωτοβουλίες σε αυτή την κατεύθυνση αφορούν νέα προγράμματα σπουδών με έμφαση στην ανάπτυξη πληροφοριακών υπηρεσιών / προϊόντων, προγράμματα κατάρτισης σε κοινωνικές ομάδες που χρειάζονται νέες ή βελτιωμένες ικανότητες, και ενίσχυση του εξειδικευμένου προσωπικού πληροφορικής.

Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση και χρηματοδότηση των προγραμμάτων κατάρτισης πρέπει να παίξει και ο ιδιωτικός τομέας, ο οποίος άλλωστε μπορεί να προσαρμόσει καλύτερα τα προγράμματα στις πραγματικές του ανάγκες. Από την πλευρά της η πολιτεία στοχεύει στην ικανοποίηση των αναγκών κατάρτισης ενός πληθυσμού που περιλαμβάνει ανέργους καθώς και άτομα που απασχολούνται αλλά η θέση τους είναι επισφαλής εξαιτίας της έλλειψης πρόσβασης σε δυνατότητες κατάρτισης.

Μία από τις πιο σημαντικές πτυχές της μετάλλαξης της αγοράς εργασίας είναι η αυξανόμενη χρήση της τηλε-εργασίας. Οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας δίνουν τη

δυνατότητα σε πολλούς εργαζόμενους να εργαστούν από το σπίτι τους ή από άλλο χώρο σε απόσταση από τον συνήθη χώρο εργασίας τους, με τη βοήθεια ενός υπολογιστή και μίας τηλεφωνικής σύνδεσης. Παρότι το ποσοστό των εργαζομένων οι οποίοι χρησιμοποιούν παρόμοιες δυνατότητες παραμένει μικρό στη χώρα μας, η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι ως μορφή οργάνωσης της εργασίας η τηλε-εργασία θα εξαπλωθεί.

Στη σύγχρονη κοινωνία, η τηλε-εργασία έχει μία σειρά από θετικές επιπτώσεις. Δίνει καταρχάς νέες δυνατότητες στους εργαζόμενους για να επιλέξουν το πως διαθέτουν τον χρόνο τους. Μπορεί επίσης να βελτιώσει την καθημερινή ζωή, με την εξοικονόμηση ενέργειας και τη μείωση του κυκλοφοριακού φόρτου. Επιπλέον, μπορεί να οδηγήσει σε χωροταξική αναδιανομή της αγοράς εργασίας και σε διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων μετατοπίζοντας δραστηριότητες σε λιγότερο ευνοημένες περιοχές, ενώ επιτρέπει την συμμετοχή στην αγορά εργασίας πληθυσμιακών ομάδων (γονείς στο σπίτι, άτομα με ειδικές ανάγκες) για τις οποίες η απασχόληση με την κλασσική της μορφή παρουσιάζει δυσκολίες.

Η τηλε-εργασία μπορεί επίσης να παίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Σε ένα διεθνές περιβάλλον όπου ο ανταγωνισμός βασίζεται όλο και περισσότερο στην τεχνολογία και την γνώση, η χρήση της τηλε-εργασίας επιτρέπει σε Ελληνικές επιχειρήσεις να προσελκύσουν εργαζόμενους με τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες και να παράγουν νέα προϊόντα και υπηρεσίες στη βάση ενός ευέλικτου οργανωτικού σχήματος.

Η γενίκευση της τηλε-εργασίας όμως δεν στερείται κινδύνων. Κίνδυνοι που πρέπει να ληφθούν υπ' όψη είναι η εξαφάνιση των συλλογικών μορφών εργασίας, ο προσωρινός χαρακτήρας της εργασίας, η διαίρεση του εργατικού δυναμικού ανάμεσα σε έναν πυρήνα καλά αμειβομένων εργαζομένων με σίγουρες θέσεις εργασίας και σε ένα φλοιό κακοπληρωμένων και ανασφαλών εργαζομένων. Επίσης σημαντικός κίνδυνος είναι η δημιουργία ενός αισθήματος αποξένωσης από κοινωνικές διαδικασίες σε εργαζόμενους οι οποίοι συστηματικά εργάζονται αποκομμένοι από τον επαγγελματικό τους περίγυρο.

Η ανάπτυξη της τηλε-εργασίας πάνω σε υγιείς βάσεις έχει πολλές θετικές επιπτώσεις για την οικονομία και την κοινωνία και η πολιτεία πρέπει να την διευκολύνει με μία σειρά από παρεμβάσεις. Οι σημαντικότερες είναι η προσαρμογή του νομοθετικού πλαισίου, ώστε να υπάρχει μία ισορροπία ανάμεσα στις συνθήκες για την ταχύτερη ανάπτυξη της τηλε-εργασίας

και την προστασία των εργαζομένων, η θεσμοθέτηση ειδικών ρυθμίσεων για την προώθηση της τηλε-εργασίας στα πλαίσια των Τοπικών Συμφώνων Απασχόλησης ή κατά είδος επιχείρησης (π.χ. νέες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις σε συγκεκριμένους τομείς), η διάχυση περιπτώσεων καλής πρακτικής τηλε-εργασίας, και η προώθηση πιλοτικών/επιδεικτικών έργων με σκοπό την ανάπτυξη τηλε-κέντρων σε απομακρυσμένες περιοχές.

Η εκπαίδευση στην ψηφιακή εποχή

Σε όλο τον κόσμο, η διαρκώς αυξανόμενη χρήση των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας σηματοδοτεί μία νέα εποχή. Κύριο χαρακτηριστικό της η ανάγκη χειρισμού της πληροφορίας και την ανανέωση της γνώσης με ταχείς ρυθμούς. Δημιουργούνται έτσι αυξημένες απαιτήσεις διαρκούς ενημέρωσης και κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού.

Το εκπαιδευτικό σύστημα καλείται να αντιμετωπίσει την πρόκληση αυτή. Καλείται να προετοιμάσει τους αυριανούς πολίτες για να ζήσουν σε μία κοινωνία διαρκούς ανανέωσης της γνώσης. Καλείται να εξασφαλίσει για όλους ίσες ευκαιρίες στη μάθηση και να καταστήσει τους αυριανούς πολίτες ικανούς να παρακολουθούν απρόσκοπτα τις τεχνολογικές εξελίξεις και να εξοικειώνονται με αυτές, συμμετέχοντας ενεργά και ισότιμα στον ψηφιακό κόσμο του αύριο.

Ανάγκη για αυξημένες επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό

Η εποχή που βιώνουμε απαιτεί συνεπώς αυξημένες επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό. Οι χώρες που θα προετοιμάσουν, έγκαιρα και με τον καλύτερο τρόπο, το ανθρώπινο δυναμικό τους, ώστε να μπορέσει να συμμετάσχει ενεργά σε μία παγκόσμια Κοινωνία της Πληροφορίας, θα αποκτήσουν σημαντικό πλεονέκτημα.

Η χώρα μας καλείται να αντιμετωπίσει αυτή την πρόκληση, δημιουργώντας τις κατάλληλες συνθήκες προόδου και ανάπτυξης στο πλαίσιο της ενωμένης Ευρώπης. Για τον λόγο αυτό, είναι επιτακτική ανάγκη η επαναξιολόγηση και ο επαναπροσδιορισμός του εκπαιδευτικού μας συστήματος, λαμβάνοντας υπόψη την πρόοδο και τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών.

Η ευαισθητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού των σχολείων, καθηγητών και μαθητών, στη χρήση των νέων τεχνολογιών και η παροχή σε όλους των αναγκαίων βασικών γνώσεων και των απαραίτητων δεξιοτήτων, αποτελεί πρωταρχικό και κρίσιμο παράγοντα για την απρόσκοπτη πρόσβασή τους στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Με αυτό τον τρόπο

εξασφαλίζεται η ισότιμη συμμετοχή τους στο αυριανό ψηφιακό οικονομικό και κοινωνικό γίνεσθαι.

Οι μαθητές πρέπει να μάθουν να μαθαίνουν

Στόχος είναι η δημιουργία ενός σχολείου σύγχρονου και ελκυστικού για τους μαθητές. Οι νέες τεχνολογίες μπορούν να συνεισφέρουν στην βελτίωση και στον επαναπροσανατολισμό της διαδικασίας της μάθησης, μετατρέποντας το σχολείο σε χώρο αναζήτησης και ανακάλυψης της γνώσης, ανταλλαγής ιδεών και απόψεων, και δημιουργικής απασχόλησης.

Οι μαθητές πρέπει να αποκτήσουν την ικανότητα να αναζητούν, να ανακαλύπτουν, να συλλέγουν και να παράγουν πληροφορία. Να μπορούν να διαχειρίζονται την πληροφορία, να την επεξεργάζονται με κριτική σκέψη και μεθοδικότητα, να την παρουσιάζουν σε κατάλληλη μορφή και να τη διανέμουν. Πρέπει να μάθουν να μαθαίνουν, προσαρμοζόμενοι σε μία κοινωνία όπου βασικό της χαρακτηριστικό και απαίτηση είναι η δια βίου κατάρτιση και εκπαίδευση.

Υποδομές και δίκτυα στα σχολεία

Η αξιοποίηση της πληροφορικής και των νέων τεχνολογιών στη βελτίωση και πρόοδο του εκπαιδευτικού συστήματος απαιτεί καταρχάς την εξασφάλιση κατάλληλης υποδομής στα σχολεία. Σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η χώρα μας βρίσκεται αρκετά πίσω στη δημιουργία σύγχρονων εργαστηρίων νέων τεχνολογιών και στη δικτυακή σύνδεση των σχολείων. Παρά τις σημαντικές προσπάθειες που έχουν γίνει στο πλαίσιο του 2ου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, τα περισσότερα Γυμνάσια και Λύκεια δεν έχουν ακόμα σύγχρονα εργαστήρια ούτε είναι συνδεδεμένα στο Internet, ενώ οι υπολογιστές είναι σχεδόν άγνωστοι στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Πρωταρχικός στόχος λοιπόν είναι η δημιουργία και ο εξοπλισμός εργαστηρίων πληροφορικής και τεχνολογιών επικοινωνιών και οπτικοακουστικών μέσων σε όλα τα σχολεία της χώρας, για την υποστήριξη της διδασκαλίας όλων των μαθημάτων καθώς και των δραστηριοτήτων της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Ο στόχος είναι αντιμετωπίζοντας την έλλειψη αιθουσών και καταργώντας τη διπλοβάρδια στα σχολεία, να υπάρχει παράλληλα η απαιτούμενη υποδομή σε κάθε σχολείο, ώστε οι μαθητές να μπορούν να εξασκούνται, τον ελεύθερο χρόνο τους, στις νέες τεχνολογίες, ιδιαίτερα οι μαθητές που δεν διαθέτουν κατ' οίκον τον απαραίτητο εξοπλισμό. Στη προσπάθεια αυτή πολύτιμη θα είναι η συνεισφορά της τοπικής αυτοδιοίκησης και γενικότερα της τοπικής κοινωνίας (επιστημονικές ενώσεις, ιδιωτικές εταιρείες, επιμελητήρια κλπ.) με τη δημιουργία και διάθεση στη νεολαία κατάλληλα εξοπλισμένων αιθουσών.

Παράλληλα με τον εξοπλισμό σε υπολογιστές, είναι απαραίτητη η σύνδεση με τα νέα δίκτυα των σχολείων μεταξύ τους, όπως και με τον παγκόσμιο ιστό του Internet. Ήδη προχωρά με χρηματοδότηση από το 2ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης η δημιουργία τοπικών δικτύων και πανεκπαιδευτικού δικτύου, που θα συνδέει τα 10000 Ελληνικά σχολεία μεταξύ τους, με τα ΑΕΙ & ΤΕΙ, τα Ερευνητικά Ινστιτούτα, τις βιβλιοθήκες και τα Μουσεία και γενικά με πηγές εκπαιδευτικής πληροφόρησης, καθώς και με το Internet.

Ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο

Ο εξοπλισμός και η δικτύωση είναι όμως κενά χωρίς εκπαιδευτικό περιεχόμενο. Για την υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι απαραίτητη η ενίσχυση της δημιουργίας εκπαιδευτικών εφαρμογών πολυμέσων και η δικτυακή διάθεση ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού και εκπαιδευτικών σεναρίων.

Στο πλαίσιο αυτό είναι σημαντική η δημιουργία νέων ψηφιακών βιβλιοθηκών και η σύνδεσή τους στο εκπαιδευτικό δίκτυο. Η ψηφιοποίηση υπάρχοντος και η παραγωγή νέου ψηφιακού εκπαιδευτικού και πολιτισμικού υλικού, θα συμβάλει αφ' ενός στην διάσωση και διατήρησή του και αφετέρου θα καταστήσει δυνατή την πρόσβαση σ' αυτό του συνόλου της εκπαιδευτικής κοινότητας συμπεριλαμβανομένου και του Απόδημου Ελληνισμού.

Εκτός όμως από τη παραγωγή έτοιμου εκπαιδευτικού λογισμικού, πρέπει επίσης να ενθαρρυνθούν και να στηριχθούν τα σχολεία ώστε να καταστούν ικανά να δημιουργούν τα ίδια ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό και να αναπτύσσουν εκπαιδευτικά σενάρια, αξιοποιώντας την εμπειρία και τις ικανότητες των εκπαιδευτικών που τα στελεχώνουν καθώς και την ενεργητικότητα των μαθητών.

Έμφαση στην ενημέρωση και κατάρτιση του διδακτικού προσωπικού

Οι νέες τεχνολογίες επαναπροσδιορίζουν και αναβαθμίζουν το ρόλο του εκπαιδευτικού στο εκπαιδευτικό σύστημα. Παρέχουν τη δυνατότητα, να μη μεταφέρει απλώς στεγνή γνώση στους μαθητές του, αλλά να μπορεί να μεταβληθεί σε ουσιαστικό καθοδηγητή τους στην αναζήτηση, επεξεργασία και παραγωγή της γνώσης.

Κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας είναι η διαρκής ενημέρωση, επιμόρφωση και εξοικείωση του συνόλου των εκπαιδευτικών στη χρήση των νέων τεχνολογιών, ώστε να μπορούν να τις χρησιμοποιούν στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και στην προσωπική τους ενημέρωση και αναζήτηση πηγών γνώσης. Ανάλογη προσπάθεια επιβάλλεται και για τα στελέχη της διοίκησης τόσο των σχολείων, όσο και των Δ/νσεων και Γραφείων, κεντρικών και περιφερειακών, που ασκούν και υλοποιούν πολιτική στο χώρο της εκπαίδευσης.

Το μέλλον της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Οι αυξημένες απαιτήσεις της εποχής σε γνώσεις υψηλού επιπέδου, διαρκώς ανανεούμενες, οδηγούν και σε μία χάραξη νέας πολιτικής για το χώρο της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η τάση εξειδίκευσης που επικράτησε τις περασμένες δεκαετίες παγκόσμια δεν ανταποκρίνεται πλέον στις ανάγκες της σημερινής εποχής, που απαιτούν συχνές και γρήγορες αλλαγές των γνώσεων και ικανοτήτων του επιστημονικού προσωπικού. Απαιτούνται λοιπόν πανεπιστημιακά τμήματα που να παρέχουν υψηλό επίπεδο γενικής παιδείας παρέχοντας τη δυνατότητα εξειδίκευσης σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Η Κοινωνία της Πληροφορίας δημιουργεί απαιτήσεις για αύξηση του μορφωτικού επιπέδου του πληθυσμού τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά. Σε αυτό θα συντελέσει η διευκόλυνση της πρόσβασης των πολιτών στις ανώτερες βαθμίδες της εκπαίδευσης. Στόχος είναι με την αύξηση των θέσεων στα τμήματα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα Προγράμματα Σπουδών Επιλογής και το Ανοικτό Πανεπιστήμιο, να παρέχεται η δυνατότητα πρόσβασης σε ανώτερες σπουδές σε όλους τους μαθητές που τελειώνουν το Λύκειο.

Η χρήση των δικτύων και των πολυμέσων στον εμπλουτισμό της παρεχόμενης ακαδημαϊκής εκπαίδευσης αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την αναβάθμισή της. Η αναμόρφωση των

Προγραμμάτων Σπουδών στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, ανεξαιρέτως γνωστικού αντικειμένου είναι απαραίτητη. Η ενσωμάτωση της διδασκαλίας και η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στο σύνολο των σχολών θα βοηθήσει στη δημιουργία του ανθρώπινου δυναμικού που θα στελεχώσει τον παραγωγικό ιστό της χώρας και θα αποτελέσει τον κρίσιμο πληθυσμό για την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στο σύνολο των δραστηριοτήτων της καθημερινής ζωής.

Οι ανάγκες εξειδικευμένων γνώσεων που επιτάσσουν οι συνθήκες στην αγορά εργασίας, απαιτούν όμως επίσης και τη λειτουργία ολοένα και περισσότερων Μεταπτυχιακών Σπουδών, που να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις. Σ' αυτό κρίνεται απαραίτητη η συμβολή του επιχειρηματικού κλάδου, τόσο στην οικονομική ενίσχυση των προγραμμάτων, όσο και στην παροχή βοήθειας για τη διασύνδεσή τους με την παραγωγή. Ιδιαίτερα απαιτείται η δημιουργία διεπιστημονικών Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων που θα δίνουν έμφαση στην εφαρμογή της πληροφορικής και των νέων τεχνολογιών σε άλλες επιστήμες (π.χ. Ιατρική, βιολογία, οικονομικά, γλώσσα).

Η μεγάλη πρόκληση

Η προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος στα νέα δεδομένα αποτελεί μία από τις μεγάλες προκλήσεις της εποχής μας. Αυτή η προσαρμογή δεν αφορά φυσικά μόνο τις νέες τεχνολογίες. Έχει να κάνει με σειρά μεταρρυθμίσεων που αφορούν τη λειτουργία του συστήματος. Η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών είναι όμως μία ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος που μπορεί να λειτουργήσει και ως μοχλός ευρύτερων αλλαγών.

Για το εργασιακό

Η οικονομία μας αλλάζει, και η αγορά εργασίας πρέπει να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα. Πρέπει να ξεπεράσει τις αγκυλώσεις που τη χαρακτηρίζουν σήμερα, να ξεφύγει από τη λογική της προστασίας του συνεχούς μειούμενου αριθμού απασχολούμενων στις μεγάλες επιχειρήσεις του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Πρέπει να δώσει τη δυνατότητα στην ελληνική οικονομία να δημιουργήσει ένα μεγάλο αριθμό νέων θέσεων εργασίας, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων θα είναι σε μικρομεσαίες ή σε εντελώς νέες επιχειρήσεις του τριτογενή τομέα των υπηρεσιών.

Ας πάρουμε τα πράγματα από τη αρχή. Υπάρχουν πολλές παράμετροι που επηρεάζουν την ικανότητα της οικονομίας να δημιουργεί θέσεις εργασίας: οι ρυθμοί ανάπτυξης, τα κίνητρα και οι συνθήκες για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, κ.ο.κ.

Οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας (δεύτεροι στην Ευρώπη), τα χαμηλά επιτόκια, τα κίνητρα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι πόροι και τα έργα του 3ου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, τα πολλά προγράμματα κατάρτισης και ανάπτυξης δεξιοτήτων βοηθούν για να αυξηθεί η απασχόληση. Προβλήματα υπάρχουν, για παράδειγμα στη χαμηλή ποιότητα των προγραμμάτων κατάρτισης. Χρειάζεται πολλή δουλειά ακόμα, αλλά οι πολιτικές που ακολουθούνται είναι στη σωστή κατεύθυνση.

Αλλά αυτά δεν αρκούν. Σε μία σύγχρονη οικονομία, καθοριστικό ρόλο για το επίπεδο της απασχόλησης και της ανεργίας παίζουν κρίσιμα ζητήματα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίον διευθετούνται οι εργασιακές σχέσεις και συνεπώς τα κίνητρα και οι συνθήκες με τις οποίες οι επιχειρήσεις δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας.

Η ανεργία σήμερα στην Ελλάδα αγγίζει πάνω από 11% του εργατικού δυναμικού, με σημαντική αύξηση από το 1990, αλλά με κάποιες τάσεις σταθεροποίησης τα τελευταία χρόνια. 500.000 άτομα στη χώρα δεν έχουν δουλειά, και από αυτούς οι 15.000 είναι στη Δυτική Μακεδονία που είναι από τις περιοχές με το ψηλότερο ποσοστό ανεργίας.

Αυτά τα συνολικά νούμερα όμως κρύβουν πολλά. Το πρώτο είναι ότι η ανεργία δεν πλήττει όλους κατά τον ίδιο τρόπο. Πλήττει κυρίως τους νέους, τις γυναίκες, τους ανειδίκευτους, και αυτούς που απέτυχαν στο εκπαιδευτικό σύστημα. Επιπλέον, ένα μεγάλο ποσοστό (σχεδόν 60%) παραμένουν άνεργοι πάνω από 12 μήνες και έτσι έχουν μεγάλη δυσκολία επανένταξης.

Ένα δεύτερο στοιχείο έχει να κάνει με την απασχόληση. Η ανεργία στην Ελλάδα αυξήθηκε σε μία περίοδο που παράλληλα δημιουργήθηκαν (από το 1994) 150,000 νέες θέσεις εργασίας. Άρα η ανεργία δεν έχει να κάνει κύρια με μαζικές απολύσεις, αλλά με την αδυναμία της οικονομίας να απορροφήσει όλους τους νεοεισερχόμενους στο εργατικό δυναμικό, κύρια νέους και γυναίκες.

Ένα τρίτο στοιχείο έχει να κάνει με το πού δημιουργούνται οι νέες θέσεις εργασίας. Από το 1994 μέχρι το 1999 δημιουργήθηκαν 280.000 νέες θέσεις εργασίας στον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών, ενώ χάθηκαν 120.000 θέσεις στην γεωργία και άλλες 10.000 θέσεις στη βιομηχανία. Άρα όλες οι νέες θέσεις εργασίας είναι στις υπηρεσίες και στη συντριπτική τους πλειοψηφία σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις ή σε νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Η εποχή της μαζικής δημιουργίας θέσεων εργασίας από μεγάλες βιομηχανικές μονάδες έχει τελειώσει, όπως έχει τελειώσει και ο δημόσιος τομέας ως δεξαμενή απασχόλησης.

Τα στοιχεία αυτά διηγούνται μία πειστική ιστορία. Στη χώρα μας υπάρχει – και διογκώνεται - - ένα μέρος του εργατικού δυναμικού που είναι κοινωνικά απόκληροι: οι νέοι, οι γυναίκες, οι ανειδίκευτοι, αυτοί που όσο περισσότερο μένουν εκτός αγοράς εργασίας τόσο και πιο δύσκολο είναι να ενταχθούν. Σε μεγάλο βαθμό όλοι αυτοί είναι εκτός συνδικάτων, και έχουν μηδενική πολιτική εκπροσώπηση. Αυτούς πρέπει να σκεφθούμε κύρια, σε αυτούς πρέπει να δώσουμε ευκαιρίες. Φυσικά είναι αναγκαίο να καταρτισθούν καλύτερα. Αλλά κυρίαρχο ζήτημα είναι πώς όλοι αυτοί θα μπορέσουν να βρουν δουλειά σε έναν τομέα της οικονομίας – τον τομέα των υπηρεσιών – που λειτουργεί με διαφορετικούς κανόνες – ελαστικά ωράρια, μερική απασχόληση, κλπ. -- από ότι οι κλασικές μεγάλες βιομηχανικές μονάδες.

Κανένας δεν έχει το μαγικό ραβδί για την καταπολέμηση της ανεργίας γιατί απλούστατα τέτοιο ραβδί δεν υπάρχει. Αντίστοιχα προβλήματα με τη Ελλάδα έχουν οι περισσότερες χώρες της Ευρώπης, όπου ο μέσος όρος ανεργίας είναι γύρω στο 9%. Αλλά υπάρχουν θετικές

εμπειρίες σε άλλες χώρες που κατάφεραν να μειώσουν τη ανεργία και πρέπει να τις δούμε χωρίς προκαταλήψεις και παρωπίδες.

Δεν χρειάζεται να πάμε μέχρι τις ΗΠΑ όπου η ανεργία βρίσκεται στο 4%, αλλά με ένα εργασιακό μοντέλο που δεν ταιριάζει στην Ελλάδα. Ας μείνουμε στην Ευρώπη, και ας δούμε χώρες όπως η Ολλανδία (ανεργία 3%), Δανία, Ιρλανδία και Βρετανία (5%), ή Πορτογαλία (4%). Πριν από μερικά χρόνια όλες είχαν πολύ υψηλότερα ποσοστά. Με κάποιες διαφοροποιήσεις μεταξύ τους, όλες ακολούθησαν πολιτικές που συνδύαζαν κατάρτιση των ανέργων, κίνητρα για την επιχειρηματικότητα, και μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα στην αγορά εργασίας με κοινωνική συναίνεση για την ανάγκη προσαρμογής.

Με το υψηλό ποσοστό ανεργίας στη χώρα μας αλλά και βλέποντας τις επιτυχίες άλλων χωρών στον τομέα αυτό, είναι φανερό ότι χρειάζεται επειγόντως ένα νέο ρυθμιστικό πλαίσιο για τις εργασιακές σχέσεις. Είναι ανάγκη να βρεθεί η χρυσή τομή ανάμεσα στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ευνοεί τη επιχειρηματική δραστηριότητα (και άρα τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας) ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζει τα συμφέροντα των εργαζομένων.

Είναι ώρα οι συνδικαλιστικοί φορείς και οι εργοδοτικές οργανώσεις να πάρουν και αυτοί τις ευθύνες τους. Οι μεν συνδικαλιστικοί φορείς να σκεφτούν τους άνεργους που δεν έχουν εκπροσώπηση και να ξεφύγουν από τον ασφυκτικό εναγκαλισμό και τα συμφέροντα των καλά αμειβόμενων εργαζομένων του δημόσιου τομέα. Οι δε εργοδοτικές οργανώσεις να σκεφτούν και αυτές πέρα από το στενό συντεχνιακό τους συμφέρον και να αντιληφθούν ότι πρέπει να συμβάλλουν και αυτές για την επίλυση του προβλήματος της ανεργίας με επενδύσεις και τη δημιουργία θέσεων εργασίας

Μάιος 2001, με αφορμή την έγκριση του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας» από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Νέα Οικονομία, Κοινωνία της Πληροφορίας και 3^ο ΚΠΣ

Διπλασιασμός των χρηστών του Internet μέσα σε ενάμιση χρόνο. Μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες αγορές πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών στην Ευρώπη. Αξιοσημείωτη αύξηση του διαθέσιμου Ελληνικού ψηφιακού περιεχομένου. Σημαντικές επιχειρηματικές πρωτοβουλίες στους τομείς που συνδυάζουν πληροφορική, τηλεπικοινωνίες και δημιουργία/διάχυση περιεχομένου. Ταχύτατη ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιακών υποδομών. Νέες πρακτικές ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης από τη δημόσια διοίκηση. Εξοπλισμός και δικτύωση της εκπαιδευτικής κοινότητας. Διεθνώς ανταγωνιστική ερευνητική δραστηριότητα στα πανεπιστήμια και τους ερευνητικούς φορείς.

Μπαίνουμε λοιπόν σε μία νέα εποχή. Σε μία νέα οικονομία και κοινωνία όπου κυριαρχούν η γνώση, οι δεξιότητες, η τεχνολογία, η ευελιξία, η ανάδειξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών. Όπου δημιουργούνται σταδιακά νέα εργασιακά πρότυπα, νέοι τρόποι επικοινωνίας, νέα πρότυπα κατανάλωσης και κοινωνικής συμπεριφοράς.

Η ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας στη χώρα μας τα επόμενα χρόνια θα βασιστεί στην ιδιωτική πρωτοβουλία, στην ερευνητική δραστηριότητα, και στη συμμετοχή των πολιτών. Από τη πλευρά της, η πολιτεία θα λειτουργήσει ως καταλύτης για την ενσωμάτωση και αποδοχή των νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας σε μία σειρά από τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

Βασικός μοχλός σε αυτήν τη κατεύθυνση είναι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας» στο πλαίσιο του 3ου ΚΠΣ. Πρόκειται για ένα καινοτόμο σε σύλληψη και εύρος Επιχειρησιακό Πρόγραμμα με συνολικό προϋπολογισμό σχεδόν 1 τρις. δραχμές για την περίοδο 2000-2006 (780 δις. δημόσια δαπάνη). Το πρόγραμμα χρηματοδοτεί δράσεις για την παιδεία και τον πολιτισμό (εξοπλισμός και δικτύωση σχολείων, ψηφιακό εκπαιδευτικό και πολιτιστικό περιεχόμενο), για τον πολίτη και την ποιότητα ζωής (ηλεκτρονική εξυπηρέτηση του πολίτη, τηλεματικές εφαρμογές στην υγεία, στο περιβάλλον και στις μεταφορές), για την ανάπτυξη και την απασχόληση (προώθηση του ηλεκτρονικού επιχειρείν, αναβάθμιση των

δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού), και για την ανάπτυξη της υποδομής επικοινωνιών στο νέο απελευθερωμένο περιβάλλον.

Η πρόκληση για την ορθολογική αξιοποίηση αυτού του αναπτυξιακού εργαλείου και των διαθέσιμων κονδυλίων είναι μεγάλη. Απαιτεί καινοτόμες πρακτικές διαχείρισης και υλοποίησης δράσεων, και ένα νέο πλαίσιο συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Εκτός από τις συγχρηματοδοτούμενες δράσεις, εξίσου σημαντική είναι και η δημιουργία ενός ρυθμιστικού και κανονιστικού πλαισίου που διευκολύνει την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών στο χώρο της νέας οικονομίας και τη διάχυση των νέων προϊόντων και υπηρεσιών. Καθοριστικός θα είναι εδώ ο ρόλος της απελευθέρωσης των τηλεπικοινωνιών, η δημιουργία ενός ασφαλούς νομικού πλαισίου για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές, αλλά και η βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου για την ίδρυση και ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ο κρίσιμος ρόλος της δημιουργίας μίας ώριμης χρηματοπιστωτικής αγοράς η οποία επενδύει μεσο- και μακροπρόθεσμα σε νέες επιχειρηματικές ιδέες υψηλού ρίσκου. Η διεθνής εμπειρία έχει δείξει ότι αυτά τα κεφάλαια υψηλού κινδύνου (venture capital) αποτελούν βασικό συστατικό για τη δημιουργία μίας κρίσιμης μάζας νέων δυναμικών επιχειρήσεων και η πολιτεία μέσω μηχανισμών όπως το Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας (ΤΑ.ΝΕ.Ο) θα συνδράμει τον ιδιωτικό τομέα με σημαντικούς πόρους σε αυτήν την προσπάθεια.

Το νέο σταθερό μακροοικονομικό πλαίσιο το οποίο η χώρα μας κατέκτησε με την είσοδό της στην ΟΝΕ, οι διαρθρωτικές αλλαγές με την προσαρμογή του κανονιστικού και ρυθμιστικού πλαισίου, και οι συγχρηματοδοτούμενες δράσεις από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία, αποτελούν το τρίπτυχο στο οποίο θα βασιστεί η χώρα μας τα επόμενα χρόνια για την ανάπτυξη της οικονομίας της γνώσης και της Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Είναι ικανοποιητική η πορεία σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας;

Η Ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια πέτυχε αυτό που πολλοί μέχρι πρόσφατα θεωρούσαν ακατόρθωτο: την ένταξή της στη ζώνη του Ευρώ, και τη δημιουργία ενός σταθερού μακροοικονομικού περιβάλλοντος με χαμηλό πληθωρισμό και επιτόκια, ανύπαρκτα δημόσια ελλείμματα και σταθερά μειούμενο χρέος.

Η επίτευξη των στόχων της ονομαστικής σύγκλισης δεν συντελέστηκε σε ένα περιβάλλον ύφεσης και με συμπίεση μισθών και εισοδημάτων. Οι άνω του κοινοτικού μέσου όρου ρυθμοί αύξησης της οικονομίας είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση της απόστασης του ελληνικού κατά κεφαλή ΑΕΠ από το μέσο κοινοτικό όρο κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες σε μία δεκαετία, με ταυτόχρονη αύξηση των πραγματικών μισθών. Με αυτήν την έννοια, η σύγκλιση δεν ήταν απλώς ονομαστική, αλλά και πραγματική.

Η σύγκλιση φυσικά είναι ένα πολυδιάστατο φαινόμενο. Δεν αναφέρεται μόνο στους μακροοικονομικούς δείκτες, αλλά και σε θέματα απασχόλησης και κοινωνικής συνοχής, περιβάλλοντος, λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης, της εκπαίδευσης και κατάρτισης, των υπηρεσιών υγείας, όπως επίσης και στην ικανότητα της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας να καινοτομεί, να μετασχηματίζεται, να παρακολουθεί τις αλλαγές, να σχεδιάζει το μέλλον.

Στο βαθμό όμως που το φαινόμενο αυτό μπορεί να μετρηθεί, τόσο οι διαθέσιμοι στατιστικοί δείκτες και αναλύσεις διεθνών οργανισμών όσο και μία λιγότερο επιστημονική παρατήρηση της ελληνικής καθημερινότητας συνηγορούν στο συμπέρασμα ότι η χώρα μας σήμερα βρίσκεται σε μία σαφή τροχιά πραγματικής σύγκλισης.

Η πραγματική σύγκλιση συνεπώς συντελείται. Το ζητούμενο σήμερα όμως είναι η επιτάχυνση για τη διατηρησιμότητα των μεταρρυθμίσεων που έχουν ήδη γίνει σε ένα ολοένα και πιο ανταγωνιστικό και δύσκολο διεθνές περιβάλλον. Και αυτό γιατί οι μεταρρυθμίσεις είναι σαν το ποδήλατο. Όταν σταματάς – και ιδιαίτερα στην ανηφόρα -- πέφτεις.

Η επιτάχυνση αυτή επιβάλλει έναν συγκερασμό ανάμεσα στις απαραίτητες διαρθρωτικές προσαρμογές στην οικονομία (απελευθερώσεις αγορών, ιδιωτικοποιήσεις, φορολογική και κανονιστική μεταρρύθμιση, στήριξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας,...) και στις πρωτοβουλίες για τη δημιουργία ενός πιο αποτελεσματικού, ορθολογικού και κοινωνικά δίκαιου σύγχρονου κράτους πρόνοιας (βελτίωση των ενεργών πολιτικών απασχόλησης, μεγαλύτερη ευελιξία στην αγορά εργασίας, ασφαλιστικό,...). Ενέχει μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στην αγορά και απελευθέρωση της παραγωγικής δυναμικής της, με ταυτόχρονο εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης, απασχόλησης και πρόνοιας.

Πριν από μερικές ημέρες, στο Εαρινό Συμβούλιο Κορυφής της Βαρκελώνης η Ελληνική κυβέρνηση κατέθεσε ένα κείμενο θέσεων ενόψει της ανάληψης από τη χώρα μας της σκυτάλης της προώθησης της «ατζέντας της Λισαβόνας» κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας. Αυτές οι θέσεις προσδιορίζουν και το πλαίσιο για τις πολιτικές που στοχεύουν στην πραγματική σύγκλιση της χώρας μας, για την αντιμετώπιση των σύνθετων ζητημάτων που συνδυάζει το τρίγωνο «οικονομική ανάπτυξη, κοινωνική ανάπτυξη, ποιότητα του περιβάλλοντος». Δίνουν έμφαση:

- Στον στόχο της πλήρους απασχόλησης, βασικού μοχλού για τη διατήρηση και εμπάθυνση της κοινωνικής συνοχής
- Στο στόχο της ανταγωνιστικότητας, με την προώθηση της επιχειρηματικότητας και τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων
- Στο στόχο της ολοκλήρωσης και διασύνδεσης αγορών, από τις χρηματοπιστωτικές έως τις αγορές ενέργειας και μεταφορών
- Στο στόχο της «ηλεκτρονικής Ευρώπης», με πρόσβαση σε ευρυζωνικές υποδομές και ανάλογο περιεχόμενο και υπηρεσίες για όλους τους πολίτες
- Στο στόχο της βιωσιμότητας, με τη χρήση καθαρών τεχνολογιών για το συγκερασμό ανάπτυξης και προστασίας του περιβάλλοντος
- Στο στόχο της καλύτερης διακυβέρνησης, με μεταρρυθμίσεις για περισσότερη διαφάνεια, αποτελεσματικότητα, συμμετοχή και δημοκρατία.

Η «ατζέντα της μεταρρύθμισης» λοιπόν περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών και δεν ολοκληρώνεται ποτέ. Η πραγματική σύγκλιση είναι μία μάχη που κερδίζεται κάθε μέρα.

Οκτώβριος 2004, μετά τη διαδικασία της «δημοσιονομικής απογραφής» από την κυβέρνηση ΝΔ

Το «κόλπο γκρόσσο» της δήθεν δημοσιονομικής απογραφής

Από την επομένη των εκλογών η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας έχει ξεκινήσει μία συστηματική προσπάθεια απαξίωσης της κατάστασης της Ελληνικής οικονομίας και της διαχείρισης που έκανε η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ όλα τα προηγούμενα χρόνια.

Η τακτική αυτή που ξεκίνησε από τη ΝΔ με μικροπολιτικά κριτήρια και προθέσεις σήμερα πλέον έχει εξελιχθεί σε μείζον οικονομικό και πολιτικό ζήτημα για τη χώρα μας. Βάζει σε κίνδυνο την πορεία της εθνικής οικονομίας ενώ παράλληλα υποσκάπτει το διεθνές κύρος της χώρας και υπονομεύει τη θέση της στην Ευρώπη.

Τι ακριβώς έκανε η κυβέρνηση με τα στοιχεία

Πρέπει να είναι ξεκάθαρο ότι η δήθεν «απογραφή» -- αντίθετα σε αυτά που ισχυριζόταν η Νέα Δημοκρατία -- δεν ανακάλυψε κρυφές δαπάνες, πλαστά έσοδα ή κρυφά ελλείμματα. Οι διαφορές των νέων οικονομικών στοιχείων από τα παλιά οφείλονται σε λογιστικές αλχημείες της κυβέρνησης και κατά κύριο λόγο στη μονομερή και αυθαίρετη αλλαγή του τρόπου καταγραφής των αμυντικών δαπανών.

Μέχρι σήμερα οι εξοπλιστικές δαπάνες εγγράφονταν στο έλλειμμα κατά το χρόνο παράδοσης και όχι στο χρόνο παραγγελίας. Ο τρόπος αυτός είχε υιοθετηθεί όχι μόνο σε γνώση και με σύμφωνη γνώμη της EUROSTAT, αλλά και με ρητή υπόδειξή της, ισχύει δε σε όλες τις χώρες της ΕΕ. Η κυβέρνηση της Ν.Δ., μονομερώς και αυθαίρετα, άλλαξε το ισχύον σύστημα, υιοθετώντας τη μέθοδο καταγραφής των αμυντικών δαπανών κατά τον χρόνο παραγγελίας. Αποτέλεσμα: το έλλειμμα οδηγήθηκε σε τεχνητή διόγκωση και διπλασιάστηκαν τα ελλείμματα της περιόδου διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ (και ειδικά την περίοδο 2000 – 2002).

Η ΝΔ ισχυρίζεται ότι το ΠΑΣΟΚ έκρυβε τις δαπάνες αυτές από τους πολίτες και από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Διαψεύστηκε πανηγυρικά από τον αντιπρόεδρο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Λουκά Παπαδήμο, ο οποίος δήλωσε ότι «τα στοιχεία βρίσκονταν στις εκθέσεις της Τράπεζας της Ελλάδος και ήταν γνωστά στη Eurostat. Η στατιστική μέθοδος

που χρησιμοποιούσε η Ελλάδα ήταν καθ' όλα γνωστή και αποδεκτή», «καμία πληροφορία δεν κρυβόταν, ήταν όλες διαθέσιμες στον καθένα».

Οι καταστροφικές συνέπειες της δήθεν «απογραφής»

Η διαδικασία της «απογραφής» αποκαλύπτει ότι πραγματική πρόθεση της κυβέρνησης δεν ήταν η αποκάλυψη της «αλήθειας» και η ενίσχυση της αξιοπιστίας των δημοσιονομικών στοιχείων, όπως υποκριτικά έχει αναφερθεί.

Πραγματική πρόθεση της κυβέρνησης ήταν να φουσκώσει τα ελλείμματα της περιόδου διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ για μικροκομματικούς λόγους. Για να «επιβεβαιώσει» τους ισχυρισμούς της για «τραβεστί» οικονομία καθώς και τη γενικότερη προπαγάνδα της σχετικά με την κατάσταση της οικονομίας. Και για να δημιουργήσει άλλοθι για την ακύρωση των προεκλογικών δεσμεύσεων για μεγάλες αυξήσεις στις συντάξεις των χαμηλοσυνταξιούχων και των αγροτών (ΕΚΑΣ και ΟΓΑ) και στις κοινωνικές παροχές, με τις οποίες η Ν.Δ. κέρδισε τις εκλογές, εξαπατώντας τον ελληνικό λαό.

Ανεξάρτητα όμως από τις προθέσεις της, το εγχείρημα της δημοσιονομικής «απογραφής» όπως έγινε τείνει να εξελιχθεί σε τεράστιο πρόβλημα για τη χώρα.

Μείωση αξιοπιστίας και διεθνής διασυρμός της χώρας. Ο διπλασιασμός των ελλειμμάτων της προηγούμενης περιόδου εξαιτίας της αλχημείας της «απογραφής» προσέφερε ιδανική αφορμή σε όσους αντιμετώπιζαν αρνητικά την ένταξη μιας χώρας του Νότου στην ευρωζώνη για να επιτεθούν κατά της Ελλάδας και να τη διασύρουν. Διαμόρφωσαν στο εξωτερικό κλίμα αμφισβήτησης της ίδιας της συμμετοχής μας στην ΟΝΕ, του μεγαλύτερου επιτεύγματος της Ελληνικής οικονομίας των τελευταίων ετών.

Κυρώσεις κατά της Ελλάδας και απώλεια πόρων από την ΕΕ. Ήδη είναι ορατή η προοπτική κυρώσεων από το επόμενο κιάλας Ecofin με τη μορφή της μείωσης των κονδυλίων του Ταμείου Συνοχής, δεδομένου ότι υπάρχει σαφής σύνδεση ανάμεσα στη χρηματοδότηση από το Ταμείο Συνοχής και τον σεβασμό του Συμφώνου Σταθερότητας. Θα είναι η πρώτη φορά που η χώρα μας χάνει πόρους από το Ταμείο Συνοχής το οποίο χρηματοδοτεί σημαντικά αναπτυξιακά έργα σε όλη την επικράτεια.

Μείωση της πιστοληπτικής μας ικανότητας. Η μείωση της αξιοπιστίας της χώρας οδηγεί ταχύτατα στην υποβάθμιση της πιστοληπτικής μας ικανότητας, και άρα στην αύξηση του κόστους εξυπηρέτησης του χρέους. Ήδη διεθνείς οίκοι προχωρούν σε αυτήν την κατεύθυνση. **Μείωση της διαπραγματευτικής μας ικανότητας.** Σε λίγο καιρό η χώρα μας θα διαπραγματευτεί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις άλλες χώρες για τα κονδύλια του Δ'ΚΠΣ. Πως θα μπορέσει η κυβέρνηση της ΝΔ να επαναλάβει την μεγάλη επιτυχία του ΠΑΣΟΚ στη διαπραγμάτευση του Γ'ΚΠΣ εξασφαλίζοντας για τη χώρα μας σημαντικά κονδύλια; Πως θα πείσει τους εταίρους μας για τη σωστή χρήση των πόρων σε ένα κλίμα συνολικής αμφισβήτησης της Ελλάδας;

Αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία. Η υποχρέωση της χώρας μας να μειώσει το έλλειμμα από τα ύψη στα οποία το ανέβασε η «απογραφή» καθιστά απόλυτα ανέφικτη την «ήπια προσαρμογή». Η κυβέρνηση εφαρμόζει ήδη πολιτική λιτότητας και ύφεσης, αυξάνοντας τη φορολογία και μειώνοντας τις δαπάνες, με αρνητικές συνέπειες στα εισοδήματα των εργαζομένων, των μικρών και μεσαίων επιχειρηματιών και των αγροτών, καθώς και στην ανεργία και στην προσφορά κοινωνικών υπηρεσιών.

Αυτή η πολιτική διαφαίνεται ήδη στο προσχέδιο του προϋπολογισμού, με το οποίο η κυβέρνηση ομολογεί πανηγυρικά πλέον ότι μεταθέτει για το άγνωστο μέλλον σωρεία προεκλογικών της δεσμεύσεων που αφορούσαν την ενίσχυση των ασθενέστερων τάξεων, των εργαζομένων, των αγροτών και των συνταξιούχων. Το προσχέδιο προβλέπει μικρότερες (σχεδόν μηδενικές με πραγματικούς όρους) από το παρελθόν αυξήσεις μισθών και συντάξεων, αλλά και μεγαλύτερη φορολογική επιβάρυνση.

Είναι σαφές ότι η κυβέρνηση ξεκίνησε τη διαδικασία δημοσιονομικής «απογραφής» με κίνητρα πολιτικής εμπάθειας αλλά και δημιουργίας άλλοθι για αθέτηση των προεκλογικών των υποσχέσεων. Δυστυχώς για την ίδια αλλά και για τη χώρα, ο συνδυασμός ερασιτεχνισμού, κυνισμού και πολιτικής ανικανότητας που την διακρίνει θα οδηγήσει και σε πολύ σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις εξαιτίας των περιοριστικών μέτρων οικονομικής πολιτικής που θα εφαρμοστούν για την επάνοδο των ελλειμμάτων και του χρέους σε χαμηλότερα επίπεδα. Τις συνέπειες αυτής της πολιτικής θα νιώσουν όλοι οι Έλληνες πολίτες.

Το νέο φορολογικό νομοσχέδιο, πλήγμα για τα μεσαία εισοδήματα

Η αναμόρφωση του φορολογικού πλαισίου αποτελούσε βασική προεκλογική εξαγγελία της Νέας Δημοκρατίας. Το νέο φορολογικό πλαίσιο της κυβέρνησης όμως απέχει πολύ από το να μπορεί να αποκαλείται φορολογική μεταρρύθμιση, ενώ είναι κοινωνικά άδικο.

Επιβαρύνσεις στα νοικοκυριά. Οι προεκλογικές υποσχέσεις για φορο-ελαφρύνσεις ώστε να ενισχυθούν οι ασθενέστεροι έγιναν επιβαρύνσεις. Αντί για ελάφρυνση, έχουμε ενίσχυση της άνισης κατανομής των φορολογικών βαρών, με θιγόμενους μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους επαγγελματίες.

Το νέο πλαίσιο επιβαρύνει τη μισθωτή εργασία και ειδικά τους πολίτες με χαμηλά και μέτρια εισοδήματα. Μέτρα όπως η αύξηση του αφορολόγητου (η οποία σημειωτέον είναι χαμηλότερη από τις αντίστοιχες αυξήσεις που έκανε το ΠΑΣΟΚ) ακυρώνονται πλήρως από επιβαρύνσεις καθώς δεν τιμαριθμοποιείται η φορολογική κλίμακα, μεταφέρονται εισοδήματα σε υψηλότερο κλιμάκιο, καταργείται η έκπτωση των οικογενειακών δαπανών και η έκπτωση ενοικίου για τα παιδιά που σπουδάζουν. Από τις συνολικές αλλαγές οι μισθωτοί (κυρίως με ετήσια εισοδήματα από 13.000 έως 25.000 ευρώ) θα εισπράττουν από τον καινούριο χρόνο λιγότερο εισόδημα.

Αντιαναπτυξιακές επιλογές αλλά και εμπαιγμός των επιχειρήσεων. Σε αντίθεση με την έλλειψη πρόβλεψης για μείωση των συντελεστών στα νοικοκυριά, το νέο πλαίσιο μειώνει τους συντελεστές στις επιχειρήσεις. Δεν υπάρχει όμως καμία πρόβλεψη για να μετατραπεί η μείωση αυτή σε επενδύσεις και θέσεις εργασίας: παρά την προεκλογική εξαγγελία της ΝΔ η μείωση αφορά το σύνολο των κερδών και όχι των μη διανεμομένων που θα αποτελούσε κίνητρο για επενδύσεις.

Το νέο πλαίσιο επιτρέπει τη μεταφορά ζημίας επιχειρήσεων με βιβλία Β' κατηγορίας, ένα κατ'αρχήν θετικό μέτρο το οποίο όμως αναιρείται και φαλκιδεύεται. Όπως είναι γνωστό η ζημία προκύπτει από το λογιστικό προσδιορισμό των αποτελεσμάτων. Ο λογιστικός όμως προσδιορισμός στη πράξη μεταλλάσσεται σε εξωλογιστικό και σε συνάφεια, που δίνουν

πάντα κέρδη. Στην ουσία επαναφέρεται η συνάφεια από την πίσω πόρτα με ένα σύστημα «προσωρινής περαίωσης» το οποίο στην πράξη σημαίνει την κατάργηση ουσιαστικά του λογιστικού προσδιορισμού κερδών και μη αναγνώριση ζημιών, και μάλιστα σε ετήσια βάση και όχι σε τριετή. Πρόκειται για πολιτική απάτη, και αναίρεση μέτρων εκσυγχρονισμού του φορολογικού συστήματος, όπως ήταν ο λογιστικός προσδιορισμός των αποτελεσμάτων και το αντικειμενικό σύστημα ελέγχου που είχε συνδυαστεί με την κατάργηση των προστίμων του Κ.Β.Σ.

Αδιαφάνεια, πολυπλοκότητα. Αντί για απλότητα και ένα νέο φορολογικό νόμο έχουμε ένα κυκεώνα συμπληρώσεων, τροποποιήσεων και επαναδιατυπώσεων προηγούμενων νόμων, ένα σύνολο συρραμμένων διατάξεων. Αντί για μέτρα ενίσχυσης και διαφάνειας, έχουμε κατάργηση τέτοιων μέτρων. Αυξάνει αντί να μειώνει τη γραφειοκρατία.

Αποδυνάμωση των ελέγχων, κομματικές τοποθετήσεις. Αντί για ενίσχυση των μέτρων κατά της φοροδιαφυγής έχουμε αποσυντονισμό και αποδυνάμωση του ελέγχου και πρόκληση της νοημοσύνης όλων με την δήθεν κατάργηση του Σ.Δ.Ο.Ε., που αλλάζει μόνο κατ' όνομα για να υπάρχει το άλλοθι για τις αλλαγές όλου του στελεχιακού δυναμικού με μόνο κριτήριο την κομματική τοποθέτηση. Αποτέλεσμα όλων των μέχρι σήμερα ενεργειών της ΝΔ είναι η στέρηση των εσόδων του πρώτου εννεαμήνου του έτους κατά 1,3 δις ευρώ, με αύξηση του ελλείμματος του προϋπολογισμού του 2004 κατά 50%.

Συμπερασματικά: Η κυβέρνηση της ΝΔ δημιουργεί ένα άδικο και επιβαρυντικό φορολογικό πλαίσιο για τους Έλληνες πολίτες με χαμηλά και μεσαία εισοδήματα. Επιβαρύνει τη μισθωτή εργασία και πλήττει το οικογενειακό εισόδημα. Αποφεύγει να ασχοληθεί με τα χρόνια προβλήματα του φορολογικού μας συστήματος. Δεν αγγίζει την πολυπλοκότητα, την έλλειψη αντικειμενικότητας και την αδιαφάνεια λειτουργίας των ελέγχων. Το νέο φορολογικό πλαίσιο είναι άλλη μία απόδειξη της διαχειριστικής ανικανότητας αλλά και της συγκεκριμένης πολιτικής λογικής της κυβέρνησης της ΝΔ.

Η κυβέρνηση των φόρων

Με την ανακοίνωση των νέων φορολογικών μέτρων, η κυβέρνηση αναγνώρισε πλέον επίσημα και πανηγυρικά το τέλος της πολιτικής της δήθεν «ήπιας προσαρμογής». Είναι μέτρα πανικού και ομολογία αποτυχίας της οικονομικής πολιτικής που ακολούθησε από τις εκλογές. Είναι πρωτόγνωρο στη χώρα μας ένα προϋπολογισμός να ακυρώνεται στην πράξη 3 μόλις μήνες μετά την ψήφισή του.

Τα μέτρα δείχνουν την αδυναμία της κυβέρνησης να κάνει στοιχειώδη δημοσιονομική διαχείριση. Ενώ βρισκόμαστε μόλις στον τρίτο μήνα του 2005, τα δημόσια οικονομικά έχουν ξεφύγει εντελώς. Οι εισπράξεις του ΦΠΑ για παράδειγμα το Φεβρουάριο μειώθηκαν κατά 12%, ενώ η πρόβλεψη ήταν να αυξηθούν 12%. Αυτή η διαχειριστική ανικανότητα είναι που οδηγεί την κυβέρνηση σε νέους φόρους, για να μειώσει το έλλειμμα κάτω του 3% μέχρι το τέλος του 2006 από το 6,1% που το έφερε στο τέλος του 2004 (να μην ξεχνάμε: η ΝΔ ήταν στην εξουσία 10 από τους 12 μήνες του 2004).

Η μείωση αυτή του ελλείμματος μεταφράζεται σε περισσότερους φόρους ή/και λιγότερες δαπάνες περίπου 5 δις. Ευρώ. Ενδεικτικά, το ποσό αυτό αντιστοιχεί σχεδόν στο κόστος διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων, ή σε 800 χλμ αυτοκινητόδρομου, ή σε 10 γέφυρες Ρίο – Αντίρριο, ή σε 100 Νοσοκομεία νομαρχιακού επιπέδου, ή σε 200 φοιτητικές εστίες χωρητικότητας 700 ατόμων, ή σε 5,000 κλειστά δημοτικά γυμναστήρια. Πόροι που χωρίς την καταστροφική για την οικονομία «απογραφή», θα μπορούσαν να είχαν πάει σε έργα όπως στα παραπάνω ή σε μέτρα κοινωνικού χαρακτήρα. Το ΠΑΣΟΚ προτιμούσε τα «κοινωνικά πακέτα». Φαίνεται πως η ΝΔ προτιμά τα «φορολογικά πακέτα».

Τα μέτρα που εξαγγέλθηκαν επικεντρώνονται σε αύξηση των έμμεσων φόρων και συνεπώς δεν είναι ουδέτερα. Πλήττουν κυρίως τους πολίτες με τα χαμηλότερα εισοδήματα. Η κυβέρνηση συνεπώς δείχνει καθαρά τις συντηρητικές πολιτικές της επιλογές. Για παράδειγμα, με τις αυξήσεις στους συντελεστές ΦΠΑ από 8% στο 9% οι τιμές των φαρμάκων αυξάνονται κατά 12,5%, ενώ οι τιμές για είδη πολυτελείας (που έχουν συντελεστή ΦΠΑ 18%) έχουν αύξηση μόνο κατά 5,5%. Ταυτόχρονα, οι αυξήσεις στα λεγόμενα «φτηνά»

τσιγάρα πλήττουν την Ελληνική παραγωγή και κάνουν τα Ελληνικά προϊόντα που βασίζονται στα Ελληνικά καπνά λιγότερα ανταγωνιστικά σε σχέση με τα τσιγάρα εισαγωγής.

Η αύξηση αυτή των έμμεσων φόρων θα οδηγήσει σε περισσότερη ακρίβεια, μειώνοντας ακόμα περισσότερο τα πραγματικά εισοδήματα εργαζομένων και συνταξιούχων και την κατανάλωση. Τα χρήματα δε που προσδοκά να εισπράξει η Κυβέρνηση από την αύξηση των εμμέσων φόρων από το λαό, είναι περίπου ίδια με αυτά που χαρίζει στα μεγάλα εισοδήματα με τη μείωση της φορολογίας και με την κατάργηση των αφορολόγητων αποθεματικών στις επιχειρήσεις, που ευνοεί τους μετόχους εις βάρος των επενδύσεων.

Το Ελληνικό Σύνταγμα, για το οποίο τόσο κόπτεται η κυβέρνηση τον τελευταίο καιρό, στις βασικές του διατάξεις επιβάλλει την ισότιμη φορολογική μεταχείριση των Ελλήνων, δηλαδή τη συμμετοχή του καθενός στα φορολογικά βάρη ανάλογα με τις δυνατότητές του. Η ΝΔ και ο κ. Καραμανλής όμως ξεχνούν να υπερασπιστούν το Σύνταγμα όταν πρόκειται για φορολογική ισότητα και δικαιοσύνη. Δεν διστάζουν να μεταφέρουν περισσότερα βάρη στο λαό και περισσότερο πλούτο στους "έχοντες και κατέχοντες", ενώ ταυτόχρονα εμφανίζονται δήθεν "ανυποχώρητοι υπερασπιστές" του Συντάγματος όταν πρόκειται να διευθετήσουν μεγάλα συμφέροντα υπό τον ψευδεπίγραφο τίτλο της "αντιμετώπισης της διαπλοκής", εξευτελίζοντας ταυτόχρονα την Ελλάδα στην Ευρώπη;

Ιούνιος 2005, μετά τη συζήτηση στη Βουλή για την παροχή ψήφου εμπιστοσύνης

Αλήθειες και ψέματα στη Βουλή

Στην πρόσφατη συζήτηση στη Βουλή για την παροχή ψήφου εμπιστοσύνης ο κ. Καραμανλής επιχείρησε να δικαιολογήσει τις ανεπάρκειες και τα λάθη της κυβέρνησής του τους τελευταίους 15 μήνες με το γνωστό «για όλα φταίει το ΠΑΣΟΚ». Είναι βέβαια η προσφιλής του μέθοδος, αλλά επειδή κοντά στο νου και η γνώση παραθέτουμε εδώ κάποια στοιχεία που δείχνουν το μέγεθος της αποπειρούμενης παραπλάνησης.

ΚΚ: «Στις αρχές του 2004...το βιοτικό επίπεδο των Ελλήνων βρισκόταν στα επίπεδα του 1980.»

Η δήλωση αυτή είναι απολύτως ψευδής. Το 2004, το πραγματικό κατά κεφαλήν εισόδημα του Έλληνα πολίτη (μετά τον πληθωρισμό) ήταν 30% ανώτερο από ότι το 1981. Αυτή η άνοδος στο βιοτικό επίπεδο ήταν που επέτρεψε στη χώρα μας να κλείσει κατά ένα μέρος και την ψαλίδα με τις άλλες χώρες της ΕΕ: από το 1995, το μέσο εισόδημα στην Ελλάδα ανέβηκε από το 72% του μέσου όρου της Ευρώπης των 25 στο 82% το 2004.

ΚΚ: «Οι κοινωνικές και περιφερειακές ανισότητες διευρύνονταν.»

Η εγκατάλειψη της Περιφέρειας και αύξηση των ανισοτήτων αποτέλεσε βασικό προεκλογικό μύθο της ΝΔ. Η πραγματικότητα είναι αρκετά διαφορετική. Σύμφωνα με την Έκθεση για τη Συνοχή της ΕΕ (Μάιος 2005): «Η Ελλάδα είναι από τις χώρες της ΕΕ με τις μικρότερες περιφερειακές ανισότητες». Στην ομάδα των Περιφερειών της ΕΕ με τα υψηλότερα ποσοστά ανάπτυξης την περίοδο 1995-2002 ανήκουν 6 στις 13 Ελληνικές Περιφέρειες στις οποίες δεν συμπεριλαμβάνεται η Αττική, μεταξύ των οποίων και η Δυτική Μακεδονία.

ΚΚ: «Η ανεργία είχε φτάσει στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων 50 χρόνων. Από το 2,7% το 1980, είχε ξεπεράσει το 11%.»

Η ανεργία αυξήθηκε τα τελευταία 20 χρόνια σε όλες τις χώρες. Από το 1999 όμως με την υψηλή ανάπτυξη και τις πολιτικές του ΠΑΣΟΚ μειωνόταν σταθερά κάθε χρόνο: 555 χιλιάδες

άτομα το 1999, 523 το 2000, 494 το 2001, 480 το 2002, 460 χιλιάδες άτομα το 2003. Αυτή η πτώση σταμάτησε όταν ανέλαβε η ΝΔ, οπότε και η ανεργία αυξήθηκε πάλι το 2004 στα 506 χιλιάδες άτομα. Από το Σεπτέμβριο 2004 μέχρι το Φεβρουάριο 2005 χάθηκαν στην Ελληνική οικονομία 118.000 θέσεις εργασίας!

ΚΚ: «Για τον αγροτικό κόσμο εξασφαλίσαμε θετικές ρυθμίσεις ενόψει της νέας ΚΑΠ για τα μεσογειακά προϊόντα, που ενδιαφέρουν τη χώρα μας.»

Πρόκειται για οικιοποίηση μίας επιτυχίας του ΠΑΣΟΚ. Οι πόροι εξασφαλίστηκαν το καλοκαίρι του 2003 μετά από δύσκολες διαπραγματεύσεις. Δυστυχώς όμως ο ερασιτεχνισμός και η διαπραγματευτική ανικανότητα της νυν κυβέρνησης τον Απρίλιο 2004 για τους εφαρμοστικούς μηχανισμούς επιδείνωσε τη θέση των Ελλήνων παραγωγών.

ΚΚ: «Αλλάξαμε το μίγμα της οικονομικής πολιτικής, με πολιτικές που σημαίνουν δυναμισμό στην Οικονομία, στήριξη στην επιχειρηματικότητα και ευαισθησία στην κοινωνία.»

Πράγματι άλλαξε το μίγμα της οικονομικής πολιτικής. Είχαμε επί ΠΑΣΟΚ πολιτικές υψηλής ανάπτυξης και αναδιανομής με σημαντικές αυξήσεις σε πραγματικούς μισθούς και συντάξεις. Τώρα έχουμε ένα περιβάλλον στο οποίο η ανάπτυξη έχει ανακοπεί, οι πραγματικοί μισθοί μειώνονται και οι αυξήσεις στις συντάξεις και τα επιδόματα δεν φθάνουν για να καλύψουν τον πληθωρισμό.

ΚΚ: «Αυξήσαμε το αφορολόγητο όριο για τα νοικοκυριά και μειώνουμε τους φορολογικούς συντελεστές για τις επιχειρήσεις, έως και δέκα ποσοστιαίες μονάδες.»

Στα νοικοκυριά, αντί για ελάφρυνση, έχουμε πιο άνιση κατανομή των φορολογικών βαρών, με θιγόμενους μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους επαγγελματίες. Μέτρα όπως η αύξηση του αφορολόγητου ακυρώνονται πλήρως καθώς δεν τιμαριθμοποιείται η φορολογική κλίμακα ενώ δεν υπάρχει καμία μείωση φορολογικών συντελεστών. Όσο για τις επιχειρήσεις, είναι σαφείς οι προθέσεις της κυβέρνησης: με τη μείωση των συντελεστών στα κέρδη και την κατάργηση του αφορολόγητου αποθεματικού, ωθεί τον επιχειρηματία να βάλει τα κέρδη του στην τσέπη του αντί να του δίνει κίνητρο να τα επανεπενδύσει στην εταιρία του.

ΚΚ: «Ψηφίσαμε και εφαρμόζουμε νέο αναπτυξιακό νόμο, που δίνει ενισχυμένα χρηματοδοτικά και φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις»

Για όλο το 2004 και μεγάλο μέρος του 2005 η Ελλάδα βρέθηκε χωρίς αναπτυξιακό νόμο γιατί η κυβέρνηση του κ.Καρμανλή είχε παγώσει τον προηγούμενο χωρίς να προτείνει νέο. Τώρα που με μεγάλη καθυστέρηση ψηφίστηκε ο νέος νόμος, η ΝΔ προσπαθεί να δημιουργήσει εντυπώσεις με το πόσες αιτήσεις κατατέθηκαν, σαν να πρόκειται για μεγάλο επίτευγμα. Μα κάθε χρόνο υπήρχαν εκατοντάδες αιτήσεις. Το ερώτημα είναι το πότε θα εγκριθούν και το πότε θα υλοποιηθούν οι επενδύσεις και το αν το κενό του 2004 θα καλυφθεί ποτέ.

ΚΚ: «Πετύχαμε σημαντική επιτάχυνση στους ρυθμούς εκτέλεσης του Γ' ΚΠΣ, από το 21% στο 34%.»

Δεν υπάρχει καμμία επιτάχυνση. Η απορρόφηση διαχρονικά έχει ως εξής: Τέλος 2001: 5%, τέλος 2002: 12%, τέλος 2003: 22%, τέλος 2004: 32%. Άρα, το 2004, επιτεύχθηκε απορρόφηση 10%, όσο και το 2003 ενώ αυτονότητα θα έπρεπε να υπάρξει επιτάχυνση όπως και τα προηγούμενα χρόνια. Το γεγονός ότι στα τέλη Μαΐου η απορρόφηση είναι στο 34% είναι ακόμη πιο ανησυχητικό. Μόνο κατά 2 μονάδες αυξήθηκε σε 5 μήνες;...

ΚΚ: «Αντιμετωπίσαμε τις συνέπειες από την κακοδιαχείριση κοινοτικών πόρων και την αδιαφάνεια της περιόδου 2000-2003...καταφέραμε να μειώσουμε στο ένα τρίτο (στα 518 εκ. ευρώ) το κοινοτικό πρόστιμο»

Η μεταφορά ευθυνών είναι το αγαπημένο σπορ της κυβέρνησης για να καλύψει την ολιγωρία και την ανικανότητά της. Η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όμως δεν αφήνει περιθώρια αμφισβήτησης σχετικά με το ποιος ευθύνεται για το πρόστιμο: «Αυτό οφείλεται στο ότι το σχέδιο δράσης για την ενίσχυση των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου που είχε προηγουμένως συμφωνηθεί με τις ελληνικές αρχές τον Μάρτιο του 2004 δεν πραγματοποιήθηκε πλήρως και εντός των προθεσμιών που είχαν συμφωνηθεί.» Όσο για τη μείωση του προστίμου στο ένα τρίτο, η κυβέρνηση υποτιμά τη νοημοσύνη μας: είναι τελικά το 25% όλων των έργων για την περίοδο 2000-2005 όπως είχε αρχικά προειδοποιήσει η ΕΕ.

ΚΚ: «Στρέψαμε, από την πρώτη στιγμή, το κύριο βάρος των δράσεών μας στην Περιφέρεια. Εκπονήσαμε και υλοποιούμε ένα γιγαντιαίο πρόγραμμα κατασκευής δημοσίων έργων, για όλη

την Ελλάδα και ιδίως την Περιφέρεια, το μεγαλύτερο των τελευταίων ετών, ύψους 12,5 δις ευρώ, για το 2005 και 2006.»

Η ΝΔ δεν εκπόνησε απολύτως τίποτα. Το παραπάνω πρόγραμμα αφορά προγραμματισμένα έργα του Γ' ΚΠΣ που υλοποιεί η ΝΔ με μεγάλη καθυστέρηση. Εκτός αν η ΝΔ πιστεύει πως αυτή έχει εκπονήσει το Γ' ΚΠΣ. Αυτό όμως που συμβαίνει σήμερα είναι η μείωση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων το οποίο χρηματοδοτεί τα έργα στην περιφέρεια το πρώτο 4μηνο του 2005 κατά 47% σε σχέση με το 2004. Ποια έργα λοιπόν;

Αυτά για την αποκατάσταση της αλήθειας.

Περί ωραρίου....

Η πρωτοβουλία της κυβέρνησης για τη διεύρυνση του ωραρίου λειτουργίας των εμπορικών καταστημάτων έχει βρει αντίθετους όλους τους κοινωνικούς φορείς: Επιμελητήρια, Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, ΕΣΕΕ, ΓΣΕΒΕΕ, ΓΣΕΕ, ΣΕΣΜΕ, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Μόνο τα μεγάλα υπερκαταστήματα ζητούν τη διεύρυνση του ωραρίου ενώ ούτε και οι οργανώσεις καταναλωτών έχουν ζητήσει κάτι τέτοιο ή στηρίζουν την πρόταση της κυβέρνησης.

Ας ξεκαθαρίσουμε κάτι: είναι προφανές ότι ως καταναλωτές, όλοι θα επιθυμούσαμε να μπορούμε να ψωνίζουμε όποτε θέλουμε. Να είναι τα καταστήματα ανοιχτά σε 24ωρη βάση, και γιατί όχι και Κυριακές. Όμως το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων αποτελεί το σημείο ισορροπίας πολλών διαφορετικών αναγκών και προτεραιοτήτων: αυτές του καταναλωτή για περισσότερες επιλογές, αυτές του έμπορου για ένα σταθερό πλαίσιο λειτουργίας και αυτές του εργαζομένου για την προστασία του από εργοδοτική ασυδοσία. Αυτήν την ισορροπία η κυβέρνηση επιχειρεί να καταλύσει με τρόπο αυταρχικό.

Το σημερινό πλαίσιο είναι αποτέλεσμα ενός εξαντλητικού κοινωνικού διαλόγου τον οποίο η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έφερε σε πέρας με στόχο να αλλάξει το ωράριο σε μία κατεύθυνση μεγαλύτερης απελευθέρωσης. Το πέτυχε, και η σήμερα ισχύουσα ρύθμιση (με όλες τις εξαιρέσεις που έχει για κάποια είδη προϊόντων και για τις τουριστικές περιοχές) δημιουργεί τις αναγκαίες τοπικές ισορροπίες μεταξύ των αναγκών του καταναλωτή και της αγοράς, ιδιαίτερα δε των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Για να στηρίξει τη νέα ρύθμιση, η σημερινή κυβέρνηση κάνει μία σειρά από παραπλανητικούς ή ψευδείς ισχυρισμούς σχετικά με τα ισχύοντα σε άλλες χώρες της ΕΕ. Δεν είναι αλήθεια ότι το ωράριο στην Ελλάδα είναι από τα μικρότερα στην Ευρώπη. Το θεσμικά πιο απελευθερωμένο ωράριο σε άλλες χώρες είναι πλαίσιο λειτουργίας και όχι ωράριο υποχρεωτικής εφαρμογής. Σε όλες σχεδόν τις χώρες στην πράξη με αποφάσεις της αυτοδιοίκησης η αγορά λειτουργεί πολύ λιγότερες ώρες.

Το ζήτημα των επιπτώσεων στην απασχόληση και στις τιμές είναι εξαιρετικά σημαντικό και σύνθετο και γι' αυτό θέλει προσοχή και όχι λαϊκισμούς. Η Ευρωπαϊκή εμπειρία είναι μικτή: δείχνει ότι τα κέρδη στην απασχόληση – όπου και όταν υπάρχουν – είναι μικρά και διάσπαρτα, ενώ σε κάθε περίπτωση πολλές μικρές επιχειρήσεις οδηγούνται σε κλείσιμο και χάνονται θέσεις εργασίας. Οι δε επιπτώσεις στις τιμές εξαρτώνται περισσότερο από τις συνθήκες ανταγωνισμού που επικρατούν παρά από την 1 ή 2 παραπάνω ώρες λειτουργίας.

Το ερώτημα τελικά είναι ένα: απαντά η διεύρυνση του ωραρίου στην κρίση που βιώνει η αγορά σήμερα; Απαντά στο μεγάλο πρόβλημα της ακρίβειας; Η απάντηση είναι σίγουρα όχι. Η κρίση οφείλεται στην επιλογές της κυβέρνησης αφότου ανέλαβε: στην περίφημη «δημοσιονομική απογραφή» με την οποία ανακόπηκε η αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας. Οφείλεται στις μηδενικές αυξήσεις στους μισθούς και στις συντάξεις, στην αύξηση των φόρων, στην περικοπή των δημοσίων επενδύσεων, στην έλλειψη ενός αναπτυξιακού οράματος. Οφείλεται επίσης στην αδυναμία περιορισμού των ολιγοπωλιακών φαινομένων και των κυκλωμάτων μεσαζόντων στην αγορά που τροφοδοτεί την αύξηση των τιμών.

Για εμένα τρία είναι τα βασικά προβλήματα της ρύθμισης της κυβέρνησης. Το πρώτο είναι η με αυταρχικό τρόπο κατάλυση της ισχύουσας κοινωνικής συμφωνίας που όλοι οι φορείς και τώρα στηρίζουν. Η Ν.Δ. αντιπαραθέτει την αυταρχική επιβολή στην αναγκαία κοινωνική συνεννόηση. Είναι μία επικίνδυνη πρακτική που βλέπουμε την κυβέρνηση να υιοθετεί σε όλο και περισσότερα μέτωπα.

Το δεύτερο είναι ότι με την υιοθέτηση ενός «εθνικού ωραρίου» αγνοούνται οι τοπικές κοινωνίες. Κάνουμε ένα βήμα πίσω από την αποκέντρωση αφαιρώντας αρμοδιότητες από την αυτοδιοίκηση. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι με το σημερινό σύστημα υπήρξαν και ακραίες αποφάσεις της αυτοδιοίκησης. Αλλά με ποια λογική το ωράριο πρέπει να είναι το ίδιο το καλοκαίρι στην Κοζάνη και στην Καλαμάτα; Σε όλες σχεδόν τις Ευρωπαϊκές χώρες οι ώρες λειτουργίας των καταστημάτων αποφασίζονται από την αυτοδιοίκηση σε διαβούλευση με την τοπική κοινωνία.

Τέλος το τρίτο πρόβλημα αφορά στην προστασία των εργαζομένων. Όλοι γνωρίζουμε τις άσχημες συνθήκες εργασίας και την ανασφάλεια που επικρατεί στον ιδιωτικό τομέα, και ειδικά στις μικρές επιχειρήσεις. Μία διεύρυνση του ωραρίου χωρίς αντίστοιχη ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών της πολιτείας θα οδηγήσει απλώς σε μία στην πράξη κατάργηση του

οκτάωρου. Αντί για νέες θέσεις εργασίας οι σημερινοί εργαζόμενοι θα αναγκαστούν να δουλεύουν περισσότερο και συχνά χωρίς επιπρόσθετη αμοιβή.

Θέλουμε να μιλήσουμε για τα συνολικά προβλήματα που έχει το εμπόριο στη χώρα μας σήμερα; Για το πως θα αντιμετωπίσει στις νέες προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης και των ανοιχτών αγορών; Για το πως θα προσαρμοστεί στα νέα καταναλωτικά πρότυπα και τρόπο ζωής; Για το πως θα ενισχύσουμε τις βιώσιμες μικρές επιχειρήσεις; Να το κάνουμε. Όχι με μία δήθεν μεταρρύθμιση όπως αυτή που κάνει η κυβέρνηση για το ωράριο και η οποία τελικά δεν θα λύσει κανένα πρόβλημα. Να το κάνουμε ανοίγοντας έναν μεγάλο κοινωνικό διάλογο που θα βάζει στο τραπέζι όλα τα ζητήματα πολιτικής, όπως τα θέματα αδειοδότησης και χωροθέτησης, το παραεμπόριο, τη φορολογία, αλλά και την προστασία των εργαζομένων.

Τελικά η διαφορά ανάμεσα σε μία δεξιά, συντηρητική λογική και σε μία λογική της πρόοδου, ανάμεσα στη ΝΔ και στο ΠΑΣΟΚ, βρίσκεται σε ένα σημείο: η λογική της σοσιαλδημοκρατίας είναι η κοινωνία να προχωρά μέσα από διάλογο και συναίνεση, και όχι με φιρμάνια και αυταρχισμούς. Αυτό η κυβέρνηση του κ. Καραμανλή δεν μπορεί να το αντιληφθεί και να το εφαρμόσει γιατί απλούστατα βρίσκεται μακριά από τις αξίες τις οποίες πρεσβεύει.

Εργασιακά: Πίσω ολοταχώς

Η κυβέρνηση έφερε για ψήφιση στη Βουλή ένα νομοσχέδιο με τίτλο «Ρυθμίσεις για την προώθηση της απασχόλησης, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και άλλες διατάξεις». Ποτέ άλλοτε ένας τίτλος δεν διαστρέβλωνε τόσο πολύ το περιεχόμενο.

Αυτό το νομοσχέδιο δεν προωθεί την απασχόληση ούτε θα ενισχύσει την κοινωνική συνοχή. Αντίθετα οδηγεί σε μία σημαντική μείωση των αποδοχών των εργαζομένων. Ανατρέπει το νομικό καθεστώς της υπερεργασίας και των υπερωριών, κάνει την υπερεργασία υποχρεωτική για τον εργαζόμενο, και η άρνηση συνιστά λόγο απόλυσης. Αντίστοιχα απόλυτο κατ' ουσίαν διευθυντικό δικαίωμα αναγνωρίζει και για τις υπερωρίες. Αυτές οι ρυθμίσεις οδηγούν σε μείωση κατά 15% τουλάχιστον των πραγματικών αποδοχών των εργαζομένων.

Η μονομερής και κοινωνικά άδικη λογική των υπερωριών συμπληρώνεται με τη νέα ψευδεπίγραφη ρύθμιση του χρόνου εργασίας. Δεν είναι τίποτα άλλο από την κατάργηση, όχι μόνο του οκταώρου, αλλά και της περιορισμένης πια αμοιβής για υπερωρίες. Με την κατάργηση και του ανταλλάγματος που προέβλεπε ο προηγούμενος νόμος του ΠΑΣΟΚ σε περίπτωση διευθέτησης του χρόνου εργασίας, δηλαδή τη μέση εβδομαδιαία απασχόληση των 38 ωρών.

Είναι προφανές πως η κυβέρνηση θεωρεί ότι για τα προβλήματα ανταγωνιστικότητας της οικονομίας υπαίτιος είναι ο εξής ένας: ο εργαζόμενος. Άρα μόνο μέσα από τη μείωση των αποδοχών και την αποδυνάμωση των δικαιωμάτων του μπορεί να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα. Από τις επιχειρήσεις, δεν ζητείται τίποτα, κανένα αντάλλαγμα και καμία αντίστοιχη συμβολή.

Είναι φανερό πως με το νομοσχέδιο αυτό η ΝΔ επενδύει σε ένα αναπτυξιακό μοντέλο ξεπερασμένο, αυτό της φθηνής εργασίας. Αυτό το μοντέλο όμως δεν θα προωθήσει ούτε τις θέσεις απασχόλησης, ούτε την επιχειρηματικότητα, ούτε την παραγωγικότητα. Τα προβλήματα της οικονομίας δεν αντιμετωπίζονται με την παραπέρα συμπίεση του εργατικού

κόστους. Δεν θα φέρουμε έτσι πίσω τις επιχειρήσεις που μεταναστεύουν στις γειτονικές μας χώρες.

Είναι γνωστό ότι η αγορά εργασίας στην Ελλάδα δεν είναι ομοιόμορφη. Ότι δίπλα στις ασφαλείς συνθήκες εργασίας στο στενό και ευρύτερο δημόσιο τομέα υπάρχει η ανασφάλεια και συχνά η ασυδοσία σε μέρος του ιδιωτικού. Υπάρχουν οι μισθοί των 600 και 700 Ευρώ. Η υπερωριακή εργασία που δεν αμοιβεται. Οι συνθήκες εργασίας χωρίς υγιεινή και ασφάλεια. Η ανασφάλιστη εργασία. Υπάρχει η εργαζόμενη που απολύεται μόλις μάθει ο εργοδότης της ότι περιμένει παιδί.

Σε αυτά θα έπρεπε να αναφέρεται ένα νομοσχέδιο για την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή. Τότε μόνο θα μπορούσαμε να μιλήσουμε πραγματικά για την αναγκαία διευθέτηση του χρόνου εργασίας. Για το κόστος των υπερωριών. Γιατί η ευελιξία ως προς τον χρόνο και τους όρους εργασίας μπορεί να βοηθήσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων μόνο όταν είναι αποτέλεσμα συμφωνίας εργοδοτών και εργαζομένων.

Μόνο όταν αποτελεί μέρος μίας γενικότερης συμφωνίας με αμοιβαίες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις για τις δύο πλευρές. Μόνο όταν δίπλα στη ευελιξία μιλήσουμε και για ασφάλεια. Για συνθήκες εργασίας. Για τις χαμηλές αποδοχές. Για την ανύπαρκτη κατάρτιση.

Αυτά όλα θα αποτελούσαν μία ενεργητική πολιτική απασχόλησης, που στοχεύει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Αντί γι'αυτά όμως, βλέπουμε να επιβάλλονται μέτρα εντατικής και μισθολογικά άδικης απασχόλησης του υφιστάμενου εργατικού δυναμικού.

Αντί για μία «έξυπνη» αναπτυξιακή πολιτική, μία πολιτική που βασίζεται στην αίσθηση κοινής ευθύνης των κοινωνικών εταίρων και στην προσδοκία των εργαζομένων να μετάσχουν στα κέρδη της επιχείρησης, βλέπουμε μία επιστροφή σε παλαιού τύπου πολιτικές αντιλήψεις που ταυτίζουν το συμφέρον της οικονομίας με τη μείωση του κόστους εργασίας.

Όπως έχει δηλώσει ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, το ΠΑΣΟΚ θα καταργήσει αυτές τις ρυθμίσεις γιατί είναι κοινωνικά άδικες και μονομερείς. Γιατί είναι επίδειξη αυταρχισμού και αυθαιρεσίας. Γιατί ανατρέπουν θεμελιώδη εργατικά δικαιώματα, υπονομεύουν τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και την κοινωνική συνοχή, πηγαίνουν τη χώρα δεκαετίες πίσω.

Στο ΠΑΣΟΚ πιστεύουμε ότι η ανάπτυξη μιας σύγχρονης δημοκρατικής χώρας, μπορεί να βασιστεί μόνο σε μια ευρύτερη κοινωνική συμφωνία. Μία συμφωνία που θα πάει τη χώρα μπροστά αναπτυξιακά και ανταγωνιστικά με όλους συμμετόχους, με όλους συνυπεύθυνους και με θετικά αποτελέσματα για τον κάθε πολίτη.

Σεπτέμβριος 2005, μετά τη ΔΕΘ

Τι είπε ο κ. Καραμανλής στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης;

Άκουσα με προσοχή την ομιλία του κ. Καραμανλή στη ΔΕΘ, και καταγράφω εδώ κάποιες παρατηρήσεις και σχόλια. Οι κρίσεις είναι δικές σας.

ΚΚ: «Ξέρουμε πού είμαστε! Ξέρουμε πού θέλουμε να πάμε! Ξέρουμε και πώς να πάμε! Έχουμε συγκεκριμένο Σχέδιο Πορείας. Έχουμε όραμα για την Ελλάδα και τους Έλληνες.»

Αυτό από την κυβέρνηση που αναθεώρησε 6 τουλάχιστον φορές τα δημοσιονομικά στοιχεία, την κυβέρνηση της ασυννενοησίας των υπουργών, την κυβέρνηση που το Σάββατο ανακοινώνει το επίδομα θέρμανσης και την Κυριακή το παίρνει πίσω, που δεν μπορεί να οργανώσει στοιχειώδη πράγματα όπως να υπάρχουν επαρκή σχολικά βιβλία και καθηγητές στην αρχή της χρονιάς...

ΚΚ: «Αρχίσαμε να χιτίζουμε το νέο αναπτυξιακό πρότυπο. Το πρότυπο που δεν βασίζεται στα δημόσια ελλείμματα και τα χρέη, αλλά στην ενεργοποίηση ολόκληρου του οικονομικού δυναμικού της Χώρας.... που ενθαρρύνει και στηρίζει...την περιφερειακή ανάπτυξη....»

Πως ακριβώς «χιτίζεται το νέο αναπτυξιακό πρότυπο» όταν η δημοσιονομική προσαρμογή βασίζεται σχεδόν αποκλειστικά στη μείωση των δημοσίων επενδύσεων που κατευθύνονται κυρίως στην περιφέρεια (-40% τον τελευταίο χρόνο); Όταν οι συνολικές επενδύσεις έχουν μειωθεί ως ποσοστό του ΑΕΠ;

ΚΚ: «Η ανταγωνιστικότητα...είναι, σε τελική ανάλυση, εισόδημα για τον εργαζόμενο, δουλειά για τον άνεργο, κέρδος για τον καταναλωτή.»

Προς το παρόν στην Ελλάδα η ανταγωνιστικότητα είναι μόνο αυξημένη κερδοφορία των επιχειρήσεων. Το εισόδημα ο εργαζόμενος δεν το έχει δει, ούτε ο άνεργος τη δουλειά, ούτε φυσικά ο καταναλωτής τις χαμηλότερες τιμές.

ΚΚ: «Από τις πολιτικές που αναπτύξαμε, έως τώρα, υπενθυμίζω: μείωση έως και 10 ποσοστιαίες μονάδες, στους συντελεστές φορολόγησης των επιχειρήσεων.»

Το πρώτο μέλημα της κυβέρνησης Καραμανλή ήταν να ανακοινώσει μείωση φορολογίας των επιχειρήσεων αλλά και να καταργήσει το αφορολόγητο αποθεματικό. Αποτέλεσμα: αυξάνει τη φορολογία στις επενδύσεις, τη μειώνει στα μερίσματα. Τι είδους αναπτυξιακή πολιτική είναι αυτή;

ΚΚ: «Ρυθμίσεις για την ευελιξία στις εργασιακές σχέσεις.»

Επαίρεται ο κ. Καραμανλής για μία πολιτική που υιοθετεί το ξεπερασμένο αναπτυξιακό μοντέλο της φθηνής εργασίας, ενοχοποιεί τους εργαζομένους για το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας, μειώνει αισθητά το εισόδημά τους (κατά 15% τουλάχιστον) κάνει μία ανακατανομή εξουσίας σε βάρος του εργαζόμενου, και υπονομεύει τις συλλογικές διαπραγματεύσεις.

ΚΚ: «Λύση στο Ασφαλιστικό πρόβλημα των Τραπεζών.»

Η «λύση» είναι ενδεικτική των επιλογών της κυβέρνησης: ευνοεί τις τράπεζες που παρά τη μεγάλη κερδοφορία τους δεν καλούνται να καλύψουν το κόστος που τους αναλογεί, μεταφέρει ασφαλιστικά βάρη στο κοινωνικό σύνολο, φορτώνει χρέη στο ΙΚΑ.

ΚΚ: «Συμφωνία με τους εργαζόμενους, για την εξυγίανση του ΟΤΕ.»

Η γνωστή «εθελουσία» με την οποία συνταξιοδοτούνται άτομα με «εικονικά» έτη ασφάλισης και το κόστος πληρώνει το δημόσιο. Ένα ράπισμα στον χαμηλοσυνταξιούχο. Παράλληλα, εξαγοράζεται με τη διευθέτηση αυτή η αλλαγή των εργασιακών σχέσεων για τους νεοπροσλαμβανόμενους.

ΚΚ: «Προετοιμάζεται, για να εφαρμοστεί, από το 2007, σταδιακή μείωση των συντελεστών φορολογίας για τα φυσικά πρόσωπα. Είναι επιλογή με προσανατολισμό το κοινωνικό όφελος.»

Προς το παρόν ο Έλληνας φορολογούμενος βλέπει αύξηση της έμμεσης φορολογίας του και μη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας, άρα σημαντική φορολογική επιβάρυνση. Σε

συνδυασμό με την ακρίβεια και την καθήλωση των ονομαστικών μισθών, αυτό σημαίνει δραστική μείωση του βιοτικού του επιπέδου. Και πάλι η σημερινή πραγματικότητα έρχεται να διαψεύσει τις μελλοντικές εξαγγελίες.

ΚΚ: «Ούτε εγώ, ούτε κανένα μέλος της Κυβέρνησης, μπορούμε να αισθανόμαστε ικανοποιημένοι, όσο η ανεργία βρίσκεται σε αυτά τα επίπεδα.»

Πράγματι. Ιδιαίτερα όταν καθημερινά χάνονται χιλιάδες θέσεις εργασίας, η ανεργία έχει άνοδο, και η κυβέρνηση απλώς αδρανεί έχοντας στην πράξη εγκαταλείψει τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης. Η παραποίηση των στοιχείων που έκανε πέρυσι η ΝΔ για να εμφανίσει μείωση της ανεργίας δεν αρκούν για να πείσουν τους ανέργους ότι υπάρχει προοπτική γι'αυτούς.

ΚΚ: «Από την αρχή προτάξαμε ως γνώμονα της πολιτικής μας τις αλλαγές, χωρίς αιφνιδιασμούς. Με διάλογο, συνεννόηση και συνεργασία.»

Ούτε διάλογος υπήρξε, ούτε συνεννόηση, ούτε συνεργασία. Υπήρξαν αιφνιδιασμοί, περιφρόνηση των θεσμών κοινωνικής διαβούλευσης, και μεγάλη ετοιμότητα εκ μέρους της κυβέρνησης να εξυπηρετήσει συμφέροντα ολίγων.

ΚΚ: «Το ζητούμενο είναι σαφές: Τολμηρές μεταρρυθμίσεις, με τη στήριξη της κοινωνίας. Αλλαγές και μεταρρυθμίσεις, με όφελος για την κοινωνία. Διαρκής στήριξη στους οικονομικά ασθενέστερους.»

Οι μεταρρυθμίσεις δεν είναι τολμηρές, αλλά πελατειακές, και έχουν απέναντί τους την κοινωνία. Όφελος για την κοινωνία δεν υπάρχει, υπάρχει μόνο για λίγους και ισχυρούς. Και οι οικονομικά ασθενέστεροι προς το παρόν απλώς επωμίζονται όλο το βάρος των αλλαγών, και περιμένουν τις ανεκπλήρωτες προεκλογικές υποσχέσεις της ΝΔ..

Τα 7 θανάσιμα αμαρτήματα του προϋπολογισμού

Με αφετηρία το έγκλημα της λεγόμενης «δημοσιονομικής απογραφής», η κυβέρνηση έβαλε την Ελληνική οικονομία σε επιτήρηση απο την ΕΕ, και τα αποτελέσματα τα πληρώνουν οι πολίτες. Μετά από παλινωδίες και πολλά γράψε-σβήσε, παρουσιάζει σήμερα έναν προϋπολογισμό ο οποίος ούτε μπορεί να υλοποιηθεί, ούτε δίνει λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η οικονομία.

Στον προϋπολογισμό αποτυπώνονται καθαρά τα λάθη, η διαχειριστική ανικανότητα αλλά και οι συγκεκριμένες επιλογές της ΝΔ στην οικονομική πολιτική. Ο προϋπολογισμός επικυρώνει την παράταση της επιτήρησης της οικονομίας και τα επόμενα χρόνια, οδηγεί σε μείωση της ανάπτυξης, σε αύξηση της ανεργίας, επιβαρύνει ιδιαίτερα τα χαμηλά και τα μεσαία κοινωνικά στρώματα, αυξάνει τις κοινωνικές ανισότητες:

Μείωση πραγματικών μισθών: Η εισοδηματική πολιτική που προβλέπεται οδηγεί, για πρώτη φορά μετά από 12 χρόνια, σε μείωση του πραγματικού εισοδήματος των εργαζομένων και συνταξιούχων. Οι αυξήσεις θα είναι μικρότερες από τον πληθωρισμό και δεν υπάρχει ούτε τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας, ούτε αύξηση του αφορολόγητου.

Πενιχρές αυξήσεις σε συντάξεις και επιδόματα. Η ΝΔ είχε υποσχεθεί ότι οι συντάξεις του ΟΓΑ θα διαμορφώνονταν στα 320 ευρώ από τα 200 που ήταν το 2004. Μετά από 2 χρόνια, θα διαμορφωθούν στα 220 ευρώ περίπου και θα υπολείπονται κατά 100 Ευρώ της προεκλογικής της υπόσχεσης. Υποσχόταν ότι το ΕΚΑΣ θα διαμορφώνονταν στα 230 ευρώ, από 140 ευρώ το 2004. Μετά από 2 χρόνια, το ανώτερο κλιμάκιο του ΕΚΑΣ θα διαμορφωθεί στα 160 ευρώ περίπου και θα υπολείπεται κατά 70 ευρώ από την προεκλογική της υπόσχεση. Αυτά από αυτούς που έλεγαν τα 30 Ευρώ του «κοινωνικού πακέτου» Σημίτη το 2003 «ψίχουλα».

Αναδιανομή φορολογικών βαρών υπέρ του λίγων. Ο φόρος στα νοικοκυριά προβλέπεται να αυξηθεί πολύ ταχύτερα από το φόρο στις επιχειρήσεις. Η κυβέρνηση μέσω της μείωσης

των συντελεστών φορολογίας κερδών θα μεταφέρει το 2006 πόρους 1 δισ. ευρώ στους εργοδότες χωρίς να προβλέπεται καμία μείωση φορολογίας στα νοικοκυριά.

Μείωση δαπανών για υγεία και παιδεία. Οι προβλεπόμενες πιστώσεις για τους ευαίσθητους τομείς παιδείας, υγείας και απασχόλησης δεν ξεπερνούν την αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ, με αποτέλεσμα τη μείωση των σχετικών δαπανών ως ποσοστό του ΑΕΠ. Εδώ φαίνεται πάλι η αθέτηση των υποσχέσεων: για να υλοποιηθούν οι δεσμεύσεις της ΝΔ για 5% του ΑΕΠ (από 3,2%) στην παιδεία, οι αυξήσεις 2007-8 πρέπει να είναι 1,2 δισεκατ. Ευρώ το χρόνο!

Κατάρρευση δημοσίων επενδύσεων-εγκατάλειψη της περιφέρειας. Μέχρι σήμερα το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) έχει μείωση 30% και αναμένεται να κλείσει το 2005 στο μείον 20% (δηλαδή 1,8 δις Ευρώ λιγότερα από το 2004). Ακόμα και με την αύξηση το 2006, το ΠΔΕ θα είναι στα επίπεδα του 1996 ως ποσοστό του ΑΕΠ. Έτσι αντιλαμβάνεται η κυβέρνηση τη «στροφή στην περιφέρεια» ;

Νέοι φόροι 3,5 δις. για το 2006. Ο προϋπολογισμός του 2006 προβλέπει επιπλέον φορολογικά έσοδα 3,5 δισ. Ευρώ περίπου, τα οποία θα επωμιστούν οι εργαζόμενοι, οι συνταξιούχοι και οι μικρομεσαίοι. Ήδη κάποια από αυτά ανακοινώνονται: αύξηση στον ειδικό φόρο κατανάλωσης στα καύσιμα κατά 5%, νέα αύξηση στο φόρο στα τσιγάρα. Αναμένονται από την αρχή του έτους άλλα μέτρα σε βάρος των εργαζόμενων και των συνταξιούχων όπως νέα αύξηση στον ΦΠΑ.

Υπονόμευση της κοινωνικής ασφάλισης. Σύμφωνα με τα στοιχεία του προϋπολογισμού, οι επιχορηγήσεις προς τα ασφαλιστικά ταμεία υφίστανται σημαντικές περικοπές. Για την κάλυψη των αναγκών των ασφαλιστικών ταμείων, λείπουν περίπου 1 δισ. ευρώ. Έτσι αντιλαμβάνεται η ΝΔ την εγγύηση των συντάξεων;

Η χώρα χρειάζεται έναν προϋπολογισμό ειλικρινή, αναπτυξιακό και κοινωνικά δίκαιο. Χρειάζεται μία πολιτική που επιταχύνει την ανάπτυξη, αξιοποιεί τα χρήματα του Γ' ΚΠΣ, μειώνει τις εισοδηματικές ανισότητες και δίνει προτεραιότητα στους τομείς της Παιδείας, Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας. Μία πολιτική που εμπνέει και κινητοποιεί όλες τις παραγωγικές δυνάμεις της χώρας μας και όχι μία πολιτική που πάει την Ελλάδα πίσω.

Δεκέμβριος 2005, με αφορμή τη συζήτηση για τον προϋπολογισμό στη Βουλή, δημοσίευση στο ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ

Τα «κρυμμένα μυστικά» του προϋπολογισμού

Υπάρχουν 2 επίπεδα ανάγνωσης/κριτικής του προϋπολογισμού που κατέθεσε η κυβέρνηση για το 2006: ο ρεαλισμός του – εάν δηλαδή μπορεί να υλοποιηθεί, και οι επιλογές του -- τι εκφράζει, οι πολιτικές του στοχεύσεις.

Ως προς το πρώτο, είναι σαφές ότι τα βασικά μεγέθη είναι εκτός πραγματικότητας. Η πρόβλεψη για την ανάπτυξη θεωρείται και από την ΕΕ υπεραισόδοξη, και δεν προκύπτει και από τους επιμέρους συντελεστές. Η εκτίμηση για την αύξηση της κατανάλωσης δεν συνάδει με την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στην αγορά, ενώ η πρόβλεψη για πενταπλασιασμό της αύξησης των επενδύσεων το 2006 είναι αστήρικτη. Αντιστοίχως εκτός πραγματικότητας είναι και οι προβλέψεις για τα φορολογικά έσοδα, ειδικά ο ΦΠΑ. Το αποτέλεσμα είναι ότι για να μειωθεί το έλλειμμα κάτω του 3% η κυβέρνηση θα λάβει νέα επώδυνα μέτρα.

Οι πολιτικές στοχεύσεις του προϋπολογισμού είναι αρκετά σαφείς. Για πρώτη φορά μετά από 12 χρόνια, προβλέπεται μείωση πραγματικών εισοδημάτων, με ονομαστικές αυξήσεις κάτω από τον πληθωρισμό. Προβλέπεται αναδιανομή φορολογικών βαρών, με το φόρο στα νοικοκυριά να αυξάνεται ταχύτερα από το φόρο στις επιχειρήσεις. Στο κοινωνικό πεδίο, οι δαπάνες για την υγεία και την παιδεία αυξάνονται σε ρυθμούς κάτω του ονομαστικού ΑΕΠ. Παράλληλα, και μετά την φετινή σημαντική μείωση, το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων το 2006 θα βρεθεί ως ποσοστό του ΑΕΠ στα επίπεδα του 1996, με τις προφανείς συνέπειες που αυτό έχει για την ανάπτυξη της περιφέρειας.

Πέρα όμως από αυτές τις γενικές επισημάνσεις, είναι χρήσιμο να αναφερθούν και μερικά από τα «κρυμμένα μυστικά» του προϋπολογισμού που προκύπτουν από προσεκτική ανάγνωση:

- Ενώ αναφέρονται έσοδα από αποκρατικοποιήσεις άνω των 2 δις Ευρώ για το 2005, στη μείωση του χρέους εγγράφονται μόλις 800 εκ. Ευρώ από αποκρατικοποιήσεις. Είναι όμως γνωστό ότι δεν επιτρέπεται τα έσοδα από αποκρατικοποιήσεις να μειώνουν κρυφά το έλλειμμα.

- Ο προϋπολογισμός δεν περιλαμβάνει τις δαπάνες για τα νέα αεροσκάφη που προτίθεται να παραγγείλει η κυβέρνηση από τις Η.Π.Α.
- Για τη χρηματοδότηση των Ταμείων, ο προϋπολογισμός υπολείπεται κατά 1,5 δισ. ευρώ σε σχέση με τις θεσμοθετημένες υποχρεώσεις του κράτους.
- Οι δαπάνες για προσλήψεις προσωπικού στην υγεία ανέρχονται στα 30 εκατ. ευρώ, όταν το 2005 ήταν 70 εκατ. ευρώ και το 2004 100 εκατ. Ευρώ, ενώ οι δαπάνες για τις εφημερίες των Νοσοκομείων υπολείπονται κατά 30 εκατ. ευρώ των αναγκαίων.
- Οι εγγεγραμμένες δαπάνες για την αντιμετώπιση των Ναρκωτικών δεν δίνουν τη δυνατότητα να αναπτυχθεί ούτε μια νέα μονάδα σε όλη την Ελλάδα.
- Καταργείται το Εθνικό Παρατηρητήριο Ατόμων με Αναπηρίες, αφού δεν προβλέπονται πιστώσεις στήριξης, ενώ το 2005 χρηματοδοτήθηκε με 400.000 ευρώ.
- Στο Υπουργείο Εσωτερικών δεν υπάρχουν πιστώσεις για σχολικούς φύλακες, το πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι» και τους συμβασιούχους των ΚΕΠ.

Γίνεται σαφές από τα παραπάνω ότι πέρα από το γεγονός ότι ο προϋπολογισμός του 2006 ως έχει δεν μπορεί να εφαρμοστεί, και από το ότι ενσωματώνει σαφείς συντηρητικές πολιτικές επιλογές, μία πιο προσεκτική ανάγνωση φανερώνει αδιαφάνεια αλλά και ανακολουθίες με τις δημόσιες διακηρύξεις της κυβέρνησης.

Απρίλιος 2006, μετά τις δηλώσεις του Υπουργού Οικονομικών στη Βουλή για την είσοδο της Ελλάδας στην ΟΝΕ

Το ατόπημα του κυρίου Αλογοσκούφη

Πριν από μερικές ημέρες στη Βουλή ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, απαντώντας σε ερώτηση του ΠΑΣΟΚ για την απογραφή στην «Ώρα του Πρωθυπουργού» στη θέση του – απόντος όπως συνήθως– κ. Καραμανλή, δήλωσε ότι η Ελλάδα μπήκε στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) με απάτη.

Το πρόβλημα δεν είναι απλώς ότι ο ίδιος Υπουργός πριν από ενάμιση χρόνο δήλωνε στη Βουλή «Η Ελλάδα μπήκε στην ΟΝΕ με το σπαθί της...δεν θα επιτρέψουμε σε κανέναν να αμφισβητήσει τον τρόπο που μπήκε» (22/9/2004). Έχουμε εξάλλουν συνηθίσει τον κ. Αλογοσκούφη να αυτοδιαψεύδεται. Ας θυμηθούμε πως λίγους μόλις μήνες πριν αυξήσει τους συντελεστές στον ΦΠΑ κατηγορούσε το ΠΑΣΟΚ γιατί «συνεχίζετε την κινδυνολογία... ότι η Κυβέρνηση θα αυξήσει κατά 1% το συντελεστή του ΦΠΑ. Προφανώς, αυτή ήταν η κρυφή πολιτική του ΠΑΣΟΚ... Αυτά σχεδιάζατε και τώρα θέλετε να πείτε ότι αυτά θα τα κάνουμε εμείς. Ε, δεν θα τα κάνουμε, κύριοι συνάδελφοι!» (20/12/2004)

Το πρόβλημα είναι αλλού. Είναι ότι εξαιτίας της πολιτικής του εμπάθειας, ο Υπουργός Οικονομικών – και εφόσον δεν τον αποδοκίμασε ή δεν τον απέλυσε, σε τελική ανάλυση και ο κ. Καραμανλής και η κυβέρνηση συνολικά – βάζουν το στενό μικροκομματικό τους συμφέρον πάνω από το συμφέρον της χώρας. Με τις δηλώσεις αυτές, αγγίζουν τα όρια της εθνικής μειοδοσίας.

Η χώρα μπήκε στην ΟΝΕ με τις θυσίες και τους κόπους όλων των Ελλήνων πολιτών που πίστεψαν και συναίνεσαν όταν το ΠΑΣΟΚ τους ζήτησε να συστρατευθούν στο μεγάλο αυτό εθνικό στόχο. Ουδείς νομιμοποιείται να απαξιώνει κατ'αυτόν τον τρόπο όχι τις πολιτικές του ΠΑΣΟΚ, αλλά τις προσπάθειες ενός ολόκληρου λαού ο οποίος κατάλαβε ότι στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο το αίτημα για ανάπτυξη, για να ξεφύγουμε από τον κίνδυνο της περιθωροποίησης και να γίνουμε ισότιμα μέλη της Ευρωπαϊκής οικογένειας, συμπυκνωνόταν στις αναγκαίες πολιτικές για να μπει η χώρα μας στην ΟΝΕ. Όπως και έγινε: τίμια, χωρίς απάτες και χωρίς ψεύτικα στοιχεία.

Εξάλλου, πρέπει κάποτε σε αυτή τη χώρα να ξεπεράσουμε το σύνδρομο των «κουτόφραγκων» Ευρωπαίων: πιστεύει πράγματι κανείς πως οι διαδοχικές κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ κατάφεραν επί σειρά ετών να «εξαπατήσουν» τόσο επιτυχημένα την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο; Φυσικά και όχι.

Οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ έβαλαν τη χώρα στην ΟΝΕ χρησιμοποιώντας όλες τις δυνατότητες που έδιναν οι κοινοτικοί μηχανισμοί για τη στατιστική αποτύπωση της μείωσης των ελλειμμάτων, με γνώμονα πάντα το συμφέρον της χώρας. Όπως έκαναν και μεγάλες χώρες όπως η Γερμανία ή η Ιταλία. Όποιοι ισχυρίζονται το αντίθετο είναι είτε εμπαθείς είτε απλώς αφελείς. Μόνο στη χώρα μας και στη Πορτογαλία αυτό έγινε αντικείμενο μικροκομματικής εκμετάλλευσης από τη συντηρητική κυβέρνηση, και τα αποτελέσματα δυστυχώς και στις δύο χώρες τα πληρώνει ο απλός πολίτης.

Και κάτι ακόμα, που αυτή η κυβέρνηση δεν θέλει και δεν μπορεί να καταλάβει. Με τις πολιτικές του ΠΑΣΟΚ η χώρα μπήκε στην ΟΝΕ χωρίς η αναγκαία μείωση των ελλειμμάτων και του πληθωρισμού να οδηγήσει σε χαμηλότερα εισοδήματα ή υποχώρηση του κοινωνικού κράτους. Αντίθετα, το μέσο πραγματικό εισόδημα στην Ελλάδα (μετά τις μειώσεις των μισθών που είχαμε την περίοδο 1990-93 επί ΝΔ) αυξήθηκε σταθερά με το κατά κεφαλήν πραγματικό εισόδημα των Ελλήνων να αυξάνεται 12 ολόκληρες μονάδες, από το 64% του μέσου κατά κεφαλήν εισοδήματος της Ευρώπης των 15 το 1996 στο 76% το 2004. Παράλληλα οι κοινωνικές δαπάνες για πρώτη φορά προσέγγισαν το μέσο Ευρωπαϊκό όρο ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Παρά την όποια κριτική μπορεί κανείς να ασκήσει στο ΠΑΣΟΚ για τα λάθη και τις παραλείψεις του σε αυτήν την περίοδο, ένα πράγμα είναι σίγουρο: το ΠΑΣΟΚ πίστευε ότι η σταθεροποίηση της οικονομίας νομιμοποιείται μόνο όταν συμβαδίζει με την ανάπτυξη και προστατεύει την κοινωνική συνοχή. Η ΝΔ μας αποδεικνύει καθημερινά το αντίθετο. Δεν είναι απλώς και μόνο μία διαφορά ικανότητας στη διαχείριση της οικονομίας. Είναι πάνω από όλα διαφορά αντίληψης.

Η «Στρατηγική της Λισσαβώνας» έξι χρόνια μετά

Όπως κάθε χρόνο, το Συμβούλιο Κορυφής της ΕΕ θα συζητήσει στις 23 και 24 Μαρτίου την πρόοδο στη «Στρατηγική της Λισσαβώνας» (ΣτΛ). Έξι χρόνια μετά την υιοθέτησή του, και παρά το γεγονός ότι έχει σημειωθεί πρόοδος, είναι σαφές πως συνολικά η Ευρώπη δεν βρίσκεται πιο κοντά στην επίτευξη των στόχων που τέθηκαν το 2000, δηλαδή «να γίνει η πιο ανταγωνιστική βασισμένη στη γνώση οικονομία στον κόσμο, δημιουργώντας παράλληλα νέες θέσεις εργασίας και εμβαθύνοντας την κοινωνική συνοχή».

Τι έφταιξε γι' αυτό; Καταρχάς ως πολιτικό project, η Λισσαβώνα δεν έγινε κτήμα και μέρος της πολιτικής ατζέντας στις χώρες. Οι κυβερνήσεις, ακόμα και οι σοσιαλδημοκρατικές που δημιούργησαν τη Λισσαβώνα, το αντιμετώπισαν ως μία τεχνοκρατική διαδικασία παρακολούθησης δεικτών, και δεν επιχείρησαν να το μεταφράσουν σε όρους πολιτικούς, εμπλέκοντας τους κοινωνικούς εταίρους, και την κοινωνία ευρύτερα.

Σημαντικά προβλήματα υπήρξαν και στην υλοποίηση. Η παρακολούθηση της προόδου της ΣτΛ στηρίχθηκε στη «μέθοδο ανοιχτού συντονισμού», μία χαλαρή διαδικασία σύγκρισης επιδόσεων, με αποτέλεσμα να «μπατάρει» συστηματικά προς τις πολιτικές για τις οποίες υπάρχουν «καταναγκαστικοί» μηχανισμοί, όπως η δημοσιονομική πολιτική ή η ενιαία αγορά. Κεντρικά θέματα της ΣτΛ όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση ή το περιβάλλον, για τα οποία υπάρχει επικουρικότητα, πέρασαν σε δεύτερη μοίρα. Παράλληλα, ενώ κρίσιμες πολιτικές για τη ΣτΛ (έρευνα, κατάρτιση, συνοχή) χρήζουν πόρων, δεν υπήρχε αρχικά πρόβλεψη σύνδεσης των χρηματοδοτικών εργαλείων της ΕΕ με τους στόχους της ΣτΛ. Συνεπώς δεν υπήρχε ούτε «μαστίγιο» ούτε και «καρότο».

Η αναθεώρηση της ΣτΛ το 2004 επιχείρησε να καλύψει ένα μέρος αυτών των αδυναμιών. Αποφασίστηκε να συντάσσεται σε κάθε χώρα ένα ετήσιο «Εθνικό Σχέδιο Μεταρρυθμίσεων», και στον Κοινοτικό προϋπολογισμό και τα Διαρθρωτικά Ταμεία να ενισχυθούν οι επενδύσεις στις προτεραιότητες που θέτει η ΣτΛ. Το φετινό δε Συμβούλιο Κορυφής επιχειρεί να δώσει νέα ώθηση στη ΣτΛ επικεντρώνοντας σε ορισμένες κρίσιμες προτεραιότητες: επένδυση στην

εκπαίδευση και την έρευνα, στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, και ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός.

Και η Ελλάδα σε όλα αυτά; Η σημερινή κυβέρνηση επιχειρεί να παρουσιάσει την Ελλάδα ως «ουραγό» της ΕΕ στη ΣτΛ. Αυτό αδικεί τη χώρα μας, γιατί αγνοεί τόσο το διαφορετικό σημείο εκκίνησης όσο και τη δυναμική που έχει αναπτυχθεί: ενώ η στατική εικόνα του επιπέδου των διαρθρωτικών δεικτών δείχνει μία σαφή υστέρηση στους περισσότερους τομείς (και ιδιαίτερα σε τομείς αιχμής όπως η έρευνα ή τα ποσοστά απασχόλησης), η εικόνα αλλάζει τελείως με την Ελλάδα να ηγείται στους ρυθμούς μεταβολής των δεικτών.

Πέρα όμως από τις στατιστικές, είναι σαφές ότι η ΣτΛ δεν έχει γίνει μέρος της πολιτικής καθημερινότητας. Η μόνη προσπάθεια να ενταχθεί σε ένα ευρύτερο πολιτικό σχέδιο ήταν η «Χάρτα Σύγκλισης» το 2004, η οποία δεν ήταν τίποτα άλλο από ένα «Εθνικό Σχέδιο Μεταρρυθμίσεων», το οποίο μάλιστα προέτρεχε της αντίστοιχης κατεύθυνσης που έδωσε η ΕΕ! Σε σύγκριση, το «Εθνικό Σχέδιο Μεταρρυθμίσεων» της σημερινής κυβέρνησης είναι ένα χλωμό και άνευρο κείμενο, από το οποίο απουσιάζουν τόσο η συγκεκριμένη στοχοθεσία, τα χρονοδιαγράμματα και οι μηχανισμοί υλοποίησης, όσο και ολόκληροι τομείς πολιτικής όπως αυτός της κοινωνικής πολιτικής.

Η ΣτΛ μεταφράζει σε επιχειρησιακούς στόχους τις πολιτικές για το μετασχηματισμό της οικονομίας και της κοινωνίας. Η δυσκολία αποδοχής της όμως πρέπει να προβληματίσει και να ωθήσει στην αναζήτηση του πολιτικού πλαισίου που θα ωθήσει στην κατεύθυνση της μεταρρύθμισης. Αναγκαίο στοιχείο αυτού του πλαισίου είναι η κοινωνική συναίνεση για την ανάγκη των μεταρρυθμίσεων. Χωρίς αυτή τη συναίνεση και τις κοινωνικές συμμαχίες που την στηρίζουν, το μεταρρυθμιστικό σχέδιο παραμένει ένα τεχνοκρατικό κείμενο και δεν μεταφράζεται σε πολιτική πράξη.

Για να πετύχει ένα μεταρρυθμιστικό σχέδιο πρέπει πρώτα να πείσει και στη συνέχεια να εμπνεύσει. Να ξεπεράσει τα στενά όρια των ποσοτικών στόχων και των χρονοδιαγραμμάτων – χωρίς τα οποία βέβαια αποτελεί απλώς μία φλύαρη γενικόλογη και κενού περιεχομένου διακήρυξη – και να τα συνδέσει με τις προσδοκίες των πολιτών. Να μη δώσει μόνο «σάρκα και οστά» στο όραμα μία καλύτερης κοινωνίας αλλά να καταφέρει και να περιγράψει αυτήν την κοινωνία πειστικά.

Μάιος 2006, με αφορμή τη συζήτηση για το ασφαλιστικό

Περί ασφαλιστικού

Από τη στιγμή που ήρθε στην κυβέρνηση, η Νέα Δημοκρατία επισείει το ζήτημα του ασφαλιστικού ως Δαμόκλειο Σπάθη πάνω από την Ελληνική κοινωνία. Συστηματικά καλλιεργεί φόβο, ανασφάλεια για το μέλλον των συντάξεων.

Η σημερινή κυβέρνηση βρήκε όταν ανέλαβε ένα νέο πλαίσιο για το ασφαλιστικό, βασισμένο στη μεταρρύθμιση του 2002. Με την ουσιαστική απραξία της όμως εδώ και δύο χρόνια έχει υπονομεύσει τη βιωσιμότητα του συστήματος. Δεν εκτελεί τις νομοθετημένες υποχρεώσεις του κράτους έναντι του ΙΚΑ και των άλλων ταμείων. Δεν έκανε καμία προετοιμασία για την ενοποίηση των ταμείων κύριας ασφάλισης. Δεν έχει προχωρήσει στη διαδικασία εκσυγχρονισμού του συστήματος με την ομαδοποίηση των επικουρικών ταμείων, ούτε στην εφαρμογή του θεσμού της διαδοχικής ασφάλισης. Δεν έχει επιχειρήσει να ελέγξει την εισφοροδιαφυγή.

Αντ'αυτού νομοθέτησαν πρόωρη συνταξιοδότηση με σοβαρότατη επιβάρυνση του ΙΚΑ, στο πρόγραμμα εθελουσίας εξόδου στο ΟΤΕ. Έκαναν σειρά νομοθετικών παρεμβάσεων για το ασφαλιστικό των τραπεζών με απαλλαγή των τραπεζών από σημαντικά συνταξιοδοτικά βάρη, και επιβάρυνση του ΙΚΑ και άλλων ταμείων. Οι πολιτικές αυτές επιλογές είχαν ως αποτέλεσμα να κάνουν το ασφαλιστικό μας σύστημα λιγότερο βιώσιμο. Τώρα η κυβέρνηση θέλει να οδηγήσει σε διάλογο με προδιαγεγραμμένες λύσεις: αύξηση ορίων ηλικίας και περικοπές συντάξεων.

Υπάρχει εναλλακτική λύση; Υπάρχει. Γιατί στο ασφαλιστικό υπάρχουν επιλογές συντηρητικές που αφαιρούν δικαιώματα, όπως αυτές που προωθεί η κυβέρνηση. Και επιλογές προοδευτικές, με στόχο μια κοινωνία αξιοπρέπειας και δικαιοσύνης. Η αλληλεγγύη των γενεών, η διασφάλιση αξιοπρεπών συντάξεων για όλους, η βιωσιμότητα του συστήματος για τις επόμενες γενιές, όλα αυτά πρέπει να είναι στο κέντρο μίας προοδευτικής πολιτικής πρότασης. Λύση στο πρόβλημα της κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα μας δεν μπορεί να έρθει από τη μείωση των συντάξεων. Η αλήθεια είναι ότι ένα μεγάλο μέρος των συνταξιούχων σήμερα παίρνει απαράδεκτα χαμηλές συντάξεις.

Το ασφαλιστικό μας σύστημα σήμερα νοσεί. Με τη γήρανση του πληθυσμού και τη μείωση των γεννήσεων η αναλογία ασφαλισμένων - συνταξιούχων διευρύνεται συνεχώς. Αντιστοίχως διευρύνονται και τα ελλείμματα των ταμείων. Το σύστημα έχει πολλές ανισότητες και αδικίες. Δεν δημιουργεί κίνητρα για παραμονή στην εργασία. Εξακολουθεί να επιτρέπει ορισμένες εξόφθαλμες και κοινωνικά προκλητικές περιπτώσεις πρόωρης συνταξιοδότησης. Χαρακτηρίζεται από μεγάλη εισφοροδιαφυγή. Και επιβαρύνεται από την άσκηση δημόσιας πολιτικής για την πρόνοια, για την αντιμετώπιση της ανεργίας ή για τον εκσυγχρονισμό των ΔΕΚΟ.

Συχνά αναφέρονται τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης ως ένα σημαντικό αίτιο της κακοδαιμονίας του συστήματος ασφάλισης. Όμως σήμερα μέσα από τις παρεμβάσεις που έγιναν τα τελευταία 15 χρόνια η Ελλάδα έχει από τις υψηλότερες μέσες ηλικίες συνταξιοδότησης στην ΕΕ – κοντά στα 63 έτη, στη δεύτερη υψηλότερη θέση στην ΕΕ το 2004.

Για να σωθεί το σύστημα λοιπόν πρέπει να αλλάξει. Αλλά με σωστό τρόπο. Καταρχάς πρέπει η συζήτηση για το ασφαλιστικό να συνδεθεί με τα άλλα μεγάλα θέματα της πολιτικής ατζέντας: τη συζήτηση για τις νέες πηγές ανάπτυξης, τις πολιτικές για την επέκταση της απασχόλησης, τις πολιτικές για ένα νέο σύστημα υγείας, για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Για το ίδιο το σύστημα ασφάλισης, υπάρχουν προοδευτικές κατευθύνσεις μεταρρύθμισης που αυξάνουν αντί να μειώνουν τις συντάξεις και ταυτόχρονα κάνουν το σύστημα βιώσιμο. Είναι η επίσπευση των διαδικασιών για ενοποίηση των ταμείων κύριας ασφάλισης και ομαδοποίηση των επικουρικών ταμείων σε βιώσιμα σχήματα. Η ενθάρρυνση πρωτοβουλιών για ίδρυση ισχυρών επαγγελματικών ταμείων σε κεφαλαιοποιητική βάση. Η άρση από τις πλάτες των ταμείων του βάρους των προνοιακού τύπου παροχών, τις οποίες πρέπει να αναλάβει ένας ενιαίος κρατικός φορέας. Η ενσωμάτωση των κλάδων υγείας των ταμείων σε ένα νέο σύστημα πρωτοβάθμιας περίθαλψης.

Είναι επίσης η θεσμοθέτηση εθνικής κατώτατης σύνταξης για όλους στην οποία ενσωματώνεται το ΕΚΑΣ. Η ενοποίηση των μηχανισμών ελέγχου και διασταύρωση στοιχείων για την πάταξη της εισφοροδιαφυγής. Η δημιουργία μίας πιο στέρεης

ανταποδοτικής βάσης στις εισφορές για να αποθαρυνθεί η πρόωρη συνταξιοδότηση και να ενθαρρυνθεί η παραμονή στην εργασία. Η ενεργητική διαχείριση του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων όλων των ταμείων.

Σήμερα, μετά τη μεταρρύθμιση του 2002, απαιτείται μια νέα καταξίωση των δομών κοινωνικής πολιτικής. Με κεντρικές αξίες το δικαίωμα στην ασφάλεια, την καταπολέμηση της φτώχειας, την συνέπεια του κράτους στις υποχρεώσεις του απέναντι στους πολίτες, και εργαλείο την ενδυνάμωση του δημόσιου και διανεμητικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Γιατί οι συντάξεις, η κοινωνική ασφάλεια γενικότερα, είναι ζήτημα πολιτικό και όχι απλώς διαχειριστικό. Έχει να κάνει με το τι είδους κοινωνία θέλουμε.

Δεκέμβριος 2006, μετά την ανακοίνωση της αναθεώρησης του ΑΕΠ

«Το αρχαιότερο επάγγελμα στον κόσμο...»

«...βοηθά στην αύξηση του Ελληνικού ΑΕΠ κατά 25%». Ο τίτλος αυτού του άρθρου δεν είναι δικός μου. Είναι το πρωτοσέλιδο των Financial Times, της πιο έγκυρης οικονομικής εφημερίδας στην Ευρώπη (άν όχι στον κόσμο) μετά την ανακοίνωση της Ελληνικής κυβέρνησης περί της αναθεώρησης του ΑΕΠ. Ανάλογους τίτλους είχε το CNN στην ιστοσελίδα του καθώς και πολλές άλλες Ευρωπαϊκές εφημερίδες. Όλα δείγματα του πως για άλλη μία φορά αυτή η κυβέρνηση εκθέτει τη χώρα διεθνώς.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή. Η κυβέρνηση ανακοίνωσε πριν μερικές ημέρες την αναθεώρηση των στατιστικών στοιχείων για το ΑΕΠ, αναδρομικά από το 2000. Με την αναθεώρηση αυτή το ΑΕΠ η αξία που παράγεται στη χώρα είναι 25% περισσότερη απ' αυτή που φαίνεται σήμερα, ή με άλλα λόγια ο μέσος Έλληνας έγινε μέσα σε μία νύχτα 25% πλουσιότερος!

Η κυβέρνηση ισχυρίζεται πως η αναθεώρηση είναι απλώς μία «κανονική τεχνική διαδικασία» την οποία ζήτησε η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία, η γνωστή Eurostat. Λέει πως προκύπτει από την αναθεώρηση του έτους βάσης των στοιχείων (από το 1995 στο 2000) και τον καλύτερο υπολογισμό του παραγόμενου προϊόντος κυρίως σε κλάδους του τριτογενούς τομέα, όπως λιανικό και χονδρικό εμπόριο, μεταφορές, ξενοδοχεία, εστίαση. Άντε και λίγη πορνεία και ξέπλυμα χρήματος που δεν υπολογιζόταν πριν, αλλά αυτό είναι μικρό κομμάτι της προσαρμογής των στοιχείων. Ισχυρίζεται επίσης η κυβέρνηση πως η αναθεώρηση αυτή ήταν εν γνώσει της Eurostat η οποία σύντομα θα επιβεβαιώσει τα νέα στοιχεία.

Ποια είναι η αλήθεια όμως; Πράγματι η Eurostat ζητά περιοδικές αναθεωρήσεις στοιχείων. Η αύξηση όμως του 25% είναι μακράν η μεγαλύτερη που έχει κάνει ποτέ χώρα-μέλος της ΕΕ. Για να έχουμε μία αίσθηση μεγέθους, δεδομένου ότι οι βασικοί κλάδοι στους οποίους έγινε η αναθεώρηση αναλογούν στο 50% του ΑΕΠ, θα χρειαζόταν μία αύξηση του παραγόμενου προϊόντος τους κατά 50% για να έχουμε συνολική αύξηση ΑΕΠ κατά 25%! Επίσης, δεν

αληθεύει πως όλα αυτά έγιναν με την έγκριση της Eurostat. Η Eurostat πληροφορήθηκε το μέγεθος της αναθεώρησης μαζί με όλους εμάς και δεν έχει ακόμα εγκρίνει τα νέα νούμερα.

Έστω όμως πως η κυβέρνηση πείθει τις Βρυξέλλες πως έκανε σωστά την αναθεώρηση. Ποια τα αποτελέσματα; Ας δούμε πρώτα τα θετικά. Έλλειμμα και χρέος μαγικά υποχωρούν και η Ελλάδα μπορεί να βγει από το καθεστώς δημοσιονομικής επιτήρησης αφού το έλλειμμα θα βρίσκεται σαφώς κάτω του ορίου του 3%. Και εν μία νυκτί, επιτυγχάνεται (στα χαρτιά τουλάχιστο) η περιπόθητη σύγκλιση εφόσον το κατά κεφαλήν εισόδημα της χώρας θα υπερβεί το 90% του μέσου όρου της ΕΕ. Η δε παραγωγικότητα του Έλληνα έχει φτάσει περίπου σε Γερμανικά επίπεδα!

Και τώρα τα αρνητικά. Πρώτον, η Ελλάδα ως πλουσιότερη χώρα πρέπει να δίνει κάθε χρόνο περισσότερα χρήματα στον Κοινοτικό προϋπολογισμό – κάπου 300 εκ. Ευρώ. Δεύτερον, εφόσον είμαστε περίπου όσο πλούσιοι είναι και οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι, από το 2010 θα χάσουμε περίπου 1,5 δις Ευρώ από τους πόρους του ταμείου Συνοχής που δίνεται στις φτωχότερες χώρες. Τρίτον, από το 2010 κινδυνεύει και μέρος των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων για τη χώρα μας (περίπου 3-4 δις) εφόσον – εάν ισχύουν τα νέα στοιχεία – γίνει σαφές πως πήραμε πέρυσι τα χρήματα αυτά με απάτη. Τέταρτον, σε όλους τους δείκτες προόδου της ΕΕ – δαπάνες για την παιδεία, την υγεία, την κοινωνική συνοχή που εκφράζονται ως % του ΑΕΠ – η χώρα μας θα είναι τώρα στον πάτο.

Θα μπορούσε να πει κάποιος «μαγκιά μας». Τους πήραμε τα λεφτά πέρυσι για το Δ'ΚΠΣ με τα παλιά στοιχεία. Τώρα με τα νέα στοιχεία βγαίνουμε και από την επιτήρηση. Δεν είναι ακριβώς έτσι. Προσέξτε πως βλέπει τα πράγματα μία ξένη χώρα. Βλέπει καταρχάς μία κυβέρνηση η οποία αμέσως μόλις κέρδισε τις εκλογές λέει στους Ευρωπαίους εταίρους της πως η προηγούμενη κυβέρνηση τους είπε ψέματα. Μάλιστα τόσο ψέματα που δεν έπρεπε καν να μπει η χώρα στην ΟΝΕ. Στη συνέχεια, και αφού ζητά παράταση ενός έτους για να βγει από τη δημοσιονομική επιτήρηση, τώρα ξαφνικά «ανακαλύπτει» μία νέα πραγματικότητα με την οποία τελικά το χρέος και το έλλειμμα δεν είναι τόσο μεγάλο όσο είχε ισχυριστεί. Εσείς πως θα αποκαλούσατε μία τέτοια κυβέρνηση;

Ας σοβαρευτούμε. Και ας βγάλουμε κάποια βασικά συμπεράσματα από όλη αυτή τη θλιβερή ιστορία. Πρώτο συμπέρασμα. Η «απογραφή» ήταν μία μεγάλη απάτη. Δεν υπήρχε λόγος να γίνει, ούτε υπήρχε λόγος να μπει η ελληνική οικονομία σε επιτήρηση. Δεν υπήρχε λόγος να

μειωθούν τα πραγματικά εισοδήματα, να ακυρωθούν οι επενδύσεις στην ελληνική περιφέρεια. Ο μόνος λόγος ήταν η μικροπολιτική εμπάθεια της ΝΔ για να πλήξει το ΠΑΣΟΚ. Και για να ακυρώσει τις προεκλογικές της υποσχέσεις.

Δεύτερο συμπέρασμα. Η κυβέρνηση δεν κατάφερε να νοικοκυρέψει την οικονομία όπως υποσχέθηκε. Παρά τους επιπλέον φόρους που επέβαλε. Παρά τη θυσία των δημόσιων επενδύσεων στο βωμό της μείωσης του ελλείμματος. Γιατί δεν ήταν διατεθειμένη να κυνηγήσει αυτούς που πραγματικά φοροδιαφεύγουν και προτίμησε να κυνηγήσει το μισθωτό. Γιατί δεν ήταν διατεθειμένη να περιορίσει τις σπατάλες εκεί που πραγματικά υπάρχουν και προτίμησε να περικόψει κοινωνικές δαπάνες. Γιατί ήταν και είναι δέσμια συμφερόντων. Τώρα λοιπόν προσπαθεί να βρει έναν εύσχημο τρόπο για να βγάλει τη χώρα από την επιτήρηση στην οποία την έβαλε. Και να κρατήσει τους πολίτες ως ομήρους. Κραδαίνοντας την υπόσχεση παροχών μπροστά στις εκλογές. Για να δανειστεί πάλι αμέσως μετά.

Τρίτο συμπέρασμα. Σε όλη αυτή την ιστορία κάποιιοι κοροϊδεύουν κάποιους. Γιατί ο μέσος μισθός δεν άλλαξε. Ο δάσκαλος δεν πληρώνεται περισσότερο. Ούτε ο μισθωτός των 600 Ευρώ στον ιδιωτικό τομέα. Ούτε ο συνταξιούχος. Η δε κυβέρνηση δηλώνει πως το κράτος δεν έχει χρήματα. Ούτε για επενδύσεις στην περιφέρεια, ούτε για επίδομα θέρμανσης, ούτε για την παιδεία και την υγεία. Εξάλλου στο προσχέδιο προϋπολογισμού που κατέθεσε μειώνει τις δαπάνες για την παιδεία και την υγεία ως ποσοστό του ΑΕΠ. Και δίνει μηδενικές πραγματικές αυξήσεις.

Όμως εαν τα νέα στοιχεία ευσταθούν, στη χώρα μας υπάρχει ένα τεράστιο ποσό χρημάτων που κάποιοι «κερδίζουν» αλλά δεν φορολογείται. Ποιός τους κυνηγάει αυτούς; Κανείς. Και ποιος θα πληρώσει τα νέα δάνεια της κυβέρνησης; Το μαντέψατε: θα είναι οι μισθωτοί, οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι συνταξιούχοι.

Διαφάνεια και ανάπτυξη

Η πρόσφατη ετήσια έκθεση της Διεθνούς Διαφάνειας δείχνει μία περαιτέρω επιδείνωση της θέσης της χώρας μας στα θέματα διαφάνειας και διαφθοράς. Η Ελλάδα πήρε βαθμολογία «κάτω από τη βάση» και έπεσε από την 49^η θέση το 2004 στα δύο χρόνια διακυβέρνησης της ΝΔ στην 54^η θέση το 2006. Παρά τις διακηρύξεις της κυβέρνησης για μηδενική ανοχή στη διαφθορά φαίνεται πως οι πολιτικές της και σε αυτό το πεδίο δεν έχουν πείσει τους πολίτες.

Στη δημόσια συζήτηση η αναφορά στη διαφθορά και στη διαφάνεια γίνεται συνήθως με όρους ηθικής. Όμως όσο σημαντικό και να είναι αυτό, εξίσου σημαντικό είναι και να συζητάμε για τη διαφάνεια όχι μόνο ως ηθικό ζήτημα αλλά και ως οικονομικό ζήτημα. Γιατί στο ζήτημα της ηθικής μπορούμε να συμφωνήσουμε όλοι να είμαστε ηθικοί ή να είμαστε ανήθικοι. Όμως στο ζήτημα της σχέσης με την ανάπτυξη μπορούμε να βρούμε κίνητρα και πολιτικές ώστε η διαφάνεια να συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη.

Διαφθορά υπάρχει όταν υπάρχει κίνητρο για διαφθορά. Κίνητρα για τη διαφθορά υπάρχουν όταν τα οφέλη από αυτήν υπερτερούν του κόστους για αυτούς που διαφθείρονται. Θα μπορούσε να πει κανείς πως διαφθορά ίσον μονοπώλιο κάθε είδους συν διακριτική εξουσία μείον λογοδοσία. Το μονοπώλιο και η διακριτική εξουσία, έχουν να κάνουν με τα οφέλη από τις παραβατικές δραστηριότητες και άρα το ζητούμενο είναι πώς μπορεί κανείς να μειώσει αυτά τα οφέλη από τη διαφθορά. Η έλλειψη κοινωνικής λογοδοσίας από την άλλη είναι ένα μεγάλο κόστος που πρέπει να αντιμετωπίσουμε στη χώρα μας.

Τα ζητήματα αυτά δεν είναι καινούργια. Είναι γνωστό πως για τη σωστή λειτουργία της οικονομίας μία από τις βασικές προϋποθέσεις είναι να υπάρχει πλήρης και ισότιμη πληροφόρηση για όλους στις αγορές. Αυτό, με τη δική μας ορολογία εδώ είναι η διαφάνεια. Αντίστοιχα είναι γνωστό πως στην οικονομία για να μπορέσει να δημιουργήσει κανείς παίρνει ρίσκο. Ρίσκο παίρνει όταν υπάρχουν καθαροί κανόνες. Εκεί που δεν υπάρχουν καθαροί κανόνες, ο επιχειρηματίας δεν θα πάρει το ρίσκο ή το ρίσκο θα το πάρει αυτός ο οποίος έχει σχέσεις με την εκάστοτε πολιτική εξουσία.

Οι χώρες που είναι ψηλά στα κριτήρια διαφάνειας είναι κι αυτές που έχουν οικονομική ανάπτυξη, που είναι ανταγωνιστικές. Όχι μόνο απειδή λειτουργούν σωστά οι αγορές. Αλλά και γιατί στην οικονομία και στην κοινωνία, εκτός από το αόρατο χέρι της αγοράς, υπάρχει και το εξίσου αόρατο κοινωνικό κεφάλαιο. Υπάρχει δηλαδή το κεφάλαιο εμπιστοσύνης που χτίζεται ανάμεσα στην πολιτεία, στους ιδιώτες και την κοινωνία των πολιτών.

Οι οικονομίες οι οποίες δεν έχουν διαφθορά και έχουν μεγάλη οικονομική ανάπτυξη, έχουν ταυτόχρονα χτίσει, μέσα από μια μακρόχρονη διαδικασία μία σχέση εμπιστοσύνης πάνω σε κάποιες ηθικές αξίες που τις πιστεύουν όλοι στην κοινωνία. Ηθικές αξίες όχι γιατί είναι όλοι τίμιοι, αλλά γιατί αυτές οι διαδικασίες και οι αξίες είναι και πιο αποτελεσματικές. Αυτό το κοινωνικό κεφάλαιο παίρνει χρόνια να χτιστεί και βέβαια χτίζεται με συγκεκριμένες πολιτικές, όπως μέσα από συμφωνίες μεταξύ των κοινωνικών εταίρων. Στην Ελλάδα δυστυχώς, είναι σαφές πως με την παρούσα διακυβέρνηση πάμε πίσω στο χτίσιμο αυτού του κοινωνικού κεφαλαίου που είναι το θεμέλιο της εμπιστοσύνης στην κοινωνία.

Στην χώρα μας έχουμε εφεύρει έναν όρο που δεν υπάρχει πουθενά αλλού στον κόσμο. Είναι ο όρος της διαπλοκής. Αυτός ο όρος δε μεταφράζεται σε καμία άλλη γλώσσα. Στις ξένες γλώσσες υπάρχει η διαφθορά και η μη διαφθορά. Διαπλοκή δεν υπάρχει. Γιατί τελικά τι είναι η διαπλοκή; Όλοι διαπλεκόμαστε με όλους. Η οικονομική εξουσία αναγκαστικά διαπλέκεται με την κρατική εξουσία διότι το κράτος είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός και χρήστης υπηρεσιών και προϊόντων σε μία οικονομία.

Η χρήση της διαπλοκής ως όρου ενοχοποιεί τους πάντες χωρίς να ξεκαθαρίζει ποιος είναι ένοχος και ποιος είναι αθώος. Και άρα, όταν ενοχοποιείς τους πάντες και επειδή δημιουργείς έτσι με αυτόν τον τρόπο και μια τεράστια πίεση της κοινής γνώμης απέναντι στην πολιτική εξουσία, για να μπορέσει να ανταποκριθεί η πολιτική εξουσία, επειδή στην πραγματικότητα δεν μπορεί, γίνεται υποκριτική. Βάζει μια σειρά από εξαιρετικά σκληρούς ελεγκτικούς μηχανισμούς οι οποίοι όμως ακυρώνονται στην πράξη.

Για παράδειγμα κάνει κενού περιεχομένου προσυμβατικούς ελέγχους στα δημόσια έργα μέσω του ελεγκτικού συνεδρίου. Κατασκευάζει νομοθετήματα όπως ο βασικός μέτοχος, δημιουργώντας ένα πλαίσιο το οποίο είναι σαφές σε όλους ότι δεν έχει τη δυνατότητα να υλοποιηθεί. Ως κοινωνία λοιπόν αποφασίζουμε συλλογικά ή τουλάχιστον μέσω των εκπροσώπων μας να κρυφτούμε πίσω από μία σειρά από τέτοια νομοθετήματα και

παρεμβάσεις, αντί να τα δούμε στην πραγματική τους βάση και να κάνουμε συγκεκριμένες προτάσεις για το πώς θα ξεπεράσουμε τα προβλήματα που πράγματι υπάρχουν.

Τι θα μπορούσε να γίνει; Ένα πρώτο ζήτημα είναι το μέγεθος και η λειτουργία του κράτους. Κάποιος είπε καότε πως όταν οι αγορές και οι πωλήσεις ελέγχονται από τη νομοθεσία, το πρώτο πράγμα προς αγορά και πώληση είναι ο νομοθέτης. Αυτό σημαίνει ότι προτού ξεκινήσουμε να μιλάμε για την αδιαφάνεια και για τη διαπλοκή και τη διαφθορά, πρέπει να οριοθετήσουμε σωστά τις σχέσεις κράτους και αγοράς.

Είναι πλέον σαφές στους περισσότερους πως το κράτος δεν μπορεί να είναι επιχειρηματίας. Έχει φυσικά ένα σαφέστατο ρόλο στην οικονομία αλλά αυτός οριοθετείται διαφορετικά από ό,τι στο παρελθόν. Πρέπει να παρέχει ή να εγγυάται την παροχή μίας σειράς δημοσίων αγαθών, σε ένα περιβάλλον αυστηρής αλλά με μέτρο ρύθμισης. Όμως αντί να κάνουμε συνολικές, γενικευμένες ρυθμίσεις, θεωρώντας ότι όλοι είναι ύποπτοι, ας ελέγχουμε αυστηρά το αποτέλεσμα, βεβαιώνοντας εάν κάποιος πράγματι έχει παραβεί νομοθεσίες ή αρχές.

Ένα δεύτερο πολύ σημαντικό ζήτημα είναι το θέμα της πρόσβασης στην πληροφορία, κυρίαρχο ζήτημα σε όλες τις χώρες, και όπου στην Ελλάδα έχουμε ένα σημαντικό έλλειμμα. Η πρόσβαση στην πληροφορία είναι συνδεδεμένη με την έννοια της κοινωνικής λογοδοσίας. Είναι εξαιρετικά σημαντικό για παράδειγμα στα θέματα προϋπολογισμού να ξέρουμε πού πάνε οι φόροι, πόσες είναι οι δαπάνες κι ούτω καθεξής. Στην χώρα μας συνεπώς χρειαζόμαστε ένα πλαίσιο, το οποίο να λέει καθαρά ποια πράγματα είναι δημόσια, με ποιους όρους, ποιος έχει πρόσβαση και σε ποια δημόσια πληροφορία. Γιατί για παράδειγμα να μη μπορούμε να έχουμε πρόσβαση στα βιογραφικά των δημοσίων υπαλλήλων; Αυτό θα βοηθούσε να δούμε κάποια θέματα διαφάνειας και πελατειακού κράτους.

Υπάρχουν και μια σειρά από άλλες συγκεκριμένες προτάσεις που μπορεί να γίνουν. Όλοι για παράδειγμα γνωρίζουμε την ιστορία της «δημοσιονομικής απογραφής» και τα αποτελέσματά της. Αυτό που η ιστορία αυτή έχει καταστήσει σαφές είναι πως για λόγους διαφάνειας και αξιοπιστίας χρειαζόμαστε μια ανεξάρτητη εθνική στατιστική αρχή όπως στις περισσότερες άλλες χώρες, μακριά από μικροπολιτικές σκοπιμότητες. Κάτι τέτοιο θα βοηθήσει να βγάλουμε από το πολιτικό παιχνίδι πράγματα που σε άλλες χώρες είναι αυταπόδεικτα. Τα στοιχεία για την ανάπτυξη, την ανεργία και τα ελλείμματα δεν πρέπει να αμφισβητούνται από κανένα.

Εξίσου σημαντικό είναι η τεχνολογία να βοηθήσει στην προώθηση της διαφάνειας ή στην αντιμετώπιση της διαφθοράς. Εδώ υπάρχει το ζήτημα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Το θέμα της πληροφορίας και της τεχνολογίας στο δημόσιο τομέα είναι πάνω από όλα θέμα διαφάνειας και εξουσίας. Αυτός που κατέχει την πληροφορία, κατέχει και την εξουσία. Πολλές από τις δυσκολίες που έχουμε δει στην υλοποίηση έργων στο δημόσιο τομέα έχει να κάνει με την αντίσταση μέσα από το σύστημα. Κι η αντίσταση αυτή δεν είναι τυχαία. Έχει να κάνει με την απώλεια εξουσίας συγκεκριμένων ομάδων, οι οποίες δεν θέλουν να για παράδειγμα οι δημόσιες προμήθειες να γίνονται ηλεκτρονικά. Και έτσι να ξέρουμε ποιο είναι ακριβώς το ποσό που πληρώθηκε σε ποια χρονική διάρκεια, τότε παρέδωσε κι ούτω καθεξής.

Υπάρχει και το μείζον ζήτημα της κοινωνικής διαβούλευσης, ένα εξαιρετικά σημαντικό εργαλείο για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και την προώθηση της διαφάνειας. Στις περισσότερες άλλες χώρες δεν μπορεί να πάρει κανείς μια απόφαση για μια μεγάλη επένδυση άμα δε γίνει μια εξαντλητική κοινωνική διαβούλευση. Στην Ελλάδα, αυτό είτε δεν το κάνουμε καθόλου, είτε το κάνουμε για τα μάτια του κόσμου.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί και ένα άλλο πολύ μεγάλο κεφάλαιο: δεν μπορεί κανείς να μιλάει για διαφάνεια και διαφθορά χωρίς να δει τη συγκρότηση του κράτους, το πού βρίσκεται η εξουσία, τι είναι κεντρικό, τι είναι περιφερειακό, ποιος έχει ποιους πόρους και ποιες εξουσίες για να μπορέσει να εξασκήσει κρατική δραστηριότητα. Πρέπει να πάμε σε μια διαδικασία περισσότερης αποκέντρωσης εντείνοντας ταυτόχρονα κι όλους τους μηχανισμούς εκείνους που θα επιτρέπουν μεγαλύτερη κοινωνική λογοδοσία.

Η κυβέρνηση εκποιεί τον ΟΤΕ

Με μία τροπολογία της νύχτας στο ασφαλιστικό νομοσχέδιο η κυβέρνηση προχωρά στην πώληση του ΟΤΕ, καταργώντας το όριο του 33,3% του δημοσίου στην μετοχική του σύνθεση και αποδιαρθρώνοντας βίαια τις εργασιακές σχέσεις.

Είναι μία κίνηση εκποίησης του εθνικού μας πλούτου και μάλιστα έναν πλούτου στρατηγικής σημασίας. Μια κίνηση που σκοπό έχει την εξυπηρέτηση συμφερόντων, όχι την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Είναι μια κίνηση που υπονομεύει την προσπάθεια της χώρας για την ανάπτυξη εθνικών υποδομών επικοινωνιών μεγάλης ταχύτητας για όλους τους πολίτες.

Το ΠΑΣΟΚ, με τις διαρθρωτικές αλλαγές της περιόδου 1994-2004, οδήγησε τον ΟΤΕ στην ανάπτυξη ενός σύγχρονου δικτύου υποδομών και υπηρεσιών για όλους τους Έλληνες πολίτες. Κάναμε μια πραγματική διαρθρωτική πολιτική στον ΟΤΕ. Του ανοίξαμε δρόμους στα Βαλκάνια και στη νοτιοανατολική Ευρώπη. Αλλά και τον ανοίξαμε στον ανταγωνισμό με την απελευθέρωση της σταθερής τηλεφωνίας, ενώ με την COSMOTE στην κινητή τηλεφωνία έσπασε το ιδιωτικό δυοπώλιο με οφέλη για τον ανταγωνισμό και τον καταναλωτή. Αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν να ωφεληθεί ο Οργανισμός, οι εργαζόμενοι, το δημόσιο ταμείο. Πιο σημαντικό όμως είναι πως από την πολιτική του ΠΑΣΟΚ ωφελήθηκε η χώρα συνολικά και κάθε Έλληνας πολίτης χωριστά με καλύτερες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες.

Η σημερινή κυβέρνηση από το 2004 συνειδητά απαξιώνει τον ΟΤΕ, και σήμερα θέλει να δώσει την κυρίαρχη θέση στην ελληνική τηλεπικοινωνιακή αγορά σε έναν ξένο ιδιώτη. Θέλει να μετατρέψει τον ΟΤΕ από περιφερειακό παίκτη στην ευρύτερη περιοχή σε μικρή θυγατρική εταιρία ενός μεγάλου ξένου τηλεπικοινωνιακού οργανισμού. Με αυτήν όμως την πώληση που υπαγορεύεται από μία εισπρακτική λογική δεν εξυπηρετείται το δημόσιο συμφέρον ούτε προωθείται ο ανταγωνισμός. Δεν εξυπηρετείται η αναπτυξιακή πορεία της χώρας, δεν διαμορφώνονται συνθήκες για την ανάπτυξη υποδομών προηγμένων ηλεκτρονικών τηλεπικοινωνιών. Απλώς ζημιώνει ο Έλληνας πολίτης.

Το ζητούμενο είναι ο ΟΤΕ να παίξει ρόλο στις νέες υποδομές του διαδικτύου, τα ευρυζωνικά δίκτυα. Τα δίκτυα και οι ηλεκτρονικές υποδομές είναι οι νέοι δρόμοι για την Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα, τα νέα δημόσια αγαθά. Είναι εργαλείο για την ανάπτυξη και εγγύηση για ισότητα στην πρόσβαση και κοινωνική δικαιοσύνη. Γι' αυτό σε παρόμοιες δικτυακές υποδομές είναι απαραίτητο το δημόσιο να έχει αποφασιστικό λόγο. Όστε να χρησιμοποιούνται ανταγωνιστικά από όλους όσους (δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς) θέλουν να προσφέρουν υπηρεσίες προς όφελος του πολίτη.

Η παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών – το εμπορικό κομμάτι και μόνο - είναι ο χώρος της ιδιωτικής αγοράς. Είναι ο χώρος όπου ο ρυθμισμένος ανταγωνισμός τόσο για τον δημόσιο όσο και για τον ιδιωτικό τομέα μπορεί να προσφέρει ποιοτικά προϊόντα και καλύτερες τιμές στον καταναλωτή. Η εθνική υποδομή προηγμένων ηλεκτρονικών επικοινωνιών αντίθετα πρέπει να κρατήσει το σημερινό δημόσιο χαρακτήρα της. Για να χρησιμοποιηθεί προς άμεσο όφελος όλων των πολιτών και του ανταγωνισμού. Όχι μόνο για το συμφέρον ιδιωτών μετόχων από το εξωτερικό.

Ο ΟΤΕ σήμερα, η ΔΕΗ αύριο. Οι προθέσεις της Νέας Δημοκρατίας γίνονται κάθε μέρα που περνάει και πιο ξεκάθαρες.

Δεκέμβριος 2006, με αφορμή την κατάθεση του προϋπολογισμού

Ο τελευταίος προϋπολογισμός της Νέας Δημοκρατίας

Στις εφημερίδες αυτές τις ημέρες διαβάσαμε ολοσέλιδες καταχωρήσεις για τον προϋπολογισμό του 2007. «Προϋπολογισμός 2007: Αποτελεσματικότητα και αξιοπιστία» ήταν ο τίτλος. «Πίσω από τους αριθμούς υπάρχουν άνθρωποι». Ο υπότιτλος, το σύνθημα.

Πράγματι, πίσω από τους αριθμούς υπάρχουν άνθρωποι. Υπάρχουν εργαζόμενοι, μισθωτοί που βλέπουν κάθε χρόνο να μειώνονται τα εισοδήματά τους. Συνταξιούχοι που περιμένουν αξιοπρεπείς αυξήσεις αντί για μεταχρονολογημένες υποσχέσεις. Οικογένειες που δεν τα φέρνουν βόλτα. Που φορτώνουν τις πιστωτικές κάρτες, που αγωνιούν για το αν θα μπορέσουν αυτό το μήνα να πληρώσουν το νοίκι, το φροντιστήριο, τις δόσεις των δανείων.

Υπάρχουν αγρότες που βλέπουν το εισόδημά τους κάθε χρόνο να μειώνεται και βιώνουν αβοήθητοι τη νέα πραγματικότητα στον αγροτικό τομέα. Κάτοικοι στην περιφέρεια που πίστεψαν την υπόσχεση «ήρθε η ώρα της περιφέρειας». Μικροί επιχειρηματίες που συνθλίβονται από την επέλαση των μεγάλων καταστημάτων, που λειτουργούν όλο και περισσότερο στο έλεος ενός τραπεζικού συστήματος που κάνει κέρδη-ρεκόρ. Και όλους αυτούς τους ανθρώπους ο προϋπολογισμός τους έχει ξεχάσει.

Η ΝΔ μιλά για αποτελεσματικότητα και αξιοπιστία. Προκαλεί τη νοημοσύνη των πολιτών όταν το δημόσιο χρέος έχει εκτιναχθεί 50 δις. Ευρώ αφότου ανέλαβε την εξουσία. Σε αυτά τα 3 χρόνια έχει χρεώσει κάθε Έλληνα με επιπλέον χρέος πάνω από 4.000 Ευρώ. Προκαλεί με τη χρήση της δημιουργικής λογιστικής που κάνει για να μειώσει το έλλειμμα. Μιλά για «ήπια δημοσιονομική προσαρμογή» όταν αύξησε το φορολογικό βάρος. 8 δις Ευρώ σε 3 χρόνια. Μειώνοντας όμως τους φόρους για όσους έχουν μηνιαίο εισόδημα από 2000 Ευρώ το μήνα και πάνω. Μειώνοντας τον φόρο στα μερίσματα, με όφελος 1 δις το χρόνο σε εισοδηματίες.

Η ΝΔ μίλησε προεκλογικά για «μάχη για την αντιμετώπιση της ακρίβειας». Τη μάχη αυτή η νοικοκυρά τη χάνει καθημερινά στις λαϊκές αγορές και στα σουπερμάρκετ. Μίλησε για την «κεντρική επιλογή, την περιφέρεια». Και ακύρωσε το μεγαλύτερο αναπτυξιακό εργαλείο, τις δημόσιες επενδύσεις. Ήταν ο εύκολος τρόπος για να μειώσει το έλλειμμα. Μίλησε για

«επίσπευση της απορρόφησης του Γ΄ ΚΠΣ». Και σήμερα για πρώτη φορά η χώρα μας έχασε ήδη χρήματα και θα χάσει ακόμα περισσότερα από τα κοινοτικά ταμεία.

Ο κ. Καραμανλής μίλησε για το προσωπικό του «παρών» στις μεγάλες διαπραγματεύσεις για τα αγροτικά μας προϊόντα. Για μείωση του ΦΠΑ στα αγροτικά μηχανήματα, στην τιμή των καυσίμων και του ρεύματος. Και ο αγρότης είδε τη βουτιά στο εισόδημά του. Τις αυξήσεις στο ΦΠΑ, στα καύσιμα, στο ρεύμα. Τις αποτυχίες της κυβέρνησης στις διαπραγματεύσεις. Μίλησε για ανάπτυξη που «πρέπει να στηριχθεί στην άνθηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων». Και σήμερα μετράμε τα λουκέτα σε όλη την Ελλάδα.

Μίλησε για την επένδυση στην Παιδεία. Δεσμεύτηκε στην αύξηση των κρατικών δαπανών στο 5%. Τρεις προϋπολογισμοί – τρεις διαδοχικές μειώσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ! Μίλησε για προσλήψεις στα νοσοκομεία. Και δε βρίσκουν χρήματα στον προϋπολογισμό για τις υπερωρίες. Αφήνουν χωρίς προσωπικό και κλειστές μονάδες εντατικής θεραπείας.

Είπε πως πρέπει «σε όλες τις ΔΕΚΟ, να διασφαλιστεί και ο κοινωνικός τους ρόλος και ο σεβασμός στο χρήμα του φορολογούμενου». Το είδαμε στα οικονομικά αποτελέσματα της ΔΕΗ. Μέσα στο τρίτο τρίμηνο του 2006, είχε για πρώτη φορά ζημίες. Το ίδιο στα ΕΛΤΑ. Το είδαμε στους μισθούς των διοικητών, στις αυξήσεις των τιμολογίων. Το είδαμε στην απόπειρα μετατρέψει το μεγαλύτερο τηλεπικοινωνιακό οργανισμό των Βαλκανίων σε μικρή θυγατρική ενός ξένου οργανισμού – που πιθανό να είναι και κρατική εταιρία!

Όμως πέρα από την αναξιπιστία και την ανικανότητα υπάρχουν οι συνειδητές επιλογές. Και αυτός ο προϋπολογισμός συμπυκνώνει τις πραγματικές πολιτικές επιλογές της Νέας Δημοκρατίας. Όχι αυτές που θέλει να ισχυρίζεται πως έχει. Αυτές που αποτυπώνονται στους αριθμούς. Γιατί εκτός από τους ανθρώπους υπάρχουν και οι αριθμοί. Και αυτοί δείχνουν ξεκάθαρα ποιους ευνοούν, και ποιούς βάζουν να πληρώσουν.

Αυξάνουν την έμμεση φορολογία που πλήττει τη μέση οικογένεια. Η οικογένεια σήμερα πληρώνει υψηλότερο ΦΠΑ, υψηλότερους ειδικούς φόρους στα καύσιμα, στα τσιγάρα. Αλλά και υψηλότερα επιτόκια στα δάνεια, υψηλότερες τιμές στην αγορά εξαιτίας της ακρίβειας στα καθημερινά αγαθά. Επιβαρύνουν τη μέση ελληνική οικογένεια μειώνοντας τις δαπάνες υγείας και παιδείας ως ποσοστό του ΑΕΠ καθώς και τις δημόσιες επενδύσεις.

Η λογική αυτού του προϋπολογισμού, η λογική όλης της οικονομικής πολιτικής είναι μια λογική αντίστροφης αναδιανομής εισοδήματος σε βάρος των πολλών και υπέρ των λίγων. Είναι η πάγια πολιτική των συντηρητικών κυβερνήσεων σε όλο τον κόσμο. Μείωση της φορολογίας στα υψηλά εισοδήματα και στο κεφάλαιο. Αύξηση της φορολογίας της εργασίας, αύξηση του φορολογικού βάρους στα χαμηλά εισοδήματα. Εγκατάλειψη των συλλογικών αγαθών της υγείας, των κοινωνικής ασφάλισης. Αγαθά τα οποία βεβαίως ωφελούν κυρίως τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα, τη μέση ελληνική οικογένεια.

Αυτός ο προϋπολογισμός δεν δίνει αναπτυξιακή προοπτική στη χώρα μας. Δεν επενδύει στο μέλλον, δεν δημιουργεί τις βάσεις για το νέο πρότυπο ανάπτυξης που τόσο πολύ χρειάζεται η χώρα. Δεν απαντά στα βασικά αιτήματα της κοινωνίας. Για δικαιοσύνη, δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών, κάλυψη των βασικών δημοσίων αγαθών στην κοινωνία μας: υγεία, πρόνοια, εκπαίδευση για τα παιδιά μας. Για στοιχειώδη ειλικρίνεια, διαφάνεια, διαχειριστική ικανότητα. Για προοπτική για ένα καλύτερο αύριο.

Στη συζήτηση στη Βουλή φάνηκαν καθαρά πως υπάρχουν δύο δρόμοι. Ο δρόμος που έχει διαλέξει η σημερινή κυβέρνηση, και ο δρόμος που προτείνει το ΠΑΣΟΚ. Στην ομιλία του ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ μίλησε για έναν προϋπολογισμό ανάπτυξης και αναδιανομής, έναν προϋπολογισμό που προωθεί την κοινωνική δικαιοσύνη. Έναν προϋπολογισμό που ενισχύει τα δημόσια αγαθά τα οποία απολαμβάνει ο πολίτης, με πραγματική ανταποδοτικότητα των φόρων που πληρώνει. Ξεσκέπασε την πραγματική ατζέντα της Νέας Δημοκρατίας, έκανε συγκεκριμένες προτάσεις για τις πολιτικές που σκοπεύει να ακολουθήσει το ΠΑΣΟΚ όταν εκλεγεί στην κυβέρνηση, μίλησε για το πως σκοπεύει να κυβερνήσει.

Μέχρι τώρα είχαμε μία κυβέρνηση σίγουρη για τον εαυτό της, και απέναντι μία αντιπολίτευση πολλές φορές αμήχανη, με κρούσματα εσωστρέφειας, χωρίς καθαρή πρόταση εξουσίας. Σήμερα πλέον η εικόνα έχει αντιστραφεί. Η κυβέρνηση είναι αυτή που βρίσκεται σε αμηχανία, με την κοινωνία απέναντι, με μεγάλες εσωτερικές έριδες. Και το ΠΑΣΟΚ κάθε μέρα δυναμώνει, γίνεται πιο αξιόπιστο και ετοιμάζεται να διεκδικήσει τη ψήφο των πολιτών στις επόμενες εκλογές. Για να κάνει πραγματικότητα το όραμα για μία δίκαιη κοινωνία.

Αυτός ο προϋπολογισμός ήταν χωρίς αμφιβολία ο τελευταίος της Νέας Δημοκρατίας.

Δεκέμβριος 2006, με αφορμή την κατάθεση του φορολογικού νομοσχεδίου

Η αντίστροφη αναδιανομή

Η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας ισχυρίζεται πως το πρόσφατο φορολογικό της νομοσχέδιο μειώνει το φορολογικό βάρος για τους πολίτες.

Στην πραγματικότητα, οι χαμηλόμισθοι και χαμηλοσυνταξιούχοι με ετήσιο εισόδημα κάτω των 12.000 -- πάνω από 3 εκατομμύρια Έλληνες και Ελληνίδες -- δεν έχουν να κερδίσουν τίποτα από αυτό το νομοσχέδιο. Αντίθετα χάνουν γιατί πληρώνουν σήμερα υψηλότερους έμμεσους φόρους. Υψηλότερο ΦΠΑ, υψηλότερους ειδικούς φόρους στα καύσιμα, στα τσιγάρα. Και βέβαια γιατί η αγοραστική τους δύναμη έχει μειωθεί εξαιτίας της ακρίβειας στα καθημερινά αγαθά.

Όσοι έχουν εισοδήματα άνω των 12.000 Ευρώ και έως 25.000 Ευρώ επιβαρύνονται. Ένας μισθωτός με λίγο πάνω από 1000 Ευρώ μισθό το μήνα για παράδειγμα θα πληρώσει τουλάχιστο 200 Ευρώ περισσότερο φόρο το 2007. Είναι τα κατ' εξοχήν μεσαία-χαμηλά εισοδήματα στη χώρα μας που πλήττονται από αυτές τις ρυθμίσεις.

Οι ελαφρύνσεις αφορούν τα υψηλά εισοδήματα. Και όσο μεγαλύτερο το εισόδημα, τόσο μεγαλύτερη η ελάφρυνση. Πως ακριβώς προωθείται η κοινωνική δικαιοσύνη – αλλά και η οικονομική αποτελεσματικότητα – με τις μεγάλες φοροελαφρύνσεις για εργαζομένους με εισόδημα 5.000 και 6.000 Ευρώ το μήνα;

Με το νομοσχέδιο αυτό κλείνουν τρία χρόνια φορολογικής πολιτικής της ΝΔ. Και σε αυτήν την πολιτική συμπυκνώνονται και φαίνονται απροκάλυπτα όλες οι πολιτικές της επιλογές. Η λογική της ΝΔ είναι μια λογική αντίστροφης αναδιανομής. Μειώνει το φορολογικό βάρος στα υψηλά εισοδήματα με τους χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές. Και ταυτόχρονα επιβαρύνει τη μέση ελληνική οικογένεια με την έμμεση φορολογία αλλά και μειώνοντας τις δαπάνες υγείας και παιδείας ως ποσοστό του ΑΕΠ καθώς και τις δημόσιες επενδύσεις.

Η πολιτική αυτή είναι η πάγια πολιτική των συντηρητικών κυβερνήσεων σε όλο τον κόσμο. Μείωση της φορολογίας στα υψηλά εισοδήματα και στο κεφάλαιο. Αύξηση της φορολογίας

της εργασίας, αύξηση του φορολογικού βάρους στα χαμηλά εισοδήματα. Εγκατάλειψη των συλλογικών αγαθών της παιδείας, της υγείας, των δημοσίων υποδομών, αγαθών τα οποία ωφελούν κυρίως τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα, τη μέση ελληνική οικογένεια.

Η θέση του ΠΑΣΟΚ είναι διαμετρικά αντίθετη. Θέλουμε να ανατρέψουμε την επιδείνωση της σχέσης άμεσων προς έμμεσους φόρους στα συνολικά έσοδα. Θέλουμε ενίσχυση – όχι αποδυνάμωση -- της προοδευτικότητας της φορολογίας. Εξίσωση της φορολογίας κεφαλαίου με αυτήν από εργασία – τα μερίσματα να φορολογούνται ως εισόδημα. Ένα φορολογικό σύστημα που να είναι πραγματικός μηχανισμός κινήτρων και εργαλείο αναδιανομής.

Το πρόβλημα σήμερα στη φορολογία δεν βρίσκεται τόσο στους συντελεστές. Είναι στην αναξιπιστία του φορολογικού μας συστήματος απέναντι στις επιχειρήσεις και τον πολίτη. Έχει να κάνει με την ανασφάλεια της επιχείρησης απέναντι στην αυθαιρεσία του φορολογικού ελέγχου και τη διαφθορά. Την αδικία των συχνών ρυθμίσεων που τιμωρούν τους καλοπληρωτές. Τη μεγάλη φοροδιαφυγή που εξαναγκάζει τους μισθωτούς να επωμίζονται το βάρος στη φορολογία εισοδήματος. Την έλλειψη ανταποδοτικότητας των φόρων που πληρώνει ο πολίτης..

Ο πολίτης δεν αισθάνεται ότι του παρέχονται οι υπηρεσίες ανάλογα με αυτά που πληρώνει. Τι νόημα έχει για μια οικογένεια μια ετήσια μείωση 100 Ευρώ στο φόρο όταν πληρώνει κάθε μήνα 500 Ευρώ σε φροντιστήρια για τα παιδιά της; Τι νόημα έχει όταν πληρώνει κάθε μήνα όλο και περισσότερο για τα καθημερινά αγαθά εξαιτίας της ακρίβειας αλλά και της αύξησης στους έμμεσους φόρους;

Έχουμε πολλά να κερδίσουμε ως κοινωνία από μια συστηματική προσπάθεια να ξαναβρούμε την ανταποδοτικότητα των παροχών και την εμπιστοσύνη του πολίτη στο σύστημα φορολογίας. Να δημιουργήσουμε συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού στις αγορές κυνηγώντας τις ολιγοπωλιακές και πελατειακές πρακτικές που ανεβάζουν το κόστος ζωής για το νοικοκυριό. Να μειώσουμε δραστικά το κόστος της παραπαιδείας βελτιώνοντας τις υπηρεσίες που προσφέρει το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα. Να μειώσουμε το κόστος για την περίθαλψη σε ένα σύστημα υγείας όπου οι δαπάνες στο δημόσιο είναι ανεξέλεγκτες, και οι μηχανισμοί ελέγχου στον ιδιωτικό τομέα ανύπαρκτοι.

Όλα αυτά θα κάνουν το φορολογικό βάρος πιο ανεκτό. Θα δώσουν μια αίσθηση δικαίου που σήμερα απουσιάζει. Με διαφάνεια στο πώς δαπανώνται οι πόροι και με πόρους στοχευμένους προς συγκεκριμένο στόχο, ώστε να ξέρει ο πολίτης πώς δαπανώνται τα χρήματα του. Και βέβαια να ξαναβρούμε τη σχέση ειλικρίνειας ανάμεσα στο κράτος και τον φορολογούμενο. Δίνοντας τέλος στις ρυθμίσεις που είναι άδικες αλλά και αναποτελεσματικές. Μηδενίζοντας την αυθαιρεσία στο φορολογικό έλεγχο. Εξυγιαίνοντας τους ελεγκτικούς μηχανισμούς.

Αυτό το φορολογικό νομοσχέδιο – αλλά και τα προηγούμενα αυτής της κυβέρνησης -- δεν κάνει τίποτα από όλα αυτά. Είναι απλώς ένα σύνολο ρυθμίσεων που ευνοούν λίγους και επιβαρύνουν τους πολλούς. Είναι μια πολιτική που αυξάνει τα βάρη στη μέση ελληνική οικογένεια.

Φεβρουάριος 2007, μετά τη δημοσιοποίηση της ετήσιας μελέτης του Κέντρου Ευρωπαϊκών Μεταρρυθμίσεων για τη Στρατηγική της Λισσαβώνας, δημοσίευση στο ΕΘΝΟΣ

Οι πραγματικές μεταρρυθμίσεις

Η δημοσιοποίηση πριν μερικές ημέρες της ετήσιας μελέτης του Κέντρου Ευρωπαϊκών Μεταρρυθμίσεων για τη Στρατηγική της Λισσαβώνας (CER – The Lisbon Scorecard 2007) ήρθε να μας θυμίσει τι σημαίνει πραγματικά ο όρος «μεταρρυθμίσεις». Δεν είναι τίποτα άλλο παρά οι αλλαγές που πρέπει να γίνουν σε κάθε οικονομία ώστε να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης. Να γίνει πιο δυναμική, πιο παραγωγική, πιο καινοτόμα, δημιουργώντας περισσότερες και καλύτερες δουλειές για τους πολίτες της, επενδύοντας στον μέλλον των παιδιών τους, διαφυλάσσοντας τη συνοχή στην κοινωνία, προστατεύοντας το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής της.

Και η Ελλάδα; Η Ελλάδα το χρόνο που μας πέρασε κατρακύλησε στην 22^η θέση στην Ευρωπαϊκή κατάταξη από τη 17^η το 2005. Την ξεπερνούν όχι μόνο όλες ανεξαιρέτως οι «παλιές» χώρες της ΕΕ, αλλά και η Σλοβενία, η Κύπρος, η Εστονία, η Λεττονία. Πίσω της είναι μόνο η Σλοβακία, η Μάλτα, η Πολωνία, και οι δύο νέες χώρες στην ΕΕ των 27, η Βουλγαρία και η Ρουμανία. Και αυτό παρά το κύμα «μεταρρυθμίσεων» της κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας που σάρωσε τη χώρα μας το 2006.

Στις επιμέρους κατηγορίες που συνθέτουν αυτό που έχει ονομαστεί «στρατηγική μεταρρυθμίσεων της Λισσαβώνας» η Ελλάδα έρχεται τελευταία και καταϊδρωμένη. Στην προώθηση της Κοινωνίας της Πληροφορίας, στην ενθάρρυνση της έρευνας, στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος για δημιουργία νέων επιχειρήσεων, στη μείωση του ρυθμιστικού βάρους στην αγορά, στη βελτίωση της ικανότητας ένταξης ατόμων στην αγορά εργασίας, στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού από το σχολείο ως τη δια βίου μάθηση, η χώρα μας κατατάσσεται κάθε φορά στους τρεις «κακούς» της παρέας.

Εδώ όμως όλα αυτά είναι ψιλά γράμματα. Εδώ ζούμε σε μία χώρα της οποίας η κυβέρνηση «προωθεί» την Κοινωνία της Πληροφορίας με τον τηλεπικοινωνιακό νόμο ανενεργό γιατί δεν έχουν εκδοθεί τα Προεδρικά Διατάγματα, με το ρυθμιστή – την ΕΕΤΤ – να έχει χάσει τον ανεξάρτητο ρόλο του, και τις δικτυακές υποδομές του ΟΤΕ έτοιμες να περάσουν σε ένα ιδιωτικό μονοπώλιο. Μία κυβέρνηση η οποία αντιλαμβάνεται ως μεταρρύθμιση στην έρευνα

την καθήλωση των πόρων και την παντελή απουσία της έρευνας από το νέο νόμο–πλαίσιο για τα πανεπιστήμια.

Εδώ έχουμε μία κυβέρνηση που αντιλαμβάνεται ως πολιτική επιχειρηματικότητας τη χαριστική μείωση της φορολογίας στα μερίσματα που δίνει δώρο 1.5 δις στους μετόχους των 200 μεγαλύτερων επιχειρήσεων, που κάνει επιλεκτικές επιχορηγήσεις σε «φίλους» επιχειρηματίες και κατά τα άλλα δυσχεραίνει αντί να βελτιώνει τις συνθήκες έναρξης νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Μία κυβέρνηση που «παίζει» με τα ποσοστά ανεργίας αλλά περιορίζει τις μεταρρυθμίσεις για την αύξηση της απασχόλησης στη μείωση του κόστους των υπερωριών.

Και βέβαια εδώ έχουμε μία κυβέρνηση που τρία χρόνια τώρα μειώνει σταθερά τις δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ αλλά θεωρεί μείζον ζήτημα για το πανεπιστήμιο το εάν θα χρειάζεται ομοφωνία ή απλή πλειοψηφία για να αρθεί το πανεπιστημιακό άσυλο.

Μεταρρυθμίσεις λοιπόν. Το άλλο με τον Τοτό το ξέρετε;

Μάρτιος 2007, μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου των ταμείων

Η επιδρομή στα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων

Εδώ και τρεις εβδομάδες κατάπληκτη η κοινή γνώμη παρακολουθεί το μεγάλο σκάνδαλο της οργανωμένης ληστρικής επιδρομής στα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων.

Πρώτα, ήταν η ιστορία της χρηματιστηριακής εταιρείας με το Επικουρικό Ταμείο των Δημοσίων Υπαλλήλων. 5 εκατομμύρια ευρώ κλεμμένα από την περιουσία των εργαζομένων μόνο από μια αγοραπωλησία. Προμήθεια 400% πάνω από τη συνηθισμένη.

Μετά, ήρθε το μεγάλο ομόλογο-φάντασμα των 280 εκατομμυρίων ευρώ. Εκεί ο λογαριασμός που πληρώθηκε από τους εργαζόμενους και τους συνταξιούχους ξεπέρασε τα 35 εκατομμύρια Ευρώ. Και απ'ότι μαθαίνουμε υπάρχουν και άλλα παρόμοια κρυφά ομόλογα που έχουν καταλήξει στα ταμεία.

Πολλά ασφαλιστικά ταμεία, ανάμεσά τους και το ΙΚΑ, πούλησαν ομόλογα ύψους εκατοντάδων εκατομμυρίων Ευρώ πριν τη λήξη τους. Κι ύστερα τοποθέτησαν τα χρήματα με συγκεκριμένες χρηματιστηριακές εταιρείες, δίνοντας τεράστια προμήθεια. Για να εξυπηρετήσουν το κύκλωμα, πούλησαν παλιά ομόλογα χαμηλού ρίσκου και αγόρασαν άλλα υψηλού ρίσκου.

Είναι σαφές πως τα περιστατικά αυτά δεν είναι τυχαία ή μεμονωμένα. Πρόκειται για οργανωμένο σχέδιο που ξεκίνησε με την κατάργηση από την κυβέρνηση το Μάιο του 2004 του ελέγχου της Τράπεζας της Ελλάδος στη διαχείριση των αποθεματικών των Ταμείων. Ένα σχέδιο το οποίο συνεχίστηκε με την έκδοση ομολόγων υψηλού κινδύνου, από αυτά που εκδίδονται μόνο για να κερδοσκοπήσουν κάποιοι.

Το σχέδιο ήταν απλό. Το κράτος δανείστηκε από τα Ταμεία. Τα χρήματα βγήκαν από τη μια τσέπη και πήγαν στην άλλη. Και στη διαδρομή αυτή, μέσα σε μια νύχτα, κάποιοι γαλαζίοι γιοι και κολλητοί έγιναν πλουσιότεροι κατά πολλά εκατομμύρια ευρώ. Οργανωθήκαν πωλήσεις και αγορές ομολόγων των Ταμείων με μόνο λόγο ουσιαστικά να εισπραχθούν οι προμήθειες.

Η κυβέρνηση επιχειρεί απεγνωσμένα να αποποιηθεί τις ευθύνες της. Ο Υπουργός Απασχόλησης δηλώνει άγνοια για τις τοποθετήσεις των ταμείων, και ο Υπουργός Οικονομίας μας λέει πως δεν γνώριζε που θα καταλήξει το «κρυφό» ομόλογο υψηλού κινδύνου. Και στη συνέχεια επιχειρούν έναν άθλιο συμψηφισμό με την περίοδο του ΠΑΣΟΚ.

Η αλήθεια όμως είναι αμείλικτη: το Υπουργείο Οικονομικών εγνώριζε πολύ καλά που θα καταλήξουν τα ομόλογα αυτά.

Ποτέ οι διοικητές τόσων πολλών Ταμείων δεν θα επένδυσαν ταυτόχρονα τόσο μεγάλα ποσά (50 και 100 εκ. Ευρώ κάθε ταμείο) σε παρόμοια ομόλογα χωρίς ρητή εντολή «άνωθεν».

Και ποτέ επί ΠΑΣΟΚ το κράτος δεν εξέδωσε παρόμοια ομόλογα «υψηλού ρίσκου» και ποτέ επί ΠΑΣΟΚ τα ταμεία δεν επένδυσαν παρά μόνο σε σίγουρα ομόλογα σταθερής απόδοσης.

Είναι φανερό πως βρισκόμαστε μπροστά σε μια μηχανή παραγωγής μαύρου πολιτικού χρήματος, που σχεδιάστηκε και στήθηκε για να αρπάξουν τα χρήματα των ταμείων, τον μόχθο των εργαζομένων, τις δικές τους εισφορές που αποταμιεύθηκαν για τις συντάξεις τους.

Ο Γιώργος Παπανδρέου στην ομιλία του στη Βουλή ξεκαθάρισε πως το ΠΑΣΟΚ δεν θα σταματήσει πριν αποκαλυφθούν οι ένοχοι και αυτοί που τους καλύπτουν. Η τελική όμως πολιτική ευθύνη βαραίνει τον κ. Καραμανλή. Ο πρωθυπουργός γνωρίζει, ανέχεται και αποδέχεται.

Μάιος 2007, πριν την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την έξοδο της Ελλάδας από το καθεστώς δημοσιονομικής επιτήρησης, δημοσίευση στα ΝΕΑ

Απογραφή, τρία χρόνια μετά

Στον τρίτο χρόνο της δημοσιονομικής επιτήρησης, η κυβέρνηση ελπίζει πως τον Ιούνιο το Ecofin θα δώσει το πράσινο φως για την πολυπόθητη έξοδο, σε μία εποχή που τα καλά νέα για αυτήν σπανίζουν. Έτσι θα μπορέσει να διακηρύξει πως – «επιτέλους» – τα οικονομικά της χώρας βρίσκονται στον ορθό δρόμο. Παρέλαβαν κρυφά χρέη και ελλείμματα, τα έφεραν στο φως, τα τιθάσσευσαν, και τώρα η οικονομία είναι «πιο έτοιμη από ποτέ» για νέες περιπέτειες

Η αλήθεια βέβαια είναι λίγο διαφορετική. Βρισκόμαστε σήμερα σε αυτό το σημείο εξαιτίας της θλιβερής ιστορίας της απογραφής, τα κίνητρα της οποίας είχαν φανεί από νωρίς: απαξίωση της οικονομικής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ, εύρεση ενός βολικού άλλοθι για να απεμποληθούν οι προεκλογικές υποσχέσεις, και δημιουργία ενός «στενάχωρου» δημοσιονομικού περιβάλλοντος που θα επέτρεπε στοχευμένες φοροαπαλλαγές στους μερισματούχους και στους υψηλόμισθους, και την εγκατάλειψη των δημοσίων αγαθών. Όλα στο όνομα της ανταγωνιστικότητας και του εξορθολογισμού του κράτους.

Η συνέχεια είναι γνωστή: Η Ελλάδα μπήκε σε επιτήρηση, και ανέλαβε τη δέσμευση να μειώσει το έλλειμμα κάτω του 3%. Το έλλειμμα άρχισε πράγματι να πέφτει, γιατί αυξήθηκε ο ΦΠΑ, μειώθηκαν οι δημόσιες επενδύσεις, δόθηκαν μηδενικές πραγματικές αυξήσεις σε μισθούς και συντάξεις, και πάγωσαν δαπάνες όπως αυτές για την εκπαίδευση ή την υγεία. Τη νύφη πλήρωσαν τα χαμηλά εισοδήματα, ενώ στη μείωση βοήθησαν και λογιστικές ταχυδακτυλουργίες όπως η μεταφορά τόκων στα επόμενα χρόνια.

Και τώρα; Αργά ή γρήγορα η Ελλάδα θα βγει από το καθεστώς της επιτήρησης. Το ερώτημα όμως είναι τι γίνεται την επόμενη μέρα.

Εδώ είναι χρήσιμο να κοιτάξουμε από την άλλη πλευρά της Μεσογείου, στην Πορτογαλία. Και εκεί μία συντηρητική κυβέρνηση (του κου. Μπαρόζο) «ανακάλυψε» κρυφά ελλείμματα με τη δική της απογραφή. Ως αποτέλεσμα, η Πορτογαλία μπήκε σε επιτήρηση το 2002. Η οικονομία κατέρρευσε, με πτώση του ΑΕΠ το 2003, και έχει εξαιρετικά αναιμική ανάπτυξη

από τότε. Ο κ. Μπαρόζο δραπέτευσε εγκαίρως στη θέση του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και η συντηρητική κυβέρνηση πλήρωσε το τίμημα των επιλογών της χάνοντας τις εκλογές. Από τότε, ο νέος πρωθυπουργός κ. Σόκρατες επιχειρεί με μεγάλες δυσκολίες να ανορθώσει την οικονομία.

Θα επαναληφθεί στη χώρα μας το φαινόμενο της Πορτογαλίας; Η Ελλάδα ευτυχώς δεν είχε ακόμα αντίστοιχη κατάρρευση του ΑΕΠ. Η δυναμική της ανάπτυξης της δετίας 1996-2004 ήταν πολύ ισχυρή για να ανακοπεί πλήρως από την απογραφή και τις πολιτικές που την ακολούθησαν. Όμως η σημερινή «ανάπτυξη με δανεικά» έχει ημερομηνία λήξης. Τα νοικοκυριά βυθίζονται όλο και περισσότερο στα χρέη, η υποχρηματοδότηση κρίσιμων για την ανάπτυξη και τη συνοχή τομέων συσσωρεύει προβλήματα, και η αδυναμία ή αδιαφορία της σημερινής κυβέρνησης να ανοίξει μία πραγματική ατζέντα οικονομικών και κοινωνικών μεταρρυθμίσεων υπονομεύει το μέλλον.

Πέρα λοιπόν από τα όποια κίνητρα, και τον τσακωμό για τα στατιστικά στοιχεία, αυτή είναι η πιο σκληρή αλλά και αληθινή κριτική για την απογραφή: η κυβέρνηση δαπάνησε πολύτιμο χρόνο κυνηγώντας ανεμόμυλους και εφευρίσκοντας εχθρούς αντί να αντιμετωπίσει τα πραγματικά προβλήματα της οικονομίας. Δεν έκανε πραγματική δημοσιονομική εξυγίανση, προτιμώντας να κόψει από τα εύκολα. Δεν έκανε μία αναδιάρθρωση προτεραιοτήτων στον προϋπολογισμό. Ούτε χρησιμοποίησε το «μαξιλάρι» που της προσέφερε η ισχυρή ανάπτυξη που κληρονόμησε και όσα δημοσιονομικά περιθώρια υπήρχαν για να προωθήσει αλλαγές που θα ανανέωναν το αναπτυξιακό πρότυπο της χώρας.

Και βέβαια όλα αυτά αποτελούν και το μεγάλο στοίχημα για το ΠΑΣΟΚ για την επόμενη ημέρα των εκλογών.

Μέρος Τρίτο: Περιφέρεια και Κοζάνη

Ιούνιος 2003, με αφορμή ένα συνέδριο για τη διαχείριση των αλλαγών σε περιοχές εξαρτώμενες από την ενέργεια

Μια πρόταση για τον Τοπικό Πόρο Ανάπτυξης

Πρόσφατα έγινε στην Πτολεμαΐδα ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον συνέδριο για τη διαχείριση των αλλαγών – στην οικονομία, στην απασχόληση, στην κοινωνία -- σε περιοχές εξαρτώμενες από την ενέργεια. Η πρωτοβουλία αυτή της Ν.Α. Κοζάνης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έδωσε την ευκαιρία να παρουσιαστούν ανάλογες εμπειρίες άλλων περιοχών και χωρών που επίσης όπως ο Νομός μας κυριαρχούνται από την παραγωγή ενέργειας.

Στο πλαίσιο αυτής της εκδήλωσης έκανα μία παρέμβαση για να επισημάνω 4 πράγματα:

- 1) Δεν είναι ποτέ πολύ νωρίς για να ξεκινήσει η συζήτηση και ακόμη περισσότερο ο σχεδιασμός για τις νέες οικονομικές δραστηριότητες που πρέπει να αναπτυχθούν στο Νομό. Το ζητούμενο δεν είναι πότε θα εξαντληθεί ο λιγνίτης. Είναι ότι η δραστηριότητες γύρω από τη ΔΕΗ σταδιακά θα στηρίζουν όλο και λιγότερο τη συνολική απασχόληση το Νομό.
- 2) Στη συζήτηση για τη «διαχείριση της αλλαγής» πρέπει να συμμετέχουν όλοι: πολιτεία, τοπική αυτοδιοίκηση, συνδικάτα, επιμελητήρια. Όσο την αναβάλλουμε, τόσο βρισκόμαστε απροετοίμαστοι και τρέχουμε πίσω από τα γεγονότα. Και όσο περνάμε ένα μήνυμα εφησυχασμού, τόσο αδικούμε τους νέους αυτού του νομού που δεν θα βρискουν δουλειά.
- 3) Δεν υπάρχει μοναδικότητα στην περίπτωση του Νομού Κοζάνης. Από ανάλογες εμπειρίες έχουν περάσει πολλές άλλες περιοχές και δεδομένου ότι πολλές από αυτές είναι χρονικά μπροστά από εμάς έχουμε πολλά να διδαχθούμε από αυτές.
- 4) Το μείζον ζήτημα για το Νομό είναι η διαφοροποίηση της οικονομικής δραστηριότητας και αυτή θα προέλθει μόνο μέσα από νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες. Όλα τα άλλα, και κυρίως η απασχόληση, θα ακολουθήσουν.

Επειδή όμως έχει περάσει ο καιρός που αρκούσε οι πολιτικοί να κάνουν απλώς διαπιστώσεις και γενικόλογες αναφορές σε αυτά που πρέπει να γίνουν, κατέληξα την παρέμβασή μου σε μία συγκεκριμένη πρόταση για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στο νομό. Δεν διεκδικώ την πατρότητα αυτής της πρότασης. Θα επιχειρήσω όμως σε αυτό το σύντομο άρθρο να την περιγράψω για να συμβάλλω στη σχετική συζήτηση, και στη συνέχεια να την καταθέσω σε πιο εμπειριστατωμένη μορφή για συζήτηση στο Νομαρχιακό Συμβούλιο και σε όλους τους άλλους αρμόδιους φορείς.

Ο ρόλος του Τοπικού Πόρου Ανάπτυξης και η χρήση του μέχρι σήμερα

Η πρόταση έχει να κάνει με τη χρήση του Τοπικού Πόρου Ανάπτυξης. Όλοι γνωρίζουμε ότι ο Πόρος αποτελεί ένα εξαιρετικά σημαντικό αναπτυξιακό εργαλείο για το Νομό. Θεσμοθετήθηκε από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ με το νόμο 2446/96 με κονδύλια ίσα με το 0,4% του κύκλου εργασιών της ΔΕΗ και με στόχο τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων έργων υποδομής, ανάπτυξης και προστασίας του περιβάλλοντος στο Νομό Κοζάνης (όπως και στους Νομούς Φλώρινας και Αρκαδίας).

Η πρώτη περίοδος της χρήσης του Πόρου (1997-2001) είχε συνολικό προϋπολογισμό 16,5 περίπου δις. δρχ. Σύμφωνα με τον απολογισμό του σχετικού Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος, η εικόνα από την κατανομή των πόρων δείχνει ότι το μεγαλύτερο μέρος απορροφήθηκε σε έργα για το περιβάλλον (περί το 1/4), με σημαντικές δαπάνες επίσης για τον πολιτισμό και την αγροτική ανάπτυξη. Τα δύο μέτρα για την ενίσχυση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και για τη μεταποίηση-εμπόριο-υπηρεσίες μαζί αποτελούν το 1/4 επίσης του συνολικού προϋπολογισμού.

Είναι αρκετά δύσκολο έως αδύνατο να καταλήξει κανείς από την ανάγνωση του απολογισμού σε ένα συμπέρασμα σχετικά με το κατά πόσον εάν ο Πόρος επέδρασε τελικά θετικά στην ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας στο Νομό. Κάτι τέτοιο χρειάζεται μία πληρέστερη ανάλυση, και μελέτη της πορείας των συγκεκριμένων επιχειρήσεων και δραστηριοτήτων που ενισχύθηκαν.

Δυστυχώς όμως πιστεύω ότι κατά κοινή ομολογία τα αποτελέσματα σε σχέση με την επιχειρηματικότητα είναι πολύ κατώτερα των προσδοκιών. Πόσες και ποιες είναι τελικά οι

δυναμικές αυτές επιχειρήσεις που με τη βοήθεια του Πόρου στάθηκαν στα πόδια τους, αναπτύχθηκαν, δημιούργησαν θέσεις εργασίας και έκαναν εξαγωγές;

Τα λάθη που έγιναν στην πρώτη περίοδο της χρήσης του Πόρου, οι ατυχείς επιλογές, η στήριξη επιχειρήσεων με κριτήρια διαφορετικά από κριτήρια βιωσιμότητας, η διασπορά σε πολλές μικρές παρεμβάσεις με αμφίβολο οικονομικό αποτέλεσμα, η συγκέντρωση σε μη παραγωγικές δραστηριότητες, δεν πρέπει να επαναληφθούν.

Η δεύτερη περίοδος του Πόρου

Η δεύτερη περίοδος του Πόρου – 2002 με 2006 – αναφέρεται σε μία χρονική περίοδο με οξυμένα προβλήματα στο Νομό και χρειάζεται ιδιαίτερα προσεκτικό σχεδιασμό για να γίνει σωστή αξιοποίηση των περίπου 18 δις δρχ. ή περίπου 52 εκ. Ευρώ που μας αναλογούν. Ειδικά για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας χρειάζεται να ξεφύγουμε από αποτυχημένες λογικές του παρελθόντος και να αναζητήσουμε καλύτερους τρόπους παραγωγικής αξιοποίησης των σχετικών κεφαλαίων με γνώμονα την ανάπτυξη δυναμικών νέων επιχειρήσεων σε τομείς αιχμής και με σαφή εξαγωγικό προσανατολισμό.

Ο σχεδιασμός που κατατέθηκε από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση το τέλος του 2001 παραμένει υπερβολικά γενικόλογος για να μπορέσει να καθοδηγήσει σοβαρά μία τομή με τις πρακτικές του παρελθόντος. Ο προϋπολογισμός διανέμεται σε πολλές προτεραιότητες και μέτρα όταν το ζητούμενο δεν είναι να καλύψουμε όλες τις «τρύπες» άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων όπως του ΠΕΠ αλλά να γίνουν παρεμβάσεις ουσίας σε καίριους τομείς.

Ειδικά για την ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων, προβλέπεται περίπου το 1/5 του συνολικού προϋπολογισμού, περί τα 3,5 δις. Δρχ. ή 10 εκ. Ευρώ. Είναι μάλλον χαμηλότερος ο προϋπολογισμός από αυτόν που είναι αναγκαίος για να δημιουργηθεί μία κρίσιμη μάζα νέων επιχειρήσεων με στήριξη του Πόρου, αλλά το βασικό πρόβλημα βρίσκεται αλλού. Είναι στον τρόπο επιλογής των επιχειρήσεων και στη διαχείριση των ενισχύσεων.

Η πρόταση σε αυτό το άρθρο αναφέρεται στη χρήση ενός διαφορετικού αναπτυξιακού εργαλείου για τη στήριξη των ιδιωτικών επενδύσεων, ενός εργαλείου που ξεφεύγει εντελώς από τη λογική των επιδοτήσεων, της επιλογής επενδυτών από επιτροπές υπηρεσιακών

παραγόντων στη βάση τυποποιημένων προτάσεων: αναφέρεται στη σύσταση και λειτουργία ενός κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών για το Νομό Κοζάνης.

Η λειτουργία των κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών

Τα κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών ή αλλιώς κεφάλαια υψηλού κινδύνου (venture capital ή risk capital) αποτελούν μία αποδεδειγμένα πετυχημένη μέθοδο για τη στήριξη και χρηματοδότηση νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Λειτουργούν ως εξής: ιδιώτες ή θεσμικοί επενδυτές δεσμεύουν κεφάλαια και δημιουργούν ένα ταμείο με ορίζοντα 7-10 ετών. Υπό τη διαχείριση μίας εξειδικευμένης επαγγελματικής ομάδας το «ταμείο» αυτό αναζητά και επενδύει σε νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες (νεοσύστατες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις με νέα επιχειρηματικά σχέδια). Ο αριθμός και το είδος (π.χ. κλάδος) των επιχειρήσεων στις οποίες επενδύονται τα κεφάλαια εξαρτώνται από το μέγεθος και το είδος του ταμείου.

Τα κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών δεν κάνουν τραπεζικό δανεισμό. Συμμετέχουν με ποσοστό στις επιχειρήσεις στις οποίες επενδύουν και πέρα από τα απαιτούμενα κεφάλαια προσφέρουν τεχνογνωσία για αγορές, τεχνολογία, πωλήσεις κλπ. δίνοντας έτσι πολύτιμη βοήθεια στον επιχειρηματία. Σε αντίθεση με τις τράπεζες, δεν ζητούν εγγυήσεις και δεδομένου ότι συμμετέχουν στις επιχειρήσεις είναι διατεθειμένα να στηρίξουν και πρωτοβουλίες με μεγαλύτερο επιχειρηματικό ρίσκο.

Το κίνητρό τους είναι ξεκάθαρο: το κέρδος από την επιτυχία της επιχείρησης στην οποία συμμετέχουν. Το κέρδος αποκομίζεται από την υπεραξία στην πώληση του μεριδίου το οποίο έχουν είτε στον ίδιο τον επιχειρηματία, είτε σε τρίτο είτε στην ανοιχτή αγορά στην περίπτωση δημόσιας εγγραφής.

Κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών για περιφερειακή ανάπτυξη

Η χρήση κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών δεν είναι νέα μέθοδος. Πάρα πολλές δυναμικές επιχειρήσεις σε τομείς αιχμής (πληροφορική, τηλεπικοινωνίες, βιοτεχνολογία, νέα υλικά) αλλά και σε πιο παραδοσιακούς κλάδους στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ έχουν ξεκινήσει

ή μεγαλώσει κάνοντας χρήση κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών. Η χρήση τους όμως για περιφερειακή ανάπτυξη είναι πρόσφατη σε μερικές άλλες Ευρωπαϊκές χώρες και εντελώς νέα ιδέα στην Ελλάδα.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Βρετανίας όπου η κυβέρνηση για να ενισχύσει την επιχειρηματικότητα στην περιφέρεια δημιούργησε 9 περιφερειακά κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (Regional Venture Capital Funds) με δημόσιους και ιδιωτικούς πόρους. Τα κεφάλαια αυτά χρηματοδοτούν νέες επιχειρήσεις με συμμετοχή που κυμαίνεται από 100.000 έως; 1 εκ. Ευρώ ανά επιχείρηση.

Πως θα μπορούσε να λειτουργήσει μία παρόμοια στήριξη ιδιωτικών επενδύσεων στον Πόρο; Θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένα κεφάλαιο επιχειρηματικών συμμετοχών με συμμετοχή από τον Πόρο και το Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας το οποίο έχει δημιουργήσει το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (με δημόσιους και ιδιωτικούς πόρους) για να ωθήσει και να χρηματοδοτήσει εν μέρει τη δημιουργία κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών. Το συνολικό ποσό αυτού του κεφαλαίου θα μπορούσε να κυμαίνεται στα 6 δις. Δρχ ή 20 εκ. Ευρώ με 50% συμμετοχή από τον Πόρο.

Το νέο αυτό ταμείο θα λειτουργεί με αυστηρά ιδιωτικο-οικονομικά κριτήρια και η διαχείρισή του θα γίνεται από ειδική ολιγομελή εξειδικευμένη ομάδα/εταιρία που θα προσληφθεί ειδικά γι' αυτό τον σκοπό, κατά πάσα πιθανότητα εκτός περιφέρειας ή και από το εξωτερικό, δεδομένου ότι αυτού του είδους η διαχείριση απαιτεί ειδικές δεξιότητες.

Η ομάδα αυτή διαχείρισης θα αναζητεί, θα επιλέγει και θα χρηματοδοτεί επιχειρηματικές ιδέες στο νομό με βάση τις προοπτικές ανάπτυξης και κερδοφορίας, θα αμείβεται δε με βάση τα αποτελέσματα των επιχειρήσεων. Για τη διασφάλιση της ακεραιότητας των επενδύσεων, κάθε επένδυση θα εγκρίνεται από ειδική επενδυτική επιτροπή κύρους, με συμμετοχή γνωστών επιχειρηματιών από όλη την Ελλάδα.

Ένα νέο ξεκίνημα για τον Πόρο

Η πρόταση για την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας στο Νομό μας με τη χρήση του Πόρου για τη σύσταση ενός κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών στα πρότυπα αντίστοιχων που λειτουργούν ήδη στο εξωτερικό αποτελεί μία αναγκαία τομή.

Δίνει τη δυνατότητα να στηριχθούν τόσο με κεφάλαια όσο και με τεχνογνωσία και να αναπτυχθούν υγιείς νέες επιχειρήσεις, που με τη σειρά τους θα δημιουργήσουν απασχόληση και ευημερία και θα λειτουργήσουν καταλυτικά στη διαφοροποίηση της οικονομικής δραστηριότητας στο Νομό.

Είναι μία πρόταση που κρατά τη διαχείριση του Πόρου μακριά από μικροπολιτικές σκοπιμότητες και προσωπικές στρατηγικές. Και είναι μία πρόταση της οποίας η αποδοχή έχει ωριμάσει, δεδομένου ότι αντιμετωπίζεται θετικά από πολλούς φορείς στο Νομό ως ένας εναλλακτικός τρόπο χρήσης του Πόρου με μοναδικό γνώμονα τη στήριξη της επιχειρηματικής δημιουργίας και μέσω αυτής τη στήριξη της απασχόλησης.

Οκτώβριος 2003, με αφορμή ημερίδα για το μάρμαρο στο Νομό Κοζάνης

Η προοπτική για το μάρμαρο στο Νομό Κοζάνης

Στις 18 Οκτωβρίου 2003, με πρωτοβουλία του ΙΝ.Ε.Κ.Α. και του εργατικού Κέντρου Νομού Κοζάνης, πραγματοποιήθηκε στο Τρανόβαλτο μία σημαντική Ημερίδα με Θέμα «Μάρμαρο και Προοπτικές».

Κατά την διάρκεια της Ημερίδας παρουσιάστηκαν αναλυτικά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις επεξεργασίας μαρμάρου τα οποία βέβαια αντανακλούν και στην γενική κοινωνική – οικονομική ζωή της περιοχής.

Η δραστηριότητα του μαρμάρου είναι καθοριστική για την ανάπτυξη και την απασχόληση της περιοχής. Τα βασικά προβλήματα που αφορούν το μάρμαρο είναι η παραγωγική διαδικασία (εξόρυξη – κατεργασία) και η οργανωτική – διοικητική λειτουργία (χρηματοδότηση – τεχνολογική υποστήριξη – έρευνα αγοράς).

Αξιολογώντας τις παραμέτρους των προβλημάτων είναι σαφής η ανάγκη πρωτοβουλιών στις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- Δημιουργία οικονομιών κλίμακας στην παραγωγή με τη συνένωση των μικρών επιχειρήσεων σε μία σύγχρονη ευέλικτη και αποτελεσματική μονάδα.
- Στήριξη από εξειδικευμένο τεχνικό και επιστημονικό προσωπικό για καλύτερα αποτελέσματα σε κάθε στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας και δημιουργία μηχανισμού για έρευνα αγοράς, διακίνηση προϊόντων και εμπορική πολιτική.
- Άμεση και αποτελεσματική διαχείριση των απορριμμάτων και παραπροϊόντων της παραγωγικής διαδικασίας, με διπλό όφελος: περιβαλλοντικό και οικονομικό για τις επιχειρήσεις.
- Επίλυση των εκκρεμοτήτων σχετικά με την αδειοδότηση, μέσα στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και χωρίς εκπτώσεις στα θέματα περιβάλλοντος.

Βάση για περαιτέρω πρωτοβουλίες πρέπει να αποτελέσει η σχετική μελέτη που εκπονεί η ANKO, αλλά και η ουσιαστική συνεργασία μεταξύ των επιχειρηματιών του μαρμάρου, του Εργατικού Κέντρου, της τοπικής Αυτοδιοίκησης, της Νομαρχίας και της Περιφέρειας.

Η επίλυση των προβλημάτων θα βγάλει την περιοχή από την απομόνωση, τον οικονομικό μαρασμό, θα μειώσει την ανεργία και θα τοποθετήσει το Μάρμαρο Κοζάνης στη θέση που του ανήκει στην αγορά. Μόνος τρόπος για να υπάρξει πράγματι προοπτική για το μάρμαρο είναι θαρραλέες κινήσεις για να δημιουργηθεί ένα πιο ανταγωνιστικό προϊόν, και όχι ευκαιριακές πολιτικές καθυστέρησης προσαρμογής στο νέο θεσμικό και οικονομικό πλαίσιο που δημιουργείται.

Τι θέλουμε από το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας;

Το περασμένο Σάββατο 1 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε στην Κοζάνη μία Ημερίδα με θέμα: «Το Πανεπιστήμιο του Μέλλοντος», όπου η Διοικούσα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας παρουσίασε ιδέες και προτάσεις για τη μορφή και λειτουργία του Πανεπιστημίου. Ήταν μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα εκδήλωση όπου για πρώτη φορά συζητήθηκε το τι θέλουμε πραγματικά από το πανεπιστήμιο στην περιφέρειά μας και όχι απλώς το που θα χωροθετηθεί.

Η δημιουργία του Πανεπιστημίου στην περιοχή μας ήταν ένα όνειρο πολλών ετών που τελικά υλοποιήθηκε από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ και τον Πρωθυπουργό Κώστα Σημίτη. Σηματοδοτεί την έναρξη μίας νέας εποχής και εξέλιξης για την Κοζάνη και την Δυτική Μακεδονία γενικότερα. Σήμερα πια με δεδομένη την ίδρυση πρέπει να συζητήσουμε τη μορφή που θα πάρει το Πανεπιστήμιο και το ρόλο του στην Περιφέρεια. Στη συζήτηση αυτή, καταθέτω τρεις απόψεις για προβληματισμό.

1. **Το δημόσιο Πανεπιστήμιο όπως το ξέραμε τελειώνει.** Η σημερινή μορφή του δημοσίου πανεπιστημίου – με διδασκαλία όλων των κατευθύνσεων, και δωρεάν υπηρεσίες για όλους -- δεν είναι βιώσιμο μεσοπρόθεσμα. Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας χρειάζεται ένα διαφορετικό θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας, πιο ευέλικτο και σύγχρονο. Πρέπει να γίνει ένα σχετικά μικρό, «πilotικό», καινοτόμο Πανεπιστήμιο με μεγάλη αυτοδιοικητική αυτονομία, απαλλαγμένο από αγκυλώσεις του δημοσίου, στραμμένο στην καινοτομία και την έρευνα, ικανό να προσελκύσει συνεργασίες και διδάσκοντες και από το εξωτερικό.
2. **Η διασύνδεση Πανεπιστημίου και αγοράς αποτελεί απόλυτη αναγκαιότητα.** Πρέπει να ξεπεράσουμε τις ιδεοληψίες του παρελθόντος και να συνδέσουμε άμεσα το Πανεπιστήμιο με την τοπική και εθνική οικονομία, δημιουργώντας και πανεπιστημιακές «έδρες» με χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα, και κοινά ερευνητικά προγράμματα. Αυτό σημαίνει επίσης και σύνδεση των εξελίξεων στο Πανεπιστήμιο με άλλες πρωτοβουλίες όπως η δημιουργία ενός κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών για την

ίδρυση καινοτόμων επιχειρήσεων και των λεγόμενων «τεχνοβλαστών» που προέρχονται από το χώρο του Πανεπιστημίου.

- 3. Οι νέες τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας αλλάζουν τον τρόπο διδασκαλίας και λειτουργίας του σύγχρονου Πανεπιστημίου.** Η τηλεεκπαίδευση και η δια βίου μάθηση είναι έννοιες που θα είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τους νέους τρόπους εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Αυτές μας δίνουν και μία ευελιξία για χωροθέτηση των υποδομών του με τρόπο που να δημιουργείται κρίσιμη μάζα και να παραμένει λειτουργικό αλλά ταυτόχρονα να συνεισφέρει στην περιφερειακή συνοχή.

Η Διοικούσα του Πανεπιστημίου – πανεπιστημιακοί με όραμα, εμπειρία, μεράκι και σύγχρονες παραστάσεις – έχουν πλήρη επίγνωση του πως πρέπει να λειτουργήσει ένα Πανεπιστήμιο που ιδρύεται στην αρχή του 21^{ου} αιώνα σε μία περιφέρεια και σε μία χώρα που προσπαθούν να βρουν τον νέο τους ρόλο στην Ευρώπη της γνώσης που τώρα διαμορφώνεται. Πρέπει και όλοι εμείς να τους στηρίξουμε σε καινοτόμες επιλογές και κατευθύνσεις.

Σεπτέμβριος 2004, με αφορμή την άρνηση της κυβέρνησης να δώσει επίδομα θέρμανσης

Το επίδομα θέρμανσης

Η αύξηση της διεθνούς τιμής του πετρελαίου πάνω από 50 δολάρια το βαρέλι μεταφράζεται ήδη σε σημαντικές αυξήσεις της τάξης του 40%-50% στις τιμές του πετρελαίου θέρμανσης. Αυτές οι αυξήσεις θα περάσουν σύντομα και σε αυξήσεις τιμών σε καθημερινά αγαθά και τις επιπτώσεις θα τις νοιώσουν όλα τα Ελληνικά νοικοκυριά.

Ειδικά στο Νομό Κοζάνης όπου ο χειμώνας είναι βαρύς αλλά και στην υπόλοιπη βόρεια Ελλάδα η αύξηση στην τιμή του πετρελαίου θέρμανσης θα δυσκολέψει ιδιαίτερα τις οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα, τους αγρότες, τους συνταξιούχους.

Η κυβέρνηση δεν μπορεί να αρκείται στο να παρατηρεί τις αυξήσεις τοποθετώντας τις ελπίδες της στην αποκλιμάκωση των τιμών του πετρελαίου διεθνώς. Πρέπει να λάβει μέτρα για να μειώσει όσο γίνεται τις αρνητικές επιπτώσεις.

Υπάρχουν πολλοί τρόποι παρέμβασης: σε επίπεδο φορολογίας του πετρελαίου, σε επίπεδο ενίσχυσης εισοδημάτων, περισσότερων ελέγχων στην αγορά, πάταξης της λαθρεμπορίας. Σε κάθε περίπτωση βασική μέριμνα των όποιων μέτρων πρέπει να είναι να ελαφρύνει το βάρος στους οικονομικά ασθενέστερους, ειδικά στην ύπαιθρο.

Το χειμώνα του 2000-1 με πολύ χαμηλότερες τιμές πετρελαίου το ΠΑΣΟΚ θέσπισε ένα επίδομα θέρμανσης έως 150 Ευρώ για τους συνταξιούχους του ΟΓΑ, τους πάσης φύσεως συνταξιούχους που έπαιρναν το ΕΚΑΣ, τους μακροχρόνια ανέργους και τους χαμηλόμισθους που αμείβονται με τον κατώτερο μισθό. Το ίδιο μέτρο επαναλήφθηκε σε μικρότερη κλίμακα και τον επόμενο χρόνο.

Επίσης το 2002 το ΠΑΣΟΚ είχε εξομοιώσει τη φορολογία του πετρελαίου κίνησης με αυτήν του πετρελαίου θέρμανσης για τη μείωση του κόστους κίνησης ενώ με το «κοινωνικό πακέτο» το 2003 είχαμε μειώσει τη φορολογία πετρελαίου από 245 Ευρώ στα 21 Ευρώ ανά τόννο με στόχο να ανακουφίσουμε τα αγροτικά νοικοκυριά.

Η κυβέρνηση πρέπει σήμερα να δώσει το επίδομα θέρμανσης, ειδικά για τις περιοχές της χώρας όπως η βόρεια Ελλάδα και η Δυτική Μακεδονία όπου οι επιπτώσεις της αύξησης των τιμών θα είναι δραματικές.

Πρέπει παράλληλα να λάβει και άλλα μέτρα για να μειώσει όσο γίνεται τις αρνητικές επιπτώσεις της αύξησης των τιμών του πετρελαίου: να εξισώσει τη φορολογία στο πετρέλαιο κίνησης με αυτήν στο πετρέλαιο θέρμανσης για να σταματήσει η λαθρεμπορία, να δώσει τη δυνατότητα απευθείας αγορών από διυλιστήρια, να εντείνει τους ελέγχους, να ενεργοποιήσει την Επιτροπή Ανταγωνισμού για να σταματήσουν οι αθέμιτες πρακτικές που εμποδίζουν τον ανταγωνισμό και κρατούν ψηλά τις τιμές, να θέσει ανώτατες τιμές εκεί όπου ο ανταγωνισμός δεν μπορεί να λειτουργήσει.

Η σημερινή απραξία της κυβέρνησης και η επίκληση της στενότητας του προϋπολογισμού είναι άλλη μία απόδειξη των αδιεξόδων στα οποία η δήθεν «δημοσιονομική απογραφή» έχει φέρει την Ελληνική οικονομία.

Νοέμβριος 2004, με αφορμή ανακοινώσεις της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης για την αξιοποίηση της Λίμνης Πολυφύτου

Η αξιοποίηση της λίμνης Πολυφύτου

Μετά την κατασκευή πλωτής εξέδρας το περασμένο φθινόπωρο η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση προχωρά στην δρομολόγηση και άλλων έργων για την τουριστική αξιοποίηση της λίμνης Πολυφύτου. Αυτή η απόφαση δείχνει το μέλλον για τον νομό, που θα πρέπει οπωσδήποτε να απεξαρτήσει την οικονομία του από την ‘μονοκαλλιέργεια’ της Δ.Ε.Η και να αναπτύξει και άλλες βιώσιμες εναλλακτικές δραστηριότητες.

Η τουριστική αξιοποίηση της λίμνης ήταν ένας από τους βασικούς άξονες των προτάσεών μας κατά την προεκλογική περίοδο. Η δημιουργία των υποδομών είναι το ένα ζητούμενο. Η ανάδειξη της λίμνης στο ευρύ κοινό είναι το άλλο. Σε αυτήν την κατεύθυνση δύο προτάσεις μπορούν να φανούν χρήσιμες:

- Αμέσως μόλις αυτό καταστεί εφικτό να διεκδικούμε την διοργάνωση αγώνων τους οποίους η λίμνη θα μπορεί να φιλοξενήσει π.χ κωπηλατικούς αγώνες.
- Να καθιερώσουμε σε ετήσια βάση, κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, ένα μουσικό φεστιβάλ που θα λαμβάνει χώρα σε παραλίμνια περιοχή. Η συμμετοχή ηχηρών ονομάτων της εγχώριας αλλά και της ξένης μουσικής σκηνής θα μπορούσε να γίνει πόλος έλξης για νέους από όλη την Ελλάδα και το φεστιβάλ να αποκτήσει πανελλαδική εμβέλεια.

Οι προτάσεις αυτές μπορούν να φέρουν κόσμο και έσοδα στον νομό μας για τις ημέρες διοργάνωσης τους. Αυτό όμως ίσως είναι το λιγότερο. Με την διοργάνωση τέτοιων γεγονότων η λίμνη Πολυφύτου θα γίνει γνωστή στο ευρύτερο κοινό (κάτι που ελάχιστα έχει καταφέρει μέχρι στιγμής) γρήγορα, εύκολα και χωρίς ιδιαίτερα διαφημιστικά έξοδα.

Τέλος, η μεγάλη ευαισθησία που επιδεικνύει η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση στο θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος ικανοποιεί όλους τους πολίτες που γνωρίζουν πως ο ήδη επιβαρημένος νομός μας, χρειάζεται την διατήρηση του εναπομείναντος φυσικού του περιβάλλοντος.

Δεκέμβριος 2004, με αφορμή την παράδοση της Καστανιάς

Τα του Καίσαρα τω Καίσαρι

Παραδόθηκε λοιπόν τη Δευτέρα η παράκαμψη Καστανιάς της Εγνατίας Οδού.

Παραδόθηκε ένα έργο που αμφισβητήθηκε, συκοφαντήθηκε, λοιδορήθηκε από πολλούς.

Ένα έργο που το φοβήθηκαν --- και το φοβούνται ακόμα – όσοι έχουν στραμμένα τα μάτια στο παρελθόν. Όσοι σκέφτονται τη Δυτική Μακεδονία όπως ήταν, όχι όπως πρέπει να γίνει.

Η Εγνατία Οδός από μόνη της δεν είναι πανάκεια. Δεν είναι η «άρση της απομόνωσης» για το Νομό Κοζάνης και για όλη τη Δυτική Μακεδονία.

Είναι όμως μία μοναδική ευκαιρία για την περιοχή μας να ανέβει στο τραίνο της ανάπτυξης. Να δείξει πάλι την εξωστρέφεια που πριν από πολλά χρόνια είχε και έχει ξεχάσει.

Να σχεδιάσει το μέλλον χωρίς φόβο και με εμπιστοσύνη στις ικανότητες και τη δημιουργικότητα των κατοίκων της.

Πατώντας στέρεα πάνω σε όλα όσα έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια. Και καλύπτοντας τις υστερήσεις που εξακολουθούν να υπάρχουν.

Οι πρώτοι που διέσχισαν ήδη το νέο δρόμο εντυπωσιάστηκαν από το μέγεθος του έργου, την πολυπλοκότητά του, την αρτιότητα κατασκευής.

Σε μερικά χρόνια όμως η διέλευση της Εγνατίας θα είναι απλώς κομμάτι της καθημερινότητας του κατοίκου της Δυτικής Μακεδονίας.

Θα σκεφτόμαστε με απορία πως όλα αυτά τα χρόνια μπορούσαμε να κάνουμε χωρίς αυτήν.

Και τα παιδιά μας θα βαρεθούν να ακούνε ιστορίες από το παρελθόν για ομίχλη στο βουνό, διπλωμένες νταλίκες και ηρωικές διασώσεις.

Σε μερικά χρόνια η διέλευση της Εγνατίας θα είναι απλώς ένα κομμάτι των προφανών υποδομών μίας σύγχρονης Ευρωπαϊκής χώρας.

Αλλά σήμερα που ο δρόμος παραδόθηκε, ας σκεφτούμε αυτούς που τώρα δικαιώνονται.

Αυτούς που συνέλαβαν, σχεδίασαν, δημοπράτησαν, κατακύρωσαν, υλοποίησαν τη μεγάλη αυτή αναπτυξιακή παρέμβαση.

Αυτούς που τα τελευταία 20 χρόνια άλλαξαν τη χώρα από άκρη σε άκρη με μικρά και μεγάλα έργα που αλλάζουν την καθημερινότητα.

Γιατί – όπως εξάλλου δείχνει τόσο ανάγλυφα η οπισθοδρόμηση της χώρας το τελευταίο 10μηνο – τίποτα δεν γίνεται τυχαία και αυτόματα.

Και ας αποδώσουμε τα του Καίσαρα των Καίσαρι....

Ιανουάριος 2005, με αφορμή την ψήφιση του νέου αναπτυξιακού νόμου

Ο νέος αναπτυξιακός νόμος και οι επιπτώσεις του για το Νομό Κοζάνης

Πρόσφατα ψηφίστηκε στη Βουλή ο νέος αναπτυξιακός νόμος στον οποίο η κυβέρνηση – σύμφωνα με τις δηλώσεις της – στηρίζει πολλά. Είναι λοιπόν χρήσιμο να δούμε λίγο προσεκτικά τα χαρακτηριστικά του και τις επιπτώσεις του για το Νομό Κοζάνης.

Ένας χρόνος χαμένος

Καταρχάς πρέπει να θυμίσουμε ότι με αποκλειστική ευθύνη της σημερινής κυβέρνησης, η Ελλάδα στερήθηκε της λειτουργίας του Αναπτυξιακού νόμου κατά το μεγαλύτερο διάστημα του κρίσιμου Ολυμπιακού έτους 2004. Η ΝΔ κοντόφθαλμα δεν εφάρμοσε την τροποποίηση του αναπτυξιακού νόμου που είχε ψηφιστεί τον Ιανουάριο από την προηγούμενη Κυβέρνηση και καθυστερημένα (τον Αύγουστο) την κατάργησε. Ως αποτέλεσμα για μεγάλο διάστημα του έτους δεν μπορούσε να εφαρμοστεί καθόλου ο αναπτυξιακός νόμος και διακόπηκε η ροή των επενδύσεων.

Ο νόμος δεν θα προλάβει να εφαρμοστεί

Το μεγάλο μυστικό του νέου αναπτυξιακού είναι ότι δεν θα προλάβει να εφαρμοστεί! Το 2006 η ΕΕ πρόκειται να αναθεωρήσει το συνολικό πλαίσιο για την ενίσχυση των επιχειρήσεων στη διευρυμένη Ευρώπη των 25 (τον λεγόμενο «χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων»). Από την ψήφιση του νόμου στη Βουλή, θα περάσουν αρκετοί μήνες για την έκδοση των αποφάσεων που απαιτούνται από το νόμο για να είναι λειτουργικός και επίσης αρκετοί μήνες για να δοθεί η έγκριση της ΕΕ στο νέο νομοθετικό πλαίσιο – δεν έχει γίνει καν ακόμα η σχετική κοινοποίηση στις υπηρεσίες της ΕΕ. Δεδομένου και του χρόνου εξέτασης των αιτήσεων για χρηματοδότηση, είναι φανερό ότι δεν θα υπάρξουν ενισχύσεις το 2005.

Συνεπώς εξαιτίας της καθυστέρησης της κυβέρνησης στην ετοιμασία του νέου νόμου και την αδρανοποίηση του προηγούμενου, η Ελλάδα θα έχει χάσει 2 έτη και στην πράξη ο νέος νόμος δεν θα εφαρμοστεί, εφόσον είναι αναγκασμένη η κυβέρνηση να τον αποσύρει το 2006. Έχουμε δηλαδή και πάλι απλώς ένα «εμπόριο προσδοκιών».

Έλλειψη αναπτυξιακής στόχευσης

Με το νέο νόμο της ΝΔ γίνεται περίπου αδιάκριτη επιχορήγηση σχεδόν του συνόλου των επενδύσεων χωρίς σαφή στόχευση. Π.χ. χορηγείται γενναία αύξηση για την δημιουργία νέων κλινών στον τομέα του τουρισμού ενώ οι πάντες αναγνωρίζουν πως το πρόβλημα της Ελλάδας δεν είναι η ποσότητα αλλά η ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών στον τομέα του Τουρισμού.

Δημοσιονομική ασυνέπεια

Η κυβέρνηση δεν δεσμεύεται στο ύψος των ενισχύσεων που είναι διατεθειμένη να δώσει – μάλιστα τα νούμερα που ακούγονται είναι χαμηλότερα από αυτά του προηγούμενου αναπτυξιακού επί ΠΑΣΟΚ. Η κατακόρυφη αύξηση της ζήτησης για επιχορηγήσεις συνεπώς αναμένεται να οδηγήσει σε αδιέξοδα. Ή θα αυξηθούν σημαντικά τα κονδύλια, γεγονός που θα έχει συνέπειες για άλλες δαπάνες του προϋπολογισμού λόγω της δημοσιονομικής στενότητας που προκάλεσε η «απογραφή». Ή θα εξυπηρετηθεί μικρό μέρος της ζήτησης οπότε ο νόμος θα αποδειχθεί «δώρον άδωρον» ενώ η αδιαφάνεια θα αυξηθεί λόγω της αύξησης του συναγωνισμού για υπαγωγή στο νόμο.

Κατάργηση της διασύνδεσης με τις θέσεις απασχόλησης

Το νέο πλαίσιο δεν επιχειρεί μια διαφορετική προσέγγιση στο θέμα της συμβολής του αναπτυξιακού νόμου στην δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Απλώς καταργεί παντελώς κάθε διασύνδεση των επιχορηγήσεων με τις θέσεις απασχόλησης! Και αυτό τη στιγμή που η συζήτηση σε όλη την Ευρώπη αφορά το πως θα συγκρατηθούν και μέσω ενισχύσεων οι θέσεις απασχόλησης, και που το θέμα της ανεργίας αποτελεί από τα κορυφαία προβλήματα της Ελλάδας. Ταυτόχρονα εισάγει ένα εικονικό κίνητρο επιδότησης της απασχόλησης που μάλλον δεν θα τύχει καθόλου ζήτησης.

Εξίσωση των παλαιών και νέων επιχειρήσεων

Η εξίσωση των παλαιών και νέων επιχειρήσεων στα κίνητρα της επιχορήγησης – παρότι ακούγεται θετικό σε πολλούς -- οδηγεί σε πολλαπλές παρενέργειες:

- Ατονεί την ελκυστικότητα των φορολογικών κινήτρων που μέσω της φορολογίας επιβραβεύουν την υγιή επιχειρηματική συμπεριφορά που συνίσταται στην εμφάνιση κερδών που επανεπενδύονται.
- Θέτει σε ίση μοίρα παλαιές και νέες επιχειρήσεις με αποτέλεσμα να αποδυναμώνεται το κίνητρο δημιουργίας νέων επιχειρήσεων που συνιστά προτεραιότητα σε όλη την ΕΕ.
- Θα πολλαπλασιάσει τα απαιτούμενα κονδύλια οπότε είτε θα επιβαρυνθεί υπέρμετρα ο Προϋπολογισμός, είτε θα υπάρχει στενότητα κονδυλίων με αποτέλεσμα να μην επιχορηγούνται όλες οι επενδύσεις που κρίνονται βιώσιμες όπως συνέβαινε μέχρι τώρα.

Οι επιπτώσεις στην περιφερειακή ανάπτυξη και στο Νομό Κοζάνης

Οι ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου της ΝΔ θα επιφέρουν πλήγμα στην περιφερειακή ανάπτυξη, παρά τις κυβερνητικές διακηρύξεις περί «στροφής στην περιφέρεια» καθώς η γενικευμένη αύξηση των κινήτρων αποδυναμώνει τα κίνητρα στις πλέον προβληματικές περιοχές ενώ ανοίγει παράθυρα για την καθιέρωση κινήτρων και εντός της Αττικής!

Η χορήγηση πρόσθετου ποσοστού έως 15% για ΜΜΕ σε ορισμένους νομούς με βάση το ΑΕΠ αναμένεται να προκαλέσει νέες αδικίες καθώς το ΑΕΠ σε επίπεδο νομού δεν αντανακλά την πραγματική ευημερία (φαινόμενα ανεργίας, αποπληθυσμού, αποβιομηχάνισης,...).

Ο Νομός Κοζάνης αποτελεί τυπικό παράδειγμα: ενώ όλοι θα συμφωνούσαν ότι αντιμετωπίζει σημαντικά κοινωνικοοικονομικά προβλήματα με πιο σημαντικό φυσικά αυτό της ανεργίας, δεν εντάσσεται στο +15% για ΜΜΕ και το μέγιστο ποσοστό επιχορήγησης είναι 40%.

Ποιες θα είναι συνεπώς οι επιπτώσεις του νέου αναπτυξιακού νόμου για το Νομό μας; Παρά τις μεγαλόσχημες δηλώσεις στελεχών της ΝΔ στην περιοχή, ο νέος αναπτυξιακός απλά δεν πρόκειται να προσφέρει τίποτα στη Νομό Κοζάνης.

Ο συνδυασμός του μικρού παραθύρου εφαρμογής του νέου θεσμικού πλαισίου μέχρι το 2006, και του μεγάλου ανταγωνισμού για ελάχιστα κονδύλια από περιοχές της χώρας με σημαντικά μεγαλύτερα κίνητρα από το Νομό Κοζάνης σημαίνει ότι δεν πρέπει να περιμένουμε κάποια αναπτυξιακή πνοή για την περιοχή από τον νέο νόμο.

Ο Νομός Κοζάνης πρέπει να ψάξει αλλού για να βρει την επενδυτική και επιχειρηματική πνοή που τόσο του χρειάζεται. Μεταξύ άλλων, πρέπει -- αντί να αναλώνεται σε αδιέξοδες συζητήσεις μοιράσματος της πίτας με αυστηρά γεωγραφικά κριτήρια -- να αναζητήσει καλύτερους τρόπους χρήσης του τοπικού πόρου, να ψάξει και να δημιουργήσει νέα καινοτόμα εργαλεία ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας όπως είναι ο θεσμός των κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών.

Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για το Δ'ΚΠΣ και η Δυτική Μακεδονία

Το περασμένο Σαββατοκύριακο στο Συμβούλιο Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι 25 ήρθαν τελικά σε συμφωνία για τις λεγόμενες Δημοσιονομικές Προοπτικές της Ένωσης για την περίοδο 2007-13, αυτό που στην Ελλάδα έχει καθιερωθεί να λέγεται Δ'ΚΠΣ. Για την Ευρωπαϊκή Ένωση η συμφωνία ήταν ιδιαίτερα σημαντική, γιατί μία αποτυχία εύρεσης συμβιβασμού στον προϋπολογισμό για δεύτερη φορά σε έξι μήνες θα έδινε ένα αρνητικό μήνυμα σε μία δύσκολη οικονομική συγκυρία.

Για την Ελλάδα είναι καλή αυτή η συμφωνία; Ας ξεκινήσουμε από τα θετικά. Τα 20,1 δις Ευρώ που συμφωνήθηκαν για τη χώρα μας είναι σημαντικό ποσό. Είναι δε μάλλον μεγαλύτερο από αυτό που θα πετυχαίναμε εάν οι διαπραγματεύσεις δεν κατέληγαν και η απόφαση έπαιρνε αναβολή για την επόμενη (Αυστριακή) Προεδρία. Αυτό γιατί σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ μερικές περιφέρειες της χώρας μας που με την απόφαση αυτή χρηματοδοτούνται θα ήταν τότε εκτός χρηματοδότησης. Άρα ευτύχημα που τα βρήκανε οι Βρετανοί με τους Γάλλους, Γερμανούς, Πολωνούς και άλλους.

Και τώρα στα αρνητικά. Είναι η πρώτη φορά που τα χρήματα που παίρνει η χώρα μας μειώνονται. Από το Α'ΚΠΣ στο Β'ΚΠΣ και στο Γ'ΚΠΣ, οι διαδοχικές κυβερνήσεις (του ΠΑΣΟΚ) πετύχαιναν – με σκληρή διαπραγμάτευση – αύξηση των πόρων για την Ελλάδα, με αποκορύφωση τα 25 δις Ευρώ του Βερολίνου το 1999 (28 δις σε σημερινές τιμές). Και εάν είναι αναπόφευκτο να υπάρξει κάποια μείωση στο Δ'ΚΠΣ εξαιτίας των νέων (πιο φτωχών) χωρών της ΕΕ και της οικονομικής προόδου της χώρας μας αυτά τα χρόνια, η έκταση της μείωσης είναι μάλλον δείγμα αποτυχίας στη διαπραγμάτευση.

Ας σημειώσουμε μόνο το εξής: το τελικό ποσό είναι το ίδιο με αυτό της προηγούμενης πρότασης της Βρετανικής Προεδρίας πριν από μερικές εβδομάδες, την οποία ο κ. Καραμανλής είχε χαρακτηρίσει ως «περιοριστική». Η Ελλάδα ήταν η μόνη χώρα από αυτές που «έχουν λαμβάνειν» από την ΕΕ η οποία δεν πήρε καμία αύξηση κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων (η Πορτογαλία για παράδειγμα που στο Γ'ΚΠΣ πήρε λιγότερα από εμάς

τόρα πήρε περισσότερα). Στην τελική συμφωνία χάσαμε και περίπου 300 εκ. Ευρώ από τα κονδύλια για την ανάπτυξη της υπαίθρου. Και αυτό παρά το γεγονός ότι συναινέσαμε στο να αποκτήσουν τα Σκόπια καθεστώς «υποψήφιας χώρας». Οι κυβερνήσεις που ξέρουν να διαπραγματεύονται «ανταλλάσσουν» κάτι τέτοιο με περισσότερους πόρους. Βέβαια μετά την «απογραφή», το φιάσκο του «βασικού μετόχου» και τους χαμένους πόρους του Γ'ΚΠΣ επί ΝΔ, η διαπραγματευτική θέση του κ. Καραμανλή ήταν ομολογουμένως δύσκολη.

Και η Δυτική Μακεδονία; Η περιοχή μας ανήκει στις 3 Ελληνικές περιφέρειες (μαζί με την Αττική και την Κεντρική Μακεδονία) οι οποίες ανήκουν στην κατηγορία των περιφερειών που παρουσιάζουν «στατιστική σύγκλιση» (δηλαδή το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι ανώτερο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ των 25 αλλά κατώτερο του αντίστοιχου της ΕΕ των 15). Αυτό σημαίνει ότι από το 2007 η Δυτική Μακεδονία θα λαμβάνει το 80% της σημερινής κατά κεφαλήν ενίσχυσης με σταδιακή μείωση μέχρι το 2013.

Κατά προσέγγιση, αυτό σημαίνει ότι θα πάρει στο Δ'ΚΠΣ συνολικά περίπου 1/3 λιγότερο από ό,τι πήρε στο Γ'ΚΠΣ. Θα χάσουμε με άλλα λόγια περί τα 200 εκ. Ευρώ. Η προηγούμενη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ είχε δηλώσει ότι σε μία τέτοια περίπτωση θα κάλυπτε τη διαφορά επό εθνικούς πόρους. Η κυβέρνηση της ΝΔ έχει δηλώσει το ίδιο, αλλά ποιός την πιστεύει όταν σε ένα μόνο χρόνο μείωσε το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων κατά 25%;

Συμπερασματικά: Η κυβέρνηση επαίρεται για μία σημαντική συμφωνία. Στην πράξη όμως, απλώς ακολούθησε την προσφιλή της μέθοδο. Κατέβασε τον πήχη για τη χώρα, και πάλι κατάφερε να περάσει από κάτω.

Αύγουστος 2005, με αφορμή τον εμπρησμό στον Άϊ Γιώργη της Αιανής

Η πυρκαγιά στον Άϊ Γιώργη της Αιανής

Το εξαιρετικά δυσάρεστο γεγονός της πυρκαγιάς στον Άϊ-Γιώργη της Αιανής πριν από μερικές ημέρες έφερε στο προσκήνιο μία διαμάχη που μαίνεται εδώ και αρκετό καιρό γύρω από την εκκλησία: να συντηρηθεί και να επισκευαστεί με στόχο την αποκατάστασή της ή να γκρεμιστεί και να κτιστεί νέα στον ίδιο χώρο. Όπως πολλοί γνωρίζουν ο Άϊ-Γιώργης είναι μία εκκλησία 100 ετών με ξεχωριστά χαρακτηριστικά. Είναι από τους λίγους ναούς που σώζονται αυτής της περιόδου και που χτίστηκε με τη «βούλα» της Υψηλής Πύλης, και χτίστηκε από πέτρα σε αντίθεση με το τουρκικό φιρμάνι που προέβλεπε αρχικά να χτιστεί από ξύλο.

Στη διαμάχη αυτή για το μέλλον του Άϊ-Γιώργη συναντά κανείς δύο διαφορετικές αντιλήψεις για τις εκκλησίες μας. Η μία τις βλέπει αποκλειστικά ως χώρους λατρείας. Και ως χώροι λατρείας, πρέπει να είναι όλο και πιο μεγάλοι, πιο σύγχρονοι, πιο βολικοί για τους γάμους και τα βαφτίσια μας, για τις μεγάλες γιορτές. Και αν χρειαστεί, ας κατεδαφιστεί ένας μικρός ή παλιός ναός για να δώσει τη θέση του σε έναν καινούργιο. Στο κάτω-κάτω αυτό αφορά μόνο την εκκλησία και τους πιστούς.

Η δεύτερη αντίληψη βλέπει τις εκκλησίες όχι μόνο ως χώρους λατρείας αλλά και ως μνημεία, ιστορικά και πολιτιστικά. Η ιστορία του τόπου μας είναι συνυφασμένη με την πορεία και εξέλιξη της ορθοδοξίας και στους ναούς αποτυπώνεται ένα σημαντικό μέρος της ιστορικής και πολιτιστικής μας παράδοσης. Με αυτή τη λογική, δεν νοείται να κατεδαφιστεί ένας ναός, πόσο μάλλον ένας ο οποίος κουβαλάει μία ιστορία άνω των 100 ετών. Η καταδάφισή του αφορά όχι μόνο την εκκλησία ή τους πιστούς, αλλά ολόκληρη την κοινωνία.

Για μένα είναι αυτονόητο ότι η πρώτη άποψη είναι στενόμυαλη και παρωχημένη. Σήμερα όλες οι Ευρωπαϊκές χώρες επενδύουν μεγάλη προσπάθεια στο να διασώσουν τη νεώτερη πολιτιστική τους κληρονομιά, σε πολλές περιπτώσεις κάνοντας επεμβάσεις σε εκκλησίες και άλλα μνημεία για να τα επαναφέρουν στην αρχική τους μορφή, απομακρύνοντας πιο πρόσφατες προσθήκες και συναφή που έχουν με το χρόνο αλλοιώσει το χαρακτήρα τους.

Πόσο μάλλον στη χώρα μας για την οποία ο πολιτισμός αποτελεί σημείο αναφοράς αλλά και συγκριτικό πλεονέκτημα. Και βέβαια ακόμη περισσότερο στην Αιανή που εδώ και καιρό προσπαθεί να χτίσει την εικόνα της ως κέντρου πολιτισμού για την ευρύτερη περιοχή μας. Άρα η ανάγκη για μία νέα μεγαλύτερη εκκλησία στην Αιανή δεν έχει να κάνει με το μέλλον του Αη-Γιώργη: η αποκατάστασή του σε τίποτα δεν εμποδίζει την εξεύρεση εναλλακτικής τοποθεσίας για την ανέγερση νέου ναού.

Δυστυχώς, εδώ και μερικές ημέρες η διαμάχη αυτή έχει πάψει να είναι θεωρητική. Η πυρκαγιά κατέστρεψε σχεδόν ολοσχερώς το ναό και έφερε ένα βαρύτατο πλήγμα στην τοπική κοινωνία. Υπάρχουν ενδείξεις εμπρησμού και πολλές κατηγορίες, αλλά αυτό θα το κρίνει η έρευνα που διεξάγεται. Εγώ αδυνατώ να πιστέψω ότι κάτοικοι της περιοχής, πόσο μάλλον πνευματικοί ή κοινωνικοί ταγοί της, ασέβησαν κατά αυτόν τον τρόπο απέναντι στην εκκλησία, στην παράδοσή μας και στην τοπική κοινωνία. Δεν έχουμε συνηθίσει στον τόπο μας να γκρεμίζουμε εκκλησίες, αλλά να χτίζουμε. Οι ευθύνες, εάν υπάρχουν, πρέπει να βρεθούν και να αποδοθούν. Και σε αυτό συμπεριλαμβάνεται και η ολιγωρία της πολιτείας να απαντήσει έγκαιρα στην εισήγηση της Εφορείας για το χαρακτηρισμό του ναού ως νεότερου πολιτιστικού αγαθού.

Εκτός από την απόδοση ευθυνών, θα πρέπει να περιμένουμε και τις μελέτες των εμπειρογνομόνων για να φανεί κατά πόσο ο ναός μπορεί να αποκατασταθεί παρά τι μεγάλες ζημιές που έπαθε. Ελπίζω ειλικρινά ότι κάτι τέτοιο θα είναι εφικτό. Αλλά ακόμα και εάν αυτό δεν γίνεται, είναι πιστεύω προφανές ότι δεν υπάρχει καμία απολύτως περίπτωση να ανεγερθεί νέος ναός στο ίδιο σημείο. Πέρα από τις γνωστές ενστάσεις για το χώρο (ύπαρξη παλιών τάφων) θα αποτελούσε και δικαίωση της πρόσφατης καταστροφής.

Όσοι έχουν παραστεί σε λειτουργία ή σε μυστήριο στον Αη-Γιώργη γνωρίζουν ότι αυτό που χάθηκε δεν μπορεί να ξαναβρεθεί. Όμως η τοπική κοινωνία θα πρέπει να βρει τους τρόπους να ξεπεράσει το τραύμα της πυρκαγιάς και να αποφασίσει ενωμένη για το πως θα προχωρήσει, με σεβασμό στην παράδοσή μας αλλά και στους νόμους του κράτους.

Σεπτέμβριος 2005, με αφορμή την πτώση των τιμών στα σιτηρά

Τα σιτηρά στο Βόιο

Το Μάρτη του 2004 ο πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής «εγκαινίαζε» μια νέα πιο επιθετική αγροτική πολιτική. Όμως, μια πολιτική που ήταν τελικά επιθετική κατά των αγροτών. Το μαρτυρούν οι όλο και μεγαλύτερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι αγρότες στο νομό μας. Μόλις πριν λίγες μέρες ξεσηκώθηκαν στη Νεάπολη οι αγρότες του Βόιου εξαιτίας των προβλημάτων που τους απασχολούν. Η αγροτική πολιτική της κυβέρνησης τους οδήγησε σε απελπιστική κατάσταση, αφού παρέδωσαν την σοδειά τους τον Ιούνιο και από τότε μένουν απλήρωτοι. Για πρώτη φορά οι αγρότες φθάνουν στο σημείο να διεκδικούν τα αυτονόητα, τα χρήματα που δικαιούνται.

Οι αγρότες έδωσαν τη σοδειά τους πριν τρεις μήνες. Όμως, ακόμα δεν έχει οριστεί η τιμή πώλησης, γεγονός που τους αφήνει ανυπεράσπιστους απέναντι στις αποφάσεις των εμπόρων, που όπως φαίνεται θα ορίσουν την τιμή σε χαμηλότερα επίπεδα από πέρυσι. Οι τιμές από 31 ως 38 δραχμές μόνο εξευτελιστικές μπορούν να χαρακτηριστούν, καθώς δεν καλύπτουν ούτε το μισό του κόστους παραγωγής.

Εύλογα αναρωτιέται κανείς, πώς η κυβέρνηση επιτρέπει την αύξηση των τιμών στο αλεύρι και το σιτάρι την στιγμή που πέφτει η τιμή του μαλακού σιταριού. Και μάλιστα σιταριού εξαιρετικής ποιότητας. Φταίνε, ίσως, οι εισαγωγές αμφιβόλου ποιότητας που γίνονται από την Βουλγαρία. Μπορεί η κυβέρνηση να θεωρεί ότι οι περίπου 40.000 τόνοι σιτηρών που παράγει το Βόιο ετησίως να μην είναι αρκετοί.

Αυτές δεν είναι όμως οι μόνες δυσκολίες. Η αδυναμία και άρνηση της κυβέρνησης να βοηθήσει τους αγρότες ενόψει της αύξησης της τιμής του πετρελαίου γονατίζει περισσότερο την βοϊακή αγροτική οικογένεια. Γιατί δεν είναι μόνο το πετρέλαιο που θα χρειαστούν τα μηχανήματα για τις νέες αγροτικές εργασίες (όργωμα, σπορά, λιπάσματα). Εξάλλου, το κόκκινο πετρέλαιο έχει υπερδιπλασιαστεί, καθώς από 30 λεπτά που το αγόραζαν πριν 18 μήνες, σήμερα η τιμή φθάνει τα 70 λεπτά.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι περισσότερες οικογένειες του νομού είναι αναγκασμένες να καίνε πετρέλαιο τις τρεις από τις τέσσερις εποχές του χρόνου. Αλλά και εδώ ο πρωθυπουργός αρνείται να συμβάλλει, αφού ανακοίνωσε ότι δεν μπορεί να παράσχει επίδομα θέρμανσης. Επίδομα που το ΠΑΣΟΚ είχε δώσει όταν το πετρέλαιο ήταν μόλις 32 δολάρια το βαρέλι αντί για τα σημερινά 70 δολάρια.

Τέλος τους αγρότες ανησυχεί ιδιαίτερα η έλλειψη πληροφόρησης για την αποδέσμευση των επιδοτήσεων από τις καλλιέργειες και η παρακράτηση του 3% των επιδοτήσεων που θα υπάρχει από του χρόνου, η οποία θα συνεχιστεί μέχρι να εξαλειφθούν τελείως. Όλα αυτά δημιουργούν ανασφάλεια και αβεβαιότητα στους αγρότες, οι οποίοι έχουν φθάσει σε σημείο να μην ξέρουν αν πρέπει να ξεκινήσουν τις αγροτικές εργασίες της νέας χρονιάς, καθώς δεν ξέρουν αν θα καταφέρουν να αντεπεξέλθουν, την ώρα που οι τιμές των φυτοφαρμάκων και των λιπασμάτων έχουν διπλασιαστεί.

Πρέπει να δούμε συνολικά το πρόβλημα και να υπάρξει άμεση στήριξη των αγροτών, αφού τα σοβαρά οικονομικά προβλήματα που πλέον αντιμετωπίζουν οι αγρότες έχουν αντίκτυπο και σε άλλους τομείς της ζωής του Τσοτυλίου και της Νεάπολης. Η αγοραστική τους δύναμη περιορίζεται με αποτέλεσμα να συρρικνώνεται έτσι και οι εμπορική δραστηριότητα της περιοχής, ενώ οι αγρότες αδυνατούν να ανταποκριθούν και σε άλλες υποχρεώσεις τους, όπως την καταβολή των δόσεων των δανείων, με αποτέλεσμα να τίθεται ακόμα και θέμα επιβίωσης.

Σεπτέμβριος 2005, με αφορμή την έναρξη της σχολικής χρονιάς

Ανοίγουν τα σχολεία

Η νέα σχολικά χρονιά που ξεκινά τη Δευτέρα 12 Σεπτεμβρίου μας δίνει μία καλή ευκαιρία για να μιλήσουμε για τα προβλήματα και της προοπτικές της εκπαίδευσης στη χώρα μας και στο Νομό μας.

Τα τελευταία χρόνια το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα – όλες οι βαθμίδες – μεταμορφώθηκε ριζικά. Είδαμε αναβάθμιση των κτιριακών υποδομών σε όλη τη χώρα, νέους θεσμούς όπως το ολοήμερο σχολείο, ενισχυτική διδασκαλία, σχολεία δεύτερης ευκαιρίας, εργαστήρια υπολογιστών και σύνδεση με το Διαδίκτυο, αποκέντρωση των εκπαιδευτικών διαδικασιών, νέα πανεπιστήμια σε κάθε Ελληνική περιφέρεια, δημιουργία νέων τμημάτων και προγραμμάτων σπουδών.

Όλα αυτά έφεραν το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ένα βήμα πιο κοντά στις ανάγκες της νέας εποχής. Όμως παρά τη μεγάλη πρόοδο που έγινε, το στοίχημα της ποιότητας και του κόστους δεν κερδήθηκε.

Η «δημόσια και δωρεάν» παιδεία είναι μόνο κατ' όνομα δωρεάν, εφόσον η Ελληνική οικογένεια εξακολουθεί να πληρώνει μεγάλα ποσά στα φροντιστήρια. Οι μαθητές τελειώνουν το σχολείο με πολλή πληροφορία αλλά λίγη γνώση, χωρίς τα εφόδια εκείνα που θα τους επιτρέψουν να σταθούν στα πόδια τους σε μία όλο και πιο πολύπλοκη οικονομία και κοινωνία. Και το εκπαιδευτικό σύστημα στο σύνολό του δεν έχει ακόμα αποδεχτεί πράγματα αυτονόητα για την υπόλοιπη Ευρώπη, όπως η αξιολόγηση για σχολικές μονάδες και πανεπιστημιακά ιδρύματα, για διδάσκοντες, και για εκπαιδευτικές διαδικασίες και περιεχόμενο.

Το έργο του ΠΑΣΟΚ στην εκπαίδευση, με τις επιτυχίες αλλά και τις αδυναμίες του, κρίθηκε στις τελευταίες εκλογές. Για το κόμμα όμως που κέρδισε τις εκλογές, τη Νέα Δημοκρατία, είναι ώρα για έναν πρώτο απολογισμό του έργου της στην εκπαίδευση καθώς χτυπά το κουδούνι της πρώτης μέρας του σχολείου στη δεύτερη σχολική χρονιά αφότου ανέλαβε τη διακυβέρνηση. Και ο απολογισμός είναι εξαιρετικά φτωχός.

Χιλιάδες εκπαιδευτικοί δεν γνωρίζουν στην έναρξη της σχολικής περιόδου που θα παρουσιαστούν. Δεν έχουν ανακοινωθεί οι αποσπάσεις. Δεν έχουν ανακοινωθεί οι διορισμοί των μονίμων εκπαιδευτικών, ούτε των αναπληρωτών, ούτε των ωρομισθίων. Δεκάδες εκπαιδευτικά βιβλία, απαραίτητα από την αρχή του σχολικού έτους, δεν έχουν παραδοθεί και δεν προβλέπεται να παραδοθούν πριν το Νοέμβριο. Σε όλη τη χώρα, και στο νομό μας.

Αυτή η πρωτοφανής κατάσταση είναι ένα πισωγύρισμα στην πρόοδο που είχε γίνει τα τελευταία χρόνια. Αλλά συνάδει με τη γενικότερη πολιτική της κυβέρνησης σε αυτόν όπως και σε άλλους τομείς: τη μείωση των επενδύσεων στο αύριο (το 2005 οι δαπάνες για την παιδεία ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκαν για πρώτη φορά), τον έντονο αυταρχισμό που εκδηλώθηκε με μονομερείς αποφάσεις και προσπάθεια κομματικής χειραγώγησης του χώρου της εκπαίδευσης (βλ. τοποθετήσεις στελεχών), αλλά και με «προκρούστιες» λογικές όπως το 10 ως ελάχιστο για μία θέση στη μετε-δευτεροβάθμια εκπαίδευση (αλήθεια, αναρωτήθηκε κανείς στην περιοχή μας τι σημαίνει αυτό για το ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας;)

Απέναντι σε αυτές τις λογικές, το ΠΑΣΟΚ ελέγχει την κυβέρνηση και τις πολιτικές της, τόσο κεντρικά όσο και τοπικά. Στόχος μας είναι η παρακολούθηση της ποιότητας και των ελλείψεων στην εκπαίδευση σε κάθε τοπική κοινωνία, και η πίεση σε κάθε εξουσία (κεντρική, περιφερειακή και τοπική) για να έχει αυτός ο κρίσιμος τομέας την προσοχή και τους πόρους που χρειάζεται.

Παράλληλα, ανοίγουμε τις νέες προτάσεις μας για την παιδεία σε διάλογο με τους γονείς, την εκπαιδευτική κοινότητα και όλους τους πολίτες. Για ένα ανοικτό στην κοινωνία σχολείο, προοδευτικό και ανθρωποκεντρικό, που να μπορεί να απαντήσει στο σύγχρονο ιδεολογικό δίλημμα μεταξύ του κρατισμού και της ανεξέλεγκτης δράσης των δυνάμεων της αγοράς. Με βασικό στοιχείο επιτυχίας την ανάθεση σημαντικού μέρους της ουσιαστικής ευθύνης για τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος στις κοινωνικές δυνάμεις που εμπλέκονται στη λειτουργία του: εκπαιδευτικοί, εκπαιδευόμενοι, γονείς, τοπική αυτοδιοίκηση, τοπικές παραγωγικές δυνάμεις. Με έννοιες-κλειδιά τη δημοκρατική συμμετοχή, την αποκέντρωση και την κοινωνική λογοδοσία.

Νοέμβριος 2005, με αφορμή ανακοινώσεις της κυβέρνησης για το σύστημα εισαγωγικών εξετάσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Με άριστα το 20, το ΤΕΙ τι βαθμό παίρνει;

Τις τελευταίες δεκαετίες η ανάπτυξη του Νομού βασίστηκε – όπως όλοι ξέρουμε – σε μεγάλο βαθμό στις δραστηριότητες της ΔΕΗ. Τώρα τελευταία, σημαντικό ρόλο αποκτούν οι εκπαιδευτικές υπηρεσίες, με το ΤΕΙ κυρίως αλλά και με τη δημιουργία των νέων τμημάτων του Πανεπιστημίου. Είναι μία εξέλιξη εξαιρετικά θετική για όλη την περιοχή, γιατί συμβαδίζει με τις διεθνείς τάσεις και έχει τη δυνατότητα – εάν αναπτυχθεί σωστά – να στηρίξει μία σειρά από νέες οικονομικές δραστηριότητες που θα περιορίσουν τη σημερινή «μονοκαλλιέργεια» της ενέργειας στο αναπτυξιακό πρότυπο.

Είναι συνεπώς σημαντικό η υλοποίηση του σχεδιασμού του Πανεπιστημίου να «δέσει» με την οικονομική ταυτότητα της περιοχής, αξιοποιώντας τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα αλλά και δημιουργώντας νέα. Είναι εξίσου δε σημαντικό να αναβαθμιστεί ο ρόλος του ΤΕΙ. Εκτός από το να είναι ένα από τα μεγαλύτερα στη χώρα, πρέπει να είναι και ένα από τα καλύτερα.

Εδώ υπάρχει μία πρόσφατη εξέλιξη που πρέπει να προβληματίσει. Η κυβέρνηση προτίθεται από την επόμενη εξεταστική περίοδο να θέσει το 10 ως όριο για την εισαγωγή ενός μαθητή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Είναι μία πρόταση που ενώ «ακούγεται» σωστή – δεν πρέπει να υπάρχει μία βάση εισαγωγής και να μπαίνουν μόνο οι άξιοι; -- στην πράξη εγκυμονεί τεράστιους κινδύνους για την ποιότητα του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος αλλά και την κοινωνική και περιφερειακή συνοχή.

Το ζητούμενο δεν πρέπει να είναι μία «προκρούστια λογική» αποκλεισμού αλλά ουσιαστικές πολιτικές που αναβαθμίζουν την ποιότητα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Και σε αυτήν την κατεύθυνση δεν έχουμε ακούσει τίποτα από την κυβέρνηση.

Σε κάθε περίπτωση, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα ως αποτέλεσμα ο νομός να υποδεχθεί πολύ λιγότερους νέους σπουδαστές του χρόνου τέτοιον καιρό. Είναι κακό αυτό; Ναι, και εδώ δεν μιλάμε για τον αριθμό των ενοικιαζομένων διαμερισμάτων. Πράγματι το ΤΕΙ σήμερα έχει

περισσότερους σπουδαστές από ό,τι μπορεί να αντέξει με τη χρηματοδότηση που έχει. Η λύση όμως είναι να αυξηθούν οι πόροι ανά σπουδαστή, όχι να μειωθούν οι σπουδαστές.

Τι θα μπορούσε να γίνει? Καταρχάς να ενεργοποιηθεί η τοπική κοινωνία για να στηριχθούν τόσο το ΤΕΙ όσο και το Πανεπιστήμιο. Ξεκινώντας από το πολιτικό προσωπικό του νομού, μέχρι την τοπική αυτοδιοίκηση, και φυσικά τους φοιτητές και το προσωπικό στα ιδρύματα αυτά, πρέπει να γίνει μία μεγάλη συλλογική προσπάθεια ώστε να υπάρξει δημόσια χρηματοδότηση και τα ιδρύματα να στελεχωθούν με μόνιμους καθηγητές, εργαστήρια και ότι άλλο χρειάζεται έτσι ώστε να λειτουργήσουν ως πρότυπα κέντρα σπουδών, έρευνας και καινοτομίας.

Τα προβλήματα είναι πολλά. Από την έλλειψη κατάλληλων εργαστηρίων στο τμήμα των Μηχανικών Διαχείρισης Ενεργειακών Πόρων που καταλήγει στο να υπάρχουν φοιτητές που ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους χωρίς να έχουν παρακολουθήσει ούτε μια ώρα εργαστήρια, μέχρι την κατοχύρωση με ξεκάθαρο τρόπο των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων. Προβλήματα που χρονίζουν, τα οποία – παρά την πρόοδο που έγινε σε θέματα εκπαίδευσης – δεν λύθηκαν από την προηγούμενη κυβέρνηση, και τα οποία η σημερινή δείχνει να αγνοεί μειώνοντας – αντί να αυξήσει όπως υποσχέθηκε προεκλογικά – τις δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Υπάρχουν όμως και άλλα, πιο πρακτικά, πράγματα που μπορούν να γίνουν για να είναι η περιοχή περιζήτητος προορισμός σπουδών όταν οι υποψήφιοι συμπληρώνουν τα μηχανογραφικά τους. Ένα είναι η διατήρηση χαμηλού κόστους στα ενοίκια, με μία για παράδειγμα συμφωνία με τους ιδιοκτήτες για συγκράτηση στα σημερινά επίπεδα των τιμών. Ένα άλλο είναι να παρέχουμε στους φοιτητές αν όχι δωρεάν, πολύ χαμηλού κόστους μετακίνηση με την τοπική συγκοινωνία, ή την παροχή τηλεθέρμανσης σε τιμή κόστους. Ένα τρίτο είναι να βελτιώσουμε τις υποδομές αθλητισμού και πολιτισμού, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής.

Εν κατακλείδι: οι εκπαιδευτικές υπηρεσίες θα αποτελέσουν στο μέλλον πολύ σημαντικό κομμάτι της οικονομικής δραστηριότητας της περιοχής. Έχουν μπει οι βάσεις σε αυτήν την κατεύθυνση από την προηγούμενη κυβέρνηση και με τη στήριξη της τοπικής κοινωνίας – τώρα χρειάζεται μία ενεργοποίηση για την αναβάθμιση της ποιότητας και για την προβολή της περιοχής ως εκπαιδευτικού προορισμού με αντίστοιχα ορατά πλεονεκτήματα.

Τι γίνεται με τις οφειλές του ΤΑΣ;

Μπορεί ο σεισμός να έγινε το 1995 στην Κοζάνη, δυστυχώς οι κάτοικοι της περιοχής μας νιώθουν τις επιπτώσεις και τις πληγές του ακόμα και σήμερα, δέκα χρόνια αργότερα.

Είναι γνωστές οι ενέργειες που έγιναν για να βοηθηθεί η περιοχή μετά το σεισμό. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, μαζί με τη Νομαρχία Κοζάνης, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους τοπικούς φορείς από την πρώτη στιγμή ήταν δίπλα στους κατοίκους που έχασαν περιουσίες και η βοήθεια ήταν κατά κοινή ομολογία σημαντική και πρωτόγνωρη σε έκταση.

Δυστυχώς η σημερινή κυβέρνηση δεν έχει επιδείξει αντίστοιχη ευαισθησία ή εγρήγορση. Πριν το Μάρτη του 2004 ο Κώστας Καραμανλής και οι συνεργάτες του μοίραζαν υποσχέσεις για παροχές χωρίς φειδώ, κατηγορώντας το ΠΑΣΟΚ για ολιγωρία και ανικανότητα να κατανοήσει τις ανάγκες των πολιτών. Δύο χρόνια μετά οι κάτοικοι του νομού μας ακόμα περιμένουν να υλοποιηθούν οι υποσχέσεις. Πολύ περισσότερο, περιμένουν ακόμα τα αυτονόητα, αυτά που δικαιούνται.

Περίπου 1,5 εκατομμύρια ευρώ είναι οι οφειλές του κράτους προς τους σεισμόπληκτους για εκκρεμότητες από το Δεκέμβρη του 2004. Εδώ και έναν ολόκληρο χρόνο αναμένουν την κυβέρνηση πότε θα τους αποδώσει τα χρήματα για εργασίες που ολοκλήρωσαν ήδη. Κάποια χρήματα δόθηκαν τον Ιούλιο του 2005, αλλά αυτά ήταν τα χρήματα για να καλύψουν τις οφειλές του Οκτωβρίου και του Νοεμβρίου του 2004!

Όλα αυτά λίγη σημασία έχουν μπροστά στους κινδύνους που αντιμετωπίζουν όλοι όσοι πήραν δάνεια για να αποκαταστήσουν τις πληγές τους. Προχώρησαν σε εργασίες, έκαναν αγορές κι ακόμα περιμένουν την αρωγή του κράτους, για να πληρώσουν για όλα αυτά. Τώρα το μόνο που μπορούν να κάνουν είναι να επισκέπτονται καθημερινά το ΤΑΣ, ώστε να μάθουν τι γίνεται με τις υποθέσεις τους, για να εισπράξουν πλήρη άγνοια. Ακόμα και οι υπάλληλοι, που θέλουν φυσικά να τους εξυπηρετήσουν, δεν ξέρουν τι μέλλει γενέσθαι.

Ολιγωρία υπάρχει και από την πλευρά της Περιφέρειας αλλά και των αντίστοιχων δημοτικών αρχών για το θέμα των 117 σπιτιών στη Νεάπολη και των 17 σπιτιών στην Καστανιά Σερβίων. Ενώ η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση έχει κάνει τα έργα υποδομής (δρόμοι, δίκτυα αποχέτευσης, ύδρευσης), εδώ και 2 χρόνια η Περιφέρεια δεν έχει ξεκαθαρίσει το ιδιοκτησιακό με τη διανομή των οικοπέδων στους δικαιούχους ώστε να προχωρήσει η κατασκευή των σπιτιών.

Έχουν περάσει ήδη κοντά 2 χρόνια από την εκλογή της νέας κυβέρνησης. Έχει φανεί η αδυναμία της να διαχειριστεί τα αυτονόητα, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Οι δικαιολογίες πλέον περίσσεψαν. Και ο χρόνος ανοχής που δίνουν πάντα γενναιόδωρα οι πολίτες τελειώνει πια κι αυτός....

Περί κοινωνικής διαβούλευσης...

Οι πιο πετυχημένες Ευρωπαϊκές κοινωνίες, οι χώρες που καταφέρνουν ταυτόχρονα να είναι ανταγωνιστικές, να δημιουργούν ευημερία για τους πολίτες αλλά και συνθήκες κοινωνικής δικαιοσύνης και συνοχής, χαρακτηρίζονται από δυνατούς θεσμούς και διαδικασίες κοινωνικής διαβούλευσης. Μείζονες αλλά και λιγότερο σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο συζητούνται διεξοδικά με την κοινωνία. Οι τελικές αποφάσεις που παίρνονται αποτυπώνουν την κατανόηση της ανάγκης των αλλαγών αλλά και ένα δίκαιο καταμερισμό του κόστους τους.

Στην Ελλάδα αυτοί οι θεσμοί και οι διαδικασίες είναι ακόμα σε πολύ πρώιμη μορφή. Ξεκίνησαν από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ με την ουσιαστική λειτουργία θεσμών όπως η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ) στην οποία εργοδότες και εργαζόμενοι φέρνουν στο τραπέζι μία ελάχιστη συνιστώσα συναίνεσης. Σε περιπτώσεις όπως στη διαμόρφωση του ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έδωσε μεγάλη βάση στη δημιουργία ενός πλαισίου αποδεκτό από την κοινωνία. Παρότι πολλές φορές οι διαδικασίες αυτές ήταν ατελείς, αποτέλεσαν ένα βήμα προς τα εμπρός.

Σήμερα κάνουμε ολοταχώς βήματα προς τα πίσω. Το βλέπουμε σε σειρά κυβερνητικών πρωτοβουλιών: στο νέο ωράριο των καταστημάτων, στον προσχηματικό διάλογο για τις νέες εργασιακές ρυθμίσεις. Και δυστυχώς αυτή η κεντρική λογική και πρακτική της κυβέρνησης της ΝΔ εξαπλώνεται και πέρα από την κεντρική κυβέρνηση.

Στην περιοχή μας έχουμε δύο πρόσφατα και χαρακτηριστικά παραδείγματα. Το πρώτο έχει να κάνει με την απόφαση της Εθνικής Τράπεζας να κλείσει το υποκατάστημά της στη Νεάπολη. Σίγουρα δεν είναι εύκολο να επιβάλει κανείς σε μία – ουσιαστικά ιδιωτική πλέον – τράπεζα τη λειτουργία ενός υποκαταστήματος εάν αυτή δεν το θεωρεί οικονομικά αναγκαίο. Όμως τόσο η ιστορία της τράπεζας όσο και η στοιχειώδης εταιρική κοινωνική ευθύνη που ακόμα και ιδιωτικές επιχειρήσεις πρέπει να έχουν επιβάλλουν ενημέρωση, διάλογο με την τοπική κοινωνία, αναζήτηση άλλων λύσεων, και όχι αιφνιδιασμούς.

Δεύτερο – και πολύ πιο σημαντικό – παράδειγμα είναι η ανακοίνωση της ΔΕΗ για την πρόθεσή της να ενταφιάσει χιλιάδες τόνους αμιάντου στους χώρους του Ορυχείου Νοτίου Πεδίου. Είναι κατανοητή η ανάγκη της ΔΕΗ να αφαιρέσει τον αμιάντο από τις μονάδες των ατμοηλεκτρικών σταθμών της περιοχής. Για ένα όμως ζήτημα με τόσο μεγάλες οικολογικές επιπτώσεις για την περιοχή, απαιτείται εξαντλητικός διάλογος με την τοπική κοινωνία για την αναζήτηση της σωστής λύσης, εξερεύνηση των διαφόρων εναλλακτικών, και φυσικά απόλυτη διασφάλιση όλων των περιβαλλοντικών παραμέτρων.

Δυστυχώς για άλλη μία φορά η ΔΕΗ μοιάζει να μην αντιλαμβάνεται τον κοινωνικό της ρόλο στην περιοχή, ρόλο που σε κάθε άλλη χώρα θα είχε αναλάβει η ίδια ή θα της είχε επιβληθεί από την πολιτεία. Έχω πολλές φορές επιμείνει στην ανάγκη δημιουργίας μίας μόνιμης επιτροπής διαβούλευσης σε υψηλό επίπεδο ανάμεσα στην ΔΕΗ και την κοινωνία του νομού, η οποία να περιλαμβάνει τα συλλογικά όργανα αλλά και μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Η κοινωνική διαβούλευση, ο κοινωνικός διάλογος, και κατ'επέκταση η κοινωνική λογοδοσία, δεν είναι χάσιμο χρόνου, ούτε πολυτέλεια. Αποτελούν αναγκαιότητα για κάθε κοινωνία που σέβεται τον εαυτό της και τους πολίτες της. Και στοιχειώδης υποχρέωση της πολιτείας είναι να δίνει το καλό παράδειγμα.

Ποια αναπτυξιακή κατεύθυνση για τη Δυτική Μακεδονία;

Στη συνδιάσκεψη του ΠΑΣΟΚ την Κυριακή 14 Μαΐου, παρουσίασα εκ μέρους του Ινστιτούτου Στρατηγικών και Αναπτυξιακών Μελετών (ΙΣΤΑΜΕ – Ανδρέας Παπανδρέου) τα αποτελέσματα μίας έρευνας του Ινστιτούτου για τις τάσεις και απόψεις των μελών και φίλων του ΠΑΣΟΚ σχετικά με τα προβλήματα και τις αναπτυξιακές προοπτικές στη Δυτική Μακεδονία.

Η έρευνα αυτή βασίστηκε σε εκτενή ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν οι σύνεδροι στην τελευταία περιφερειακή συνδιάσκεψη του ΠΑΣΟΚ στην Κοζάνη το 2005. Παρά το γεγονός ότι τα αποτελέσματα δεν απηχούν την κοινή γνώμη συνολικά, αποτελούν μία καλή αποτύπωση των προβλημάτων αλλά και των προοπτικών από τη σκοπιά των μελών και των φίλων του ΠΑΣΟΚ.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (53%) θεωρούν ότι την τελευταία δεκαετία «τα πράγματα στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έχουν πάει προς το καλύτερο», και αξιολογούν ότι η μεγαλύτερη πρόοδος έχει γίνει στο οδικό δίκτυο, στα έργα υποδομής και στο βιοτικό επίπεδο των πολιτών, και η μικρότερη στο περιβάλλον, στην ασφάλεια, στην ανάπτυξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων και στον πολιτισμό.

Αξιολογούν την ανεργία ως το πιο σημαντικό πρόβλημα της περιφέρειας σήμερα -- με απόσταση από τα άλλα -- με την κατάσταση του περιβάλλοντος το δεύτερο πιο σημαντικό, αλλά και την έλλειψη αναπτυξιακού οράματος για το μέλλον. Σχεδόν όλοι θεωρούν ότι η ανεργία θα αυξηθεί τα επόμενα χρόνια, ότι θα υπάρξει μείωση του αγροτικού εισοδήματος, των ιδιωτικών επενδύσεων και αναπτυξιακή επιβράδυνση. Αντιθέτως, μόνο ένας στους τρεις θεωρούν ότι θα υπάρξει επιδείνωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, ένας στους τέσσερις ότι θα περιθωριοποιηθεί η περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, και μόλις περίπου ένας στους δέκα βλέπει μία αύξηση της ξενοφοβίας και του ρατσισμού.

Ως στρατηγικούς στόχους για την περιφέρεια, αξιολογούν με σειρά προτεραιότητας την ανάπτυξη ολοκληρωμένης ποιοτικής αγροτικής οικονομίας, τη δημιουργία μεγάλων έργων υποδομής, την προσέλκυση επενδύσεων στον τομέα των υπηρεσιών και την ανάπτυξη ανταγωνιστικής και ποιοτικής τουριστικής οικονομίας. Ως προτεραιότητες, προτάσσουν ως πλέον σημαντικό την ενίσχυση της απασχόλησης (εννέα στους δέκα ερωτηθέντες), με στη συνέχεια την προστασία του περιβάλλοντος, τη βελτίωση των εισοδημάτων, την αντιμετώπιση της ακρίβειας, το σύστημα υγείας, τη μικρομεσαία επιχειρηματικότητα.

Σχετικά με το Γ'ΚΠΣ σχεδόν έξι στους δέκα θεωρούν πως οι πιστώσεις δεν αξιοποιούνται αποτελεσματικά στην περιφέρεια, αποδίδοντας την κύρια ευθύνη στην περιφεριακή διοίκηση. Θεωρούν ότι η κατανομή των πόρων για το Δ'ΚΠΣ πρέπει να γίνει κατά προτεραιότητα στις περιοχές που υστερούν ως προς την ανάπτυξη (έξι στους δέκα), ενώ από πλευράς κοινωνικών ομάδων πρέπει να δοθεί έμφαση στους αγρότες, στους άνεργους και στους νέους.

Από τις απαντήσεις σε ερωτήσεις για τις βασικές προτεραιότητες σε διάφορους τομείς, προκύπτει ότι στον τομέα της οικονομίας βασικές προτεραιότητες θεωρούνται η ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα και η προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων, στην παιδεία η ανάπτυξη των υποδομών αλλά και η αλλαγή νοοτροπίας των φορέων της εκπαίδευσης, στον τουρισμό η ανάπτυξη του αγροτουρισμού αλλά και η προσέλκυση τουριστικών επενδύσεων μεγάλης κίμακας, στη γεωργία η αναδιάρθρωση των καλλιεργειών και η δημιουργία μονάδων μεταποίησης, στην υγεία η αντιμετώπιση της έλλειψης σε ανθρώπινο δυναμικό, και στις μεταφορές η ανάπτυξη οδικού δικτύου σε τοπικό επίπεδο.

Ως τα πιο σημαντικά έργα και παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας τα επόμενα χρόνια θεωρούνται η ολοκληρωμένη λειτουργία του Πανεπιστημίου, ο εκσυγχρονισμός και η επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου, η ανάπτυξη του αγροτουρισμού, η δημιουργία μονάδων μεταποίησης αγροτικών προϊόντων, η δημιουργία Πανεπιστημιακού νοσοκομείου, και η δημιουργία δικτύου προσβάσεων στην Εγνατία Οδό. Στο νομό Κοζάνης, ως πιο σημαντικά έργα που πρέπει να γίνουν αναφέρονται η δημιουργία χιονοδρομικού κέντρου στο Βελβεντό, ο εκσυγχρονισμός του επαρχιακού οδικού δικτύου, και η δημιουργία συνεδριακού κέντρου στην Κοζάνη.

Σε ερώτηση σχετικά με τη στάση τους απέναντι σε μία σειρά προτάσεων για την ενίσχυση της αποκέντρωσης, οι απαντήσεις είναι μοιρασμένες. Σχεδόν όλοι (95%) βλέπουν θετικά ή

μάλλον θετικά την αύξηση των αρμοδιοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης και την άμεση εκλογή Περιφερειάρχη και Περιφερειακού Συμβουλίου, οκτώ στους δέκα βλέπουν θετικά ή μάλλον θετικά την αύξηση των αρμοδιοτήτων της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης αλλά και τη μεταβίβαση στην περιφέρεια επιπλέον αρμοδιοτήτων με έμφαση στα θέματα υγείας και παιδείας. Δύο στους τρεις περίπου βλέπει θετικά ή μάλλον θετικά την εφαρμογή ενός «Καποδίστρια 2» με επιπλέον συνενώσεις δήμων, αλλά η πλειοψηφία (56%) βλέπουν αρνητικά ή μάλλον αρνητικά τη διοικητική συνένωση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας με άλλη περιφέρεια.

Είναι επίσης ενδιαφέρουσες οι απαντήσεις σε κάποιες γενικότερες ερωτήσεις. Ένας στους δύο που ρωτήθηκαν απάντησε πως συνδέεται ιδιαίτερα με τη γειτονιά στην οποία μεγάλωσε, ένας στους τρεις με την πόλη στην οποία μεγάλωσε, ένας στους δέκα με το νομό στον οποίο μεγάλωσε, και μόλις ένας στους πενήντα με την περιφέρεια στην οποία ανήκει διοικητικά. 70% θεωρούν θετική την ένταξη της Ελλάδας στην ΟΝΕ ως προς την ανάπτυξη της περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, σχεδόν ένας στους δύο θεωρεί ότι η διεύρυνση της ΕΕ προς τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία θα είχε θετική επίδραση στην περιφέρεια, και μόλις ένας στους τέσσερις θεωρεί θετική για την περιφέρεια την ενδεχόμενη ένταξη της Τουρκίας.

Τέλος η πλειοψηφία (σχεδόν 60%) των ερωτηθέντων δηλώνουν απαισόδοξοι για το μέλλον της Περιφέρειας. Ιδού λοιπόν πεδίων δόξης λαμπρόν για τους υποψήφιους δήμαρχους και νομάρχες που στηρίζει το ΠΑΣΟΚ στις επερχόμενες εκλογές να ανατρέψουν αυτήν την απαισιοδοξία εμπνέοντας τους πολίτες με τις προτάσεις τους για ανάπτυξη, ποιότητα ζωής, κοινωνικές υπηρεσίες, διαφάνεια και κοινωνική λογοδοσία.

Ιούνιος 2006, με αφορμή τις αναταραχές στο χώρο της εκπαίδευσης

Εκπαίδευση: η μεταρρύθμιση των ΜΑΤ

Η πρωτοφανής βίαιη αντιμετώπιση πριν από μερικές ημέρες των σπουδαστών του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας που θέλησαν να επιδώσουν ψήφισμα στον Υπουργό Εσωτερικών κ. Παυλόπουλο στο κτίριο της Περιφέρειας δεν είναι παρά άλλη μία απόδειξη της αντίληψης που έχει αυτή η κυβέρνηση για την αντιμετώπιση των προβλημάτων στο χώρο της παιδείας. Όσο και αν μας εξοργίζει, δεν μας εκπλήσσει. Στα δύομιση χρόνια διακυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας, έχει εμπεδωθεί στους πολίτες πως η κυβέρνηση αγνοεί την έννοια του κοινωνικού διαλόγου, δεν αντιλαμβάνεται γιατί πρέπει να επιδιώξει τη συναίνεση γύρω από τα μεγάλα προβλήματα της κοινωνίας. Προτιμά τη λογική των ΜΑΤ.

Υπάρχει σήμερα κανείς σόφρων σε αυτή τη χώρα που πιστεύει πως δεν χρειάζονται μεγάλες αλλαγές στην Πανεπιστήμιά μας; Υπάρχει κανείς που πιστεύει πως όπως λειτουργούν είναι ικανά να παράγουν τη γνώση, την έρευνα, τις δεξιότητες που χρειάζεται η χώρα μας αύριο; Πως μπορούν να διαμορφώσουν νέους και νέες όχι μόνο έτοιμους να ενταχθούν σε μία νέα κατανομή παραγωγής αλλά και δημοκρατικούς, υπεύθυνους, ολοκληρωμένους, δημιουργικούς πολίτες;

Τα Πανεπιστήμιά μας έχουν προ πολλού ξεπεραστεί από την ίδια τη ζωή. Λειτουργούν με ένα θεσμικό πλαίσιο που δεν ανταποκρίνεται πλέον στις ανάγκες μίας σύγχρονης ανοιχτής κοινωνίας. Τη στιγμή που οι αλλαγές στην παιδεία σε όλο τον κόσμο είναι κοσμογονικές, τα δικά μας ιδρύματα λειτουργούν με ένα ασφυκτικό και γραφειοκρατικό πλαίσιο που τους αφαιρεί κάθε δυνατότητα να ανταγωνιστούν τα καλύτερα στην Ευρώπη. Υποχρηματοδοτούνται, δεν κάνουν έρευνα, δεν επιδιώκουν την αριστεία, δεν ανοίγουν δρόμους για τους φοιτητές τους. Και η – θετική και απαραίτητη -- πολιτικοποίησή τους έχει πλέον διολισθήσει στις χειρότερες πρακτικές κομματικής συνδιαλλαγής. Όχι όλα φυσικά. Υπάρχουν και φωτεινές εξαιρέσεις που επιβεβαιώνουν τον κανόνα.

Είναι όλα όσα λέει η «Επιτροπή Σοφών» που όρισε η κυβέρνηση λάθος; Όχι, πολλά από αυτά είναι αυτονόητα. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως πρέπει να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο των

«αιώνιων φοιτητών». Επίσης δεν υπάρχει αμφιβολία πως το πανεπιστημιακό άσυλο όπως λειτουργεί σήμερα αποτελεί συχνά άλλοθι για βανδαλισμούς από άτομα που δεν έχουν καμμία σχέση με την πανεπιστημιακή κοινότητα. Και όσο και αν πολλοί δεν θέλουν να το παραδεχθούν είτε γιατί δεν το καταλαβαίνουν είτε γιατί το φοβούνται, δεν υπάρχει λόγος στη χώρα μας σήμερα να απαγορεύεται η ίδρυση μη-κρατικών μη-κερδοσκοπικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, αρκεί να εποπτεύονται σωστά από το κράτος.

Γιατί λοιπόν είναι οι φοιτητές στους δρόμους; Δεν είναι μόνο για το νόμο-πλαίσιο που ετοιμάζεται να φέρει η κυβέρνηση στην Βουλή. Δεν είναι καν για το περίφημο Άρθρο 16 του Συντάγματος. Είναι στους δρόμους γιατί βλέπουν τα πτυχία τους να απαξιώνονται. Γιατί αγωνιούν, έχουν άγχος για το μέλλον τους. Γιατί η δωρεάν παιδεία και το δημόσιο Πανεπιστήμιο αποτέλεσαν για τη μέση Ελληνική οικογένεια το βασικό εργαλείο για να μπορέσει κάθε γενιά να ανέβει μερικά σκαλιά από την προηγούμενη, να έχει ευκαιρίες που η προηγούμενη γενιά δεν είχε. Και αυτό το κοινωνικό συμβόλαιο σήμερα μοιάζει να χάνεται.

Το πρόβλημα λοιπόν της ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα σήμερα δεν είναι ούτε το άσυλο ούτε οι αιώνιοι φοιτητές. Δεν είναι τα μη κρατικά πανεπιστήμια. Όλα αυτά μπορεί να είναι υπαρκτά θέματα αλλά απλώς κρύβουν το δάσος. Το πρόβλημα είναι αλλού. Είναι καταρχάς η σοβαρή υποχρηματοδότηση για την κατοχύρωση ενός πραγματικά ποιοτικού δημόσιου Πανεπιστημίου. Η επέκταση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τα τελευταία χρόνια μπορεί να συνοδεύτηκε από αύξηση πόρων, αλλά αυτοί δεν άρκεσαν. Και βέβαια ακόμα και αυτή η αύξηση ανακόπηκε από τη σημερινή κυβέρνηση: σήμερα ως ποσοστό του ΑΕΠ, τα χρήματα που πηγαίνουν στην εκπαίδευση έχουν μειωθεί!

Όμως ας μη κάνουμε το λάθος να πιστέψουμε πως αρκεί να αυξηθεί η χρηματοδότηση. Το ΠΑΣΟΚ και ο Γιώργος Παπανδρέου έχουν δεσμευτεί για την αύξηση της χρηματοδότησης του δημόσιου πανεπιστημίου αλλά και την ουσιαστική ενίσχυση των φοιτητών. Πέρα από αυτό όμως έχουν ανοίξει ένα διάλογο για την εκπαίδευση που θέλουμε για την Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα. Γιατί πρέπει να αλλάξουμε εκ βάθρων το Ελληνικό δημόσιο Πανεπιστήμιο.

Να δημιουργήσουμε ένα Πανεπιστήμιο και ΤΕΙ με αυτοτέλεια και αυτονομία στη διοίκηση, στην κατανομή και χρήση των πόρων του, στις εκπαιδευτικές μεθόδους. Που σχεδιάζει τους στόχους του και αξιολογεί την επίτευξή τους. Με σύγχρονη διοίκηση και πραγματική αξιολόγηση. Ανταγωνιστικό στο εγχώριο, ευρωπαϊκό και διεθνές γίγνεσθαι. Συνδεδεμένο με

την περιφερειακή ανάπτυξη, με δυνατότητα καινοτομικών προγραμμάτων σπουδών. Ένα Πανεπιστήμιο-μοχλό οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης για την κοινωνία συνολικά και για κάθε Ελληνική οικογένεια χωριστά.

Αντί να μιλά γι'αυτά τα πραγματικά προβλήματα, αντί να δείξει ότι η παιδεία αποτελεί προτεραιότητα αυξάνοντας τους πόρους, αντί να ανοίξει διάλογο για το Πανεπιστήμιο που χρειάζεται η Ελλάδα, η κυβέρνηση επέλεξε να εστιάσει στο δέντρο αντί να δει το δάσος. Επέλεξε την τακτική της αλαζονίας και της κοινωνικής διαίρεσης – προσφιλής της εξάλλου τακτική, μιλώντας απαξιωτικά για τους φοιτητές και τους καθηγητές που διαφωνούν μαζί της, αδιαφορώντας για τη δημιουργία κλίματος συναίνεσης στα Πανεπιστήμια, πιστεύοντας ότι μπορεί να κάνει αλλαγές «λάθρα» μέσα στο καλοκαίρι, και τελικά στέλνοντας τα ΜΑΤ. Δεν θα έπρεπε να εκλήσεται συνεπώς από τη σημερινή κατακραυγή, από την πραγματικά μαζική εναντίωση στα σχέδιά της.

Σεπτέμβριος 2006, με αφορμή ημερίδα για την αξιοποίηση της τέφρας

Τι να την κάνουμε την τέφρα;

Η ημερίδα που οργανώθηκε από το ΤΕΕ/Τ.Δ.Μ στην Κοζάνη για την αξιοποίηση της ιπτάμενης τέφρας πριν από μία περίπου εβδομάδα είχε εξαιρετικό ενδιαφέρον.

Ήταν μία από τις λίγες φορές που η συζήτηση που γίνεται εδώ και χρόνια για την ανάγκη να αναπτυχθούν οικονομικές δραστηριότητες γύρω από την ΔΕΗ περνά από το γενικό στο συγκεκριμένο. Ήταν επίσης ένα παράδειγμα διαδικασίας κοινωνικής διαβούλευσης από έναν φορέα – το ΤΕΕ -- ο οποίος προετοίμασε και έφερε στην τοπική κοινωνία μία συγκροτημένη πρόταση και ένα Σχέδιο Εθνικών Προδιαγραφών για την ιπτάμενη τέφρα με προφανή χαρακτηριστικά οικονομικής και κοινωνικής ωφέλειας.

Από τις παρουσιάσεις της ημερίδας προκύπτει το συμπέρασμα ότι υπό τις κατάλληλες συνθήκες η ιπτάμενη τέφρα μπορεί να αποτελέσει σημαντικό – και οικονομικά αξιοποιήσιμο – εναλλακτικό πόρο στη τσιμεντοβιομηχανία και κατά συνέπεια να χρησιμοποιηθεί σε ένα ευρύτατο φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων γύρω από τις κατασκευές.

Μία τέτοια χρήση έχει πολλά οφέλη. Καταρχάς περιβαλλοντικά: η ιπτάμενη τέφρα αποκτά αξία, άρα δεν θάβεται πλέον, και ερχόμαστε έτσι πιο κοντά σε μία λογική αειφόρου ανάπτυξης όπου τα εξωτερικά κόστη από μία οικονομική δραστηριότητα – την παραγωγή ενέργειας -- ενσωματώνονται στην ίδια τη διαδικασία παραγωγής. Κατά δεύτερο λόγο οφέλη απασχόλησης: η αξιοποίηση της ιπτάμενης τέφρας οδηγεί σε δημιουργία θέσεων εργασίας στην περιοχή μας.

Το βασικό εμπόδιο σε μία παρόμοια αξιοποίηση είναι η έλλειψη θεσμοθέτησης προδιαγραφών για το συγκεκριμένο υλικό από την πολιτεία και από την ΕΕ. Χωρίς προδιαγραφές δεν υπάρχει και κίνητρο για οικονομική αξιοποίηση. Άρα βήμα πρώτον: η θεσμοθέτηση προδιαγραφών στη βάση του Σχεδίου Εθνικών Προδιαγραφών από τους αρμόδιους φορείς στην Ελλάδα. Για να γίνει αυτή πρέπει κάποιος να την ζητήσει. Ο προφανής υποψήφιος είναι ο ιδιοκτήτης της τέφρας, η ΔΕΗ. Εναλλακτικά, και εάν η ΔΕΗ

ολιγωρήσει, οι τοπικοί φορείς – το ΤΕΕ ή η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση – θα μπορούσαν να αναλάβουν αυτή τη διαδικασία για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

Η ΔΕΗ όμως έχει συμφέρον και υποχρέωση να προχωρήσει σε αυτήν την κατεύθυνση. Υποχρέωση γιατί το χρωστά στην τοπική κοινωνία η οποία είναι αποδέκτης σημαντικής ρύπανσης τόσο από τα ορυχεία όσο και από τους σταθμούς της ΔΕΗ. Συμφέρον όχι μόνο γιατί υπάρχει οικονομικό αντικείμενο στην ιπτάμενη τέφρα, αλλά και γιατί αργά ή γρήγορα – μάλλον δε γρήγορα – η επιχείρηση θα βρεθεί απέναντι στην ανάγκη να απαντήσει στην ΕΕ για τη βελτίωση του τρόπου διαχείρισης των αποβλήτων – επικίνδυνων ή μη – από τη διαδικασία παραγωγής ενέργειας.

Δεύτερο ζήτημα – αφότου εξασφαλιστεί η θεσμοθέτηση προδιαγραφών – είναι η αξιοποίηση. Εδώ υπάρχουν δύο δυνατά σενάρια. Το πρώτο προκρίνει ένα μικτό επιχειρηματικό σχήμα – με τη ΔΕΗ, την Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, και την τσιμεντοβιομηχανία σε έναν φορέα που εκμεταλλεύεται την επεξεργασία και εμπορία του υλικού. Τα πλεονεκτήματα είναι η εμπλοκή όλων: του ιδιοκτήτη της ιπτάμενης τέφρας, των ιδιωτών με το μεγαλύτερο συμφέρον οικονομικής αξιοποίησης, της τοπικής κοινωνίας. Μειονέκτημα είναι η δυσκινισία που παρόμοια σχήματα συχνά έχουν.

Το εναλλακτικό σενάριο προκρίνει τη ΔΕΗ να δημοπρατεί – μετά τη θεσμοθέτηση των προδιαγραφών -- το υπάρχον συγκρότημα άλεσης και επεξεργασίας της ιπτάμενης τέφρας που βρίσκεται στον περίβολο του ΑΗΣ Πτολεμαΐδας όσο και τη δυνατότητα χρήσης της τέφρας αναζητώντας ιδιωτικό ενδιαφέρον, και χωρίς να εμπλέκεται η ίδια στην περαιτέρω επεξεργασία και εμπορία. Είναι μία «καθαρή» λύση, υπό την προϋπόθεση ότι θα υπάρξει πράγματι ενδιαφέρον από ιδιώτες επιχειρηματίες και θα ξεπεραστούν και τα όποια διαδικαστικά προβλήματα.

Η επιλογή δεν είναι προφανής και χρειάζεται προσεκτική μελέτη και διερεύνηση των προθέσεων κάθε πλευράς. Σε κάθε περίπτωση, η πολύτιμη δουλειά που έκανε το ΤΕΕ ανοίγει πλέον το δρόμο για τα επόμενα βήματα ώστε το παραπροϊόν αυτό της διαδικασίας παραγωγής ενέργειας να αποκτήσει θεσμοθετημένες προδιαγραφές και να αποτελέσει στη συνέχεια αντικείμενο οικονομικής εκμετάλλευσης με οφέλη για όλη την περιοχή. Ας δουλέψουμε σε αυτήν την κατεύθυνση.

Οι προοπτικές για τα τεύτλα στο Νομό Κοζάνης

Η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική διαμορφώνει όπως είναι γνωστό νέα δεδομένα στα λεγόμενα μεσογειακά προϊόντα, μεταξύ των οποίων είναι η τευτλοπαραγωγή. Αυτά με αποφάσεις του Ιουνίου 2003, και με τη διαπραγμάτευση να χειρίζεται η κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ, εντάχθηκαν στη νέα ΚΑΠ και διασφαλίστηκαν οι χρηματοδοτήσεις τους χωρίς περικοπές μέχρι το 2013.

Δυστυχώς το 2005 στην πιο πρόσφατη διαπραγμάτευση σχετικά με τη ζάχαρη οι αδέξιοι χειρισμοί της ΝΔ έφεραν την Ελλάδα στο περιθώριο των διαπραγματεύσεων. Αποτέλεσμα ήταν να μην πάρει η χώρα μας καμία αντιστάθμιση, όπως έπραξαν όλες οι υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, προς όφελος των τευτλοπαραγωγών και των εργοστασίων ζάχαρης.

Σήμερα λοιπόν η τευτλοπαραγωγή εγκαταλείπεται, επειδή οι ενισχύσεις που δίνονται σε όσους παραμένουν στην παραγωγή είναι μειωμένες και δεν καλύπτουν το κόστος της καλλιέργειας. Οι τευτλοπαραγωγοί προτιμούν το καθεστώς της αποδέσμευσης και βρίσκονται σε αναζήτηση νέων δραστηριοτήτων.

Στο Νομό Κοζάνης, τα πιο πρόσφατα στοιχεία επιβεβαιώνουν τη σταδιακή εγκατάλειψη της παραγωγής (στο Δήμο Ελλησπόντου, αλλά και σε μερικούς άλλους δήμους του Νομού -- Δημητρίου Υψηλάντη, Αγίας Παρακευής). Το επίπεδο συμβάσεων με τη βιομηχανία ζάχαρης είναι στα 11.000 στρέμματα, από 14.000 το 2006.

Η σχετική μικρή αυτή πτώση μπορεί να αποδοθεί στην κατά 50% μείωση της τιμής των σπόρων και κατά 25% μείωση της τιμής των φυτοφαρμάκων, «ενέσεις» που συγκράτησαν το κόστος παραγωγής και έτσι εμπόδισαν την κατάρρευση που είδαμε στην περίπτωση της καπνοκαλλιέργειας, δεν κατάφεραν όμως να αντισταθμίσουν τη συνεχιζόμενη μείωση των τιμών. Οι τιμές το 2006 ήταν ήδη 30% κάτω από αυτές του 2005, και οι φετινές αναμένονται να έχουν ακόμα μεγαλύτερη μείωση που φτάνει το 40%.

Το μέλλον για την τευτλοκαλλιέργεια δεν είναι αισιόδοξο. Ο νέος κανονισμός της ΚΑΠ προβλέπει μεταξύ άλλων πρόσθετες ενισχύσεις, που προορίζονται για προγράμματα

αγροτικής ανάπτυξης και για κοινωνικά μέτρα στις περιοχές που θίγονται από την εγκατάλειψη των ποσοτώσεων, αλλά η κυβέρνηση ακόμα δεν έχει ασχοληθεί με το θέμα.

Αντίθετα, ασχολείται με τη «μοιρασιά» κοινοτικών πόρων ανάλογα με τις ανάγκες και απαιτήσεις των μετόχων της ΑΤΕ (στην οποία ανήκει η Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης), της ΕΒΖ, και των επενδυτών βιοαιθανόλης, εις βάρος όμως των αγροτών και της ανάπτυξης της υπαίθρου.

Το διακύβευμα των εκλογών της Κυριακής

Την Κυριακή ψηφίζουμε για νομάρχη και δημάρχους. Ψηφίζουμε νομαρχιακούς και δημοτικούς συμβούλους σε όλο το νομό όπως και σε όλη την Ελλάδα. Και το ερώτημα είναι: τι διακυβεύεται σε αυτές τις εκλογές; Με τι κριτήρια αποφασίζουμε; Τι μηνύματα θα δώσει η κάλπη το βράδυ της Κυριακής;

Η πολιτική ανάγνωση των δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών είναι πιο σύνθετη από αυτή των βουλευτικών. Από τη φύση τους σε αυτές τις εκλογές εμπλέκεται το πολιτικό με το προσωπικό, το γενικό με το τοπικό. Ας προσπαθήσουμε να τα ξεδιαλύνουμε.

Δεν υπάρχει καμμία αμφιβολία πως κάθε εκλογές εμπεριέχουν και ένα πολιτικό μήνυμα. Σε αυτές τις εκλογές, το πολιτικό μήνυμα αφορά κυρίως τις νομαρχίες, αλλά τελικά και όλους τους δήμους. Μεγάλους και μικρούς. Ζούμε σε μία πολιτική περίοδο μεγάλης ρευστότητας, που κυριαρχείται από την ανασφάλεια του πολίτη, την αγωνία του για το αύριο. Ανασφάλεια οικονομική και κοινωνική, αγωνία για το μέλλον του. Αγωνία για τα οικονομικά του, για τη δουλειά του, για το σχολείο των παιδιών του, για την υγεία της οικογένειάς του.

Ζούμε και σε μία περίοδο χαμένων ευκαιριών και προσδοκιών που διαψεύστηκαν. Η χώρα χάνει ευκαιρίες κάθε μέρα. Υποχωρεί στο εξωτερικό και διαψεύδει προσδοκίες στο εσωτερικό. Προσδοκίες πολλών πολιτών για ένα νέο ξεκίνημα μετά τις τελευταίες εθνικές εκλογές. Προσδοκίες που διαψεύστηκαν στο επίπεδο της οικονομίας και της κοινωνίας.

Ίσως όμως το πιο σημαντικό είναι πως διαψεύστηκαν και στο επίπεδο των αξιών. Οι μεγαλόστομες διακηρύξεις περί νέου ήθους και ύφους της εξουσίας είχαν πείσει κάποιους γιατί είχαν ανάγκη να πειστούν. Τα γεγονότα όμως των τελευταίων εβδομάδων – από τα σκάνδαλα ως το χειρισμό των δασκάλων μέχρι και τον πρόσφατο τραγικό θάνατο του συνδικαλιστή των ΕΛΤΑ -- διέλυσαν και την τελευταία αμφιβολία. Έχουμε να κάνουμε με μία οπισθοδρόμηση χωρίς προηγούμενο.

Αυτή η συσσωρευμένη ανησυχία, αγωνία, έως και οργή του απλού πολίτη, θα εκφραστεί την Κυριακή. Πρέπει να εκφραστεί. Γιατί πέρα και πάνω από τα τοπικά προβλήματα είναι ανάγκη να βγει ένα μήνυμα μη αποδοχής αυτών που συμβαίνουν στην χώρα μας σήμερα. Όχι σε στενά κομματικό επίπεδο. Αλλά σε ευρύτερα πολιτικό. Σε επίπεδο κοινωνίας και αξιών. Γιατί θέλουμε μία κοινωνία αξιών και όχι ένα σύστημα εξουσιαστών.

Όμως η ψήφος την Κυριακή πρέπει να είναι και ψήφος ελπίδας και προοπτικής. Όχι μόνο μήνυμα αποδοκιμασίας μίας κεντρικής πολιτικής. Τα επόμενα χρόνια η χώρα μας πρέπει να κάνει μία μεγάλη επανάσταση στο σύστημα διακυβέρνησης και στη λειτουργία του κράτους. Να ξεπεράσει τον συγκεντρωτισμό της και να εμπιστευθεί τις τοπικές κοινωνίες. Να δώσει πόρους, αρμοδιότητες και εξουσίες κοντά στον πολίτη.

Να περάσει σε ένα σύστημα διακυβέρνησης, όπου το κράτος έχει επιτελικό μόνο ρόλο. Όπου στην κεντρική διοίκηση παραμένουν οι βασικοί τομείς του σχεδιασμού της ανάπτυξης. Η εξωτερική πολιτική και ασφάλεια, η δικαιοσύνη, ο εθνικός σχεδιασμός της υγείας, της παιδείας, του κοινωνικού κράτους και της πολιτικής προστασίας, η διασφάλιση δημόσιων αγαθών.

Και όπου η αιρετή περιφερειακή διοίκηση και η αυτοδιοίκηση αναλαμβάνουν την ευθύνη για να παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες στους πολίτες -- εκπαίδευση, υγεία, πρόνοια. Κοντά στον πολίτη. Με αυξημένους πόρους και αρμοδιότητες. Με κοινωνική λογοδοσία. Στο πλαίσιο ισχυρών δήμων που μπορούν να σχεδιάζουν και να υλοποιούν την τοπική ανάπτυξη αλλά και να φροντίζουν για την κοινωνική συνοχή σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους.

Αυτή είναι η προοδευτική άποψη για την αυτοδιοίκηση τα επόμενα χρόνια. Και την Κυριακή πρέπει να επιλέξουμε τις γυναίκες και τους άντρες που μπορούν να την κάνουν πραγματικότητα. Ανθρώπους με ανοιχτούς ορίζοντες, που αντιλαμβάνονται τα μηνύματα των καιρών και μπορούν να κάνουν το επόμενο βήμα στην αυτοδιοίκηση.

Καλό βόλι!

Μείωση 30% των πόρων για τη Δυτική Μακεδονία στο Δ'ΚΠΣ!

Όσοι ασχολούνται με τις μυστηριώδεις γραφειοκρατικές διαδικασίες των κοινοτικών πόρων, γνωρίζουν πως η περιφέρειά μας έχει χαρακτηριστεί για την επόμενη 4^η Προγραμματική Περίοδο -- ή όπως έχουμε συνηθίσει να λέμε, το Δ'ΚΠΣ -- ως περιφέρεια «σταδιακής εξόδου» από το Στόχο της σύγκλισης με τις άλλες περιφέρειες της ΕΕ. Με απλά λόγια, επειδή -- εξαιτίας κυρίως της παρουσίας στην περιοχή μας των μονάδων της ΔΕΗ -- το ακαθάριστο κατά κεφαλήν περιφερειακό προϊόν της Δυτ. Μακεδονίας υπολογίζεται πως υπερβαίνει πλέον το 75% του μέσου κοινοτικού όρου της Ευρώπης των 25 (ένα είδος στατιστικής σύγκλισης αφού περάσαμε από την ΕΕ των 15 στην ΕΕ των 25) σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανονισμούς η περιφέρεια θα χρηματοδοτηθεί λιγότερο στο Δ'ΚΠΣ σε σχέση με το Γ'ΚΠΣ.

Όμως μερικές μόλις ημέρες πριν τις Νομαρχιακές εκλογές, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας είχε σπεύσει με συνέντευξη τύπου να ανακοινώσει μεγάλη αύξηση πόρων στο Δ'ΚΠΣ για την περιοχή μας σε σχέση με το Γ'ΚΠΣ. Σε μία προφανή προσπάθεια να επηρεάσει και το αποτέλεσμα των εκλογών, είχε μιλήσει απαξιωτικά για τις «Κασσάνδρες» που είχαν ισχυριστεί πως οι πόροι για τη Δυτική Μακεδονία στο Δ'ΚΠΣ θα είναι λιγότεροι από αυτούς στο Γ'ΚΠΣ. Ήταν μάλιστα συγκεκριμένος λέγοντας πως «σε σχέση με το Γ'ΚΠΣ που ολοκληρώνεται το 2008 που οι κοινοτικοί πόροι που είχαμε ήταν 372 εκ. ευρώ, για την 4^η Προγραμματική Περίοδο η Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας έχει τη δυνατότητα να διαθέσει επί πλέον από το Γ' ΚΠΣ άλλα 300 εκ. ευρώ».

Δυστυχώς ο Γενικός Γραμματέας είπε -- φοβούμαι εν γνώσει του -- μισές αλήθειες. Πριν μερικές ημέρες η κυβέρνηση δημοσιοποίησε το τελικό Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ), το οποίο περιλαμβάνει και την τελική κατανομή των πόρων για όλες τις περιφέρειες. Σύμφωνα λοιπόν με την επίσημη κατανομή, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας για την περίοδο 2007-13 θα λάβει 421 εκ. Ευρώ κοινοτικής συνδρομής από το Περιφερειακό Επιχειρησιακό της Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Δυτικής Μακεδονίας και άλλα 97 εκ. Ευρώ από τρία τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό

Ταμείο (ΕΚΤ). Το σύνολο της κοινοτικής συνδρομής συνεπώς είναι 517 εκ. Ευρώ. Δεδομένου πως για κάθε 3 Ευρώ που θα παίρνουμε από την ΕΕ θα προστίθεται άλλο 1 Ευρώ (δηλαδή συγχρηματοδότηση 75%), το τελικό σύνολο δημοσίων πόρων για τη Δυτική Μακεδονία ανέρχεται στα 689 εκ. Ευρώ.

Μέχρις εδώ όλα καλά. Πράγματι συγκρίνοντας τα 689 εκ. Ευρώ του Δ'ΚΠΣ με τα 434 του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας στο Γ'ΚΠΣ της περιόδου 2000-2006 (χωρίς το Γεωργικό Ταμείο για αυτό δεν περιλαμβάνεται και στο ΠΕΠ του Δ'ΚΠΣ και πρέπει να συγκριθούν όμοια πράγματα) προκύπτει μία αύξηση της τάξης των 250 εκ. Ευρώ. Όμως εδώ βρίσκεται και η μεγάλη απάτη: «παρέλειψαν» να μας πουν πως ενώ στο Γ'ΚΠΣ η Δυτική Μακεδονία παίρνει πόρους και από τα τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, στο Δ'ΚΠΣ (με την εξαίρεση των λιγιστών πόρων από τρία τομεακά Προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο όπως αναφέρθηκε παραπάνω) η περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας δεν θα χρηματοδοτηθεί καθόλου από τα τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα!

Απώλεια πόρων για τη Δυτική Μακεδονία από το Γ'ΚΠΣ στο Δ'ΚΠΣ
(εκατομμύρια Ευρώ)

	Κοινοτική Συνδρομή	Εθνική Συμμετοχή	Συνολική Δημόσια Δαπάνη
Γ' ΚΠΣ			
ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας	325	109	434
Ενταγμένα έργα Δ. Μακεδονίας στα τομεακά ΕΠ (εκτίμηση)	412	138	550
Σύνολο πόρων Γ'ΚΠΣ για τη Δυτ. Μακεδονία	737	247	984
Δ' ΚΠΣ			
ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας	421	140	561
ΕΠ ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΚΤ)	52	17	69
ΕΠ Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση (ΕΚΤ)	33	11	44
ΕΠ Βελτίωση ικανότητας Δ.Διοίκησης (ΕΚΤ)	11	4	15
Σύνολο πόρων Δ'ΚΠΣ για τη Δυτ. Μακεδονία	517	172	689
Σύγκριση Γ'ΚΠΣ και Δ'ΚΠΣ			
Μείωση πόρων από το Γ'ΚΠΣ στο Δ'ΚΠΣ	-220	-75	-295

Βασισμένο σε επίσημα στοιχεία Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

Τι σημαίνει αυτό πρακτικά; Δυστυχώς, σημαίνει μεγάλη μείωση πόρων. Στο Γ'ΚΠΣ, εκτός από τους πόρους του ΠΕΠ, η Δυτική Μακεδονία λαμβάνει ένα τεράστιο ποσό από τα προγράμματα των Υπουργείων. Ενδεικτικά, από την ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών προκύπτει πως μέχρι την 1^η Νοεμβρίου 2006 στους 4 νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας είχαν ενταχθεί έργα προϋπολογισμού 1.650 εκ. Ευρώ!

Συνυπολογίζοντας ότι μέρος από αυτό το ποσό αποτελείται από έργα του Ταμείο Συνοχής και ένα άλλο από διαπεριφερειακά «μεγάλα έργα» όπως η Εγνατία που θα χρηματοδοτηθούν στο Δ'ΚΠΣ από τα αντίστοιχα τομεακά Προγράμματα, μία συντηρητική προσέγγιση δίνει πως στο Γ'ΚΠΣ οι 4 νομοί της Δυτικής Μακεδονίας είχαν περίπου 550 εκ. Ευρώ ενταγμένα έργα στα τομεακά προγράμματα.

Αυτό σημαίνει πως οι συνολικοί κοινοτικοί πόροι για τη Δυτική Μακεδονία από το Γ'ΚΠΣ υπερβαίνουν τα 700 εκ. Ευρώ και αγγίζουν το 1 δις Ευρώ συνολικής δημόσιας δαπάνης. Σε σύγκριση, τα περίπου 500 εκ. Ευρώ κοινοτικής συνδρομής ή σχεδόν 700 εκ. Ευρώ συνολικής δημόσιας δαπάνης στο Δ'ΚΠΣ αποτελούν μία μείωση πόρων που αγγίζει το 30%. Σε απόλυτους αριθμούς, η Δυτική Μακεδονία στην επόμενη προγραμματική περίοδο θα λάβει σχεδόν 300 εκ. Ευρώ λιγότερα από αυτά που λαμβάνει στο Γ'ΚΠΣ. Κάτι τέτοιο αντιστοιχεί σε μία μείωση 1.000 Ευρώ για κάθε κάτοικο.

Αυτά για την αποκατάσταση της αλήθειας. Είναι σίγουρο πως από την κυβέρνηση που αφ'ότου ανέλαβε την εξουσία έχει μειώσει συνολικά το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων στη χώρα μας ως ποσοστό του ΑΕΠ στα επίπεδα που ήταν πριν από μία δεκαετία, το 1996, δεν θα περίμενε κανείς τίποτα διαφορετικό από μείωση των αναπτυξιακών πόρων και για την περιοχή μας. Υπάρχει όμως μία απόσταση ανάμεσα σε αυτό και στην εξαπάτηση που επιχειρείται ώστε να πεισθούν οι πολίτες της Δυτικής μακεδονίας για το αντίθετο.

Μείωση 30% των πόρων για τη Δυτική Μακεδονία στο Δ'ΚΠΣ -- συνέχεια

Διάβασα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον την «απάντηση» της ΝΟΔΕ Κοζάνης στο άρθρο μου σχετικά με την απώλεια 300 εκ. Ευρώ για την Περιφέρειά μας στο Δ ΚΠΣ. Είναι ένα κείμενο πλούσιο σε χαρακτηρισμούς («Εκπληξη και οργή...» για τα «ψεύδη και ανακρίβειες», και το «αντιπολιτευτικό παραλήρημα»), πλην όμως δυστυχώς πολύ φτωχό σε επιχειρήματα.

Να επαναλάβω καταρχάς το δικό μου επιχείρημα – το οποίο τεκμηρίωσα με επίσημα στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών. Ισχυρίζομαι πως ο ΓΓ κ. Λεούδης παραπλανά όταν συγκρίνει το ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας του Γ'ΚΠΣ με αυτό του Δ'ΚΠΣ και καταλήγει στο συμπέρασμα πως η Περιφέρειά μας θα πάρει την επόμενη προγραμματική περίοδο 300 εκ. Ευρώ περισσότερα από την τωρινή. Παραπλανά γιατί «ξεχνά» να υπολογίσει πως στο Γ'ΚΠΣ η ΠΔΜ λαμβάνει επίσης σημαντικούς πόρους και από τα τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα. Εξαιτίας των κανονισμών της ΕΕ, στο Δ'ΚΠΣ δεν θα λάβει αυτά τα χρήματα. Αντί λοιπόν για αύξηση 300 εκ. Ευρώ, θα έχουμε στην πραγματικότητα μία μείωση περίπου 300 εκ. Ευρώ στα συνολικά κονδύλια που θα εισρεύσουν στη Δυτική Μακεδονία.

Για να είμαστε ακριβοδίκαιοι, η «απάντηση» της ΝΟΔΕ δεν επιχειρεί καν να αντικρούσει αυτά που έγραψα και στοιχειοθέτησα και με πίνακα. Απλώς μας ξαναλέει (σχεδόν λέξη προς λέξη!) αυτά που είπε ο κ. Λεούδης στην περίφημη συνέντευξη τύπου μερικές ημέρες πριν τις νομαρχιακές εκλογές. Και για να θολώσει τα νερά και να μην μπορεί να καταλάβει ο αναγνώστης περί τίνος πρόκειται, ο συγγραφέας της επιστολής (να υποθέσουμε κάποιος στην Περιφέρεια;) βάζει μέσα και το Γεωργικό Ταμείο FEOGA (το οποίο εγώ στον πίνακα είχα εκτός Γ'ΚΠΣ αλλά και Δ'ΚΠΣ για να είναι σωστή η σύγκριση).

Ρίχνει και διάφορα ποσά από το Interreg και από τους πόλους καινοτομίας για να εντυπωσιάσει. Μόνο που αυτά ανήκουν στην τωρινή και όχι στην επόμενη προγραμματική περίοδο και άρα ενισχύουν το δικό μου επιχείρημα. Αναφέρεται και το επιπλέον ποσό των 25 εκ ευρώ που πήρε η Περιφέρεια ως μπόνους απορροφητικότητας από το Γ'ΚΠΣ. Αλλά το

ποσό αυτό είναι μέρος του λεγόμενου «αποθεματικού επίδοσης» το οποίο μοιράστηκε σε όλες τις περιφέρειες επί ΠΑΣΟΚ το 2003!

«Ποιος σας είπε κ. Παπακωνσταντίνου» μας λέει επίσης η ΝΟΔΕ στην επιστολή της, ότι στο Δ'ΚΠΣ «η ΠΔΜ δεν θα χρηματοδοτηθεί καθόλου από τα τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα;» Απάντηση: το Υπουργείο Οικονομικών. Μην εκτίθεστε λοιπόν, αγαπητοί φίλοι της ΝΟΔΕ. Δείχνετε άγνοια στοιχειωδών κανόνων της 4^{ης} Προγραμματικής Περιόδου. Και αν εσείς ως πολιτικό κόμμα δεν είστε υποχρεωμένοι να τους ξέρετε, οι υποβολείς σας στην Περιφέρεια πιστεύω τους γνωρίζουν και κάνουν απλώς πως δεν καταλαβαίνουν.

Κάντε λοιπόν τον κόπο να ανατρέξετε στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών. Εκεί θα βρείτε το πλήρες κείμενο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς 2007-13. Κοιτάζτε στη σελίδα 130. Θα βρείτε τον πίνακα για την Περιφερειακή Κατανομή Κονδυλίων των Διαρθρωτικών Ταμείων. Τι λέει ο Πίνακας αυτός για τη Δυτική Μακεδονία; Λέει (ακριβώς όπως γράφω στο άρθρο μου) πως η ΠΔΜ από τα τομεακά προγράμματα έχει λαμβάνειν μόνο από όσα χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Πόσα θα πάρει από τα Τομεακά Προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης; Μηδέν. Πόσα για παράδειγμα από το ΕΠ Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξη; Μηδέν. Πόσα από το ΕΠ Προσπελασιμότητα (Μεταφορές); Μηδέν. Πόσα από το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα; Μηδέν. Πόσα από το ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση; Μηδέν. Και πόσα πήρε η Δυτική Μακεδονία από τα αντίστοιχα τομεακά προγράμματα του Γ'ΚΠΣ; Εκατοντάδες εκατομμύρια Ευρώ.

Αγαπητοί φίλοι της ΝΟΔΕ που με περισσή ευκολία δίνετε και συμβουλές, ακούστε κάτι. Υπάρχουν δύο τρόποι για να κάνει κανείς πολιτική. Μπορεί απλώς να αναμασάει τις επίσημες δηλώσεις, να θεωρεί πως η αναφορά στον «άθλο της Νέας Διακυβέρνησης» αποτελεί επιχείρημα, χωρίς να κάνει καν τον κόπο να ανατρέξει στα επίσημα κείμενα για να ελέγξει την ακρίβεια των ισχυρισμών του. Δυστυχώς στην Ελλάδα έχουμε πολλούς που κάνουν τέτοια είδους πολιτική.

Αλλά υπάρχει και ένα άλλο είδος πολιτικής που θεωρεί πως η πολιτική αντιπαράθεση για να είναι γόνιμη και να πληροφορεί τον πολίτη πρέπει να βασίζεται σε στοιχεία και επιχειρήματα, όχι σε άναρθρες κραυγές. Εγώ λοιπόν «ως νέος πολιτικός αλλά και ως τεχνοκράτης, ο οποίος μάλιστα κατείχε και κυβερνητική θέση σχετικά με διαχείριση πόρων και προγραμμάτων του

Γ'ΚΠΣ» όπως είχατε την καλωσύνη να γράψετε, ποτέ δεν γράφω κάτι χωρίς να έχω ελέγξει την ακρίβεια των όσων ισχυρίζομαι.

Η νηφάλια και εμπειριστατωμένη κριτική αγαπητοί φίλοι της ΝΟΔΕ και κύριοι της Περιφέρειας είναι το οξυγόνο της δημοκρατίας. Είτε σας αρέσει είτε όχι. Σίγουρα δεν είναι ευχάριστο να πιάνεται κανείς στα πράσα να λέει ψέμματα. Αλλά τι να κάνουμε; Αυτά έχει η δημοκρατία.

Δεκέμβριος 2006, ανοιχτή επιστολή στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Ανοιχτή επιστολή στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας

Κύριε Γενικέ

Πρόσφατα δημοσιοποιήθηκε από τον κυβερνητικό εκπρόσωπο επιστολή του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Μπαρόζο προς την Ελληνική κυβέρνηση.

Με την επιστολή αυτή ο κ. Μπαρόζο ανακοίνωσε το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων μεταξύ της Ελλάδας και της ΕΕ σχετικά με την ολοκλήρωση του Γ'ΚΠΣ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αποδέχθηκε το αίτημα της Ελλάδας να υπάρξει παράταση ενός έτους για να απορροφηθούν τα κονδύλια που σήμερα κινδυνεύουν. Αποδέχθηκε αντ' αυτού τη μείωση της εθνικής συμμετοχής στο Γ'ΚΠΣ σε έργα συνολικής αξίας 1,8 δις. Ευρώ.

Αποτέλεσμα αυτής της συμφωνίας είναι ότι μειώνεται συνολικά ο προϋπολογισμός του Γ' ΚΠΣ, άρα ακυρώνονται έργα και ευκαιρίες ανάπτυξης και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Από την περικοπή αυτή θίγονται όλα τα προγράμματα του ΚΠΣ.

Με ανακοίνωσή του το ΠΑΣΟΚ αποκάλυψε την κατανομή αυτής της μείωσης στα τομεακά και περιφερειακά προγράμματα. Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από το φάκελλο που στάλθηκε στα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΚΠΣ για την αναθεώρηση του Γ'ΚΠΣ και η κατανομή αυτή δεν έχει διαψευστεί από την κυβέρνηση. Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας πρόκειται να περικοπεί κατά 24 εκατομύρια Ευρώ (4,4% της συνολικής δημόσιας δαπάνης) με αντίστοιχη ακύρωση έργων και δράσεων.

Για να έχουμε μία αίσθηση του μεγέθους της περικοπής, αντιστοιχεί περίπου στην ανακαίνιση της σιδηροδρομικής γραμμής Αμυνταίου-Κοζάνης ή σε 4 φράγματα Σισανίου ή 6 φορές όλα τα έργα Κοινωνίας της Πληροφορίας που έχουν ενταχθεί στο ΠΕΠ.

Σε αυτό δε το ποσό θα πρέπει να προστεθούν και οι απώλειες από την ακύρωση έργων που χρηματοδοτούνται από τομεακά προγράμματα αλλά εκτελούνται στη Δυτική Μακεδονία.

Κύριε Γενικέ

Ποια είναι αυτά τα έργα του ΠΕΠ που θα ακυρωθούν; Στην επιστολή του ο κ. Μπαρόζο επισημαίνει πως *"Καθώς θα έχει ως αποτέλεσμα μια συνολική μείωση της διαθέσιμης χρηματοδότησης, οι υπηρεσίες της Ελληνικής κυβέρνησης και της Επιτροπής έχουν καταρτίσει μια λίστα προγραμμάτων που θα εξαιρεθούν από το Γ'ΚΠΣ."* Ποιά είναι αυτά τα προγράμματα για τη Δυτική Μακεδονία;

Οι πολίτες της Δυτικής Μακεδονίας δικαιούνται να γνωρίζουν τον αναλυτικό κατάλογο περικοπών έργων για το κάθε πρόγραμμα που έχει συμφωνηθεί μεταξύ ΕΕ και Κυβέρνησης. Αποτελεί σκάνδαλο για τη Δημοκρατία μας το να κρύβει η Κυβέρνηση τη λίστα αυτή. Σας καλώ να δημοσιοποιήσετε τον κατάλογο για να γίνει σαφές το καταστροφικό αποτέλεσμα της διαχείρισης του Γ'ΚΠΣ από την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας.

Ιανουάριος 2007, με αφορμή την τροπολογία για το νέο αναπτυξιακό νόμο

Ο νέος αναπτυξιακός νόμος και ο Νομός Κοζάνης

Στο φορολογικό νομοσχέδιο που ψήφισε η κυβέρνηση στη Βουλή, εκτός από την τροπολογία για την εκποίηση του ΟΤΕ, υπήρχε και άλλη μία έκπληξη: ο νέος αναπτυξιακός νόμος. Είναι η πρώτη φορά που το θεσμικό πλαίσιο για ένα τόσο σημαντικό εργαλείο ανάπτυξης κατατίθεται ως τροπολογία σε ένα άσχετο νομοσχέδιο αντί να συζητηθεί όπως θα έπρεπε. Άλλη μία απόδειξη της αδιαφάνειας με την οποία νομοθετεί η κυβέρνηση και της περιφρόνησης που δείχνει για τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες.

Τι γίνεται με τον ισχύοντα αναπτυξιακό νόμο; Ελάχιστες από τις επενδύσεις έχουν ξεκινήσει ενώ τα ποσά που έχουν εκταμιευτεί από τον επενδυτικό νόμο είναι μηδαμινά. Οι επενδύσεις είναι προς το παρόν μόνον στα χαρτιά. Επιπλέον τα χρήματα που ξοδεύει ο Έλληνας φορολογούμενος για κάθε νέα θέση εργασίας έχουν αυξηθεί κατακόρυφα. Με τον προηγούμενο νόμο το κράτος ξόδευε 40.000 Ευρώ για κάθε νέα απασχόλησης. Με το νόμο της ΝΔ, το ποσό αυτό έχει υπερ-τριπλασιαστεί στα 133.000 Ευρώ. Αυτό είναι το αποτέλεσμα της πολιτικής επιλογής που έκανε η ΝΔ με την αποσύνδεση των επιχορηγήσεων από τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Επιπλέον υπάρχει μία μεγάλη απόσταση ανάμεσα στις δηλωμένες προθέσεις της κυβέρνησης περί στήριξης των επενδύσεων και της πραγματικότητας. Εάν εγκριθεί το 75% των προτάσεων που έχουν υποβληθεί, το κράτος θα πρέπει να καταβάλλει περί τα 3 δισ. Ευρώ τα επόμενα χρόνια υπό τη μορφή επιχορηγήσεων. Όμως στον προϋπολογισμό του 2007 έχουν εγγραφεί μόλις 150 εκ. Ευρώ!

Με τη νέα τροπολογία που ψηφίστηκε καταστρατηγείται πλήρως ο σκοπός του επενδυτικού νόμου που ήταν πάντα η αποκέντρωση των επενδύσεων. Για πρώτη φορά παρέχεται και στην Αττική το σύνολο των ενισχύσεων που παρέχονται και στην υπόλοιπη χώρα, ενισχύσεις που κυμαίνονται από 15% έως 40%, καθιστώντας έτσι λιγότερο ελκυστικά τα κίνητρα επένδυσης στις μειονεκτικές και απομακρυσμένες περιοχές της χώρας. Το ίδιο και για τη Θεσσαλονίκη. Γενικότερα η αδιάκριτη και χωρίς στόχευση παροχή των ενισχύσεων που έχει ο νέος νόμος

οδηγεί σε πλήθος παράδοξων φαινομένων: μια μεγάλη επένδυση μεταποίησης για παράδειγμα θα λάβει 35% ενίσχυση στην Κορινθία, ενώ η ίδια επένδυση θα λάβει μόνο 25% επιχορήγηση στα Γρεβενά, στην Κοζάνη, ή στην Καστοριά.

Με τις αλλαγές αυτές έχει χαθεί το πιο σημαντικό στοιχείο κάθε επενδυτικού νόμου: η λογική της περιφερειακής κλιμάκωσης των επενδύσεων. Από το 2007 η διαφορά στα ποσοστά ενισχύσεων μεταξύ της Κοζάνης και της Αθήνας ή της Θεσσαλονίκης μειώνεται – σε μερικές περιπτώσεις θα απέχουν μόλις 10 μονάδες. Και θα μειωθεί περαιτέρω από το 2011. Που είναι λοιπόν τα αυξημένα κίνητρα για να επενδύσει κανείς στην περιοχή μας;

Η πολιτική της κυβέρνησης δεν έχει καμιά σχέση με την περιφερειακή ανάπτυξη και συνοχή της χώρας παρά μόνο με την εξυπηρέτηση συντεχνιακών και μικροπολιτικών συμφερόντων.

Φεβρουάριος 2007, με αφορμή την προκήρυξη για προσλήψεις στη ΔΕΗ

Οι προσλήψεις στη ΔΕΗ

Την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές, οι κάτοικοι του Αγίου Δημητρίου και του Ρυακίου συνεχίζουν την κατάληψη στον ΑΗΣ Αγίου Δημητρίου ζητώντας περισσότερες προσλήψεις από αυτά τα χωριά και την άρση του ορίου ηλικίας των 35 ετών. Υπάρχει πλέον ορατός κίνδυνος διακοπών στην ηλεκτροδότηση εφόσον ο ΑΗΣ υπολειτουργεί και εξαιτίας της ανομβρίας έχουν μειωθεί πολύ και τα αποθέματα νερού στους ταμιευτήρες των υδροηλεκτρικών σταθμών. Η κατάληψη αυτή – όπως και η συμβολική κατάληψη του αντλιοστασίου στη λίμνη Πολυφύτου πριν από μερικές ημέρες -- αναδεικνύει το πρόβλημα που έχει ανακύψει με την προκήρυξη για τις προσλήψεις στη ΔΕΗ.

Αυτό που αναδεικνύεται ιδιαίτερα στην περίπτωση του Αγίου Δημητρίου είναι η παντελής απουσία της κυβέρνησης. Ο Υπουργός Ανάπτυξης τρία χρόνια μετά την ανάληψη των καθηκόντων του δεν έχει ακόμα κάνει τον κόπο να επισκεφθεί το ενεργειακό κέντρο της χώρας. Ο ΓΓ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας δεν έκανε τον κόπο να απαντήσει σε τρεις επιστολές των κατοίκων -- η πρώτη τον Οκτώβριο του 2005, η τελευταία προ εξαμήνου. Και όταν έγινε συμβολική κατάληψη του Διοκητηρίου πριν μερικές ημέρες πάλι δεν ίδρωσε το αυτί κανενός. Έπρεπε τα πράγματα να φτάσουν εκεί που έφτασαν για να υπάρξει κάποια αντίδραση από πλευράς κυβέρνησης.

Το πρόβλημα φυσικά σε σχέση με τις προσλήψεις είναι πολύ μεγαλύτερο από το «θέμα του Αγίου Δημητρίου». Κατ'αρχάς η προκήρυξη άργησε τουλάχιστο δύο χρόνια με αποτέλεσμα τη συσσώρευση ελλείψεων προσωπικού στη ΔΕΗ αλλά και τη διόγκωση των προσδοκιών στην τοπική κοινωνία. Στη συνέχεια το ποσοστό των συνολικών θέσεων που προβλέπονται στο Νομό μας προέκυψε απαράδεκτα μικρό – οι ελλείψεις που υπάρχουν στα ορυχεία και στους σταθμούς δεν μπορούν να καλυφθούν με 500 άτομα.

Η γεωγραφική διασπορά στο Νομό που προβλέπεται στην προκήρυξη είναι εξαιρετικά άνιση, με πολλές περιοχές να μην έχουν καθόλου τη δυνατότητα προσλήψεων. Και βέβαια, το μεγάλο βάρος που δίνεται στη συνέντευξη αποκαλύπτει πως δεν υπάρχει περίπτωση να γίνουν αξιοκρατικές προσλήψεις – θα έχουμε να κάνουμε με «γαλάζιες» προσλήψεις.

Είναι πολύ πιθανό η προκήρυξη στο σύνολό της να κριθεί παράνομη και να ακυρωθεί εξαιτίας του μεγάλου ρόλου που δίνεται στη συνέντευξη. Όμως ανεξάρτητα από αυτό ένα πράγμα είναι σίγουρο: δεν υπάρχει περίπτωση να προσληφθεί από αυτήν την προκήρυξη ούτε ένας εργαζόμενος στη ΔΕΗ πριν τις εκλογές. Η συνταγή είναι απλή και δοκιμασμένη από αυτήν την κυβέρνηση από τις προηγούμενες κιάλας εκλογές με τους συμβασιούχους. Ονομάζεται εμπόριο ελπίδας. Δεκάδες χιλιάδες οικογένειες θα πλησιάσουν τους πολιτικούς της Νέας Δημοκρατίας ελπίζοντας σε μία πρόσληψη. Όμως -- ως δια μαγείας -- η διαδικασία προσλήψεων θα καθυστερήσει για να ολοκληρωθεί μετά τις εκλογές και να παραμείνει η ομηρεία μπροστά στην κάλπη.

Όλα αυτά είναι θλιβερά αλλά απολύτως αναμενόμενα από αυτήν την κυβέρνηση. Γιατί αυτός είναι ο τρόπος λειτουργίας της. Ενδιαφέρεται για μικροκομματικά οφέλη, και όχι για την επιχείρηση ούτε για τους ανέργους. Η αλήθεια είναι πως σήμερα η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού ασθενεί βαρέως. Προχωρά χωρίς πυξίδα, χωρίς σχέδιο. Μετά την καταστροφική διαχείριση της τελευταίας τριετίας στο τρίτο τρίμηνο του 2006 είχε για πρώτη φορά ζημίες. Πέρασαν ήδη δύο διευθύνοντες σύμβουλοι, με πελατειακή λογική διαχείρισης μικρού μαγαζιού αντί για την πιο σημαντική επιχείρηση της χώρας. Και σήμερα η κυβέρνηση ετοιμάζεται για να την ιδιωτικοποιήσει μετά τις επόμενες εκλογές.

Η ΔΕΗ έχει μπει σε μία ταραγμένη περίοδο της ιστορίας της, καθώς προσπαθεί να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα της απελευθερωμένης αγοράς. Πρέπει να διατηρήσει το δημόσιο χαρακτήρα της. Να κάνει επενδύσεις για να ανανεώσει το παραγωγικό της δυναμικό – να μπει δυνατά στις νέες καθαρές τεχνολογίες. Να σέβεται τον εργαζόμενο και τα δικαιώματά του, να μην αποδέχεται να υπάρχουν μέσω των εργολάβων εργαζόμενοι δύο ταχυτήτων. Να αποκτήσει σωστό συνδικαλισμό και όχι κλειστά συστήματα εξουσίας, και αξιοκρατικές διαδικασίες, προσλήψεις με διαφάνεια.

Και βέβαια πρέπει να μάθει να σέβεται και να προστατεύει το περιβάλλον κάνοντας πολύ περισσότερο σε αυτόν τον τομέα από ό,τι κάνει σήμερα. Να δίνει περισσότερο στην τοπική κοινωνία. Να γίνει πιο εξωστρεφής, να λειτουργήσει ως μοχλός ανάπτυξης νέων ερευνητικών και οικονομικών δραστηριοτήτων στην περιοχή γύρω από την ενέργεια, τις νέες τεχνολογίες και το περιβάλλον.

Φεβρουάριος 2007, με αφορμή μία επίσκεψη στο Ειδικό Εργαστήρι

Με αφορμή μία επίσκεψη στο Ειδικό Εργαστήρι

Με αφορμή μία επίσκεψη στο Ειδικό Εργαστήρι της Κοζάνης και το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες θα ήθελα να καταθέσω κάποιες γενικότερες σκέψεις για την προνοιακή πολιτική στη χώρα μας και στην περιοχή μας.

Καταρχάς όμως θα ξεκινήσω εκφράζοντας το θαυμασμό μου. Για όλους τους εργαζομένους στο Ειδικό Εργαστήρι και στο Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης – από τους ψυχολόγους και τους κοινωνικούς λειτουργούς ως τους τεχνικούς και τους τεχνίτες κάθε είδους που διδάσκουν στα παιδιά τέχνες ή τα απασχολούν τις ώρες που είναι εκεί. Σε δύσκολες συνθήκες, με ευαισθησία και ευθύνη, με την κοινωνία όχι πάντα σύμμαχο, κάνουν το ακατόρθωτο: βοηθούν τα παιδιά – και τους γονείς τους – να κάνουν μερικά βήματα μπροστά στην κοινωνικοποίηση και την ένταξη.

Αλλά και τον θαυμασμό μου για τα ίδια τα παιδιά. Δεν είναι εύκολη η ζωή τους. Τα περισσότερα αντιλαμβάνονται πολύ καλά την ιδιαιτερότητά τους. Βλέπουν υπερβολικά συχνά την απόρριψη στο πρόσωπο αυτών που διασταυρώνουν στο δρόμο. Μερικές φορές έχουν να αντιμετωπίσουν και την αμηχανία στο ίδιο τους το σπίτι. Όμως προσπαθούν. Και τα καταφέρνουν – άλλος περισσότερο, άλλος λιγότερο ανάλογα με τις δυνατότητες που έχουν. Να κάνουν πράγματα που για τους περισσότερους από εμάς είναι απλές καθημερινές πράξεις αλλά γι αυτούς πριν λίγο καιρό φάνταζαν βουνό. Τα καταφέρνουν να κάνουν ένα βήμα μπροστά – ή απλώς να περνούν λίγο καλύτερα κάθε μέρα.

Και η πολιτεία; Και οι πολιτικές της; Εδώ πρέπει να ομολογήσουμε πως έχουμε δρόμο ακόμη να διανύσουμε. Αυτού του είδους οι προνοιακές δομές στη χώρα μας είναι σχετικά πρόσφατες. Και συχνά δεν καταφέρνουν να κάνουν τα αυτονόητα. Να έχουν για παράδειγμα έναν εγγυημένο προϋπολογισμό, μόνιμο προσωπικό, και την ευελιξία να διαχειρίζονται αποτελεσματικά – με διαφάνεια βέβαια και κοινωνική λογοδοσία πάντα – τα του οίκου τους. Εξαρτώνται από άλλους – τα χρήματα από το εκάστοτε Ευρωπαϊκό Ταμείο, την έγκριση από τη Νομαρχία, κ.ο.κ.

Το μεγάλο πρόβλημα σήμερα είναι πως οι περισσότερες από τις προνοιακές αυτές δομές που λειτουργούν στους δήμους – αλλά και άλλες όπως η «Βοήθεια στο Σπίτι», παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί, κλπ. -- χρηματοδοτούνται από πόρους του Γ'ΚΠΣ και τέλος Ιουνίου του 2007 αυτή η χρηματοδότηση λήγει. Το κόστος μισθοδοσίας των υπαλλήλων σε αυτές αλλά και οι λειτουργικές τους δαπάνες δεν είναι εξασφαλισμένα μετά την ημερομηνία αυτή.

Η κυβέρνηση – όπως επισημαίνει και η ΚΕΔΚΕ -- έχει αναλάβει τη δέσμευση θέσπισης ενός νέου πλαισίου λειτουργίας των Δομών Κοινωνικής Φροντίδας μέχρι το τέλος Απριλίου 2007, προκειμένου στη συνέχεια να το υποβάλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και να διαπραγματευθεί συνέχεια της χρηματοδότησης. Αυτό όμως το πλαίσιο όχι απλώς δεν υπάρχει σήμερα αλλά δεν είναι ούτε καν σε προετοιμασία.

Πέρα από τις ολιγορίες της σημερινής κυβέρνησης, υπάρχει ένα ευρύτερο ζήτημα. Πρέπει κάποια στιγμή να αποφασίσουμε ως κοινωνία ότι αυτές οι προνοιακές δομές που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης της χώρας από το ΠΑΣΟΚ μπορεί να ξεκίνησαν με χρηματοδότηση από Ευρωπαϊκούς πόρους αλλά είναι σήμερα αναπόσπαστο μέρος της κοινωνικής φροντίδας που μία σύγχρονη Ευρωπαϊκή κοινωνία πρέπει να παρέχει στους πολίτες της.

Και συνεπώς πρέπει να χρηματοδοτούνται από τη γενική φορολογία και άρα να εντάσσονται στον κρατικό προϋπολογισμό, να υλοποιούνται δε όσο πιο κοντά στον πολίτη γίνεται – από την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Η σημερινή κατάσταση με την αβεβαιότητα που παράγει – για τα παιδιά, τους γονείς, τους εργαζόμενους – δεν μπορεί να είναι ανεκτή.

Το ΠΑΣΟΚ με τη νέα του προγραμματική πρόταση αυτό ακριβώς επιχειρεί να διασφαλίσει. Βάζει την αποκέντρωση στο επίκεντρο των πολιτικών του. Με την αυτοδιοίκηση να αναλαμβάνει πλήρως την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών όπως οι υπηρεσίες εκπαίδευσης, υγείας, και πρόνοιας. Και για να μπορέσει να το κάνει αποτελεσματικά, δεσμεύεται για μία νέα κατανομή πόρων ανάμεσα στην κρατική διοίκηση και την αυτοδιοίκηση, με την εγγύηση αυτοτελών πόρων όχι μόνο από τον προϋπολογισμό αλλά και από έσοδα φορολογίας σε τοπικό επίπεδο. Αλλά και με την εισαγωγή ενός νέου μοντέλου οικονομικής διαχείρισης των ΟΤΑ και ενός συστήματος αποτελεσματικού οικονομικού και διαχειριστικού έλεγχου. Γιατί αρμοδιότητες, πόροι, και κοινωνική λογοδοσία πάνε μαζί.

Μάιος 2007, με αφορμή την καταστροφή του κτιρίου του Μικρασιατικού Συλλόγου Πτολεμαΐδας

Να προστατέψουμε την ιστορία και τα κειμήλιά μας

Ήταν μια οδυνηρή περιήγηση, από τον πρόεδρο κ Στεργιούλη στο κατεστραμμένο κτίριο του Μικρασιατικού Συλλόγου Πτολεμαΐδας. Ένα καλαίσθητο κτίριο Ιωνικού ρυθμού που άρχισε να υλοποιείται σταδιακά από το 1996 όταν κτίστηκε το κεντρικό δώμα με την ολοκλήρωση του το 2005 όπου στέγασε το Λαογραφικό μουσείο, το εργαστήρι ζωγραφικής και ξυλογλυπτικής διακοσμημένο με μικρασιατική τεχνική.

Η στέγη του Μικρασιατικού Συλλόγου Πτολεμαΐδας αποτέλεσε την κιβωτό της πολιτιστικής κληρονομιάς από την πρώτη γενιά προσφύγων στις κατοπινές. Καταγράφηκαν, διατηρήθηκαν και αναδείχτηκαν κειμήλια από τις αλησμόνητες πατρίδες. Κατατέθηκαν μαρτυρίες, αναμνήσεις, γεγονότα, τραγούδια από τους κατατρεγμένους προσφυγες του 1922.

Ενας σύλλογος από τους πιο ενεργούς στην περιοχή μας με πολλά τμήματα και δραστηριότητες (χορευτικά, θεατρικές ομάδες, χορωδία, τράπεζα αίματος, ζωγραφική, δανειστική βιβλιοθήκη, εφημερίδα, ραδιοφωνική εκπομπή κλπ.) και μέλη που αφιέρωσαν χρόνο, ψυχή και μεράκι, για να διασώσουν την πολιτιστική κληρονομιά του Ελληνισμού της Μικρασίας να κρατήσουν ζωντανό το όραμα και ατόφια τη μνήμη.

Δυστυχώς αυτή η ανεκτίμητη απο πολιτιστικής και συναισθηματικής πλευράς κληρονομιά κάηκε και έκαψε τις καρδιές όλων των Μικρασιατών αλλά και τους πείσωσε πάλι να σταθούν όρθιοι, να ξεκινήσουν από την αρχή να οικοδομήσουν την στέγη του μικρασιατικού πολιτισμού με την αμέριστη – πιστεύω και ελπίζω - υλική συνδρομή της Πολιτείας.

Με αφορμή αυτό το δυσάρεστο γεγονός, την πυρκαγιά τώρα στους Μικρασιάτες, τον Αη Γιώργη στην Αιανή πρίν λίγους μήνες είναι πιστεύω πλέον μεγάλη προτεραιότητα η Πολιτεία, οι φορείς και οι σύλλογοι να δώσουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην φύλαξη των ιστορικών κειμηλίων με σύγχρονους και επιστημονικούς τρόπους για να μὴν χάνουμε πολύτιμα, ανεκτίμητα κομμάτια της ιστορίας μας σε μιά στιγμή. Και εννοώ να διαθέτουν σύγχρονα ευαίσθητα συστήματα πυρανίχνευσης και πυρασφάλειας αλλά και ψηφιοποίηση όλων των ιστορικών εγγράφων.

Ιούνιος 2007, πριν τις εξετάσεις για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Ανοιχτή επιστολή σε νέους υποψήφιους

Απευθύνομαι σε όλους εσάς που τις μέρες αυτές ξεκινάτε τις εξετάσεις για να μπειτε στο πανεπιστήμιο. Σε όλους εσάς που έχετε περάσει πολλές μέρες και νύχτες διαβάζοντας και αγωνιώντας για αυτό που θα βρείτε μπροστά σας.

Έχω να σας πω τρία πράγματα. Και συγχωρέστε μου την οικιότητα – ίσως και το θράσος ενός πολιτικού που διδάσκει και στο πανεπιστήμιο να σας απευθύνει το λόγο με αυτόν τον τρόπο. Το κάνω όχι μόνο γιατί παρότι έχουν περάσει 25 χρόνια (και κάτι ψιλά...) από τη στιγμή που βρισκόμουν στη θέση σας, θυμάμαι πολύ καλά τις μέρες εκείνες. Αλλά και γιατί τα τελευταία χρόνια βλέπω εκπληκτικούς νέους ανθρώπους που δυστυχώς πολλές φορές δεν αξιοποιούν όλες τις δυνατότητες που έχουν, τόσο στα αμφιθέατρα όσο και έξω από αυτά.

Το πρώτο είναι: ψυχραιμία! Ψυχραιμία εσείς, αλλά ίσως ακόμα περισσότερο: γονείς, ψυχραιμία! Οι εξετάσεις θέλουν καθαρό μυαλό. Το λένε όλοι οι εκπαιδευτικοί και οι ψυχολόγοι, το λέει και η κοινή λογική. Λίγο δημιουργικό άγχος κάνει καλό, αλλά πέρα από αυτό όλο η υπόλοιπη πίεση δεν βοηθάει. Όσα έχουμε μάθει τα αποτυπώνουμε καλύτερα στο χαρτί όταν πάμε νηφάλιοι. Και βέβαια σίγουρα δεν βοηθάει το άγχος που σας μεταφέρουν (καλόπιστα, δεν το αμφισβητεί κανένας αυτό) οι γονείς σας. Μη διστάσετε να τους το πείτε.

Το δεύτερο είναι: θα υπάρξει και επόμενη μέρα! Δυστυχώς το εκπαιδευτικό μας σύστημα «αξιολογεί» με ένα σύστημα εξετάσεων που περισσότερο επιβραβεύει την τεχνική της αποστήθισης παρά την πραγματική ικανότητα και δημιουργικότητα του μαθητή. Επιβραβεύει τη στιγμή, όχι τη συνολική πορεία. Θα το αλλάξουμε. Όμως μέχρι τότε, βάλτε τα πράγματα στη σωστή τους θέση. Μια ενδεχόμενη αποτυχία αυτή τη φορά δεν σημαίνει κάτι για τις ικανότητες και τις δυνατότητές σας. Μην αφήσετε κανέναν να σας το πει αυτό.

Το τρίτο είναι πως έχουμε πολλή δουλειά μπροστά μας. Δυστυχώς το Υπουργείο Παιδείας αδυνατεί να καταλάβει πως στην εποχή της γνώσης, η τριτοβάθμια εκπαίδευση πρέπει να είναι ποιοτική, και προσβάσιμη σε όλους, χωρίς αποκλεισμούς. Υποχρηματοδοτεί το

δημόσιο πανεπιστήμιο και ΤΕΙ, ιδιαίτερα αυτό στην περιφέρεια, και μειώνει τις θέσεις αντί να τις αυξάνει. Θα μείτε λοιπόν σε έναν εκπαιδευτικό χώρο με πολλά προβλήματα, αλλά και με ακόμα περισσότερες δυνατότητες. Μην αφήσετε μία γενικευμένη μίζερια να σας παρασύρει.

Επενδύστε στις σπουδές σας, δραστηριοποιηθείτε κοινωνικά και πολιτικά, μην αφήσετε όμως κανέναν να σας μετατρέψει σε αντικείμενο κομματικής συναλλαγής. Δικαιούστε μία εκπαίδευση ποιότητας για μία νέα παγκόσμια πραγματικότητα. Απαιτείστε τις αλλαγές που πρέπει να γίνουν: σωστή χρηματοδότηση, σύγχρονες υποδομές, αξιολόγηση για όλους. Έχουμε λοιπόν πολύ δουλειά μπροστά μας.

Καλό κουράγιο και καλή επιτυχία!

Ιούνιος 2007, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος

Πράσινη ανάπτυξη

Σήμερα 5 Ιουνίου είναι η παγκόσμια ημέρα για το περιβάλλον.

Πριν μερικά χρόνια μιλούσαμε για το περιβάλλον σε αντιδιαστολή με την ανάπτυξη. Πιο πρόσφατα καταλάβαμε πως περιβάλλον και ανάπτυξη μπορούν να συνυπάρξουν. Τώρα πια γίνεται πλέον σαφές πως για χώρες όπως η δική μας το περιβάλλον *είναι* η ανάπτυξη.

Το μοντέλο το οποίο ακολουθούσε η χώρα μας, που ήταν απαραίτητο για τις μεγάλες υποδομές, ολοκληρώνει τον κύκλο του. Το περιβάλλον γίνεται πλέον όλο και περισσότερο προστιθέμενη αξία, τόσο στις υπηρεσίες μας όσο και στα προϊόντα που παράγουμε.

Πρέπει σήμερα το περιβάλλον να αποτελέσει τη βάση όχι μόνο για την προστασία της δημόσιας υγείας και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, αλλά και για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Να αποτελέσει όχι βάρος αλλά ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και πηγή νέων θέσεων εργασίας. Με την ενίσχυση της «πράσινης» επιχειρηματικότητας και της οικολογικής βιομηχανίας.

Σε μία χώρα όπως η Ελλάδα, η προστασία της φυσικής μας κληρονομιάς και του περιβάλλοντος δεν πρέπει να είναι μόνο αυτοσκοπός. Η μείωση της ρύπανσης, η παραγωγή ενέργειας, η χρήση νερού, η διαχείριση των απορριμμάτων: είναι όλες δραστηριότητες που μπορούν να στηρίξουν τη δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών. Παραγωγικών δραστηριοτήτων που κάνουν τη βιώσιμη ανάπτυξη το νέο πρότυπο ανάπτυξης της χώρας – δημιουργώντας παράλληλα πολλές και ποιοτικές νέες θέσεις εργασίας. Από τη γεωργία και την κτηνοτροφία, στην ενέργεια και τη βιομηχανία και την παραγωγή κάθε είδους υπηρεσιών, ξεκινώντας από τις υπηρεσίες τουρισμού και πολιτισμού.

Στη δική μας την περιοχή, χρειάστηκε να φανεί η έντονη περιβαλλοντική υποβάθμιση, να φανούν τα προβλήματα στην υγεία, για να αποκτήσουν τα περιβαλλοντικά ζητήματα τη σημασία που τους αρμόζει. Ακόμα και σήμερα, υπό την πίεση της επιβίωσης πολλές τοπικές κοινωνίες είναι έτοιμες να θυσιάσουν το περιβάλλον για μερικές θέσεις εργασίας.

Χρειάζεται επείγοντως σήμερα να ξαναδούμε τις προτεραιότητές μας. Χρειάζεται μία συστράτευση δημοσίων φορέων, της ΔΕΗ, των άλλων επιχειρήσεων της περιοχής, συνδικαλιστικών φορέων, κοινωνικών κινημάτων, μία συστράτευση πολιτών στο στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης για την περιοχή μας.

Χρειάζεται ένας μεγάλος και ειλικρινής δημόσιος διάλογος που θα καταλήξει σε προτάσεις, πολιτικές δεσμεύσεις, στόχους, χρονοδιαγράμματα, και απτά αποτελέσματα για τους πολίτες. Ξεκινώντας με βάση τις ιδιαιτερότητες της περιοχής αλλά με όλα τα θέματα πάνω στο τραπέζι. Χωρίς ταμπού, προκαταλήψεις, ιδεοληψίες, και υστεροβουλίες. Και με τον καθένα να αναλαμβάνει τις ευθύνες που του αναλογούν.

Ιούνιος 2007, με αφορμή τις κινητοποιήσεις κατοίκων για τη μετεγκατάσταση οικισμών κοντά σε δραστηριότητες της ΔΕΗ

Η μετεγκατάσταση οικισμών

Το πρόβλημα της μετεγκατάστασης οικισμών στο Νομό μας εξαιτίας των δραστηριοτήτων της ΔΕΗ δεν είναι καινούργιο αλλά έχει επανέλθει στην επικαιρότητα εξαιτίας πρόσφατων κινητοποιήσεων. Στην Ποντοκόμη, οι κάτοικοι δεν είναι διατεθειμένοι να επιτρέψουν να γίνει επέκταση του ορυχείου, που σχεδιάζεται να φτάσει μερικές εκατοντάδες μέτρα από τα σπίτια, αν δεν υπάρξει σχεδιασμός για την μετεγκατάσταση του χωριού και αν δεν παρθούν μέτρα που θα διασφαλίζουν το περιβάλλον για το διπλανό Μαυροδένδρι. Σε αυτήν την κατεύθυνση τους στηρίζει και το Νομαρχιακό Συμβούλιο το οποίο ομόφωνα απέρριψε τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων της ΔΕΗ για την επέκταση του Νοτιοδυτικού ορυχείου.

Στη Μαυροπηγή, οι κάτοικοι περιμένουν την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας σχετικά με την προσφυγή κατά της μελέτης περιβαλλοντικών όρων που κατέθεσε η ΔΕΗ για την επέκταση του ορυχείου Δυτικού Πεδίου, και στην οποία παρά το γεγονός ότι το ορυχείο θα φτάσει λίγα μόλις μέτρα από τον οικισμό δεν προβλέπεται μετεγκατάσταση.

Στην περίπτωση της Ακρινής, οι κάτοικοι ζητούν μετεγκατάσταση γιατί ζούν δίπλα στις καμινάδες του ΑΗΣ Αγίου Δημητρίου και δίπλα στα ορυχεία και στις αποθέσεις, και γιατί σύμφωνα με το σχεδιασμό της ΔΕΗ τα επόμενα δέκα χρόνια θα απαλλοτριωθεί όλος ο κάμπος της Ακρινής. Μετά από σειρά δυναμικών κινητοποιήσεων, αντιπροσωπεία των κατοίκων συναντήθηκε στις 19 Ιουνίου με τον Υπουργό Ανάπτυξης κ. Σιούφα για το θέμα της μετεγκατάστασης, παρουσία του Προέδρου της ΔΕΗ.

Τα αποτελέσματα της συνάντησης φαίνονται ανάγλυφα στο δελτίο τύπου που διένειμε το Υπουργείο: «Ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της ΔΕΗ ΑΕ Παναγιώτης Αθανασόπουλος ανακοίνωσε ότι η ΔΕΗ ΑΕ μελετά το συνολικό ζήτημα των δραστηριοτήτων της στο Νομό Κοζάνης και δεσμεύτηκε ότι, μέχρι τις αρχές Νοεμβρίου, η εταιρεία θα είναι έτοιμη να παρουσιάσει τις οριστικές της θέσεις για μια σειρά από ζητήματα που έχουν θέσει οι φορείς του Νομού, με έγνοια για τους ανθρώπους της περιοχής, το περιβάλλον και τις αναπτυξιακές προοπτικές της επιχείρησης.»

Με απλά λόγια: η κυβέρνηση εμπαιίζει τους κατοίκους και τους κρατά σε ομηρία εν όψει των εκλογών σχετικά με το αίτημα της μετεγκατάστασης του χωριού.

Είναι καιρός να δούμε συνολικά το θέμα των μετεγκαταστάσεων. Η σημερινή κατάσταση βασίζεται στην πραγματικότητα μίας άλλης εποχής, όταν πολλοί οικισμοί δεν ήθελαν να μετεγκατασταθούν και το νομικό πλαίσιο έδινε στη ΔΕΗ το δικαίωμα να προχωρήσει σε αναγκαστικές απολλοτριώσεις και μετεγκατάσταση όταν υπήρχε αποδεδειγμένα κάρβουνο κάτω από έναν οικισμό. Από τότε όμως πέρασε πολύ καιρός. Η δραστηριότητα της ΔΕΗ επεκτάθηκε, και σε οικισμούς που βρίσκονται λίγα μέτρα μακριά από τα ορυχεία και τους σταθμούς της περιοχής τίθεται πλέον θέμα βιωσιμότητας.

Οι ενδείξεις για σοβαρά προβλήματα υγείας των κατοίκων και ανίατες ασθένειες πληθαίνουν, παρά την έλλειψη μίας σοβαρής και σε βάθος χρόνου επιδημιολογικής μελέτης για την περιοχή που έπρεπε να είχε γίνει. Αποτελεί μεγάλη παράλειψη για την πολιτεία το γεγονός πως μία παρόμοια μελέτη δεν υπάρχει σήμερα, η οποία θα μπορούσε να αποτελέσει και τη βάση διεκδίκησης μεγάλων αποζημιώσεων των κατοίκων από τη ΔΕΗ, στο πρότυπο ανάλογων περιπτώσεων στο εξωτερικό.

Έχει όμως συμβεί και κάτι άλλο που έχει αλλάξει τα δεδομένα. Ενώ μέχρι πρόσφατα οι κάτοικοι πολλών περιοχών ήταν έτοιμοι να κάνουν τα στραβά μάτια για θέματα περιβάλλοντος με αντάλλαγμα μερικές θέσεις εργασίας στα ορυχεία ή τους σταθμούς για τους ανέργους της περιοχής, σήμερα το θέμα του περιβάλλοντος είναι πλέον κυρίαρχο. Και αυτό είναι γιατί πλέον έχει γίνει θέμα ζωής.

Είναι λοιπόν καιρός να ξαναδούμε το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, τις υποχρεώσεις της ΔΕΗ και της πολιτείας. Είναι καιρός για γενναίες αποφάσεις. Δεν μπορεί πλέον το μοναδικό κριτήριο μεταγκατάστασης να είναι η ύπαρξη ή μη λιγνίτη στο υπέδαφος και να αγνοείται η βιωσιμότητα των οικισμών δίπλα στους σταθμούς και στα ορυχεία. Η πολιτική αυτή της ΔΕΗ πρέπει να αλλάξει. Και εάν η ΔΕΗ από μόνη της δεν έχει κίνητρο για να κάνει κάτι τέτοιο, αποτελεί υποχρέωση της πολιτείας, η οποία πέρα από βασικός μέτοχος της ΔΕΗ είναι και θεματοφύλακας των βασικών δικαιωμάτων των κατοίκων της περιοχής.

Το θέμα του κόστους εγείρεται συχνά ως επιχείρημα κατά των μετεγκαταστάσεων, και η σημερινή κυβέρνηση οχυρώνεται πίσω από το γεγονός ότι η ΔΕΗ είναι μία ΑΕ εισηγμένη στο Χρηματιστήριο και λειτουργεί με γνώμονα το συμφέρον των μετόχων της. Εδώ υπάρχουν δύο απαντήσεις. Η πρώτη είναι πως ακόμα και οι απλές επιχειρήσεις έχουν υποχρεώσεις σχετικά με το περιβάλλον, και σε ένα σύγχρονο κράτος αυτές δεν είναι διαπραγματεύσιμες. Το δεύτερο είναι πως η ΔΕΗ δεν είναι μία επιχείρηση όπως όλες οι άλλες. Είναι μία δημόσια επιχείρηση, με υποχρεώσεις δημοσίου συμφέροντος. Και εάν η διοίκησή της δεν το αντιλαμβάνεται, αποτελεί υποχρέωση της πολιτείας να της το υποδείξει.

Η ΔΕΗ έχει πάρει πολλά από την περιοχή. Και οι υποχρεώσεις της δεν μπορούν να εξαντλούνται στις θέσεις εργασίας, ούτε στον Τοπικό Πόρο Ανάπτυξης. Είναι ανάγκη σήμερα να προχωρήσει στο σχεδιασμό της μεταγκατάστασης οικισμών όπου η δραστηριότητά της έχει κάνει πλέον τη ζωή των κατοίκων αδύνατη. Εμπειρία και προϋστορία στο θέμα των μεταγκαταστάσεων υπάρχει, μετά την Καρδιά, την Εξοχή και τη Χαραυγή, αυτήν του Κλείτους που είναι σε εξέλιξη και στη συνέχεια του Κομάνου. Το θέμα της χρηματοδότησης μπορεί να λυθεί, αρκεί να υπάρχει βούληση και με τη συνδρομή και της πολιτείας.

Και μέχρι τότε βέβαια πρέπει να γίνει το αυτονόητο. Η ΔΕΗ να σεβαστεί τις περιβαλλοντικές της υποχρεώσεις στη λειτουργία των σταθμών και των ορυχείων ώστε να βελτιώσει τη ζωή των κατοίκων σε οικισμούς δίπλα στα ορυχεία και τους σταθμούς. Όχι ως υποκατάσταστο της μετεγκατάστασης. Απλώς ως στοιχειώδη υποχρέωση μίας επιχείρησης που θέλει να λέγεται υπεύθυνη απέναντι στην τοπική κοινωνία.

Η πολιτική για την περιφέρεια και οι προοπτικές για το Νομό Κοζάνης

Στη νέα προγραμματική πρόταση του ΠΑΣΟΚ η αποκέντρωση και η περιφέρεια αποτελούν κεντρική επιλογή. Έμεις δεν μιλάμε για την «ώρα της περιφέρειας» ούτε για «στροφή στην περιφέρεια». Το ΠΑΣΟΚ όλα αυτά τα χρόνια απέδειξε το ενδιαφέρον τους για τους πολίτες σε όλη την Ελληνική επικράτεια. Αλλά αναγνωρίζει παράλληλα ότι η ευημερία δεν έφτασε παντού, και ότι πολλές γωνιές της χώρας δεν έχουν το μέρισμα στην ανάπτυξη που τους αντιστοιχεί.

Σήμερα εμείς μιλάμε για την ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών. Για το πως θα δώσουμε τη δύναμη και τα μέσα στα δυναμικά στοιχεία στις τοπικές κοινωνίες να δημιουργήσουν μία αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη, χωρίς την ανάγκη στήριξης και εξάρτησης από ένα απόμακρο κεντρικό κράτος.

Κάτι τέτοιο έχει προϋποθέσεις. Πρώτη είναι να κάνουμε θαρραλέες τομές για μία ριζική ανατροπή του σημερινού διοικητικού και οικονομικού μοντέλου. Ένα άλμα στην αποκέντρωση πόρων και αρμοδιοτήτων. Μία νέα περιφερειακή δομή με λιγότερες και μεγαλύτερες περιφέρειες. Με αυτοτελείς οικονομικούς πόρους, με τη δυνατότητα τοπικής φορολογίας και έναν περιφερειακό προϋπολογισμό του κράτους. Περιφέρειες που να μπορούν να κάνουν αναπτυξιακό σχεδιασμό. Ισχυρούς δήμους που αναλαμβάνουν την ευθύνη των κοινωνικών υπηρεσιών κοντά για τους πολίτες.

Δεύτερη προϋπόθεση η ουσιαστική στήριξη του επιχειρηματία στην περιφέρεια με σύγχρονα εργαλεία. Πρέπει σταδιακά να ξεφύγουμε από τη λογική των κεντρικών επιδοτήσεων μέσα από έναν αναπτυξιακό νόμο. Να βοηθήσουμε τον επιχειρηματία στην περιφέρεια να σταθεί στα πόδια του, να δημιουργήσει ευημερία και απασχόληση με νέους τρόπους. Να φέρουμε στην Ελληνική περιφέρεια πετυχημένους θεσμούς χρηματοοικονομικής στήριξης όπως τα περιφερειακά κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών. Να δημιουργήσουμε εκείνους τους μηχανισμούς που στηρίζουν την αγροτική επιχείρηση, τη μικρή επιχείρηση στη μεταποίηση και στις υπηρεσίες, με τεχνογνωσία, γνώση των ξένων αγορών, των συγχρόνων μεθόδων.

Αυτή η στήριξη είναι που θα βοηθήσει να πετύχουμε την ποιοτική στροφή στην αγροτική μας οικονομία και στον τουρισμό. Να φέρουμε περισσότερες ξένες επενδύσεις στην περιφέρεια αλλά και να δημιουργήσουμε μεγαλύτερη εξωστρέφεια από τους επιχειρηματίες. Να κοιτάμε τις δυνατότητες των αγορών έξω από τα σύνορά μας, όχι τα όρια των αγορών της χώρας μας.

Τρίτη προϋπόθεση είναι να δώσουμε φτερά σε όλες αυτές τις εκπαιδευτικές δομές που έχουμε δημιουργήσει τα τελευταία χρόνια σε όλη την Ελλάδα. Τα περιφερειακά Πανεπιστήμια και ΤΕΙ δεν μπορεί να είναι απλώς μία οικονομική ένωση στην οικονομική δραστηριότητα της κάθε τοπικής κοινότητας. Πρέπει να είναι ο καταλύτης της ανάπτυξης, το φυτώριο των νέων επιχειρηματιών, των νέων ερευνητών που θα παντρέψουν την καινοτομία με την αγορά. Ο μηχανισμός για την ανανέωση της γνώσης και της τεχνολογίας, για το μπόλιασμα της τοπικής κοινωνίας με νέες ιδέες.

Τέταρτη προϋπόθεση είναι να δημιουργήσουμε την «κοινωνική οικονομία», την οικονομία της συμμετοχής. Η ανάπτυξη στην περιφέρεια δεν θα έρθει από το κράτος, ούτε καν από τις μεμονωμένες πετυχημένες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Θα έρθει από τη συμμετοχή του πολίτη σε ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο που συνδυάζει την δραστηριότητα μικρής κλίμακας, την κοινωνική προσφορά, τον εθελοντισμό. Κανείς δεν περισσεύει. Και καθενός οι δεξιότητες χρειάζονται.

Αυτές οι συνδυασμένες πολιτικές για την τοπική ανάπτυξη θα δώσουν τη δυνατότητα στην Ελληνική περιφέρεια να ξεφύγει από το σημερινό της περιθώριο. Να ενταχθεί στη νέα μεγάλη Ευρώπη των περιφερειών που τώρα δημιουργείται. Ισότητα, μόνη της, χωρίς διαμεσολαβητές.

Ποια είναι η θέση του δικού μας νομού σ' αυτή την πορεία;

Ο Νομός Κοζάνης ζει μια σειρά από αντιφάσεις: ψηλό κατά κεφαλή εισόδημα και μεγάλη ανεργία. Βελτιωμένες συνθήκες ζωής για τους περισσότερους πολίτες αλλά και μεγάλα προβλήματα περιβάλλοντος. Πολλές νέες υποδομές κάθε είδους αλλά αδύναμη επιχειρηματικότητα. Σημαντικοί πόροι που έχουν επενδυθεί από την πολιτεία αλλά ακόμα ένα αποτέλεσμα κατώτερο των προσδοκιών.

Χρειάζεται τα επόμενα χρόνια στο νομό μας να δημιουργήσουμε μια νέα αναπτυξιακή ταυτότητα. Ξέρουμε όλοι μας ότι εδώ και πολλά χρόνια το μεγάλο βάρος της ΔΕΗ στην περιοχή μας, αποτέλεσε ένα δίκικο μαχαίρι. Η ΔΕΗ ήταν η ατμομηχανή της ανάπτυξης, ήταν ο κύριος παράγοντας που ενίσχυε την απασχόληση.

Όμως ταυτόχρονα έπνιξε την επιχειρηματικότητα. Έπνιξε τις εναλλακτικές επενδύσεις. Έπνιξε τη δυνατότητα νέων ανθρώπων να έρθουν και να ασχοληθούν με άλλα πράγματα. Τώρα πια έχουμε φτάσει σε ένα σημείο όπου αυτά τα ζητήματα αρχίζουν και γίνονται κυρίαρχα και επείγοντα.

Η νέα αναπτυξιακή ταυτότητα του νομού, μπορεί να χτιστεί γύρω από 3-4 μεγάλους πόλους.

Ο πρώτος και πιο σημαντικός είναι ο πόλος της γνώσης. Είναι η δυνατότητα που δίνεται στο νομό με το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, μια μεγάλη κατάκτηση της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ για το νομό Κοζάνης, και την καλύτερη λειτουργία του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, του τρίτου μεγαλύτερου στη χώρα.

Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας μπορεί και πρέπει να γίνει ένα ίδρυμα πρότυπο, καινοτόμο και πρωτοποριακό. Ένα ίδρυμα που θα φημίζεται για την ποιότητα των σπουδών του και για τις καινοτομίες του. Να λειτουργεί με μεγαλύτερη αυτοτέλεια, με περισσότερους αυτόνομους πόρους, και μαζί με το ΤΕΙ να αποτελέσουν έναν πρώτο πόλο ανάπτυξης με γύρω τους νέες επιχειρήσεις βασισμένες στη γνώση, στην τεχνολογία, νέες επιχειρήσεις με τεχνολογίες περιβάλλοντος, με νέα υλικά. Νέες επιχειρήσεις που θα μπορέσουν να οδηγήσουν σ' αυτή τη διαφοροποίηση της οικονομικής δραστηριότητας.

Ένας δεύτερος αναπτυξιακός πόλος έχει να κάνει με τη μεταποίηση, το εμπόριο και τις υπηρεσίες. Είμαστε δίπλα ακριβώς από χώρες όπως η Αλβανία, η Βουλγαρία, τα Σκόπια, χώρες που θα αναπτύσσονται ταχύτατα τα επόμενα χρόνια. Πρέπει να ξεφύγουμε από τη φοβική εσωστρέφεια στην οποία συχνά οι επιχειρηματίες του νομού καταφεύγουν και να δούμε έξω από τα σύνορα, όπως έκαναν πετυχημένα οι έμποροι και οι επιχειρηματίες από την περιοχή σε άλλες εποχές. Με την πολιτεία να στηρίζει αυτήν την εξωστρέφεια. Με μία νέα λειτουργία του Τοπικού Πόρου που στρέφεται περισσότερο στην ενίσχυση επιχειρήσεων με νέα εργαλεία όπως τα μικτά σχήματα κρατικών και ιδιωτικών κεφαλαίων.

Στ πλαίσιο αυτό της ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας είναι κρίσιμο να αξιοποιηθεί και το ειδικό βάρος της ΔΕΗ. Εδώ και πάρα πολλά χρόνια μιλάμε για δορυφορικές επιχειρήσεις και δεν έχουμε καταφέρει το αυτονόητο, να πείσουμε τους επιχειρηματίες της περιοχής και αυτή τη μεγάλη επιχείρηση να αντλεί ένα μεγάλο μέρος του πλέγματος των υπηρεσιών και των προϊόντων που χρειάζεται από το νομό. Από παπούτσια μέχρι υλικά, οι προμήθειες που η ΔΕΗ κάνει στη συντριπτική τους πλειοψηφία γίνονται σήμερα εκτός νομού και περιφέρειας. Μία προσπάθεια για τη δημιουργία αυτών των δορυφορικών επιχειρήσεων, θα δώσει τη δυνατότητα το να χτιστεί μια νέα επιχειρηματικότητα γύρω από αυτή τη μεγάλη επιχείρηση.

Ένας τρίτος πόλος ανάπτυξης έχει να κάνει με την αγροτική οικονομία. Εδώ το μεγάλο στοίχημα είναι ο νέος αγρότης. Είναι η στήριξή του όχι απλώς με πόρους, αλλά με αποκεντρωμένες υπηρεσίες, με το γεωπόνο δίπλα του, με τον κτηνίατρο δίπλα στον κτηνοτρόφο, για να μπορέσουν να γίνουν νέες καλλιέργειες, να αναβαθμιστεί το προϊόν, να υπάρχει μεγαλύτερη εξαγωγική δραστηριότητα στα Βαλκάνια και στην Ευρώπη.

Χρειαζόμαστε μια ανάπτυξη στηριγμένη σε μια σύγχρονη γεωργία, με παραγωγή ποιοτικών βιολογικών προϊόντων. Μια ανάπτυξη φιλική στο φυσικό περιβάλλον όπως με την καλλιέργεια ενεργειακών φυτών για την παραγωγή βιοκαυσίμων. Μια αγροτική ανάπτυξη που στηρίζεται σε επώνυμα προϊόντα και σε καινοτόμες προσπάθειες. Το βάρος αυτής της νέας αναπτυξιακής προσπάθειας μπορούν να το δώσουν οι ίδιοι οι παραγωγοί μέσα από νέου τύπου επιχειρηματικούς συνεταιρισμούς. Αυτή είναι η απάντηση στο νέο τοπίο όπου την αγορά τη ρυθμίζουν πια οι μεγάλες εμπορικές αλυσίδες.

Δεν καλούμαστε να ανακαλύψουμε τον τροχό εδώ. Η πραγματικότητα σήμερα μας αναγκάζει να ακολουθήσουμε δυο δρόμους που σε πολλές περιπτώσεις συναντώνται. Το δρόμο της ποιότητας μέσω της πιστοποίησης, και τον δρόμο της νέας καλλιέργειας. Με τη στήριξη της πολιτείας ο αγρότης σήμερα πρέπει να βρει την οδό της καινοτομίας που θα τον οδηγήσει με ασφάλεια στο μέλλον του.

Ένας τέταρτος πόλος ανάπτυξης έχει να κάνει με την ομορφιά του τόπου μας. Με την πολιτιστική του παράδοση και τον τουρισμό. Έχουμε πλεονεκτήματα που δεν έχουμε ακόμη αναδείξει. Το Βελβεντό, τα Πιέρια και τα κάστρα των Σερβίων, την περιοχή της Ελάτης και των Καμβουνίων με τα Μπουχάρια. Τη λιγότερο αξιοποιημένη λίμνη της Ελλάδας, τη λίμνη Πολυφύτου, με όλη την παραλίμνια περιοχή να γίνεται μία νέα λίμνη Πλαστήρα.

Την Αιανή με τις μοναδικές αρχαιότητες. Το μουσείο Μακεδονικού Αγώνα στο Χρώμιο. Την ορεινή Βλάστη με το Μουρίκι και το Καστανόδασος στην Εορδαία. Τη Σιάτιστα με τα αρχοντικά της. Τα πανέμορφα χωριά του Βοΐου που με την ολοκλήρωση των οδικών υποδομών έρχονται πιο κοντά στη Θεσσαλονίκη και επιτρέπουν πλέον τον τουρισμό του Σαββατοκύριακου. Υπάρχουν σήμερα όλες οι δυνατότητες για έναν νέο ποιοτικό τουρισμό, με μονάδες ήπιας τουριστικής ανάπτυξης, οι οποίες δένουν με τα τοπικά προϊόντα, και οδηγούν σε μία καινούργια προσφορά υπηρεσιών.

Υπάρχουν πάρα πολλές δυνατότητες σε αυτόν τον τομέα. Και αυτές αυξάνονται παραπάνω όταν ολοκληρωθούν οι υποδομές που λείπουν. Συνεδριακές υποδομές με την ανέγερση κάποιων μεγαλύτερων μονάδων που επιτρέπουν την προσέλκυση συνεδρίων. Υποδομές υγείας, με την καλύτερη λειτουργία των νοσοκομείων την περιοχή. Και με την ολοκλήρωση των οδικών υποδομών, με κορυφαία την τελευταία μεγάλη αναπτυξιακή παρέμβαση που δεν έχει γίνει, τη σύνδεση του νομού μας με την Λάρισα.

Αφησα τελευταίο το θέμα της ΔΕΗ αλλά και του περιβάλλοντος.

Ο λιγνίτης κατέχει σήμερα κυρίαρχη θέση στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα, συμμετέχοντας με 55%, και θα συνεχίσει να έχει σημαντικό ρόλο και τα επόμενα χρόνια, ακόμα και με την αύξηση άλλων πηγών ενέργειας. Και βέβαια η ΔΕΗ είναι ο μεγαλύτερος εργοδότης στην περιοχή: περίπου 10.000 νοικοκυριά εξαρτώνται άμεσα ή έμμεσα από την επιχείρηση.

Οι εξελίξεις στη χώρα της ενέργειας έχουν συνεπώς μεγάλη σημασία για την περιοχή. Η Ελλάδα δεσμεύεται από το Πρωτόκολλο του Κυότο και έχει αναλάβει συγκεκριμένες υποχρεώσεις μείωσης των ρύπων, με την καύση λιγνίτη για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας να έχει σημαντική συμβολή στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, και ήδη από το 2005 επιβαρύνεται με την αγορά δικαιωμάτων εκπομπών ρύπων.

Ο λιγνίτης είναι φυσικός πόρος και αναπόφευκτα θα φθάσει σταδιακά σε φάση εξάντλησης. Παράλληλα, στα αμέσως επόμενα χρόνια, με την απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και τη δημιουργία μονάδων παραγωγής εκτός ΔΕΗ, έρχονται σημαντικές αλλαγές, που επηρεάζουν το μέχρι σήμερα μονοπωλιακό καθεστώς της μιας δημόσιας εταιρείας. Και

σε αυτά πρέπει να προστεθεί το μείζον θέμα του τοπικού περιβάλλοντος, το οποίο οι τοπική κοινωνία αναδεικνύει όλο και περισσότερο ως κυρίαρχο στη σχέση της με τη ΔΕΗ.

Τα επόμενα χρόνια λοιπόν θα πρέπει να αντιμετωπιστούν μία σειρά από προκλήσεις που αφορούν τη ΔΕΗ και την τοπική κοινωνία: η σταδιακή μείωση της σημασίας της ΔΕΗ ως κυρίαρχη δεξαμενή απασχόλησης στο νομό, η αυξανόμενη πίεση που θα δεχτεί η επιχείρηση καθώς προχωρά η διαδικασία απελευθέρωσης στην αγορά ενέργειας, και η μεγαλύτερη επιβάρυνση του περιβάλλοντος στην περιοχή καθώς η ενεργειακή εκμετάλλευση προσπαθεί να αξιοποιήσει τα μειούμενα αποθέματα λιγνίτη.

Δεν υπάρχουν μαγικές και εύκολες λύσεις σε αυτά τα προβλήματα. Γι αυτό και ενόψει όλων αυτών των αλλαγών, υπάρχει σήμερα ανάγκη η τοπική κοινωνία να κάνει με τη ΔΕΗ μία νέα συμφωνία, μία συμφωνία-πλαίσιο που αφορά τα ζητήματα που θα είναι κυρίαρχα για το νομό μας. Τις προσλήψεις και τα θέματα της εντοπιότητας. Τις συνθήκες εργασίας στην επιχείρηση. Τις μετεγκαταστάσεις οικισμών και τη χρήση των εδαφών που εγκαταλείπονται. Τις δορυφορικές επιχειρήσεις και τη σχέση με το πανεπιστήμιο και το ΤΕΙ. Και το κυρίαρχο, συμφωνία για μια καλύτερη χρήση του περιβάλλοντος. Για καλύτερο έλεγχο της ιπτάμενης τέφρας, περισσότερα και καλύτερα φίλτρα. Συμφωνία που έχει να κάνει με τη χρήση του περιβάλλοντος σαν παραγωγικό συντελεστή.

Η περιοχή μας έχει μεγάλες δυνατότητες. Χρειάζεται όμως σήμερα να δει μπροστά, να ψηλαφήσει το μέλλον της, και να προετοιμαστεί γι αυτό. Χωρίς φοβικά σύνδρομα, χωρίς αγκυλώσεις, και με τη συστράτευση όλης της τοπικής κοινωνίας για τις μεγάλες αλλαγές που έρχονται.